

The background of the entire page is a complex, abstract pattern of numerous overlapping, thin, light gray circles of varying sizes and positions, creating a dense, web-like texture.

ЖОН БИВЕР

“Шайтоннинг хўраги” оммабоп китобининг муаллифи

ЯХШИЛИК

ЁКИ

ХУДО?

НИМА УЧУН ХУДОСИЗ ЯХШИЛИК ЕТАРЛИ ЭМАС?

Азиз дўстим.

Бизлар Худога келганимизда, У бизнинг ҳаётимизнинг ҳамма соҳасини ўзгартиради! Бизлар Исо Масихнинг ҳукмронлиги остида бўлиб ва ҳар куни унинг иноятида яшаб, тўкис ҳаётга эгамиз.

“Яхшилик ёки Худо?” – шунчаки оддий китоб эмас. Бу – одамларни бутун дунё бўйлаб тарқалган муқаддаслик ҳаракатига қўшилишга руҳлантириши мумкин бўлган мактубдир. Сиз бу мактуб ҳақида етакчиларга, жамоатларга, ўз оилангизга, дўстларингизга ва атрофингиздагиларга айтиб, бу ҳаракатга қўшилишингиз мумкин. Кичкина мактабда бир нечагина одамларга таълим берган биргина одам – ҳаворий Повулнинг ўзи, Асияда яшайдиган ҳамма одамларга бор-йўғи икки йилда етишиши учун етарли эди! Улар Худонинг Ҳузурини ўзларида олиб юрвучи одамлар бўлдилар (Ҳаворийлар 19:1-10ни ўқинг). Агар бизлар Унга ўзимизнинг умумий интилишимизда бирлашсак, Худо бизлар орқали нелар қилишга қодир?

Раббий менинг юрагимни сиз билан ва бутун дунёдаги бошқа етакчилар билан шу мактубни ўртоқлашимизга руҳлантирди. Ўзингиз билган ҳар бир одам билан шу мактубни ўртоқлашингиз учун мен сизни у билан таъминламоқчиман. Марҳамат, уни, менинг бор муҳаббатимни ва қўллаб-қувватлашимни қабул қилинг. Бу мактуб сизга ва сиз ғамхўрлик қилаётган одамларга қандай таъсир қилганини мен сиздан эшитишни истар эдим.

Исо Масихдаги сизнинг биродарингиз

Жон Бивер

JohnBevere@ymail.com

MESSENGER
INTERNATIONAL
MessengerInternational.org

ЯХШИЛИК

ЁКИ

ХУДО?

“Яхшилик ёки Худо?” китоби ҳақида

«“Яхшилик ёки Худо?” – бу Ёзув бўйлаб қудратли саёҳат бўлиб, у сизни мулоҳазага чорлайди ва яхши ҳаёт кечириш нималиги ҳақидаги тушунчага сизнинг назарингизни ўзгартиради».

— МАРК БАТТЕРСОН, “New York Times” нашриёти фикрига кўра оммабоп бўлмиш “The Circle Maker” китобининг муаллифи.

«“Яхшилик ёки Худо?” – бу зийракликнинг ажойиб дарси бўлиб, у Раббийни ва сизнинг ҳаётингизга нисбатан Унинг мукамал иродасини излашингизга сизни чорлайди.»

— Жойс МАЙЕР, Муқаддас Ёзув ўқитувчиси ва оммабоп китоблар муаллифи.

«Жон Бивер –ҳурматли ўқитувчи, етакчи ва муаллиф бўлиш билан бирга, шунингдек, у ажойиб дўст ва Худонинг Шоҳлигини қуриш бўйича ҳамкордир. У ҳар бир одам шунчаки яхши ҳаёт кечиришини эмас, балки сизнинг имонингизни кўпайтирадиган ҳамда Исо Масиҳ сиз учун тайёрлаб қўйган нарсаларга дадиллик билан боришга сизни чорлайдиган – Худодаги ҳаёт билан яшашини кўриш истагига тўладир. Жоннинг таълимоти ва унинг шахсий ваҳийлари сизга Худонинг иродасига янгича назар ташлаш имконини ва сизнинг келажагингиз учун энг аъло режаларни беради».

— БРАЙАН ХЬЮСТОН, “Хиллсонг” жамоатининг бош чўпони.

«Мен Худога севгилари туфайли мислсиз ишларни қилган одамларнинг тарихларини ўқиганимда, мен уларнинг орасида бўлишни исташимни англаб қоламан. “Яхшилик ёки Худо?” китоби арзон сохта нарсалардан қоникмасдан, Худода бизлар учун бор бўлган энг яхши нарсаларни астойдил қабул қиладиган ҳар бир одамнинг онгида ва юрагида нима содир бўлишини сўзлайди. Агар сизнинг қалбингизда Худони билиш ва Унга дадиллик билан хизмат қилиш истаги ёнаётган бўлса, мен сизга бу китобни ўқиб чиқишни тавсия қиламан».

— ЖОН МАКСВЕЛЛ, оммабоп китоблар муаллифи ва нотик.

«Жон Бивернинг “Яхшилик ёки Худо?” китоби, Худо бизлар учун тайёрлаб қўйган нарсалардан камига кўнмасликка бизларни даъват қилади. Жон бизларга агар Худони изласак, Уни топишимизни эслатиб, ажойиб ишни амалга оширди».

— ЖЕНТЕЗИН ФРАНКЛИН, “Free charle” жамоатининг бош чўпони ва “New York Times” нашриёти фикрига биноан оммабоп бўлган “Рўза” китобининг муаллифи.

«“Яхшилик ёки Худо?” китоби сизни қалбингизнинг тубигача ларзага келтиради. Агар сиз вақтинча ишингизни йиғиштириб қўйишни истамасангиз, бу китоб сиз учун эмас. Лекин сиз абадий келажагингизни ўзгартиришни истасангиз, унда бу китобни ямлаётинг. У сизнинг ҳаётингизни ўзгартиради!»

— КРИСТИН КЕЙН, “Компания А21”нинг таъсисчиси ва “Тўхтатиб бўлмайдиган” оммабоп китобининг муаллифи.

«Диққатни тортадиган. Аниқ. Муҳим. “Яхшилик ёки Худо?” китоби бизнинг мақсадимиз яхши бўлишгина эмаслиги ҳақидаги жуди муҳим ҳақиқатни эслатади. Бу китоб одамлар учун дунёвий ахлоққа асосланган ҳаётни, фақат Исо Масихдан келадиган бошни айлантирадиган даражадаги ҳаётга алмаштириш имкониятини биринчи ўринга қўяди».

— ЛУИ ГИГЛИО, ЖОРЖИЯ, Атлантадаги “Passion City Church” жамоати чўпони ва “Passion” конференциялари асосчиси.

«Зулматда ёқилган гугурт каби Жон Бивер Худонинг ҳузури намоеъ бўлишига йўлни ёритади, ўқувчида фақат Худо билан яқин муносабатларгина қондира оладиган қайноқ истак уйғотади».

— НОЗИР Т.Д.ЖЕЙКС, “T.D.J Enterprises” ташкилоти директори ва “New York Times” нашриёти фикрига кўра оммабоп китоблар муаллифи.

«Худонинг яхшиликлари бизларни ўраб туради, лекин биз буни ҳақиқатдан ҳам англай олаёلمизми? “Яхшилик ва Худо?” китобида, Жон Бивер яхши бўлиш нима эканлиги ва яхшиликнинг Худога

қандай алоқаси борлигини таҳлил қилади. Бу муҳим китобни ўқиш жараёнида, Худо сиз учун тайёрлаб қўйган энг яхши нарсаларни излашга қизиқиш, чорлов ва руҳланишни ҳамда буларни бошқалар билан ўртоқлашиш истагини ҳис қиласиз».

— Крейг Гречел, “LifeChurch.tv” жамоатининг бош чўпони ва “Бундан буён” ҳамда “Мукамал никоҳнинг беш шарти” китобларининг муаллифи.

«Жон Бивер яна Масих танасини мўъжизавий, ҳаётни ўзгартирадиган ҳаракатга чорлади. Ўзининг янги “Яхшилик ёки Худо?” китобида, у Худо билан муносабатларга қандай қилиб тўлиқ берилиш ва ҳаётнинг ҳамма соҳаларида энг баланд стандартга эришиш мумкинлигини кўрсатади».

— Мэтью Барнетт, Калифорния, Лос Анжелесдаги “Angelus Temple” жамоати бош чўпони ва “Орзулар Маркази”нинг таъсисчиларидан бири.

«Жон Бивер “Яхшилик ёки Худо?” китобида, бизни Худонинг эзгулиги ҳақидаги тушунчамизни қайтадан ўйлаб кўришга ва Унинг стандартлари ўрнига ўзимизнинг стандартларимизни ўрнатган соҳаларни тан олишга мажбур қилади. Муқаддас Ёзувга асосланган чуқур донолик ва ўз заифликлари мисолида Жон ўқувчиларни яхшилик ҳақидаги дунёвий, сохта тасаввурлардан воз кечишга ҳамда ўз юракларини Самовий Отамизнинг мукамал муқаддаслигига бўйсунушга руҳлантиради. “Яхшилик ёки Худо?” китобини, у учун Худо тайёрлаб қўйган энг яхши нарсадан бошқасига қўнмайдиган Масихнинг ҳар бир издоши ўқиб чиқиши лозим».

— Крис Хожес, “Church of the Highlands” жамоати бош чўпони ва “Тоза ҳаво” ҳамда “Тўртта чашка” китоблари муаллифи.

ЖОН БИВЕР

ЯХШИЛИК

ЁКИ

ХУДО?

НИМА УЧУН ХУДОСИЗ ЯХШИЛИК ЕТАРЛИ ЭМАС

Good or God? by John Bevere, Uzbek

© 2016 Messenger International

www.MessengerInternational.org

Originally published in English as Good or God?

Additional resources in Uzbek by John Bevere are available
for free download at: www.CloudLibrary.org

To contact the author: JohnBevere@ymail.com

“Яхшилик ёки Худо?” Жон Бивер, ўзбек тилида

© 2016 Messenger International

www.MessengerInternational.org

Илк бора инглиз тилида «Good or God?» номи билан нашр этилган
Жон Бивернинг кўшимча манбалари қуйидаги сайтда бепул

юклаб олиш учун мавжуд: www.CloudLibrary.org

Боғланиш учун муаллифнинг электрон манзили:

JohnBevere@ymail.com

Мен бу китобни ўғлимиз...
Арден Кристофер Биверга бағишлайман.

Сен эътиборли, кучли, мулойим, доно одамсан.
Сен азоб тортаётганларга нақадар
сезгир эканлигинга мен лол қоламан.
Ўғлим, мен сен билан фахрланаман ва сени
абადий яхши кўраман.

МУНДАРИЖА

Кириш	17
1. Яхшилик бу нима?	19
2. Бу қандай содир бўлди?.....	31
3. Яхшиликнинг умумий стандарти	45
4. Пойдевор.....	63
5. Истакка эга бўлишнинг ўзи етарлими?.....	81
6. Бизнинг ички навигаторимиз.....	97
7. Бизларни рашк қилувчи.....	115
8. Дўстлик	131
9. Одамлар четлаб ўтишга ҳаракат қиладиган ҳақиқат	151
10. Ёқилғи	169
11. Яхши ёки фойдали?	191
12. Муқаддас ҳаётнинг нақши?.....	205
13. Бизни ҳаракатлантирувчи кучимиз.....	221
14. Бизнинг параметрларимиз.....	241
15. Фарқлаш.....	261
16. Катта манзара	279
Ўқиш ва муҳокама қилиш учун саволлар.....	285

МИННАТДОРЧИЛИК

Менинг хотинимга, болаларимга ва набираларимга: сизларнинг ҳар бирингиз – бу Худодан инъомдир, сизлар менинг ҳаётимни ғайритабиий равишда бойитдингизлар. Мен сизларни абадий севаман.

Ўз гуруҳимга, идора ходимларига ва Messenger International хизмати шерикларига: Мен билан Лизани қўллаб-қувватлаётганларингиз учун раҳмат. Бизлар Худодан Исо Масихнинг шарафли Хушхабари билан дунёнинг халқларига етишиш йўлини бизлар билан бирга бўлишаётган сизлар каби дўстлардан содиқроқ ва ҳақиқий дўстларни сўрай олмаймиз.

Брюс, Жейлинн, Винсент, Эллисон ва Лоран: ўз муҳаррирлик маҳоратларинг билан мазкур китобни чархлашдаги тиришқоқ уринишларинг учун сизларга раҳмат. Мен сизлардаги Худонинг инъомларига қойилман.

Алланга: Мазкур китоб муқовасидаги зўр таассурот қолдирадиган аниқ ва стилии дизайн учун раҳмат.

Эддисонга, Колинга, Эстерга, Томга, Мэтга, Арденга, Алланга, Жейлинга ва Довудга: мазкур китоб яратилишининг ҳар бир босқичида ўқиб чиққанингиз ва қийин масалаларда сизларнинг доно ҳамда соғлом фикрли маслаҳатларингиз учун раҳмат.

Томга, Эстерга, Аддисонга, Остинга ва Жонга: мазкур китобнинг нашр қилиниши ва маркетинги жараёнида сизларнинг ҳиссаларингиз ҳамда соғлом фикрли доноликларингиз учун раҳмат.

Роб ва Ванессага: мазкур китобнинг халқлар аро тарқатишда ҳоримасдан меҳнат қилаётганларингиз учун раҳмат.

Бизнинг Отамиз, Раббимиз Исо Масих ва Муқаддас Рухга: бизларнинг гуноҳларимиздан мутлақ нажот топганимиз учун, бизни Ўз фарзанди қилгани учун ва мазкур номани Ўз сеvimли халқига бергани учун раҳмат. Бор шараф Сизга бўлсин.

КИТОБ ҲАҚИДА

“Яхшилик ёки Худо?” китобини бир жилдидан бошқа жилдига-ча бошқа китоблар каби ўқиш мумкин. Мен мазкур китобнинг охирида, бу китобдан интерактив дарслик сифатида фойдаланишни истайдиганлар учун қўшимча материал киритдим. Бу материални индивидуал равишда ёки гуруҳда ўрганиш мумкин. У олти ҳафталик курс учун яратилган эди, лекин сиз уни ўз эҳтиёжингизга кўра ўзингизга мослаштириб олишингиз мумкин.

Ҳар бир ҳафта қуйидагиларни ўз ичига олади:

- Гуруҳда муҳокама қилиш учун индивидуал фикр юритиш учун саволлар.
- Худо билан шахсий вақт ўтказиш вақтида ҳар ҳафталик ибодат ва Муқаддас Ёзувни ўқиш.
- Фикр юритиш: ҳафта давомида ўйлаш учун оят.
- Қўллаш: олинган билимларни ўз кундалик ҳаётида қўллашнинг оддий усули.

Ҳафта давомида ўқиши лозим бўлган боблар муҳокама қилиш учун берилган саволлардан олдинда кўрсатилган.

Агар сиз бу китобни “Яхшилик ёки Худо?” ўқув курсининг бир қисми сифатида ўқиётган бўлсангиз, биз сизга ҳафтасига бир марта ўқув дарсини кўришни ёки эшитишни ва китобнинг охирида жойлаштирилган муҳокама учун саволларга жавоб беришингизни тавсия этамиз. Сўнгра гуруҳнинг ҳар бир аъзоси кейинги учрашув олдида навбатдаги бобни ўқиши мумкин. Бир ҳафта давомида бир бобни ўрганиш тавсия қилинади.

Лаззатланинг!

КИРИШ

Якин орада мен телефон орқали америкалик бир жуда хурмагли, машхур етакчи билан суҳбатлашдим. Биз энди хайрлашаётган эдикки, у кутилмаганда деди: “Жон. Бир дақиқа шошма. Мен сенга бир гапни айтишим керак. Сен кейинги йигирма йил ичида жуда кўп китоб ёздинг ва энди яна бир китобни ёзишинг шарт. У ҳар доимгидан-да муҳим, жамоат учун башорат сўзи бўлади; бу сенга самолардан топширик”.

У ҳали сўзлашни тугатиб улгурмаган эдики, мен Худонинг ҳузуридан эхтиромда тиз чўкиб турар эдим. Шу қўнғирокдан сўнг бир неча ҳафталар давомида, менинг ичимда китоб ёзиш истаги тобора алангаланиб борди.

Мазкур китобнинг туб маъноси бир саволда мужассамдир: Агар яхшилик бўлса, яна бирор нарса керакми?

Ҳозирги кунларда яхшилик ва Худо сўзлари қарийб синоним бўлиб қолди. Биз ўйлаймизки, агар жамият ниманидир яхши деб ҳисобласа, демак, албатта, Худо буни маъқуллаши лозим. Сахийлик, бўйсунувчанлик ва адолатлилик – бу яхши. Худбинлик, манманлик ва золимлик – бу ёмон. Фарқи аниқ ва равшандек туюлади. Лекин бори шуми? Агар яхшилик бу қадар аниқ бўлса, унда нега Муқаддас Ёзувда яхшилик ва ёмонликни фарқлашимиз кераклиги ёзилган? (Ибр. 5:14га қаранг).

Хаворий Повул ёзган: “Бу дунё билан тенглашманглар, балки онгингизни янгилаш орқали тубдан ўзгаринглар, токи сизлар Худонинг яхши, маъқул ва комил иродаси нима эканлигини фаҳмлаб олинглар” (Рим. 12:2). Бизнинг онгимиз янгиланмагунича бизлар ҳаётимиз учун нима ҳақиқатан яхши эканини фарқлай олмаймиз. Онгимизнинг янгиланиши орқали ўзгаришсиз – бизлар Исо Мисихда бизларга берилган ажойиб ва Худога тўла ҳаётдан маҳрум бўламиз.

Дунё яралишидан олдин Худо сизнинг ҳаётингиз режасини тузди. Бу режада аниқ мақсад, чексиз қувонч ва буюк қониқиш бор

ҳамда Худонинг иродаси билан бирга, у сиз учун мутлак ва тўлиқ яхшидир. Лекин Худонинг аъло нарсаларини олишимизга тўсқинлик қиладиган сохта яхши нарсалар ҳам бор.

Афсуски, бизлардан кўпчилигимиз сохта нарсалардан қониқиб яшаймиз. Шунчаки яхши туюлган нарсаларнинг ортидан қувиб, бизлар ўйламаган ҳолда(баъзан эса ўйлаб ҳам) биз Худони рад қиламиз.

Биринчи жамоатнинг етакчилари бизни бир неча бора алдов ҳақида огоҳлантирган эдилар(алданиш бу аслида биз ҳақиқатга кўра яшамасак-да, ҳақиқатга кўра яшаймиз деб ишонидир). Исо Масихнинг Ўзи бизнинг давримизда ёлғон шу қадар маҳорат билан тўқилган бўлиши, ҳатто танланганлар ҳам унинг ўлжаси бўлиши ҳақида огоҳлантирган эди. Бу огоҳлантиришларга енгилтаклик билан қараб бўладими? Биз алдовга берилмаймиз ва яхшиликни ёмонликдан ички ҳис билан сезиб ажрата оламиз, деб ўйлаб, буларга қўл силтай оламизми?

Яхши хабар шундан иборатки, Худо бизлардан энг аъло нарсаларини яширишга ҳаракат қилмайди. У кўзимизга қум сочмайди. У ваъда бермоқда: ким изласа, у топади. Агар биз ўзимизни ҳақиқатни излашга бағишласак, унинг акси бўлмиш ёлғон бизларни кутилмаганда қамраб ола олмайди. Гап шундаки, бизлар ҳақиқат Манбаига қараймизми ёки Худо ҳақидаги ва Унинг эзгу иродаси ҳақидаги юзаки билим билан чекланамизми? Мен умид қиламанки, бу китобни ўқиётиб, Худо сиз учун тайёрлаб қўйган энг аъло нарсалардан камига рози бўлмаслик ҳақидаги қарорга янада кучлироқ мустаҳкамланасиз.

Ўқишингиздан олдин, келинг, бирга ибодат қиламиз.

Ота, Исо Масих номи билан сўрайман, менинг кўзларимни, қулоқларимни ва юрагимни очгин, токи менинг ҳаётимга нисбатан Сенинг иродангни кўра олай, эшита олай ва қабул қила олай. Муқаддас Рух, мен бу китобни ўқиётганимда Исо Масихнинг йўлларини менга мустақкам ва аниқ ўргатгин. Мен Сенга ўз Устозим сифатида қарайман. Менга мазкур китобнинг ҳар бир гапи орқали сўзлагин. Менинг ҳаётим абадий ўзгарсин. Омин.

ЯХШИЛИК БУ НИМА?

Биргина Худо Яхши!

— Марк 10:18 (янги ўзб. таржима)

Борлиқдаги ҳамма нарса – Худонинг табиатига мувофиқ бўлганидагина яхшидир, Унга мувофиқ бўлмаганида эса – ҳамма нарса ёмондир.

— А.У.Тозер

Яхшилик ва ёмонлик. Бизларнинг ҳаммамиз буларнинг фарқини биламиз, шундай эмасми? Ахир бизлар бу дунёга нима яхши ва нима ёмон эканлиги ҳақидаги туғма билим билан келмаймизми?

Мен жамиятда “ҳамма одамлар ичларида яхши”, деганларини тез-тез эшитиб тураман. Бу тўғрими? Биз биламизки, одамларнинг эзгулигини ёритадиган бадий ва ҳужжатли филмлар ҳамда телекўрсатувлар бизларнинг кўнглимизга ёқади. Мен ёмонлик яхшиликнинг устидан ғалаба қозонган бирор машҳур ҳикоя, роман ёки филмни билмайман.

Бизларнинг ҳаммамиз яхши йигитлар машаққатли синовлардан ўтаётганларини кузатиб улғайганмиз. Ҳамма ёвуз одамлар уларга қарши кўтариладилар, уларга муқаррар мағлубият хавф солмоқда, кўпинча босим саҳнанинг охиригача пасаймайди, аммо тўсатдан бизнинг қаҳрамонларимиз ғалабага ва адолатга ёриб чиқадилар. Бизлар шундай хотималарни кутар эдик ва уларга қарсак чалар эдик. Бизлар доимо яхшиликнинг ғалаба қилишини кутар эдик, ахир Худо яхшилик томонида, шундай эмасми?

Кейинги йилларда продюсерлар ва телеканаллар ўзгаришларни намойиш қилувчи реалити шоуларни тақдим этиб трендни олға сурдилар. Ҳаммаси жанжалга тўла оилада муҳит қандай соғломлашаётганини кўрсатадиган телешоудан бошланди. Бизлар, қашшоқ ва муҳтожларга ёрдам бераётган саховатпешаларнинг сахийлигига қойил қолиб ва таҳсин ўқиб, гўё ёпишиб қолгандек телевизорларимиз экрани олдида ўтирар эдик. Биз шоу қатнашчиларининг ҳаётлари ўзгарганида қандай шок ҳолатига тушиб қолишларини олдиндан тасаввур қилишга ҳаракат қилар эдик ва воқеа ечими лаҳзаси келганида ҳамда бахтсиз одамлар ўзларининг янгиланган уйларига бахтли назар ташлаётган вақтда хўнграб йиғлар эдик. Сўнгра бошқа шоу бошланар эди, бу шоуда семизлик дардига гирифтор “омадсиз”ларга сезиларли даражада вазн ташлашда ёрдам берар эдилар; сўнгра бошқа шоуларда қаҳрамонларга дид билан кийиши, сочни турмаклаш, бўянишда ёрдам берар эдилар.

Тез орада, бу трендни машҳур одамлар илиб олдилар. Тан олинган артистлар ўз вокал қобилиятлари ёки рақс тушиш маҳоратларини намойиш қилишда бошқа имкониятга эга бўлмаганлар учун йўл очиб бердилар. Биз бир соатда шов-шувга, юлдузга айланиш имкониятини қўлга киритган нотаниш номзодларга қараб қарсак чалар эдик. Нақадар эзгулик, нақадар сахийлик ва олижаноб ҳаракат!

Бағрикенгликни ёритадиган, айбсизларни ҳимоя қиладиган ёки бечораларга ёрдам бериш учун ўз вақтини қурбон қиладиган ҳар қандай дастур – бир лаҳзада машҳур бўлиб кетар эди. Полициячилар ёки хавfli жиноятчиларни қўлга олиш учун уларнинг изидан куваётган овчилар ҳақидаги кўрсатувлар шу рўйхатга кирди. Бу кўрсатувлар ҳам тез орада кўриш сонига кўра энг оммабоп кўрсатувлардан бирига айландилар.

Шундай қилиб, бизларга лаззат бағишлайдиган нарсанинг марказида кўпинча одамдаги яхшилик турган бўлади.

Сотув ва маркетинг асослари бизларга маҳсулот муваффақиятли ва тез сотилиши учун қойилмақом кўринишга эга бўлиши, хушбўй ҳидли бўлиши, хушоҳанг бўлиши, мазали таъмга эга бўлиши ва пайпаслаганда ёқимли бўлиши лозимлигини ўргатади. У харидорда ижобий ҳиссиётлар ва ҳислар уйғотиши, унга бахт тухфа қили-

ши лозим. Биз биламизки, яхши маҳсулот барибир ўз харидорини топади. Ахир ҳеч ким ёмон нарсани сотиб олишни истамайди-ку! Фақат фирибгарлар ёмон нарсани тикиштирадидлар.

Бизлар: “У яхши киши” ёки “у яхши аёл” деб эшитганимизда, одатда, бу таърифни ҳақиқий баҳо деб қабул қиламиз. Ҳиссиётга берилувчан одам осонгина ҳушёрликни йўқотади ва ўзи яхши ва эзгу деб ҳисоблайдиган одамларнинг сўзларини ва хатти-ҳаракатларини ишончли ва тўғри деб қабул қила бошлайди. Лекин бу баҳолар ҳамма вақт ҳам аниқ берилганми?

Ахир биз яхшини ёмон ва ёмонни яхши деб атаб, алданишимиз мумкинми? Ахир бунинг фарқи ҳар бир кишига аён эмасми? Шуниси аниқки, бизлар эзгуликни ёвузлик деб ва ёвузликни эзгулик деб адашишимиз мумкин эмас. Шундайми?

Исо Масихга мурожаат қилган бой йигит ҳикоясини ёдга олинг. Бу ҳалол, хушахлоқ одам эди. У ҳеч қачон зино қилмаган ёки одам ўлдирмаган эди, ҳеч қачон алдамас, ўғирлик қилмас, тижоратда ҳеч кимни алдамас эди. У ўз ота-онасига ҳурмат билан муносабатда бўлар эди. У ўз жамиятининг намунавий фуқароси эди ва эҳтимол, кўплаб одамларнинг таҳсинига сазовор эди. У Исо Масихни: “Эзгу Устоз” деб атаб, Унга ҳурмат билан мурожаат қилди.

Бир етакчи бошқасига мурожаат қилди, бир эзгу одам бошқа бирини эзгу деб атади. У илк бора кўриб турган машхур Устози билан умумий бўлган заминни излар эди. Эҳтимол, у ўзича: “Агар мен бу Пайғамбарнинг эзгулигини эслатиб, кўнглини ўзимга қарата олсам, У менинг илтимосимга илтифот билан жавоб беради”, деб ўйлаган. Аммо Исо Масих, йигитнинг саволига жавоб беришдан олдин, ундан Ўзи сўради: “Исо эса унга деди: —Нима учун сен Мени эзгу деб атаяпсан? Биргина Худодан бошқа ҳеч ким Эзгу эмас!” (Мк. 10:18).

Исо Масихни эзгу деб атаган одамнинг сўзини Масих тўғирлаши нима керак эди? Ахир Исо Масих эзгу эмас эдимиз? Албатта, эзгу эди. Нима учун у бу сўзларни айтди? “Эзгу” сўзи ногўғри фикрлаш стандарти бўлиши мумкинми? Бошқача қилиб айтганда, эзгуликнинг инсоний стандарти Худонинг стандартидан фарқ қилиши мумкинми?

Агар бизлар ўша йигитнинг ўрнида бўлиб қолсак ва Исо Масихга “Эзгу Устоз” деб мурожаат қилсак, биз қандай жавоб олган бўлар эдик? Мен ўзим учун жавоб беришим мумкин. Мен аллақачон кўп йиллардан буён Худонинг фарзандиман, мен бир неча бора Муқаддас Ёзувни тўлиқ ўқиб чиққанман, мен соатлаб Ёзувни ўрганаман, ҳар куни ибодат қиламан ва бор вақтимни хизматга сарфлайман, лекин барибир, мен ҳам ўша бой йигит олган жавобни олган бўлар эдим. Исо Масих менга ҳам худди шундай деган бўлар эди: “Жон, нима учун сен мени эзгу деб атаяпсан?” Мен буни қаердан биламан? Исо Масих у йигитга қандай мурожаат қилган бўлса, Муқаддас Рух менга қарийб шундай мурожаат қилди.

Шокка туширувчи янгилик

Тушунтириб беришимга ижозат беринг. Бир куни, 1990йилларнинг охирида, мен Швецияга конференцияга учиб борган эдим. Бу тунги рейс эди ва мен тонг саҳарда Стокгольмга қўнишим лозим эди. Учиб келганимдан сўнг, мен ўз багажимни олдим, паспорт текширувидан ўтдим ва шундоққина чиқиш жойида мени кутиб олгани чиққан ғамхўр биродарни кўрдим. Бизлар аэропортдан чиқиб улгурмасимиздан, у менга, шу йилнинг янгилиги, балки ўн йилликнинг янгилиги бўлиб қолган янгиликни айтди.

У деди: ”Жон, бу тунда, сен самолётда бўлганимда, битта жуда фожеавий ҳодиса рўй берди, менимча, сен ҳали бу ҳақида билмайсан”.

“Нима бўлди?” – сўрадим мен хавотир ва шу билан бирга қизиқиш билан.

У мен Швецияга келишимдан бир неча соат олдин содир бўлган даҳшатли автоҳалокатни менга сўзлаб берди. Бу автоҳалокатнинг қурбонларидан бири, эҳтимол, сайёрадаги энг таниқли ва севимли киши эди. Бу аёл нима қилишидан қатъий назар, ҳаммаси янгиликлар сарлавҳаси мавзуга айланар эди. Мен хотиним Лиза билан бирга унинг хайр-саховат фаолиятига тасанно айтар эдик ва рўзнома ҳамда журналларда қизиқиш билан у ҳақида ўқир эдик. Қайд қилишга журъат этиб айтаманки, менга нафақат мақолаларни ўқиш

ёқар эди, балки унинг ҳаётини ўзида акс эттирувчи суратларни кўриш ҳам ёқар эди. Қисқача қилиб айтганда, мен бу аёлнинг катта мухлисис эдим. Ҳар дафъа, янгиликларда у ҳақида репортаж пайдо бўлганида, мен ўз ишларимни ташлаб, янгиликларни диққат билан кўрар ва кулоқ солар эдим.

Бу аёлнинг вафот этгани ҳақидаги хабар мени қалбимнинг тубига ларзага солди. У ҳали ёш аёл эди, унинг кичик фарзандлари бор эди, бундан ташқари, у ёрқин сиёсий арбоб эди, шу билан бир вақтда, ақлли ва чиройли аёл эди. Бутун дунёдаги ўз нуфузидан фойдаланиб, у етимлар учун ва уруш мижозолари қамраб олган давлатлардаги пиёдаларга қарши қўйилган миналар қурбонлари учун жуда кўп эзгу ишлар қилар эди. Менинг қалбимни забт этиш учун шунинг ўзи кифоя эди, лекин унинг мафтункорлиги шу билангина тугамас эди. У ўз мухлисларига доимо муҳаббат билан муносабатда бўлар эди, уларга ҳаққоний табассумлар ёки бошқа илиқ ва шахсий эътибор ҳатти -ҳаракатлари тақдим этар эди.

Мен шундай одам дунёни тарк этганига ишона олмадим. Наҳотки, у ўлган бўлиши мумкин? Бу қандай содир бўлиши мумкин?

Мени ётоқхонага олиб келишди. Мен ўз хонамга кириб, тезда телевизорни ёқдим. Барча каналлардан фожеа жойидан янгиликлар узатилар эди. Лекин барча каналларда швед тилида сўзлар эдилар ва мен бирор сўзни тушуна олмас эдим. Шунинг учун “CNN” ва “BBC Sky News”ни топгунимча тугмачани боса бошладим. Мен жомадонимни очмаган ҳолда, тўшагимнинг четидан ўтирар эдим ва бу воқеа содир бўлганига ишона олмас эдим.

Янгиликларда ҳалок бўлган аёлнинг қароргоҳи олдида тўпланган минглаб қайғураётган одамларни кўрсатар эдилар. Барча ёшдаги одамлар тўпланган бўлиб, дарвоза ёнига гуллар қўйишар, уларнинг юзларидан кўз ёшлари тиркираб оқар эди. Кўплар кучоқлашар ёки тўда бўлиб йиғилиб, биргаликда ибодат қилар эдилар. Бутун дунё шок ҳолатида эди.

Кейинги тўрт кун мобайнида, мазкур фожеани бутун дунёнинг барча наشرларининг биринчи саҳифаларида ёритдилар. Автоҳалокат ҳақида репортаж, тергов, оила аъзоларининг реакцияси ва кўмиш маросими – барча оммавий ахборот воситаларининг янги-

ликлари мавзуига айланди. Давлатларнинг бошлиқлари, дунё миқёсидаги ҳукуматлар етакчилари, юзлаб машхур одамлар унинг дафн маросимида келдилар. Унинг дафн қилиниш маросими бутун телевидение тарихида энг кўп кўрилиш рекордини қўлга киритди.

Менинг Стокгольмга келишимнинг ўша биринчи кунида, мен ўзимнинг ётоқхонадаги хонамда қайғуриб ўтирар эдим ва ўзимни қийинчилик билан кечги хизматга тайёрланишга мажбур қилар эдим. Менинг онгим жавоби йўқ саволларнинг ечимини топишга ҳаракат қилар ва мен унинг ҳалокатига сабаб бўлган ўша маъносиз вазиятга қарши жаҳл билан курашар эдим. Қайғуга қарамасдан, мен бошқа турдаги фикр юзага чиқишга ҳаракат қилаётганини ҳис қилдим.

Мен ундан кутулишга ҳаракат қилдим, лекин бунинг иложи йўқ эди. Ахийри, бир неча соатлик азоблардан ва руҳим ҳамда ҳиссиётларим орасидаги зиддиятдан сўнг, мен тўшак чеккасида тиз чўқдим ва ибодат қилдим: “Ота, мен бу аёлнинг вафоти учун қайғураяпман. Лекин нимадир бошқа нарса аралашаётганини юрагим билан ҳис қилаяпман. Нима содир бўлмоқда?”

Кейинги лаҳзада, мен ўз қалбимнинг тубида эшитдим: “Ваҳий китобининг ўн саккизинчи бобини ўқигин”. Ўша лаҳзада, у ерда нима ёзилгани ҳақида тушунчага ҳам эга эмас эдим; уялсам-да, тан оламан, мен илгари Муқаддас Ёзувнинг бу сўнги китобини унчалик чуқур ўрганган эмас эдим. Мен уни очиб, ўқий бошлагач, еттинчи оятга келганимда мен ҳайратда қолдим:

“У нақадар шарафланган ва дабдабали яшаган бўлса, унга шу қадар азоб ва ғам-ғусса келтиринглар”. Зеро у ўз юрагида: “Малика бўлиб ўтирибман, мен бева эмасман ва ғам-ғусса кўрмайман”, – демоқда. Шунинг учун унга бало, ўлим, йиғи ва очлик бир кунда келади. У оловда ёндирилади, чунки уни ҳукм қилувчи Раббий Худо кучлидир. Шунда у билан дабдабали яшаган ва зино қилган ер юзидаги подшоҳлар унинг ёнгинининг тутунини кўриб, йиғлаб юборадилар ва фарёд урадилар” (Вах. 18:74-9).

Мен бу сўзларни ўқиб чиқдим ва менинг ҳиссиётларим жунбушга келди. Бу лавҳада таърифланган аёл билан вафоти эфирни камраб олган аёлнинг орасида аниқ ўхшашликлар бор эди. Мен

Ўзимни, гўёки менга бир челақ совуқ сув қуйиб юборганларидек ҳис қилдим – бу саросима, хижолат ва шок ҳолати эди. Муқаддас Ёзувдаги бу сўзларнинг шу қадар кўп эзгу ишлар қилган шундай сахий, таниқли аёлга қандай алоқаси бўлиши мумкин?

Шунга урғу бериш муҳимки, ҳаворий Юҳанно бу оятларда одамлардан бирор киши ҳақида сўзлаган эмас. Бу ерда, бизнинг гуноҳкор дунёмизга кириб келган руҳ акс эттирилган. Аммо у ўша аниқ вазиятга жуда ўхшар эди ва Муқаддас Руҳ менинг онгимни ўзгартириш учун менга Ёзувдаги шу оятларни кўрсатди. Худо сизга қачонлардир, сизнинг шахсий вазиятингизга Ёзувдаги аниқ мисол ёрдамида сўзлаганми? Бу вазиятда ҳам айнан шундай бўлган эди.

Муқаддас Руҳ менинг яхшилик ўлчовимни менга ошкор кўрсатди, Исо Масих ҳам бой йигитга худди шундай қилган эди. Худо менга нималарни очаётганини англаб, мен ётоқхонадаги ўз хонамда У билан баланд овозда баҳслаша бошладим: “Раббий, қандай қилиб бу сўзлар унга тегишли бўлиши мумкин? У турли хил инсонпарварлик фаолияти билан шуғулланар эди, пиёдаларга қўйилган миналар қурбонларига, етимларга ёрдам берар эди ва...”.

“У бутун дунёга ўзининг ҳокимиятга бўйсунмаслигини ва зиносини намойиш қилар эди, – эътироз билдирди менга Раббий. – У Менга бўйсунмас эди”.

Ҳали ҳам эшитганимга ишонмасдан, мен баҳслашишда давом этар эдим: “У одамларга шу қадар кўп эзгуликлар қилгани борасида нима дейсан?”

Шунда мен Худонинг Руҳи менга шундай деганини эшитдим: “Ўғлим, яхшилик ва ёмонликни билиш дарахтига Ҳавванинг диққатини, унинг ёмонлик томони эмас, балки яхшилик томони тортди”.

Менинг юрагимда жуда аниқ жаранглаган бу сўзлар мени маҳв этди. Мен эшитган сўзимнинг тасдиғини топиш учун Муқаддас Ёзувдаги Ибтидо китобининг 3-бобини очдим. Ҳақиқатан ҳам мен у ерда қуйидагиларни ўқидим:

“Хотин дарахтнинг озикқа яхши, кўзга ёқимли ва донолик бериши учун ардоқли эканини кўриб, унинг мевасидан олиб еди. Кейин эрига ҳам берди, у ҳам еди” (Ибт. 3:6).

“Яхши”, “ёқимли” ва “ардокли” сўзларини кўриб, мен гунг бўлиб қолдим. Сўнгра Худонинг Руҳи менга яна деди: “Мендан бўлмаган ва Менга бўйсунмайдиган яхшилик ҳам бор”.

Мен ўтириб, эшитган ва ўқиган нарсаларим ҳақида фикр юритар эдим. Худонинг Сўзи барча яширин бўлган нарсаларни ёритар ва мени тўғирлар эди. Шубҳасиз, менинг яхшилик мезоним илоҳий мезондан фарқ қилар эди.

Худо менинг юрагимга сўзлашда давом этар эди. У менга жинсий бузукликларда иштирок этмайдиган, шеърида бузук гаплар бўлган зулмат мусиқани эшитмайдиган, шайтонийлик ошкора намойиш қилинадиган рок юлдузларнинг концертларига бормайдиган, оммавий қирғинни амалга оширмайдиган, катта ўғирликлар ва бошқа ёвузликларни қилмайдиган “яхши” одамлар, айниқса, масиҳийлар нақадар алданаётганларини кўрсатди. Кўплаб одамлар яхши, тўғри ва доно туюладиган, лекин Худонинг донолигига қарши чиқадиган юриш-туриш ёки нарсаларга қизиқиб алданадилар. Муқаддас Ёзув бизларга дейди:

“Инсонга тўғри туюладиган йўл бор, аммо унинг охири ўлим томон йўлдир” (Ҳик. 14:12).

Келинг, мазкур оятнинг охириги қисмини муҳокама қиламиз. “Аммо унинг охири – ўлим томон йўлдир”. Кўплаб масиҳийлар бу сўзларга кераклича эътибор бермайдилар, чунки улар: “Мен нажот топганман, шифо топганман, мен самога бораяпман ва ўлим кўрмайман”, деб ўйлайдилар. Уларнинг фикрларича, бу оят фақат имонсизларга тегишли. Лекин, келинг, Муқаддас Ёзув нима деяётгани ҳақида яна бир бор ўйлаб кўрамиз.

“Ўлим томон йўл” сўзларига назар ташлаймиз. Муқаддас Ёзув ҳаёт йўли ва ўлим йўли ҳақида жуда кўп марта сўзлайди. Худо Ўзининг халқига мурожаат қилмоқда (Унга тегишли бўлмаганларга эмас): “Бу халққа айтгин: Раббий шундай дейди: Мана, Мен сизларга ҳаёт йўлини ва ўлим йўлини таклиф этапман” (Йер. 21:8).

Йўл – биз амал қилиб яшаётган доноликни билдиради. Сиз бу Сўзни Ёзувда кўп марта кўрасиз. Матто Хушxabари мана бу оятда урғу бермоқда: “Тор дарвозадан киришлар! Чунки ҳалокатга олиб борадиган йўл энли ва дарвоза кенгдир, кўплар ана шу йўлдан бормоқдалар. Ҳаётга олиб борадиган йўл эса танг ва эшик тордир, оз одам бу йўлни топади...” (Мт. 7:13,14). Аммо Исо Масих бу ерда фақат абадият ҳақида сўзламоқдами?

Худо ҳаёт дарахтини Адан боғининг марказида ўтказди. У Худонинг ҳаёт йўли, Унинг донолигини ифодалар эди. Боғдаги бошқа бир асосий дарахт “яхшилиқ ва ёмонликни билиш” дарахти деб аталар эди. Бу дарахт ўлим йўлини: Худосиз, инсоний доноликни ифодалар эди. Одам Ато ва Ҳавва унинг мевасидан татиганларидан сўнг, улар ўзларини нафақат бошқача ҳаёт асоратларига йўлиқтирдилар, балки бу дарахтнинг мевалари уларга зудлик билан таъсир кўрсатди. Улар мазкур ўйловсиз ишни қилишларидан олдин, ҳеч нимадан чекланмаган эдилар, маҳсулдор, соғлом ва нимаики қилишни ўйлашмасин ҳамма нарсада муваффақиятли эдилар. Аммо улар таъқиқланган дарахт мевасидан еганлариданок, улар учун ҳаёт қийин бўлиб қолди. Уларнинг ҳаёлларига келмаган нарсалар: оғир меҳнат, касалликлар, етишмовчиликлар ва қийинчиликлар уларнинг улушларига айланди. Улар ўлим йўлига кирдилар.

Аммо Худо қайта сотиб Олувчидир. Унда аллақачон одам йўқотган нарсани тиклаш режаси бор эди. У ҳаёт йўлини тиклаш учун аҳд тузди. Унинг донолиги яна ҳақиқий бахт, лаззат, хотиржамлик, тўқислик ва бошқа қувончларни ўзида мужассам қилган ҳаётни келтириб чиқарди:

Доноликни топган... одам бахтлидир...ва сен истаган бирор нарса унга тенг кела олмайди. Унинг ўнг қўлида узоқ умр, чап қўлида эса бойлик ва шуҳратдир. (Унинг оғзидан ҳақиқат чиқади, конун ва шафқатни у ўз тилида олиб юради). Унинг йўллари – ёқимли йўллардир, унинг барча йўлаклари осойиштадир. Уни қўлга киритганлар учун у ҳаёт дарахтидир ва уни маҳкам тутганлар бахтлидирлар (Ҳик. 3:13-18).

Ёзув кўрсатадики, агар биз ҳаётимизда Худонинг донолигини қўлласак, унда ҳаётимиз серҳосил, маҳсулдор, муваффақиятли, узоқ, кўнгил хотиржамлиги ҳамда иззатга тўла бўлади.

Дарахтдан биз нимадир оламиз. Мана шу оятга биноан, агар биз ҳаёт(донолик)йўлидан борсак, биз ҳаёт дарахтига – бизлар яратаётган нарсаларни тановул қилаётганлар учун озиқ манбаига айланамиз. Ва аксинча, агар биз инсоний донолик билан яшасак, бизлар зарарли дарахт бўламиз ва бизнинг ҳосилларимиз, уларни истеъмол қилаётган одамларга қийинчиликлар, стресс, бепуштлиқ, касалликлар, худбинлик ва руҳий ўлимнинг бошқа ҳосилларини олиб келади.

Ҳикматлар китобига қайтайлик (14:12) ва уни яна бир бора ўқиймиз: “Инсонга тўғри туюладиган йўл бор, аммо унинг охири ўлим томон йўлдир”. Агар шу оятнинг биринчи қисмини ўқисак, биз тушунамизки, уни имонли ёки имонсиз бўлишидан қатъий назар, ҳар бир одамга нисбатан осонгина қўллаш мумкин. Одамга тўғри, яъни яхши, доно, кўп нарсалар ваъда қиладиган, стратегик, қўлласа бўладиган, манфаатли ва ҳоказо туюладиган йўл бор. Лекин огоҳлантирув жуда аниқ айтмоқда: яхши туюладиган нарса, аслида зарарли ва натижасиз бўлиб чиқиши мумкин – ўлим йўли шундайдир.

Ибронийларга мактубининг муаллифи мазкур хушёрликка қақурувчи номани имонлиларга ёзган:

“Бу ҳақида биз яна кўп гапиришимиз мумкин эди... чунки сизлар ялқов ва эшита олмайдиган бўлиб қолдингизлар. Вактга қараганда, сизлар ўқитувчи бўлишингиз керак эди. Лекин ҳали сизларнинг ўзларингиз Худо сўзининг илк асосларини ўргатадиган ўқитувчиларга муҳтожсизлар. Сизларга қаттиқ озиқ эмас, балки яна сут керак. Қаттиқ озиқ эса ҳис-туйғулари тажриба орқали яхши ва ёмонни фарқлашга ўргатилган етук одамларга хосдир” (Ибр. 5:11,12,14).

Аниқки, фарқлай олиш – бу ҳақиқий яхшилик ва ҳақиқий ёмонлик нима эканини белгилаб берувчи асосий фактордир. Бошқача қилиб айтганда, ўзимизнинг табиий фикрлашимиз, онгимиз ва

хиссиётларимиз билан бизлар ҳақиқий яхшилиқни ҳар доим ҳам фарқлашга қодир эмасмиз.

Сиз сўрасиз: “Ахир Ибронийларга мактубининг муаллифи ҳис-туйғуларимиз фарқлай олишлари учун уларни машқ қилдиришимиз мумкин деяётган эмасми?” У шундай деган, лекин у қанақа ҳис-туйғу ҳақида сўзлаган? Пайқадингизми, бу оятларнинг бошида, муаллиф, эшитишга эриниб қолган масиҳийларга ёзаётганини айтиб ўтмоқда. У қандай эшитиш ҳақида сўзламоқда? Наҳотки ўша барча яҳудийларга эшитиш аппарати керак бўлган бўлса? Бу эҳтимолдан йироқдир. У юрак билан эшитиш қобилияти ҳақида сўзлаётган эди. Исо Масиҳ доимо: “Кимнинг эшитишга қулоғи бўлса, эшитсин!” – деб таълим берар эди (Мт. 11:15). Бу таълимотни эшитганларнинг барчалари жисмоний қулоққа эга эдилар, лекин уларнинг ҳаммалари ҳам Худонинг Сўзини эшита олиш ва улар учун нима яхшироқ эканини тушуниш учун фарқлашга қодир бўлган юракка эга эмас эдилар.

Кейинроқ, руҳий фарқлаш соҳасига бизлар янада чуқурроқ шўнғиймиз, лекин шунини тушуниш муҳимки, яхшилиқ ва ёмонликни юзаки даражада ҳар доим ҳам фарқлаб бўлмайди. Стокгольмдаги ўша мехмонхонада ҳақиқат билан учрашган кунимгача, мен яхшилиқ ва ёмонлик кун каби равшан деб ҳисоблар эдим. Яна бошқа бир мисолни кўриб чиқамиз: Исо Масиҳ гуруҳининг асосий аъзоларидан бири Петъор, Нажоткорга, Уни ҳимоя қилишини ва Исо Масиҳ узоқ яшаши кераклигини айтди. У Ўз Бошлиғига яхши маслаҳат бераётгандек туюлади. Аммо Исо Масиҳ уни кескин қойиди ва Петъор Худонинг истаклари билан ҳаракат қилмаётганини айтди (Мт. 16:21-23). Бу бизлар баъзан яхши билан ёмонни нақадар фарқлашга қодир эмаслигимизни кўрсатиш учун мен келтиришим мумкин бўлган кўплаб библиявий мисоллардан биргинасидир.

Сулаймон шундай деб ибодат қилган эди: “Сенинг халқингни ҳукм қилиш ва нима ёмон, нима яхши эканлигини фарқлай олиш учун Ўз қулингга доно юрак ато қилгин, зеро ким Сенинг бу кўп сонли халқингни бошқара олади?” (1 Шоҳ. 3:9). Бизга Худо нимани яхши ва нимани ёмон деб аташини фарқлаш машқини олган, ёритилган юрак керак. Ҳавва ҳар жиҳатдан барқамол эди. У яшайди-

ган боғда Худонинг хузури кучли ва қудратли эди. Лекин у яхши, ёқимли ва фойдали деб баҳолаган нарса, амалда у учун ёвуз ва зарарли бўлиб чикди. У алданди, шунинг учун зарар кўрди.

Мана шуларнинг барчаси бизни мазкур китобни ёзиш мақсади-га яқинлаштирмоқда: Ёзув орқали ва Муқаддас Рухнинг ёрдамида, нима бизлар учун ҳаётга яхшилик бўлиши ҳамда нима ахийри зарар келтиради, шулар орасидаги фаркни ёритиш. Агар Ҳавва баркамол бўлган ҳолда ва Бенуқсон муҳитда яшаган ҳолда алданган бўлса, номукамал онга эга бўлган ва мазкур бузуқ ҳамда ахлоқсиз дунёда яшаётган одамлар бўлмиш бизларга алданиш ва бизларни ҳалок қиладиган нарсани яхши деб ҳисоблаш нақадар осон?

БУ ҚАНДАЙ СОДИР БЎЛДИ?

Алданманглар, менинг қадрли биродарларим
ва опа-сингилларим. Ҳар қандай яхши инъом
ва ҳар қандай мукаммал тухфа юқоридан,
бизнинг Ота Худойимиздан келади...

— Ёқуб 1:16,17 (NLT, ингл. тилидан таржима)

(Масиҳий) биз яхши бўлганимиз учун
Худо бизларни яхши кўради, деб ўйламайди,
йўқ, Худо бизларни яхши кўргани учун
У бизларни яхши қилади...

— К.Л.Льюис

Ўша куни мен ҳайратланиб ва ҳис-туйғулар уммонига ғарқ бўлиб, Швеция меҳмонхонасидаги ўз хонамда ўтирар эдим. Машҳур аёлнинг ҳалокати муносабати билан қайғуришимга нисбатан келган илоҳий жавобдан мени титроқ камради, барибир, мен ўзимга тинчлик топа олмас эдим. Хижолат ҳисси қалбимни тўлдирар, миямда кўплаб саволлар айланар эди. Бу вақтда мен кўп йиллардан буён хизматда эдим, бир қанча китоблар ёзган эдим, мен барча китъалардаги (Антарктикадан ташқари) имонлиларга таълим берар эдим ва бирданига менинг билимсизлигим ошкор бўлди: мен ҳақиқатан яхши бўлган нарсани билмас эдим.

Мени: “Мен яна Худонинг назарида яхши бўлмаган нима нарсаларни яхши деб ҳисоблаганман?” деган, яна бундан кам аҳамиятга эга бўлмаган: “Бу билимсизликнинг оқибатлари қанақа?” – деган савол ташвишлантирар эди.

Бу саволларга жавоб бера бошлашдан олдин, ҳамма нарса бошланган жойга – Адан боғига бориш фойдали бўлар эди. Бу мантикий қадам эди, чунки меҳмонхонада айнан ўша жойга Худонинг Руҳи менинг диққатимни қаратди. Бошқа кўплаб имонлилар каби мен ҳам жавобини топишга интилаётган савол: “Қандай қилиб илон Ҳаввани Худога бўйсунмасликка мажбур қила олди?” – деган савол тарк этмас эди.

Келинглار, ўйлаб кўрамиз. Ҳавва мукаммал шароитда яшар эди. Уни ҳеч ким, ҳеч қачон хафа қилмас эди: отаси ҳам, эри ҳам, қариндоши ҳам, бошлиғи ҳам, ўқитувчиси ҳам. У мукаммал дунёда яшар эди, тўлиқ таълимотга эга эди, касалликлар ва муҳтожликлар нима билмас эди, боз устига, у Яратувчи билан уйғунликда яшар эди. Худонинг хузурни ер атмосферасини тўлдирар эди ва Унинг Ўзи кўпинча Одам Ато ва Ҳавва билан бирга боғда сайр қилар эди. Қандай қилиб илон бу аёлни, шунингдек, бу эркакни Худодан юз ўгиришга мажбур қила олди?

Агар биз бу сирни оча олсак, душман ҳозирги кунларда бизларга нима қилишга қодир эканлиги ҳақида фойдали маълумотларни билиб оламиз. Агар биз унинг тактикасини билиб олсак, биз унинг осон ўлжасига айланмаймиз, у бизларни осонгина алдаб, Яратувчимизга бўйсунмасликка мажбур қила олмайди.

Ажойиб боғ

Бошида Худо мукаммал дунёни яратди. Дунё гўзал, бенуқсон, моддий манбаларга ва кўнгилочар лаззатларга тўла эди. Худо шунчаки бир неча турдаги ҳайвонларни, дарахтларни ва табиий ландшафтни яратган эмас. У режалаштирди ва миллиондан ортиқ тирик жонзотларни, икки юз эллик мингдан ортиқ ўсимликларни, юз минг турдан ортиқ дарахтларни ва кўплаб турли хил қаттиқ жинсларни, тупроқни ва табиий манбаларни яратди. Ер – дурдона асар эди. Минглар йиллар ўтганидан сўнг олимлар уни ўрганишни бошлайдилар ва унинг мураккаб тузилишидан ҳайратланадилар. Улар ҳали дунёни ўргана олмадилар ва қачонлардир уни мукаммал ўрганиб олишлари амри маҳолдир.

Худо уни Ўзи суйган шахс – одам учун ўйлаб топди ва яратди. Ер сайёрасининг ҳайратга солувчи чиройига қарамасдан, бизнинг

Яратувчимиз шу билан тўхтаб қолмади. У ердаги ажойиб боғни яратган эмас, шахсан Ўзи ўтқазди, айнан ўтқазди.

Мен табиатни ва боғларни яхши кўраман. Тан оламан, мен боғда ишлашни умуман ёқтирмайман, Лиза буни тасдиқлайди. У юзини тириштиради ва сизга қандай истамасдан боғ билан шуғулланишимни айтиб беради. Лекин мен парваришланган боғлар, узумзорлар ва ўрмонда сайр қилишни жуда яхши кўраман. Мен дарахтларнинг ва ўсимликларнинг ҳар хиллиги, ранги, ҳиди, тупроғидан завқланаман.

Яқин орада, мен Германияда, Констанц шаҳрида, Германиядаги энг улкан кўл бўлмиш Боден кўли қирғоғида воизлик қилдим. Боден кўлига сувлар музликлар эриши ва Алп тоғларидаги қорлар эриши туфайли қуйилади. Мен Лиза билан у ерда ўзимизнинг яқин дўстларимиз, чўпонлар Фреймут(машхур немисча исм) ва унинг хотини Жоаннаникида бўлдик.

Сафар чоғида бизнинг бир неча кунимиз бўш эди ва бизнинг дўстларимиз, бизлар вақтни яхши ўтказишимиз учун бир неча қизиқарли вариантлар таклиф қилишди. Биз шуни билдикки, Констанцда кўнгилочар машғулотларга етишмовчилик йўқ экан, аммо улар орасида мен энг кўп истайдиган нарса йўқ экан.

Констанц оролида гуллар ороли деб аталадиган жой бор. Унинг расмий номи – Майнау, лекин гуллар ороли номи унга кўпроқ тўғри келади, чунки бутун орол – бир бутун боғ. Мен уни тўлиқ айланиб чиқмоқчи бўлдим, лекин бу учун бир кун керак бўлар эди.

Мен шу оролга боришни таклиф қилганимда, Лиза, Жоанна ва Фреймут мени ҳазил қиляпти деб ўйладилар. Ахир ким ўйлаши мумкинки, спорт ва фаол дам олиш турларини яхши кўрадиган йигит катта боғда сайр қилиш каби зерикарли машғулотни танлайди? Мен оролга боришни исташимни бир неча марта такрорлаганимдан сўнг, менинг дўстларим: “Биз сен ҳазиллашяпсан деб ўйладик, наҳотки, сен ҳақиқатан ҳам у ерга бормоқчисан?” – дейишди.

“Ҳа!” –жавоб бердим мен. Бошқалар унчалик бу истак билан ёнмаётганларига қарамасдан, биз орол бўйлаб сайр қилишни режалаштирдик.

Ажойиб кун бўлди. Биз оролгача кўприкдан юриб бордик, кириш учун пул тўладик ва экскурсияни бошладик. Мен тезда бу улкан боғ-

нинг чиройи ва турфа хиллигига қизиқиб кетдим. Яхши ҳамки, мен ёлғиз эмас эдим. Бу дурдона асар орасига тушиб қолганимиздан, менинг ҳамроҳларимнинг ҳазил ва кулгилари бирданига тўхтади.

Мазкур катта боғнинг ҳар бир квадрат метри кўз учун байрам эди. Мукамал шаклдаги чиройли тўгарақлар тўғри йўлақлар билан шундай ўраб олинган эдики, ҳар бир ўсимликни яхшилаб кўриш мумкин эди. Гуллардан хариталар, ҳайвонларнинг, болаларнинг улкан тасвирлари ясалган; дарахтлардан, ўсимликлардан ва гуллардан уйлар ясалган эди. Ҳар томонда ажойиб шаклдаги сув ҳавзалари ясалган эди.

Биз бу боғнинг чиройи ва ижодий қулочидан лаззатландик. Уни тўлиқ кўриб чиқиш учун ярим кун керак эди, шунинг учун биз фақат ярмини кўриб улгурдик. Ўша куни мен кўп марта ўйладим: “Агар одамлар шундай ажойиб орол, кўз учун гўзаллик байрами, хидлаш учун хушбўй хидлар тўқислигини яратган бўлсалар, Худо яратган боғ қандай бўлган бўлса?” Адан боғи ландшафт ва боғдорчилик бўйича тажрибали мутахассис томонидан яратилган эмас эди, уни Раббий ва Яратувчимизнинг Ўзи яратган эди.

Худо ҳашаматли Адан боғини ўтқазди, Одам Атони унда жойлаштирди ва унинг олдида барча ҳайвонларни олиб келди. Одам Ато ер юзидаги 1,25 миллион ҳайвоннинг ҳар бирини қандай аташини Раббий кўрмоқчи эди. Бу одам қандай ақлга эга бўлиши лозим эди? Лекин Одам Атода нафақат барча ҳайвонларга ном танлаш, балки уларнинг барчасини эслаб қолиш қобилияти бор эди, унинг қўлида айпад ёки гугл компьютер дастурлари йўқ эди. Одам Ато ғайритабиий ақлли эди.

Лекин Худо ҳайвонларни Одам Атонинг олдида, у уларни шунчаки номлаши учун олиб келган эмас эди, Одам Ато қайси ҳайвонни ўзига ҳамкор қилиб олишини У кўрмоқчи эди.

Одам барча қушларга ва барча ҳайвонларга ном берди, лекин уларнинг орасида унга тўғри келадиган ёрдамчи топилмади. Сўнгра Раббий Худо одамни чуқур уйкуга солди ва у ухлаб ётган пайтда, унинг қовурғасидан олди ва уни эт билан қоплади. У Одам Атонинг қовурғасидан аёлни ясади ва унинг олдида уни олиб келди. Шунда Одам Ато деди:

“Бу – менинг суякларимдан суяк ва менинг этимдан этдир. У “хотин” деб аталади, чунки эрдан олинган” (Ибт. 2:23).

Эркак учун мукаммал ёрдамчи аёл бўлди. Улар бир-бирларини тўлдирад эдилар. Уларнинг иккаловларига ҳам ер сайёраси ҳақида ғамхўрлик қилиш ва айниқса, боғни парваришлар топшириғи берилган эди.

Ҳавва Одам Атодан олиб яратилишидан олдин, Худо одамга аниқ топшириқ берди. «Раббий Худо инсонни олиб, Адан боғига ишлов бериш ва уни кўриқлаш учун уни ушбу ерда жойлаштирди. Раббий Худо инсонга шундай амр берди: “Боғнинг ҳар бир дарахтидан бемалол еявергин. Фақат яхшилик ва ёмонликни билиш дарахтидан емагин. Чунки ундан еган куниёқ аниқ ўласан”» (Ибт. 2:15-16).

Муқаддас Ёзув ҳикоя қиладиган кейинги воқеа қачон содир бўлганини бизлар билмаймиз. Балки, бир неча ҳафта ўтгандир, балки бир йил ёки ўн йиллар ўтгандир, балки ундан-да кўпроқдир. Лекин шу кун келдики, энг айёр ҳайвон илон Ҳавва билан суҳбатлашди ва Худонинг амрини шубҳа остига қўйди.

(Илон қандай сўзлай олди? Мен шахсан, гуноҳдан қулашгача барча ҳайвонлар одам билан суҳбатлаша олганлар, деб ҳисоблайман. Мана нима учун, илон у билан гаплаша бошлаганида Ҳавванинг хавотирлангани ёки кўрққанини кўрмаймиз. Ҳайвонлар сўзлашишга қодир эканликлари ҳақидаги билим, эҳтимол, авлоддан авлодга ўтиб келган, чунки эшак сўзлаганида Балъам ҳам шокка тушмаган эди (Сонлар 22:21-35ни қаранг). У ҳеч нима бўлмагандек, ҳайрат ҳам, хавотир ҳам кўрсатмасдан ўз эшагига жавоб берди).

У бунни қандай қилиб амалга оширди?

Энди келинг, бизнинг тадқиқотимиз мақсадига – Адан боғидаги воқеага яна қайтамиз. Биз шайтон эгаллаб олган илон қандай қилиб Ҳаввани, у мукаммал шароитда яшаётган бир пайтда Худодан юз ўгиришга мажбур қила олди, шунини аниқлашга ҳаракат қиламиз. Келинг, у қандай ёндошганини кўриб чиқамиз.

У аёлдан сўради:

“Ростдан ҳам Худо, боғдаги ҳеч бир дарахтдан еманглар, деб айтдимиз? – деди” (Ибт. 3:1).

Бу савол билан илон ўзининг биринчи стратегик қадамини қўйди. У Ҳаввани илоҳий доноликдан олиб кетиши лозим эди. Унинг моҳирона ўйлаб топилган саволи аёлни бир лаҳзада у меваларини ейиши мумкин бўлган кўплаб дарахтлар ҳақида унутишга ва унинг диққатини ягона тақиқланган дарахтга қаратишга мажбур қилди.

Худо Одам Атога ва Ҳаввага: “Боғдаги ҳар бир дарахтнинг мевасидан ейишинг мумкин, фақат..” Худо сахий, шунинг учун У урғу берди: “Ҳар қандай дарахтдан ейишинг мумкин”. Дунёда бизларга мевали дарахтларнинг минглаб турлари маълум, мен ўйлайманки, уларнинг ҳар бири боғда ўсган. Илон нақадар ақлли эди? Ҳавва мана шу минглаб турдаги дарахтларнинг ҳар бирининг мевасидан ейиши мумкин эди, лекин шайтоннинг бузуқ саволини эшитиб, у ягона тақиқланган мевадан кўзини уза олмади.

Даврлар ўзгармади. Худо бизларнинг ҳар биримизга ғайритабиий равишда кўп инъомлар беради, барча самовий инъомлар бизларга тегишлидир (Эф. 1:3). Уларнинг ҳар бирини санаб ўтиш учун яна битта китоб ёзиш керак бўлади! Бундан ташқари, бизларга айтилганки, Исо Масихда ҳамма нарса бизларга тегишли (1 Кор. 3:21-23). Аммо душман боғда қўллаган стратегиясини ҳамон қўллайди. Бизлар фақат “мумкин бўлмаган”ни кўришимиз учун у биздан Худонинг сахийлигини яширишга ҳаракат қилади. Худо нима учун нималарнидир биздан тутиб қолиши мумкин? Бир неча саҳифалардан сўнг, биз бу муҳим саволни кўриб чиқамиз, ҳозирча эса оддийгина жавоб берамиз – бизнинг манфаатимиз учун! Бизлар учун энг яхши нарса нима эканини У бизлардан кўра яхшироқ билади. Ҳавва Худо унга айтган ҳақиқатни эслаб, илонга жавоб беришни кечиктирмади:

“Хотин эса илонга деди: –Боғдаги дарахтларнинг мевасидан ея оламиз-у, Худо: “Сизлар ўлмаслигингиз учун фақат боғнинг ўртасидаги дарахтнинг мевасидан еманглар ҳам, унга тегманглар ҳам”,– деди” (Ибт. 3:2,3).

Қизиқ, Ҳавванинг жавобида ноаниқлик бор. Худо “дарахтга тегиш мумкин эмас”, деган эмас эди. Бу арзимас туюлса ҳам, барибир, бунда нима учун илон ўз нишони қилиб Одам Атони эмас, Ҳаввани олганининг калити бор.

Худо амр берганида, Ҳавва ҳали йўқ эди. Шунинг учун Ҳавва бу амрни Одам Ато каби Худонинг оғзидан эшита олган эмас эди. Шахсан мен шундай ҳисоблайман: бундан олдинги кун, Одам Ато ва Ҳавва мана шу катта боғда сайр қилиб юрганлар ва яхшилик ҳамда ёмонликни билиш дарахти олдидан ўтганлар. Одам Ато ана шу дарахтни кўрсатиб, Ҳаввага Худо айнан шу дарахт ҳақида нимани амр қилганини айтиб берган. Шу турдаги хабарни мен етказилган билим деб атайман. Бошқа томондан, Одам Ато учун бу очилган билим эди. Фарқи нимада? Очилган билим – бу Худо бизларга ниманидир тўғридан- тўғри кўрсатишидир.

Бир куни Исо Масих шогирдларидан сўради: “Одамлар Мени, Инсон Ўғлини, Ким деб ҳисоблайдилар?” (Мт. 16:13га қаранг). Шогирдлар бирма- бир бошқалардан эшитган отларни агай бошладилар: тирилган Яхё Чўмдирувчи, Илёс, Йермиях ёки пайғамбарлардан бири. Булар Исо Масихнинг шогирдлари бошқалардан Твиттерда, Фейсбукда, Инстаграмда ва блогларда олган хабарлар эди.

Исо Масих уларнинг барчаларининг етказилган билимга асосланган барча жавобларини эшитганидан сўнг, У уларга кейинги саволни берди: “Лекин сизлар Мени Ким деб ҳисоблайсизлар?” (15-оят).

Шогирдлар сўзлаш қобилятини йўқотиб, жим бўлиб қолдилар. Агар Исо Масих уларга биринчи саволни бермаганида эди, улар бошқа одамларнинг шарҳлари таъсири остида қолган бўлар эдилар ва уларнинг жавоблари етказилган билимни ўзида акс эттирган бўлар эди. Худо уларга шахсан нимани очганини аниқлаш учун Исо Масих Ўзининг икки саволи билан иккинчи қўллардаги бу билимларни олиб ташлади. Жавоб фақат бидирлаб: “Сен Барҳаёт Худонинг Ўғли – Масихсан”, – деган Петьорда бор эди (16-оят).

Тасаввур қиламан, Исо Масих жилмайди, қўллаш маъносида қўлини Петьорнинг елкасига қўйди ва деди: “Эй, Йонах ўғли Шимон, сен бахтлисан, чунки буни сенга тана ва қон эмас, балки Осмондаги Менинг Отам очган” (17-оят). Петьор қаердадир интернетда эшитган ёки тасодифан журналда ўқиган маълумотини қайтарган эмас! У Худо томонидан унга берилган ҳақиқат билан ўртоқлашди.

Сўнгра Исо Масих мана шундай очилган билимда жамоат қурилиши ва унга эга бўлганларни дўзахнинг ҳеч қандай кучлари тўхта-та олмаслигини эълон қилди. Ва аксинча, етказилган билимга эга бўлганларни дўзахнинг кучлари осонгина алдаши мумкин.

Бизлар очилган билимни турли йўллар билан оламиз: Муқаддас Ёзувни ёки руҳлантирувчи китобни ўқиш жараёнида, жим ибодат вақтида, чўпоннинг воизлиги пайтида ёки Петъор томда кўргани каби ваҳий кўраётганимизда (Ҳав. 10:9-16га қаранг) ёки Муқаддас Руҳ бизнинг юрагимизга очаётган Худонинг Сўзи билан учрашиш жараёнида. Бу қандай содир бўлишига таъриф бериш қийин. Баъзан юракда сокин, паст овоз эшитиш мумкин. Баъзан сиз руҳингизга тушган ваҳийга кўра, буни биласиз. Баъзан сиз Муқаддас Ёзувни ўқиётганингизда, юрагингиз тез - тез ура бошлайди ва Худонинг ҳузурини ҳис қилади. Лекин энг муҳими – бу сиз Худонинг овозини эшитганингизни билишингиздир ва бу очилган билимни сизнинг юрагингиздан суғуриб олиб бўлмайди.

Бошқа томондан, етказилган билим, кимнингдир Худодан эшитган сўзини таъкидлаб айтишини шунчаки эшитишдан ёки ўқишдан келади. Билим аниқ бўлиши мумкин, лекин агар Муқаддас Руҳ уни сизнинг юрагингизга очмаса, уни бузиш жуда осондир.

Масалан, мен одамларнинг Муқаддас Ёзувни нақадар яхши билишлари билан мақтанишларини эшитаман: “Биласанми, Жон, пул – бу ҳамма ёвузликларнинг томиридир”. Бу мияси гангиб қолган одамлар “Пулпарастлик – ҳамма ёвузликларнинг томиридир”, деб ёзилган 1 Тимотий 6:10ни изоҳлаган қандайдир хизматчини ўқиганлар ёки эшитганлар.

Пул – бор - йўғи восита ва бундан бошқа ҳеч нарса эмас. Воситадан тўғри фойдаланиш мумкин, ундан нотўғри фойдаланиш мумкин. Қурул –бу восита. Ўғрининг қўлида у нотўғри ишлатилади. Лекин миршабнинг қўлида у ёвуз ниятли одамни аёлни зўрлаши ёки ўлдиришидан тўхтатишга қодирдир. Бу ўша -ўша қурул, ўз-ўзича у нейтрал: яхши ҳам эмас, ёмон ҳам эмас. Пул ҳам худди шундай – бу шунчаки восита, у ҳамма ёвузликнинг томири эмас. Пулга севги – мана бу барча ёвузликнинг томиридир.

Очилган билимга эмас, етказилган билимга эга бўлиб, одамлар шунақа хато шарҳлар берадилар. Мен ўз тажрибамда шунини пайқадимки, етказилган билим унинг умуман бўлмаганидан кўра хавфлироқдир.

Ҳавва амрни таърифлаш учун ишлатган, дарахтнинг мевасига тегиш мумкин эмаслиги ҳақидаги сўз – у фақат унга етказилган сўзни билганини билдиради. Худо боғда доимо бор эди. У Одам Ато ва Ҳавва билан, чамаси, ҳар кун бирга сайр қилар эди (Ибт.

3:8). Одам Ато Худо унга берган амрни хотинига етказганида ҳеч қандай ёмон нарса йўқ, лекин, шуниси эҳтимолдан холи эмаски, у мазкур амрнинг Ярагувчининг Ўзининг оғзидан тўғридан-тўғри қайтарилишини эшитишга интилмаган эди.

Фақатгина Худони излайдиганлар, Уни чуқурроқ билишга ва тушунишга ҳаракат қиладиганлар Ундан билим оладилар. Қаранглар, Повул Вериядаги имонлиларга самодан хабар олиб келганида, улар нима қилдилар:

“Бу ердагилар салоникаликлардан кўра фаросатлироқ эдилар. Улар Повул айтган Худонинг сўзини бутун ғайрат билан қабул қилиб, улар эшитаётганлари ҳақиқатга тўғри келадими, билиш учун ҳар куни Ёзувларни синчиклаб ўрганар эдилар (Ҳав. 17:11, янги ўзб. таржима).

Верияликлар Повулни диққат билан кулоқ солдилар, сўнгра эса ўзлари Ёзувларни ўргандилар. Менга улар қандай таърифланганлари ёқади: улар фаросатлироқ одамлар эдилар. Уларнинг онглари Рухнинг овозига очиқ эди. Уларнинг рухлари ва онглари орасидаги канал очиқ, ваҳийларга сезгир эди.

Ҳозирги кўплаб имонлилардан фарқли равишда, верияликлар шунчаки интернетдаги, блоглардаги материалларни, Твиттер ва Фейсбукдаги баҳсларни юклаб олмас эдилар. Улар шогирдлари билан Ўзининг кимлигини муҳокама қилиб, ўша замоннинг оммавий ахборот воситалари У ҳақида нима деяётгани ҳақида қизиқмаган Исо Масихга ўхшар эдилар. У бошқа нарсани билишни истар эди: “Йигитлар, Худо сизларга нимани очди?”

Балки, Исо Масих билан ўзининг саёҳатларидан бирида Петъор кимнингдир: “Исо – бу Масих бўлса керак”, – деганини эшитгандир. Ўша лаҳзада, билим унинг онги ва юрагини тўлдирган, уни Муқаддас Рухнинг ҳузури қамраган. “Мана нима! У Худонинг Ўғли. У Масих. Мана гап қаерда! Шу вақтгача мен буни тушунмас эдим, лекин энди биламан: У Масих!” Кўпинча, Худо бизнинг юрагимизга Ўз ҳақиқатини очганида, айнан шунақа ҳислар бизларни қамраб олади.

Ёки балки Петъор билан бошқача бўлгандир. Ваҳий унинг юрагига бир куни кечкурун уйку олдидан ёки кундузи, у бир шаҳардан бошқа шаҳарга кетаётган вақтида ёки Исо Масих гулхан ёнида

шогирдлари билан суҳбатлашаётганига қараб турган лаҳзада келган бўлиши мумкин. Балки, шундай лаҳзалардан бирида, Петъор ҳали англамаган вақтда, Худо унга Масихнинг келиши ҳақида башоратлар бўлган Эски Аҳдадаги оятлардан бирини, масалан, Ишаъё (9:6,7)ни эслатгандир.

Ёки балки, Петъорга руҳий ёришиш Исо Масих қайсидир одамни шифолаётган вақтда келгандир. Бирданига шогирд, болалигида бир раввин Масихнинг келиши ҳақидаги Эски Аҳдадаги башоратлардан ўқиганини эсга олган: “...шундай қилиб, Ишаъё пайғамбарнинг: “У касалликларимизни Ўзига олди ва оғриқларимизни кўтариб кетди”, – дегани амалга ошди” (Мт. 8:17, Иш. 53:4ни тасдиқлайди).

Исо Масихнинг аслида ким экани ваҳийси Петъорга турли йўллар билан келган бўлиши мумкин, асосийси шуки, буни унга Худонинг Ўзи очди.

Мен ўйлайманки, буни дадил айтиш мумкин: Ҳаввада ҳаммаси бошқача эди. Унда очилган билим йўқ эди, аксинча, унга етказилган билимни у етарли деб қарор қилди. Балки, Одам Ато унга Твиттерда хабар юборгандир: “Салом, азизам, сен яхшилик ва ёмонликни билиш дарахтига қандай қараганингни мен кўрдим. Унга тегма! Худо айтаяпти, агар биз унинг мевасидан есак ўламиз”.

Иккинчи поғона

Энди, илон Ҳаввани ягона таъқиқланган дарахтга қарашга мажбур қилиб, унинг диққатини қаратиб бўлгач, у ўзининг бузук ниятида кейинги қадамни қўйди. Бу қадам Худо аллақачон айтган гапга тўлиқ қарама-қарши эди. Аммо унинг сўзлари жуда ишончли ва жозибали жаранглар эди.

«Илон эса хотинга деди: “Йўқ, аниқ ўлмайсизлар! Чунки Худо биладикки, ундан еган куниек кўзларингиз очилади, шунда сизлар худолар каби яхшилик ва ёмонликни биладиган бўласизлар”» (Ибт. 3:4,5).

Унинг сўзларини ўйлаб кўринг: “Зеро Худо билади”. Яъни у шама қилмоқдаки, Одам Ато ва Ҳаввадан ниманидир яширмоқдалар, бу шунчаки нимадир оддий нарса эмас, балки уларнинг ҳаёт-

ларини яхшироқ қиладиган, уларни янги даражага кўтарадиган нарса. Бу дарахтда нимадир яхши нарса бўлгани туфайли, илон унинг далиллари ақли ва ишонарли жаранглаши учун тиришиб ўйлади. Унинг режаси иш берди.

“Хотин дарахтнинг озикқа яхши, кўзга ёқимли ва донолик бериши учун ардоқли эканини кўриб, унинг мевасидан олиб еди. Кейин эрига ҳам берди, у ҳам еди” (Ибт. 3:6).

Ҳавва дарахтнинг яхши, ёқимли ва уни донороқ қилишга кодир эканини кўрди. Буларнинг ҳаммаси унга ардоқли ва керакли туюлди.

Ҳавва ҳали дарахтга қараётганида, унинг бошидаги қуйидаги фикрлар ўтар эди: “Бир дақиқа. Бу дарахтда нимадир яхши ва фойдали бор, Худо эса унга тегишни бизларга ман этди. Мен турмуш ўртоғим билан аълороқ яшашимиз мумкин эди. Агар бизлардан ниманидир яширмасалар, бизлар донороқ ва бахтлироқ бўлишимиз мумкин эди. Мен, бизнинг Яратувчимиз севувчи ва шафқатли деб ўйлаган эдим, аслида эса У бизларни алдаяпти. У бизлардан ниманидир яширмоқда”.

Ҳар лаҳзада унинг фикрлари тезлашар эди, тақиқланган мевани еб кўриш истаги кучаяр эди. Бу дарахтда нимадир яхши нарса бор, деб ўзини нақадар ишонтирса, унинг истаги шу қадар оқланар эди.

Душман Худонинг хулқ-атворини Ҳавванинг нигоҳида бузишни нишонга олган эди. Агар бунинг уддасидан чиқса, у Ҳаввани Худодан юз ўгиришга мажбур қила олар эди. Нима учун? Чунки Худонинг ҳукмдорлиги Унинг хулқ-атвори билан мустаҳкамланади ва қўллаб-қувватланади.

Подшоҳ Довуд ёзган эди: “Адолат ва ҳақлик Сенинг тахтингнинг асосидир. Шафқат ва ҳақиқат Сенинг юзинг олдидан юради” (Сан. 88:15). Подшоҳ сифатида, Довуд мазкур хулқ-атвор кирралари узок ҳукм суриш пойдевори эканини билар эди. Агар подшоҳ содиқ, адолатли ва доно бўлса, унинг подшоҳлигининг чеки бўлмайди. Агар у юзаки ва хиёнатчи бўлса, унинг подшоҳлиги абадий чўзилмайди.

Худонинг хулқ-атвори мукамал, аммо барибир илон Ҳаввани бунинг аксига ишонтира олди. У Ҳавванинг нигоҳида мавжуд бўлмаган воқеликни чизишга ҳаракат қилди. Тақиқланган дарахтни у яхши ва ёқимли қилиб чизди. Унинг сўзларига кўра, у одамни доно қилар эди, лекин ташқи кўриниш алдамчи бўлади. Айнан шунинг

учун шундай ёзилган: “Биз ўз диққатимизни кўринарли нарсаларга эмас, балки кўринмасга қаратамиз” (2 Кор. 4:18, ТЕV таржимаси). Кўринмас – бу Худонинг Сўзидир. Унинг Сўзи адолатли ва аниқдир.

Алданманг

Душман Худонинг хулқ-атвориға назарини ўзгартириб, Ҳаввани Яратувчисидан юз ўгиришга мажбур қила олди. Кўпинча, мен умид қилганимдек ўз ибодатимга тез жавобни кўрмаганимда, жанг қизиган пайтда худди шундай фикрлар билан курашимизга тўғри келади. Шундай вазиятларга мен ўзимга Худонинг содиқ эканини эслатаман.

Қийинчиликлардан ўтаётиб, мен доимо ўзимга муаммо Худода эмаслигини, У ҳеч нимани тутиб қолаётган эмаслигини, У меҳрибон ва шафқатли Ота эканини эслатаман.

Илон Ҳаввани Худо ундан нимадир яхши нарсани тутиб қолаётганига ишонишга мажбур қилди. Агар у буни мукамал шароитда амалга ошира олган бўлса, ҳеч қачон, ҳеч ким хафа қилмаган, зўрламаган, ўз манфаати йўлида фойдаланмаган аёлни алдай олган бўлса, унда бугунги кунларда, хафаликларга, зўравонликка ва ёлғонга тўла гуноҳкор дунёда душманнинг бу вазифаси нақадар осон? Шунинг учун ҳаворий Ёқуб бизларни жиддий огоҳлантиради:

“Севикли биродарларим, алданманглар!” (Ёқуб 1:16).

Мен тақрорлашни яхши кўраман: ёлғоннинг ягона муаммоси – бу унинг ёлғончилигидадир! Алданаётган одам у ҳақ эканига, у хато қилмаслигига ва ҳақиқат у томонда эканига бор юраги билан ишонади. Аслида эса, у хато қилаётган ва йўлдан оғаётган бўлади ва ҳақиқат у томонда бўлмайди. Бу нақадар даҳшатга солади!

Ҳавва алданди ва шунинг учун гуноҳга кулади. Бизлар ҳам шу хатони тақрорлашимизни Ёқуб истамайди. Келинг, шу лавҳани тўлиқ кўриб чиқамиз:

“Севикли биродарларим, алданманглар! Ҳар бир эзгу эҳсон, ҳар бир мукамал ҳадя юқоридан, нурлар Отасидан тушади. Унда ўзгариш йўқ, ўзгарувчан соя ҳам йўқдир” (Ёқуб 1:16,17).

Ёқуб кўплаб яхши ҳадялар Худодан келади, деб айтаётган эмас. Ахир кўплаб одамлар айнан шундай ҳисоблайдилар. Йўқ, у аниқ таъкидламоқда: ҳар қандай эзгу ва мукамал ҳадя Худодан келади.

Шундай деб ёзиш мумкин бўлар эди: “Худонинг иродасисиз сизларда ҳеч қандай яхши нарса йўқ”. Кейинги гапни диққат билан ўқиб чиқинг: У ёки бу нарсанинг нақадар яхши кўринишининг, у сизни нақадар бахтли ёки руҳий қила олиши мумкинлигининг, қанча қувонч келтириши мумкинлиги, қанча бойлик ва муваффақият бериши мумкинлиги, у нақадар ёқимли, машҳур ва қабул қилса бўладиган кўринишининг ва бошқаларнинг аҳамияти йўқ. Агар у Худонинг донолигига(ёки Худонинг Сўзига) қарши чиқса, ахийри, у сизни ҳалок қилади ва сизнинг ҳаётингизга қайғу олиб келади.

Ҳавва тўғри қарор қилаётганига, унинг ва унинг турмуш ўртоғининг ҳаётини яхшилайдиган яхши қарор қилаётганига унинг ишончи комил эди. Бундай бўлмади. Агар ҳозир, бир неча минг йилдан сўнг, сиз “Худодан донорок бўлдим ва мен учун нима фойдали эканини Ундан яхшироқ биламан”, деб ўйласангиз, сиз ҳам Ҳавва каби алданаяпсиз ҳамда бир куни аччиқ қайғуни ўриб оласиз.

Мен биламан, сиз мени салбий ва тор ўйлайдиган, деб ўйлашингиз мумкин, лекин бундай эмас. Мен шунчаки сизни огоҳлантираяпман. Бу китоб сизнинг ҳаётингиз, хизматингиз, ишингиз, ўзаро муносабатларингиз ва ҳаётингизнинг бошқа соҳалари учун ҳақиқатан ҳам нима яхши эканлигини билиш учун маслаҳатларга тўладир. Аммо Исо Масихнинг тўлиқ хабарини воизлик қилиш учун мен огоҳлантиришим ва ўқитишим даркор. Повул қуйидагини ёзаётганида буни тасдиқлайди:

“Биз Уни воизлик қилмоқдамиз. Ҳар бир одамни Худога Исо Масихда баркамол тақдим қилиш учун биз ҳар бир одамни ўқитиб, барча доноликларни ўргатмоқдамиз” (Кол. 1:28).

Огоҳлантиришлар ва насиҳатларсиз бизни етукликка олиб келишнинг иложи йўқдир. Мен буни шундай кўраман: Ҳар дафъа, бизлар янги электрон асбоб ёки ускуна сотиб олганимизда, қўлланманинг биринчи ёки иккинчи бетида: “Диққат: қўллашдан олдин ўқиб кўринг”, деган сўзларни кўраимиз. Сўнгра ишлаб чиқарувчи томонидан бу асбоб билан нима қилиш мумкинлиги ёки кўпроқ, нима қилиш мумкин эмаслиги ҳақида бир неча огоҳлантиришлар санаб ўтилади. Огоҳлантиришлар сизга қандай қилиб ўзингизга зарар етказмаслигингиз ва сиз ишлатишни бошламоқчи бўлган асбобни бу-

зиб қўймаслигингизни хабар қилиш учун берилган. Агар сиз қўллаш ҳақидаги огоҳлантирувни бузмасангиз, у сизга бир неча йил хизмат қилади. Лекин агар ишлаб чиқарувчи ҳеч нимадан огоҳлантирмасе, сиз ногаҳон ўзингизга зарар етказишингиз ёки асбобни бузиб қўйишингиз мумкин, кейин эса корхонага улар асбобни қандай қўллаш мумкинлиги ҳақида огоҳлантирмаганлари учун даъва хати ёзасиз ва унинг ишчиларини шикоятлар билан қийнайсиз.

Повул айтадики, бизлар Янги Аҳднинг огоҳлантиришларига эътибор беришимиз керак. Агар биз уларни сақлаб қолсак, бизларни олдинда Яратувчимиз билан уйғунликдаги муваффақиятли йиллар кутади. Лекин уларга менсимасдан қаралса ёки улар бузилса, бизлар Одам Ато ва Ҳавва каби азоб тортамыз. Бизлар блогларда, хатларда, электрон хабарларда ҳаёт нақадар адолатсизлиги ва қийинчиликларга, қайғуга ва синовларга тўла эканлиги ҳақида ёза бошлаймиз. Бунга қарамасдан, Худо аниқ айтмоқда:

“Насихатлар китобини доимо ўргангин. Кун ва тун унинг устида фикр юритгин, токи унда ёзилганларни аниқ бажаргин: ўшанда сен гуллаб-яшнайсан ва муваффақият қозонасан (Йеш. Нун ўғли 1:8, инг. тилидан таржима).

Агар бизлар Худонинг насихатлар Китобида ёзилганларини аниқ бажарсак, Худо муваффақият ва гуллаб- яшнайдиган ҳаётни қафолат беради. Лекин бу китобда қулай руҳлантирувчи таълимот йўк. Унда огоҳлантиришлар бор.

Афсуски, бизларнинг кунларимизда хизматчилар ва ўқитувчилар, кўпинча, бу муҳим огоҳлантиришларни четлаб ўтадилар. Ёзувнинг бу қисмлари салбий деб қабул қилиниши мумкин ва биз минбардан кайфиятни бузадиган хабарлар жаранглашини истамаймыз, чунки улар жозибадорликдан маҳрумдирлар, улар жамоат аъзоларига ёки конференция меҳмонларига ёқмайди. Шунинг учун имондилар орасида гуноҳга қулашларни шу қадар кўп кўрамыз, агар одамларни ўқитганимизда ва огоҳлантирганимизда, булар бўлмаслиги мумкин эди.

Мен ҳозир сизларни даъват қиламан: Худонинг иродасизиз ва Унинг Сўзисиз сиз учун яхши нарса йўқлиги, мутлақ ҳеч нарса йўқлиги ҳақидаги ҳақиқатга ишонинг ва уни қабул қилинг. Агар сиз бунга ишонсангиз, келинг, Худо ва яхшилик орасидаги фарқни ўрганишни давом эттираймиз.

ЯХШИЛИКНИНГ УМУМИЙ СТАНДАРТИ

Худонинг ҳар бир сўзи покдир...
— Ҳикматлар 30:5

Ҳақиқат Сўзини мустаҳкам билими
билангина хатолардан ўзини
асраб қолиш мумкин...
— Мэтью Генри

Бу китобда, мен яхшилик тушунчасининг уч томони ҳақида фикр юритаман. Биринчи томони, Бизнинг Худо билан асосий муносабатларимизга тегишли, иккинчиси – бизнинг хулқ-атворимиз ва юриш-туришимизга, учинчиси – бизнинг режаларимиз ва стратегиямизга тегишлидир. Буларнинг уччалови ҳам ўзаро чамбарчас боғлангандир, чунки биринчиси – бизнинг пойдеворимиз, иккинчиси – бизнинг ҳаётимизнинг бенуқсонлиги, учинчиси – ҳаётимизни қуришдир. Агар биринчи иккитаси кучли бўлса, бизнинг меҳнатимиз маҳсулдор ва боқий бўлади. Агар улардан бири лиқиллаб турган бўлса, бизнинг ҳаёт ишимиз тўсиқларга учрайди ва вақтинчалик бўлади.

Биз ўзимизнинг биринчи уйимизни қандай қурганимиз, гўё бу кеча бўлганидек ҳануз менинг ёдимда. Мен Лиза билан бирга қурилиш жараёнига тўлиқ шўнғиган эдик. Қурилиши бошланишида ноқ биз ҳар куни келар ва қурилишни кузатар эдик.

Пойдеворни қўйиш бизда унча қизиқиш уйғотмаган эди, шунинг учун биз унга энг кам эътибор қаратган эдик. Тахминан шу вақтлар ичида бизнинг дўстларимиз ўзларининг биринчи уйларини

курдилар, у бизникидан чиройлироқ уй эди. Улар кўчиб ўтганларидан сўнг бир неча йил ўтгач, уларнинг янги уйларидаги деворларда ердан шифтгача катта ёриқлар пайдо бўлди. Бир куни кечкурун бизлар уларникида кечлик қилдик ва катта ёриқларни кўриб, нима гаплигини сўрадик. Ошкора норизолик билан улар муаммо сифатсиз пойдеворда эканини айтдилар. Уларнинг қурувчилари пойдевор стандартини бузган эдилар ва уйни таъмирлаш борасидаги ҳамма ҳаракатлар беҳуда кетди. Бу муаммони ҳал қилиш учун кўп вақт ва маблағ талаб қилинар эди. Дўстларимизнинг тарихи менга яхши пойдевор қўйиш нақадар муҳим эканлигини кўрсатди. Пойдевор қўйиш – уй қуриш жараёнида унчалик қизиқ иш бўлмаса-да, у энг муҳим ишдир ва у бинонинг узоқ яшашини таъминлайди.

Пойдевор қўйилганидан сўнг деворларни кўтариш бошланди. Қурилишнинг бу босқичида бизнинг ҳовлига сафаримиз қизиқарлироқ бўлди. Бизлар у ерда кўпроқ қолиб кетар эдик, чунки энди уйда айланиб юриш мумкин эди. Биз хоналарнинг қиёфаси кўрина бошлаши лаҳзаларини сабрсизлик билан кутар эдик, тугалланган уйнинг сурати тобора аниқ бўлиб борар эди.

Энг қизиғи қурилишнинг охириги босқичида бўлди. Ўшанда биз янада кўпроқ вақтимизни ҳовлида ўтказиш бошладик. Деворларни кўтарганларидан сўнг, ички пардоз, полини тўшаш, деворларни тўғирлаш ва ахийри, қандил ва чироқларни осиб жараёни қандай кечаётганини кузатар эдик. Бу бизнинг биринчи уйимиз эди ва биз уни ўз истагимизга кўра безатишимиз ва жиҳозлашимиз мумкин эди. Бизнинг ҳар бир кунимиз Милод байрами тонги каби бошланар эди.

Бу билан нима демоқчиман? Агар қурилишнинг илк икки босқичи(пойдевор ва деворларни кўтариш) керакли даражада қилинган бўлмаса эди, тез кунларда ёки маълум вақт ўтганидан кейин, дўстларимизда бўлгани каби, бинонинг қолган қисми ҳам зарар кўрган бўлар эди.

Худди шунингдек, мазкур китобнинг охириги қисми – ҳаёт режалари ва стратегиялар ҳақидаги қисм – энг мазали бўлак бўлади. У бизлар ишда, хизматда ва ҳаётнинг бошқа соҳаларида қабул қиладиган қарорлар билан боғлиқ.

Баъзан бизнинг қаршимизда танлов туради, улар бизга яхши туюлади, лекин кераклича бундай бўлмайди. Бу йўللарни танлага-

нимизда улар биздан максимал имкониятни ўғирлайди. Ҳақиқатни ўзгартириб бўлмайди: “Бенуксонликда юрганларни У эзгуликдан маҳрум қилмайди” (Сан. 83:12). У сизга эзгуликни тилайди, Унинг эзгуликлари доимо ажойибдир.

Бу мавзуга бироз кейинроқ қайтамыз, ҳозир эса, уй қурилиши каби биз пойдеворни ётқизиб, деворларни кўтаришимиз лозим.

“Яхши” дегани нима?

Келинг, “яхши” дегани нима эканлигини кўриб чиқамиз. Ивритда бу сўз “тов”дир. Сўзларнинг ўрганиш тўлиқ луғати (The Complete Word Study Dictionary) қуйидаги таърифларни таклиф қилади: “кувонч келтирувчи, қабул қилса бўладиган, эзгу, тўғри”. “Муқаддас Ёзув сўзларининг янги халқаро комуси” янада чуқурроқ таъриф беради:

“Бу оддий сўз энг кенг маънода яхшиликни билдиради. Бу нимадир чиройли, мафтункор, фойдали, манфаатли, кўнгил истайдиган, маънавий тўғри нарсадир”.

“Яхши” сўзининг бу барча таърифларини баҳо бирлаштириб туради. Нима яхши ва нима яхши эмаслигини белгилаш учун бир предметларни, сифатларни ва ҳаракатларни бошқа предметлар, сифатлар ва ҳаракатлар билан солиштириш лозим.

Дунёнинг яратилиши баёнотида, биз “тов” сўзининг библиявий маъносини кўрамыз: ёзилганки, Худо Ўзининг ишига қарайди ва уни яхши деб атайди. Худо ҳам баҳо бермоқда. Аслида, Худо Ўзининг сурати ва ўхшашлиги билан бўлишгани учун одам баҳоловчи фикрларни юритиш қобилиятига эгадир. Лекин гуноҳ одамнинг қабул қилиш қобилиятини бузди. Шунинг учун фақат Худо идеал баҳолашга қодирдир. Худо нафақат берувчи ва яхшиликнинг мезони экани, балки биз учун нима ҳақиқатан фойдали ва маънавий тўғри эканини фақат У билишига Эски Аҳднинг муаллифларининг ишончлари комил эди. Фақатгина Худо яхшиликни қандай баҳолаш кераклиги билан Ўз Сўзида бизлар билан ўртоқлашгани шарофати билангина, бизлар, Унга умид қиладиганлар, у ёки бу предмет, ёки воқеа, сифат ёки ҳаракат фойдали деб комил ишонч билан айтишга қодирмиз.

Асосий сўз – бу баҳолашдир. Одам Ато ва Ҳавва Худонинг маслаҳатларига асосланмаган ҳолда нима яхши ва фойдали эка-

нини баҳолашга киришдилар. Улар воқеаларни Худонинг стандартдан фарқ қиладиган ўзларининг стандартларидан келиб чиққан ҳолда баҳолашни ўзларига олдилар. Одамнинг Худо билан душманлиги илдизи ўша ердан бошланади. У ҳар хил шакл ва кўришни олган, лекин доим бир ниятга келиб тақалади: “Менинг ҳаётим учун нима тўғри эканини менинг ўзим биламан ва менга маслаҳатчилар керак эмас”. Лекин Худо демоқда:

“Одамга тўғри туюладиган йўл бор, лекин унинг охири ўлимга олиб борадиган йўлдир” (Ҳик. 16:25).

Биринчи бобда, мен айнан шу сўзларни келтирдим, лекин уларни Ҳикматлар китоби ўн тўртинчи боб, ўн иккинчи оятдан олдим. Бу сўзлар беҳудага қайтарилган эмас. Муқаддас Ёзувдаги ҳар қандай такрорлашлар атайин қилинган. Доим ёдда тутиш керак: баъзи масалалар Худо учун жуда аҳамиятли (Мт. 23:23га қаранг). Биз у ёки бу сўзнинг такрорланишини кўрганимизда, уларга кўпроқ диққат қаратиш керак бўлади. Мазкур ҳолатда бу жуда жиддий огоҳлантиришдир.

Яхшилик ва ёмонликнинг ўртасидаги чегара нақадар осон сиририлиб кетишини Худо билади. Бу боғда содир бўлган бўлса, у бугунги кунларда содир бўлишининг имконияти нақадар катта? Худо огоҳлантирадики, бизларга қабул қилса бўладигандек туюладиган йўллар: хулқ кўриниши, фикрлаш доираси, маслак, одатлар ва ҳатто урф-одатлар бор, лекин ахийри, улар ҳаёт қурилишида инкирозли бўлиб чиқади ва вақти келиб, бизларга катта синовлар олиб келади. Бунинг натижаси бир неча ойдан, йилдан кейин ёки фақат Ҳукм кунда намоён бўлиши мумкин. Повул демоқда: “Баъзи одамларнинг гуноҳлари ошқордир ва тўғридан-тўғри маҳкумлиқка олиб боради, баъзиларнинг гуноҳлари эса кейинроқ маълум бўлади” (1 Тим. 5-24). Сизларни билмадим-у, лекин мени шу оятнинг иккинчи қисми титроққа солади. Бу мен Худодан кўркишни бошлайман дегани эмас, лекин мен Ундан йироқда бўлишим мумкинлиги ҳақидаги фикрдан даҳшатга тушаман.

Ҳақиқатан ҳам Худонинг донолиги мукаммал эканига ишонаманми ва менинг ҳаётим учун энг яхши нарсалар Унда борлигига ишо-

наманми – мана бу энг муҳимдир. Бу саволга қатъий жавоб юрагида борлигига ҳар бир одам чуқур амин бўлиши лозим. Бу чуқур аминлик масалага қараб ўзгариши мумкин эмас. Ёки Худонинг донолиги барча вазиятларда мукамал, ёки унда камчиликлар бор ва биз Ундан мустақил равишда ўз ечимларимизни ўйлаб топишимиз афзал.

Шундай қилиб, биз яхшиликнинг қайси стандартига ишонишимиз керак? Ҳаёт йўлига нима олиб боради? Ҳаворий Повул бизларга дейди:

Бутун Ёзув Худодан рухланган бўлиб, таълим олишга, фош қилишга, тўғрилашга ва ҳақликда тарбиялашга фойдалидир (2 Тим. 3:16).

Келинг, Повулнинг таъкидидаги асосий сўзларни тадқиқ қиламиз:

Бутун Ёзув. Унинг қайсидир бир қисми эмас. Фақатгина бизлар муросада бўлган ва бизларга ёқадиган оятлар эмас. Бизнинг фикрлаш доирамизга ва бизлар ишонадиган нарсаларга тўғри келадиган оятлар эмас. Бутун Ёзув. Ўз-ўзингизнинг қаршингизда ростгўй бўлинг: Сиз Худонинг донолигини баъзи соҳаларда тўғри, лекин кўп ҳолатларда у эскирган ёки аҳамиятга эга эмас, деб ҳисоблайсизми?

Ҳавва Худони ўзининг Яратувчиси сифатида билар эди, Унинг хузури мўъжизаси билан биргаликда Унинг эзгулиги улуғворлигидан у лаззатланар эди. Дарахтларнинг Эгаси томонидан унга ўраб турган дунёнинг бойликлари, уйғунлик, хотиржамлик, мустаҳкам соғлиқ ва тўқис мазали овқат берилган эди. Лекин Худонинг донолиги тўғри эмас, дея ўзини ишонтирган лаҳзада у ўлим йўлига кирди. Агар мукамал шароитда бўла туриб Ҳавва алданган бўлса, гуноҳлар ичида бўлган ҳолда бизлар химояни қаердан оламиз?

Ёзув таълим олишга, фош қилишга, тўғрилашга ва ҳақликда тарбиялашга фойдалидир. Қандайдир нарсалар шунчаки яхшиликнинг кўринишини олиши мумкин, аслида эса ёмонлик бўлиши мумкин. Яхши ва тўғри туюладиган, аслида эса ҳаммаси аксинча бўлган концепциялар, таъкидлар, фикрлар, сифатлар, далиллар ва фикрлаш доиралари мавжуд. Мазкур яширин хавфларни ҳисобга олган ҳолда, Худо бизларга ҳаёт учун қўлланма – Муқаддас Ёзувни берди, токи бизлар билимсизлик туфайли ҳақиқатдан чекинмайлик ва ўлим йўлига кириб қолмайлик.

Биз ўзимизга савол беришимиз (ва унга астойдил жавоб беришимиз керак): мен Муқаддас Ёзувни доимий равишда ўқияпманми? Мен уни ўрганапманми? Мен ўз ҳаётимга нисбатан Худонинг донолигини излаб вақт ўтказаяпманми? Ёки мен Ҳаввага ўхшаб, Унинг Сўзини анча яхши биламан деб тахмин қиламанми? Мен гуноҳ билан ифлосланган сайёрада яшаяпман, мен васвасага солувчи билан курашаяпман, наҳотки шу билан бирга, мен Ҳаввага қараганда ҳақиқатни яхшироқ тушунаман ва ҳаётда тўғри йўналишни тутиб турибман?

Бутун Ёзув Худодан руҳланган. Бу жумла истисно ёки яширин маънони билдирмайди. Ёки ҳаммаси, ёки ҳеч нима. Агар бутун Ёзув Худо томонидан руҳланган бўлмаса, унда бизнинг қўлланмамиз ноаниқдир.

Келинг, Ёзувга оид тафсилотларни ёдга оламиз. У олтмиш олти китобдан иборат бўлиб, ўртача 1500йил давомида турли тилларда ёзилган; унинг муаллифлари қирқ кишидан ортиқ бўлиб, улар уч китъада(Африка, Осиё ва Европа) яшашган.

Муқаддас Ёзувнинг барча муаллифларининг келиб чиқишлари, машғулоти ва дунёқарашлари турлича бўлган. Уларнинг орасида баллиқчилар, чўпонлар, ҳарбийлар, подшоҳлар, подшоҳнинг шарбатдори, шифокор, солиқ йиғувчи, чодир тикувчи ва бошқалар бор эди. Улардан баъзилари қамокда ўтириб, бошқа бирлари эса қасрда ёзган эдилар.

Бу барча одамлар турли мавзуларда ёзган эдилар, лекин шунга қарамасдан, бизлар барча китобларда қўраётган бирлик ҳайратлантиради ва албатта, тасодифий эмасдир. Ундан қизил ип бўлиб бир мавзу ўтади: инсоният гуноҳдан заҳарланган, шу туфайли ўз Яратувчисидан ажралган ва У билан муносабатларни тиклашга қодир эмас ва бу муаммонинг илоҳий жавоби – Мойланган, Раббий Исо Масихдир. Бу фикр доимий равишда барча китобларга – Ибтидодан Ваҳий китобигача қўшиб ўрилган.

Гап шундаки, Муқаддас Ёзувнинг муаллифлари номаларнинг мавзусини ўйлашиб қўриш учун биргаликда йиғилмаганлар, бундай қила олмас эдилар ҳам. Бу ажойиб! Бирор одам ва бирор гуруҳ одамлар мазкур жараёни кузатган эмас ва ўз олдларига бундай масалани қўйган эмас. Буни Худонинг Ўзи қилди. Муқаддас Ёзу-

внинг китоблари анча узоқ вақт мобайнида ёзилгани туфайли, кўплаб муаллифлар бир-бирларини шахсан билмас эдилар ва турли жойларда яшашган эди. 1500йил давомида китоблар тўпламни тўлдириб борди. (Шунчаки ўйлаб кўринг ва бир ярим минг йилни тасаввур қилишга ҳаракат қилинг. Бу жуда катта вақт оралиғи бўлиб, Британия империяси ҳукм сурганидан ортиқ даврдир. Ҳайратлантирадиган сон!)

Энди, кўплаб авлодлар келиб-кетганидан сўнг, бизнинг Муқаддас Ёзувимиз – кўплаб муаллифлар, уларнинг меҳнатлари бир бутун китобга киритилишини билмасдан ёзган китоб эканлиги мени ҳайратлантиради. Уларнинг вазифалари турли хил авлод ва маданият вакиллари бўлмиш турли одамлар бир романнинг алоҳида бобларини ёзгандек, шу билан бирга, уларнинг бирортаси воқеаларнинг тўлиқ манзарасига ва ҳатто бу романнинг асосий мавзусига эга бўлмагандек. Мазкур китобнинг ҳайратга солувчи изчиллиги унинг илоҳий келиб чиқишини тасдиқлайди. Симфонияда бўлгани каби, Муқаддас Ёзувнинг алоҳида бўлимлари умумий гармонияга ўз нотасини қўшади, унинг дирижери эса ягона Худодир.

Фақат шуни англашнинг ўзигина Ёзувнинг илоҳий руҳлантирилганлигини қатъиян исботлайди. Келинлар, ҳамма муаллифлар аниқ ёзганларининг исботига яна бир тафсилотни қўшамиз.

Масих келишининг башоратлари Эски Аҳднинг турли китобларида юзлаб йиллар мобайнида, ҳатто Масих туғилишидан минг йил олдин ёзилган эди. Кўплаб илоҳшунос олимлар Эски Аҳдда бунга ўхшаган башоратлар уч юздан ортиқ деган фикрдалар. Исо Масих дунёга келганидан, У Ўз Отасига айтди: “Китобнинг бошида Мен ҳақимда ёзилган: “Мана, Мен Сенинг иродангни бажариш учун келаяпман, ё, Худойим” (Ибр. 10:7). Одамларга Исо Масих деди: “...Ёзувлар... Мен ҳақимда гувоҳлик берадилар” (Юҳ. 5:39).

Барча башорат матнларининг Исо Масих томонидан бажарилиши Ёзувнинг илоҳий руҳлантирилганининг лол қолдирувчи исботидир. Бу далилни рад қиладиган одамлар кўпинча буни: “Масих ҳақидаги башоратларга тўғри келадиган бошқа тарихий шахслар ҳам бор”, деб фикрларини исботлашга ҳаракат қилишади. Худди шундай, баъзи шахслар бир, икки ва ҳатто бир неча башоратларни

амалга оширишлари мумкин. Лекин уларнинг барчасини бажарган одамни топишнинг иложи йўқ.

Буни мисоллар билан кўрсатишимга ижозат беринг. Кейинги бир неча бетлар маъносига кўра кўпроқ техник ва илмий, лекин сизларни ишонтираманки, бу ахборот муҳим ва фикрлаш учун мароқли.

Муқаддас Ёзувнинг аниқлиги

Ўтган асрнинг ўрталарида, Питер Стоунер исмли фан доктори, профессор, “Фан сўзлайди” номи билан китоб нашр қилдирди. Мазкур ишида у Масих ҳақидаги башоратларни эҳтимолликлар назарияси нурида музокара қилади. Унинг топилмалари борасида фан доктори Х.Хэрольд Харцлер унинг “Фан сўзлайди” китоби кириш қисмида шундай ёзган:

«“Фан сўзлайди” китобининг қўлёзмасини Америка илмий асоциацияси комитети ва мазкур гуруҳнинг ижрочи бирлашмаси диққат билан ўрганиб чиқди ва умуман олганда, уни ишончли ва аниқ, эҳтимолликлар назариясининг бегумон негизларига асосланган, деб топди. Эҳтимолликлар назариясини профессор Стоунер аниқ ва ишонarli равишда қўллаган».

Стоунер нафақат ўз ишини тақдим қилди, балки шунингдек, унда ўн икки гуруҳнинг олти юз талабасининг хулосаларини ҳам келтирди. У ўзидаги маълумотларни диққат билан ўрганиб чиқди ва сўнгра олинган маълумотлар ишонарлироқ бўлиши учун уларни пухталиқ билан таҳрир қилди. Уларни илк баҳолаш Исо Масих ҳақидаги қуйидаги саккиз башоратни ўз ичига олар эди:

1. Масих Байтлахмда туғилиши керак (Микаҳ 5:2даги башорат, Матто 2:1-7, Юҳанно 7:42, Луқо 2:47да амалга ошган).
2. Масихдан олдин вакил келади (Ишаъё 40:3 ва Малахи 3:1даги башорат, Матто 3:1-3, 11:10, Юҳанно 1:23да амалга ошган).
3. Масих Йерусалимга ёш эшакка миниб келиши лозим эди (Закарияҳ 9:9даги башорат, Луқо 19:28-37, Матто 21:1-11да амалга ошган).
4. Масихни дўсти сотиши лозим эди (Санолар 40:10 ва 54:13-15даги башорат, Матто 10:4, 26:47-50, Юҳанно 13:21-27да амалга ошган).

5. Масих ўттиз кумуш тангага сотиши лозим эди (Закарияҳ 11:12даги башорат, Матто 26:15, 27:3да амалга ошган).
6. Масихни сотишган пул кулол учун Раббийнинг уйига ташланиши керак эди (Закарияҳ 11:13даги башорат, Матто 27:5-7да амалга ошган).
7. Масих айбловчилари олдида жим туриши лозим эди (Ишаъё 53:7даги башорат, Матто 27:12, Марка 14:60,61, 15:3-5да амалга ошган).
8. Масих хочда ўғри сифатида михланиши лозим эди (Санолар 21:17, Закарияҳ 12:10 ва Ишаъё 53:5даги башорат, Луқо 23:33, Юҳанно 19:18, Матто 27:38, Марк 15:24-27да амалга ошган).

Давом эттиришдан олдин, эҳтимоллилик назариясини оддий мисолда кўрсатишга ижозат беринг. Тасаввур қилинг, сизда тўққизта сариқ ва битто оқ теннис шари бор. Сиз уларни бир саватга соласиз ва яхшилаб аралаштирасиз. Сўнгра бирор одамнинг кўзларини боғлаймиз ва саватдан битта шар олишини сўраймиз. У оқ шарни чиқаришининг эҳтимоли ўнга бир бўлади. Бу оддий эҳтимоллилик.

Шундан келиб чиққан ҳолда, Питер Стоунер олдинги бетда санаб ўтилган саккиз башорат ҳақида қуйидагича хулоса чиқарди:

Қачонлардир шу давргача яшаган ва ҳамма саккиз башоратни ба-
жарган одамнинг шанси 100.000.000.000.000.000 дан 1га тенг”.

Статистика таъсирли, лекин унинг маъносини фақат математик ёки олим тушунишга қодир эди. Стоунер ишонтирувчи мисол келтиради, мен буни сизларга айтиб бераман. Агар бизларда 100.000.000.000.000.000 та кумуш доллар олиш имконияти бўлса эди, биз уларни қаерга қўйишимиз мумкинлиги муаммосига дуч келган бўлар эдик. Бутун дунёда уларни сиғдира оладиган омбор ёки бино топилмайди. Улар шу қадар катта жойни эгаллаган бўлар эдики, бутун Техас штатини ердан икки футга(60см)қоплаган бўлар эди. Бу жуда кўп миқдордаги тангалардир.

Тасаввур қилинг, бизлар бу барча тангаларни қўлга киритдик. Сўнгра ўзимизнинг кумуш долларимиздан бирини белгилаймиз, сўнгра уни бутун Техас майдони бўйлаб аралаштириб ташлаймиз. Энди бир одамнинг кўзларини боғлаймиз, уни вертолетга ўтқизамиз,

у билан бирга бутун штатни учиб ўтамиз ва унга кўниш учун жой танлаш имкониятини берамиз. Бизлар ерга кўнганимиздан, у кўзлари боғланган ҳолда вертолетдан чиқади ва бир тангани танлайди. Штатнинг бутун майдони юзасида, у белгиланган тангани танлаши имконияти эҳтимоли – пайғамбарлар давридан ҳозирги асргача қачонлардир яшаган одамлар ичидан бехосдан Масих ҳақидаги башоратларнинг саккизтаси амалга ошган биргина одамни топишга тенгдир.

Стоунер шундай хулоса қилди:

“Барча саккизта башоратларнинг бир одам томонидан амалга оширилиши шуни исбот қиладики, мутлақ бўлиши учун фақатгина 100.000 триллиондан бир имконият етишмайдиган даражадаги комил ишонч билан бу башоратларни Худо ёзишга руҳлантирган”.

Булар лол қолдирувчи фактлардир. Лекин Стоунер биринчи саккизта башорат билан тўхтаб қолмайди. У яна Исо Масихнинг ҳаётини башорат қиладиган Эски Аҳддаги саккизта башоратларни олади(жами ўн олтита).

Бир одам бу ўн олтита башоратларни бажариши эҳтимоли 45-даражадаги 10дан 1га тенгдир.

Бу сон нимани билдиради? Бу бирдан кейин 45та ноль келишини билдиради. У шундай кўринади:

1.000.000.000.000.000.000.000.000.000.000.000.000.000.000.

Стоунер бу эҳтимолликни мисол билан кўрсатиб беради ва мен яна уни бошқача қилиб айтиб бераман. Агар бизлар шу микдордаги кумуш доллар олганимизда эди, уни сифдириш учун ер кичиклик қилган бўлар эди. Уларнинг ҳаммасини каттиқ шарга тикиш керак бўлган бўлар эди. Бу шар ёки сфера диаметрида ердан қуёшгача бўлган масофадан олтимиш марта катта, яъни 5,5миллиард миль бўлган бўлар эди!

Бу шар нақадар улканлигини тушунишингизга ёрдам беришимга ижозат беринг. Мен Худонинг Сўзини таълим бериш учун тез-тез бошқа давлатларга учаман. Шуниси хайратланарлики, бизлар сайёранинг бошқа томонига тўхтамасдан бор-йўғи йигирма

тўрт соатда учиб боришимиз мумкин. Ҳаворийларга замонавий дунё жуда ёққан бўлар эди. Лекин бизлар кумуш тангалардан иборат шаримизни самолётда учиб ўтишни истаганимизда эди, биз буни қила олмаган бўлар эдик, чунки бирор одам бу қадар узок яшамайди. Кумуш долларли шарнинг атрофидан тўхтовсиз учиб ўтиш учун бизга тўрт юз минг йилдан ортиқ вақт керак бўлган бўлар эди! Бизнинг эрамининг 1620йилида, пилигримлар Массачусетс штатидаги Плимутга қўнган кунларида бизлар само сафарига йўлга чиққанимизда эди, биз ҳозирги кунгача ана шу тангалар шари атрофида учаётган бўлар эдик.

Шуни ёдда тутиш керакки, бу мисол Техас штатини икки фут қават билан қолайдиган долларлар билан мисолдан фарқ қилади. Бу янги шар тўлиқ кумуш тангалардан иборатдир.

Тасаввур қилинг, мана шу улкан шарда биз бир тангани белгилаймиз ва уни яхшилаб силкитамиз. Сўнгра унга кўзлари боғланган одамни келтирамыз ва бир долларни таваккал қилиб олишини сўраймиз. Нима деб ўйлайсиз, у белгиланган тангани чиқарадими? Исо Масих туғилишидан юз йиллаб олдин ёзилган башоратларнинг бир одамда амалга ошиши имконияти нақадар кам эканлигини энди сиз тушунгандирсиз?

Мана, яна бир мисол! Стоунер амалга ошган ўн олти башоратда тўхтаб қолмади, у қирқ саккизтасини танлаб олди. Унинг далиллари онгимизни ларзага солади, келинг, кейинроқ у нима деб ёзишини ўқиймиз:

“Бу таъкидни инсоният тушуниши даражасидан ташқарига олиб чиқиш учун, келинг, бир одамда амалга ошиши эҳтимолияти бўйича ўхшаш қирқ саккиз башоратни, кўпроқ консерватив сонни ишлатиб, бизлар бошида кўриб чиққанимиздек саккизта деб тасаввур қиламиз... Ўша эҳтимолият назарияси принципини қўллаб, биз кўрамызки, барча қирқ саккиз башоратларнинг одамлардан бировида амалга ошиши имконияти 157-даражадаги ўндан бирга тенг келади”.

Бу бир сони ва унинг ортидан 157та ноль бор. Бу нолларни ёзишга эҳтиёж йўқ. Стоунер яна бир бор янги мисоли билан бу сон нимани билдиришини тушунишимизга ёрдам берди. Бу дафъа кумуш доллар жуда улкан. Кичикроқ ўлчамдаги нарсага мурожаат қиламиз.

Электрон – бу бизларга маълум бўлган объектлардан энг кичигидир. Электронлар шу қадар кичикки, агар уларни 1дуюм узунлигида териб чикилса, уларни бир дақиқада 250электронни санаш тезлиги билан санаш учун ўн тўққиз миллион йилдан ортиқ вақт керак бўлади. Бу жуда кичик сондир. Ёддан чиқарманг, бу бор-йўғи бир дюймлик чизик. Бу дафъа мен сизни бир квадрат дюйм ва боз устига, бир куб дюймларни ҳисоблаш учун керак бўладиган вақт миқдори ва ҳисоб-китоб натижалари билан юклашни истамайман. Бунга кўпроқ вақт кетади.

Буни онгимизда сақлаймиз ва энди сўраймиз: 157-даражадаги 10 электронлардан иборат шар нақадар улкан? Қисқача қилиб айтганда, бу одамлар космосда кўра оладиган энг узоқ нуқтагача бўлган масофадан катта радиусга эга бўлган шар бўлади. У бизлардан ўн уч миллиард нур йили узоқлигидадир. (Нур йили бу – нур бир йил давомида, ўртача секундда(соатда эмас) 300минг километр тезлигида ўтадиган масофадир). Агар бизда ўн уч миллиард радиусига эга электронлардан иборат шар бўлса, биз барибир бу электронларни 157-даражадаги 10сони билан жойлаштира олмаган бўлар эдик. Уларнинг ҳажми бундан анча ортиқ.

Кўзлари боғланган одам мана шу электронлар муҳитига кириб, улардан белгиланган биттасини олиб чиқиши эҳтимоли Эски Аҳднинг турли муаллифлари томонидан ёзилган Масих ҳақидаги қирқ саккизта башоратларнинг тарихда бир киши томонидан бажарилиши имкониятига тенгдир.

Мен давом эттириб, эҳтимолият назариясини уч юзта турли башоратларда текширишни таклиф қилишимни истайсизми? Эҳтимол, сиз: “Керак эмас, илтимос!” – дерсиз. Мен умид қиламанки, сиз шундай деб ўйлайсиз, чунки бизнинг чекланган онгимиз бунга ўхшаган сонларни қабул қила олиши учун буни айнан тасвирлаб беришнинг иложи йўқ.

Шундай қилиб, хулоса ясаймиз. Уч юздан ортиқ башоратлар турли тилларда сўзлаган, минг йилдан ортиқ вақт давомида турли мамлакатларда яшаган турли одамлар томонидан ёзилган ва уларнинг ҳаммаси бир одамда амалга ошди! Муқаддас Ёзувнинг ҳақиқий муаллифи Худонинг Ўзи эканини қандай инкор этиш мумкин? Унинг оғзидан чиққан бу сўзлар янада кўпроқ аҳамиятга эга бўлиши мумкинми?

Худонинг ҳар бир сўзи ҳақиқатдир (Ҳикм. 30:5га қаранг).

Айнан У шундай демоқда: “...Зеро Мен Ўз сўзим устидан бедор турибман, токи у тезда амалга ошсин” (Йер. 1:12). Шу сабабдан, шундай деб ёзилган: “...У... айтган барча эзгу сўзлардан бирортаси амалга ошмасдан қолмади” (1 Шох. 8:56).

Худонинг Сўзи эрталаб қуёш чиқишидан кўра ишончлироқдир. Исо Масих бу ҳақида шундай дейди: “Осмон ва ер ўтиб кетади, аммо Менинг сўзларим ўтиб кетмайди” (Мат. 24:35). У Худо эканини ва Унинг иродаси Ёзувда очилганини бизлар билишимиз учун бизнинг Яратувчимиз ўчиб кетмас излар қолдирган.

Обдан яширилган

Тимотийнинг иккинчи мактубида айтилган ҳаворий Повулнинг сўзларини такрорлаймиз (3:16): “Бутун Ёзув Худодан руҳланган бўлиб, таълим олишга, фош қилишга, тўғрилашга ва ҳақликда тарбиялашга фойдалидир”. Бу сўзларнинг қийин жойи йўқ, ҳаммаси кераклича оддий. Муқаддас Ёзув – бу Худонинг Сўзидир. Яхши ва эзгу нарсани баҳолаш ва белгилаш учун биз унга умумий стандарт деб ишонишимиз мумкин. Агар сиз сизнинг шахсий донолигингиз, ёки дўстларингизнинг, экспертларингизнинг ёки жамиятингизнинг донолиги Худонинг донолигидан яхшироқ деб ўйласангиз, марҳамат, ўйлаб кўринг, чунки Ёзув шундай дейди:

“Худо осмондан “Худони тушунадиган, Уни излаётган одам бор-микин”, деб кўриш учун инсон ўғилларига назар ташлади. Ҳамма йўлидан оған, бирдек ярамас бўлган. Яхшилик қилувчи йўқ, биронта ҳам йўқ” (Сан. 52:3,4).

Биз аллақачон бу бобда муҳокама қилганимиздек, Худо бизга Муқаддас Ёзувнинг ишончилигини рад қилиб бўлмайдиган исботларни берган. Мазкур оятларда саночи, Худонинг Сўзига қарши чиқадиган донолик, ҳатто у яхши туюлса ҳам, аслида бузуқ ва бизнинг ҳаётимиз учун зарарли эканини таъкидлайди.

Келинг, Повул Тимотийга нима деяётганини диққат билан ўқиб чиқамиз:

“Сен эса сенга ўргатилган ва ишониб топширилган нарсада қолгин, чунки ким сенга ўргатганини биласан. Шу билан бирга, сен болалигингдан Муқаддас Ёзувларни билгансан. Шу Ёзувлар сени Исо Масихдаги имон орқали нажот йўлида доно қилишга қодирдир. Бутун Ёзув Худодан руҳланган бўлиб, таълим олишга, фош қилишга, тўғрилашга ва ҳақликда тарбиялашга фойдалидир, токи Худонинг одами баркамол бўлиб, ҳар қандай яхши иш учун тайёрланган бўлсин” (2 Тим. 3:14-17).

Бизларга ўргатилган таълимотга бизлар содиқ қолишимиз керак. Повул одамларнинг фикрлари, психология, социология ёки яна қандайдир дунёвий донолик ҳақида сўзлаётган эмас, у Муқаддас Ёзув ҳақида сўзламоқда. Ҳаворий ўзининг руҳий ўғлини унга содиқ қолишга даъват этмоқда. У Ёзувни доимо ўз юрагида биринчи ўринда қўйиш нақадар муҳим эканини таъкидламоқда. Агар Одам Ато ва Ҳавва шундай қилганларида эди, бизлар умуман бошқа дунёда яшаган бўлар эдик.

Ўзингизга шундай сценарийни тасаввур қилинг. Сиз сафарга чиқишингиз керак ва бу сафарда улкан мина даласини кечиб ўтишингиз лозим. У ерда нафақат портловчи моддалар кўмиб қўйилган, балки билқиллама қумлоқлар, ҳалокатли тузоқлар, заҳарли ўсимликлар ва чуқурлар бор.

Йўлга чиқишдан олдин, сиз ҳар бир мина ва чуқурликнинг жойлашган жойи белгиланган, тузоқларни, билқиллама қумлоқларни ва заҳарли ўсимликларни четлаб ўтиш йўллари кўрсатилган харитани оласиз. Сиз бу харитани нима қилган бўлар эдингиз? Сиз бунни қувватловчи батончиклар ва сув бутилкаси билан бирга юк халтангизга солиб кўярдингиз-у, сафар қийинчиликлари туфайли уни ўқишни унутар эдингизми? Сиз унга фақат имконият туғилганидагина мурожаат қилар эдингизми? Сиз уни камдан-кам ўқир эдингизми? Сиз уни энг бошида тиришқоқлик билан ўрганиб, сўнгра ҳамма ахборотни эслаб қолдим, деган комил ишонч билан чуқур яшириб кўяр эдингизми? Мазкур хатти-ҳаракатлардан бирортаси сизнинг хулқингизни кўрсатиб бераётими? Агар шундай бўлса, сиз бу далани жиддий яраланган ҳолда ёки тобутда тарк этишингиз муқаррар бўлар эди.

Менга очик ҳақиқатни таъкидлашимга ижозат беринг. Доно одам харитани олади, уни диққат билан ўқиб чиқади, унинг устидан фикр юритади, сўнгра эса уни юк халтасига, уни керак бўлганида осонгина чиқариб олиш мумкин бўлган жойга солиб қўяди. Ўзининг сафари мобайнида унга тез-тез қараб туради ва харитада белгиланганига кўра диққат билан йўналишни танлайди. Сиз ҳам шундай йўлни босиб ўтишингиз керак бўлганида, сиз ҳам шундай қилган бўлар эдингизми?

Гап шундаки, бизларнинг ҳаммамиз ҳар куни шундай йўлдан ўтиб бораямиз, Муқаддас Ёзув эса бизнинг харитамиздир. Буни ёдда тутган ҳолда, Худо бизларга Ёзув орқали нима деяётганига кулоқ солинг. Мен бир неча муҳим оятларни айтиб ўтаман. Илтимос, буларни шунчаки варақлаб ўтмасдан, ҳар бир сўзни диққат билан ўқиб чиқинг. Бу Муқаддас Ёзув оятлари сизни сафар чоғида “Муқаддас Ёзув харитасини” қандай қўллаш кераклиги ҳақида руҳлантиради ва огоҳлантиради, токи бизлар ҳалокатли мина даласи – ўзимиз яшаётган дунёдан тирик ва безарар чиқа олайлик. “Тиришқоқлик билан” ва “диққат билан” сўзларига эътибор қилинг.

Раббий Худойингизнинг барча амрларини тиришқоқлик билан бажаринглар; Икир-чикиригача унинг насиҳатларига амал қилинглар” (Қон. так. 5:32, NLT, ингл.тилидан таржима).

Ёзилганки, бизлар Худонинг баъзи амрларига эмас, балки барча амрларига риоя қилишимиз керак. Бизлар унинг насиҳатларини икир-чикиригача қабул қилишимиз ва бажаришимиз зарурдир. У бизларни жуда қаттиқ яхши кўради ва бизлар йўлда зарар кўришимизни ёки ҳалок бўлишимизни истамайди. Мана яна бир оят:

“Шундай қилиб, кулоқ сол ва буни тиришқоқлик билан бажар, токи сенга яхши бўлсин...” (Қон. так. 6:3, NLT, ингл.тилидан таржима).

Бизлар кулоқ солсак ва тиришқоқлик билан бажарсак, бизларда ҳамма нарса яхши бўлади. Худонинг Ўзи бу ваъдани бермоқда ва Ўз Сўзини бажаришига қафолат бермоқда! Айнан шу насиҳатларни бизлар Қонуннинг такрорланиши китобида топамиз (8:1, 12:28, 32

ва 28:13). Дикқат билан қараб, сиз кўрасизки, Худонинг амрларини бажариб, бизлар тўлақонли ҳаётдан лаззатланамиз, бизнинг иш маҳсулдорлигимиз кўпаяди, биз жамиятда баланд ўринларни эгаллаймиз ва ҳеч қачон пастда ёки орқада бўлмаймиз. Худонинг Сўзини диққат билан ўқиш, Унга қулоқ солиш ва Уни бажариш нақадар муҳим эканини тушунаяпсизми?

Сиз айтарсиз: “Лекин Жон, бу насиҳатлар, одамлар қонун остида яшаганларида уларга берилган эди, Бу Эски Аҳд амрлари. Энди бизлар иноятнинг янги аҳди билан яшаймиз. Ахир Исо Масиҳ бизларни бу ортикча юқдан халос қилмадимми?” Исо Масиҳ бизларни қонундан озод қилди, лекин Худонинг Сўзини тиришқоқлик билан бажариш насиҳатини бизлардан олган эмас, бу эса бизлар учун ҳаётий муҳимлигича қолади. Қаранглар, Эски Аҳдда нима деб ёзилган:

«Мусо оталарга деди: “Раббий Худойингиз биродарларингиз орасидан сизларга менга ўхшаган пайғамбарни(Исо Масиҳни) кўтаради, У сизларга айтадиган ҳамма сўзларни диққат билан тингланглар”» (Ҳав. 3:22, NLT, ингл. тилидан таржима).

Бу ерда Исо Масиҳ нима деса бизлар Унинг насиҳатларидан қайсидир қисмини эмас, ҳаммасини бажаришимиз кераклиги ҳақида айтилмоқда. Ҳаворий Ёқуб нима деяётганини ўқиб кўрайлик:

Лекин ким озодликнинг мукамал Қонунига диққат билан қараб, унда турадиган бўлса, у киши унутувчан тингловчи эмас, балки Сўзни бажарувчиси бўлиб, ўз ҳаракатларида дуо баракали бўлади (Ёқуб 1:25, NLT, ингл. тилидан таржима).

Мана, яна бир насиҳат:

“Бизнинг ичимизда яшайдиган Муқаддас Рух ёрдами билан сенга топширилган қимматбаҳо ҳақиқатни тиришқоқлик билан сақлагин” (2 Тим. 1:14, NLT, ингл. тилидан таржима).

“Шунинг учун биз тўғри йўналишни йўқотмаслигимиз учун эшитганларимизга ўта диққат қилишимиз керак” (Ибр. 2:1).

Ҳаётда бизлар ўзимиз билмаган ҳолда тўғри йўналишдан чекина бошлаймиз, бу қандай содир бўлганини ҳатто пайқамай ҳам қоламиз. Мен болалигимда кўлга қайиқда балиқ овлашга чиққа-

нимда, кўпинча, ўзимнинг тезроқ бирор нима овлаш борасидаги сабрсиз истагим туфайли лангар ташлашни унутар эдим. Мен балик овига кизиқиб кетар эдим, ярим соатдан кейин эса атрофга қараб, аллақачон ер кўринмаётганини пайқаб қолар эдим. Мен ўзим билмаган ҳолда қирғоқдан тобора узоқлашиб борар эдим ва эҳтиётсизлигим туфайли уни кўздан қочирар эдим.

Бизлар ҳақиқатга диққат билан қарамаганимизда, ундан ҳам худди шундай узоқлашамиз. Бизлар Ёзувни ўқимай қўйганимизда, У ҳақида мулоҳаза қилмаганимизда ва уни бажармаганимизда бу содир бўлади. Агар бизлар у ёки бу нарсаларга диққат қилишга ўзимизни мажбур қилмасак, ахийри, улар бизнинг назаримиздан қочади. Бизлар йўналишимиздан осонгина четга чиқамиз, атрофимиздаги одамларнинг таъсири ва жамиятнинг овози биз учун Худонинг иродасининг ўрнини олади. Биз ўзимиздаги воқеликни бузилган баҳолаш қобилятимиз билан шахсан бизга яхши туюлган нарсаларни қабул қила бошлаймиз.

Ўтган бобда бизлар жуда муҳим ҳақиқатни мустаҳкамладик: Худонинг иродасидан ташқарида бизлар учун ҳеч қандай яхши нарса йўқ. Сиз Худонинг иродаси Ёзувда очилган эканлиги ҳақидаги фикр ростлигига ишонасизми? Агар “ҳа” бўлса, унда пойдевор қўйиш вақти келди.

ПОЙДЕВОР

“...ҳақ одам абадий пойдевор устидадир”

— Ҳикматлар 10:25

Агар Хушхабарда сизга маъқул бўлган оятларга сиз ишонсангиз ва сизга маъқул бўлмаганини рад қилсангиз, унда сиз Хушхабарга эмас, ўз-ўзингизга ишонасиз.

— Муқаддас Августин

Мазкур китобнинг маъзи бўлмиш уч соҳани сизга эслатиб ўтмоқчиман: биринчиси пойдевор ҳақида, иккинчиси – ҳаётни мустаҳкамловчи нарса ҳақида ва учинчиси – ҳаётни қуриш ҳақида сўзлайди. Китобнинг қолган барча қисми бўйлаб, бу соҳалар бизнинг диққат марказимизда бўлади.

Худо билан тўғри муносабатларда пойдевор биринчи даражали аҳамиятга эгадир. Агар сиз кўпдан буён имонли бўлсангиз, мен қолган баёнотга диққат билан қарашингизни қатъий тавсия қиламан. Сиз нафақат ўз пойдеворингизни мустаҳкамлашингиз, балки шунингдек, сиз бошқараётган одамлар ва сиз борлиқнинг Яратувчиси билан муносабатга таклиф қилиб таъсир кўрсатаётган одамларга ёрдам бера олишингиз учун мен кўлимдан келган ҳамма ишни қилишга ҳаракат қиламан.

Муқаддас Ёзувда айtilган:

“Ҳақ киши йўқ, биронта ҳам йўқдир. Фаҳмловчи ҳеч ким йўқ, Худони излаётган ҳеч ким йўқдир. Ҳамма йўлдан озган, уларнинг ҳаммаси ярамасдир. Яхшилик килувчи йўқ, биронта ҳам йўқдир (Рим. 3:10-12).

Яхшилик қилувчи йўқ, биронта ҳам йўқдир. Исо Масихдан ташқари, қачонлардир дунёда яшаган бирор одам ёки қачонлардир яшайдиган бирор одам Худонинг яхшилик тушунчасига кўра доимий равишда яхшилик қилмайди. Нима учун? Чунки ҳар бир одам кул бўлиб туғилади. Ҳа, бизлар сизлар билан биргаликда куллар бўлиб туғилганмиз. Сиз сўрарсиз:

–Мен кимнинг қулиман?

–Гуноҳнинг қули.

Повул юкоридан туғилган одамларга ёзмоқда: “...сизлар гуноҳга кул эдингизлар...” (Рим. 6:17).

Одам Ато ва Ҳавва Худога итоатсизлик қилган лаҳзаларида ўлдилар. Улар тақиқланган мевани есалар уларни қандай тақдир кутиши ҳақида Худо уларни огоҳлантирган эди, гарчи бу уларнинг жисмоний ўлимларидан анча йиллар олдин содир бўлган бўлса ҳам.

Шу тарзда, савол туғилади: Одам Ато ва Ҳавва мевани еган кунларида қандай ўлдилар? Ўлим уларнинг борлигининг энг муҳим қисми бўлмиш уларнинг руҳида содир бўлди. Улар ҳаёт берувчи Худодан ажралишни бошдан кечирдилар ва Унинг табиатига хос бўлмаган хусусиятларни мерос қилиб олдилар. Бунинг натижасида, уларнинг авлодлари худди шундай наслий хусусиятлар билан туғила бошлади, булар авлоддан- авлодга ўта бошлади ва ҳануз ўтмоқда. Ибтидо китобида бизлар бу воқеликнинг исботини кўрамыз: “Одам Ато 130 ёшда бўлганида, унинг худди ўзига ўхшаган, унинг руҳидек, унинг кўринишидек ўғли туғилди” (5:3, The Message, ингл. тилидан таржима).

Ўша вақтдан буён одамлар яхшилик нима эканини аниқ билмайдилар ва яхшилик қила олмайдилар, уларнинг ахлоқ ва маънавият ички компаслари бузилган. Ўша лаҳзадан буён одам гуноҳ томонидан бошқарилиши туфайли, ерда Худонинг хузуридан ташқари ҳеч нима унга ҳақиқий яхшилик ва ёмонлик нима эканлигини кўрсата олмади. Илоҳий бошқарувсиз одам яхшиликни ёмонликдан ажратишга қодир эмас. Илонни ўзига тобеъ қилган, итоатсизликнинг отаси бўлмиш шайтон ерда янги ҳукмрон ва бош қонун таъсис қилувчи бўлди.

Худо одамга ерни мулк қилиб берган эди, У одамни ернинг устидан ҳукм суриш учун қўйган эди, лекин одамлар ўз ҳокими-

ятларини шайтонга топширдилар. Минг йилдан сўнг шайтон Исо Масихни тоғнинг чўққисига олиб чиқди, Унга бутун дунёни кўрсатди ва дадиллик билан деди: “Булар устидан барча ҳокимиятни ва буларнинг шуҳратини Сенга бераман, – деди, – чунки бу менга топширилган ва мен буни истаганимга бераман”(Лк.4:6). Унинг бундай дейишига асос бор эди, чунки ҳақиқатан ҳам Адан боғида илк одамлардан ҳокимиятни олган эди.

Худо бизга нажот бериш учун бу заминга Ўз илоҳий улуғворлигида кела олмас эди, чунки ер одамларга берилган эди. Улар бу ҳокимиятни бой бердилар ва фақат одам уни қайтариб олиши мумкин эди. Худо ҳали Одам Ато гуноҳ қилишидан олдин тайёрлаб қўйган Ўз режаси билан келди, чунки ерда ҳаёт бошланишидан олдин у қандай танлов қилишини олдиндан билган эди. У инсон қиёфасида келишга ва одамларни куликдан қайта сотиб олишга қарор қилди. Худо Ўзининг Ўғли Исо Масихни юборди. У аёлдан туғилди, бу Унга мутлақ одамнинг табиатини берди, лекин Муқаддас Рухдан ҳомила бўлди, бу Унга мутлақ Худонинг табиатини берди. Шунинг учун Исо Масих одамзод туғиладиган кулик лаънатида озод эди.

У ерда мукаммал ҳаёт кечирди. У ҳеч қачон гуноҳ қилмади, ҳеч қачон итоатсизлик қилмади. Қачонлардир ерда яшаган барча одамлар ичида ягона, бегуноҳ одам сифатида У Ўз ҳаётини одамзоднинг озодлиги учун берди. У хочгача яшаган, хоч даврида яшаган ва ундан кейин яшаган ҳар бир эркак ва ҳар бир аёлнинг айбловини хочда Ўзига олди. Бизларнинг куликдан озодлигимиз нархи сифатида У Ўзининг шоҳона қонини тўкди.

Исо Масих ўлди ва қўмилди. У ерда, Худо қаршисида мукаммал ҳаёт кечиргани учун хочга миҳланганидан уч кундан кейин Худонинг Рухи Уни ўликликдан тирилтирди. Энди У Қодир Худонинг ўнг қўлида ўтирибди. Шу Қодир Худо шундай сўзларни айтган:

“Шундай қилиб, агар сен Исони Раббим деб, ўз оғзинг билан эътироф этсанг ва Худо Уни ўликлардан тирилтирганига ўз юрагинг билан ишонсанг, нажот топасан. Чунки инсон ҳақликка эришиш учун юраги билан ишонади ва нажот топиш учун оғзи билан эътироф этади” (Рим. 10:9,10).

Бизлар Исо Масихни Ўз Раббимиз деб қабул қилган лаҳзада ажойиб мўъжиза содир бўлди. Бизнинг гуноҳ ва ўлим табиатимиз бирданига парчаланиб кетди, унинг ўрнида эса Исо Масихнинг суратида яратилган янги одам туғилди. Бизнинг руҳимиз(бизнинг ҳақиқий борлиғимиз) юқоридан туғилди, бизнинг жисмоний танамиз эмас. Жисмоний танамиз олдингидек танавий истакларга мойил, лекин бир куни у йўқ бўлади. Бизга янги ҳаёт фақатгина Худонинг инояти инъоми орқали келади, у яхши хулқ ёки бизнинг эзгу ишларимизга умуман боғлиқ эмас. Нуқта.

Шуни таъкидлаш муҳимки, бизлар юқорида келтириб ўтган Римликларга мактубидаги оятлар, одам Исо Масихни Нажоткор дебгина эмас, балки Раббий деб эътироф этиши лозимлигини айтмоқда. Бу ерда ғарб жамоатида кўп учрайдиган фундаментал янглишиш пинҳон турибди. Раббий сўзи – юнон тилида kurios “эга, хўжайин, энг баланд ҳокимият” маъносини англатади.

Озодлик ва янги ҳаётга эришиш учун Исо Масихни фақат Нажоткорим деб тан олиш етарли эмас. Мен тушунаман, бу кескин жаранглайди ва бу бизлар одатда одамларни тавбага чақиришимизга ўхшамайди, аммо Ёзув айнан шуни айтмоқда.

Нажоткор сўзи Муқаддас Ёзувда 36марта учрайди, Раббий сўзи эса 7800марта. Нима деб ўйлайсиз, Худо нимага урғу бермоқда? Раббий – бу Унинг бизнинг ҳаётимизда тутган ўрни, Нажоткор эса Унинг бизлар учун қилган иши туфайли сазовор бўлган исмидир. Бизлар Унинг Раббий ва Подшоҳ ўрнини қабул қилмасак, Унинг ишига дахлдор бўла олмаймиз.

Бизлар қул бўлиб туғилдик. Гуноҳ бизнинг устимиздан эгалик қилар эди. Аммо бизлар эркин ирода билан яратилганмиз, шунинг учун биз қатъий қарор қилишимиз ва эгамизни алмаштирганимиз ҳақида айтишимиз мумкин. Нажот бутун одамзодга берилган эди, аммо ҳар бир одам уни Худонинг шартлари асосида шахсан қабул қилиши лозим.

Оролдаги қамоқхона лагери

Сизларга бу ҳақиқатни мисолда кўрсатиш учун ўйлаб топилган воқеадан фойдаланмоқчиман.

Тасаввур қилинг, сизнинг бутун оилангиз оролда, қамоқхона лагериди ёвуз ҳукмдорнинг қўлида. Бу орол қачонлардир сизнинг бобонгизга узоқ давлатдаги яхши подшоҳ томонидан тухфа қилинган эди. Аммо сизнинг бобонгиз катта хатога йўл қўйди: у уни асраб қола олмади. Ёвуз ҳукмдор ва унинг қароқчи хизматкорлари келдилар ва алдов йўли билан оролни қўлга киритдилар, сизнинг бобонгиз ва унинг авлодларини эса қулга айлантирдилар. Ёвуз ҳукмдор ва унинг хизматкорлари қамоқхона лагери курдилар ва сизнинг бор оилангизни панжара ортига ўтқиздилар.

Оролда ҳаёт тарзи таъмагирлик ва бузукликка тобора ғарқ бўлиб, аста-секин ёвуз ҳукмдорнинг ва унинг хизматкорларининг табиатига ўхшаб бора бошлади. Натижада, яхши подшоҳ оролни ҳукм қилди. Аммо бу оролни йўқ қилиб ташлашдан олдин, сизнинг оилангизга севгиси туфайли у келиб, ёвуз ҳукмдорнинг қўшини билан курашди ва уни енгди.

Подшоҳ қамоқхоналарнинг эшигини очди ва деди: “Барча маҳбуслар озод. Агар ёвуз ҳукмдори рад қилсанглар ва менга содиқликка ваъда берсанглар, сизлар қамоқхонадан чиқишларинг мумкин”.

Подшоҳнинг яхшилиги шарофати билан сизнинг бутун оилангиз узоқ қутилган озодликни қўлга киритди. Аммо яхши ҳукмдор Унинг ортидан боришга сизни мажбур қилмайди. Ҳар бир маҳбуснинг ўзи қадам қўйиши лозим. (Агар ҳар бир кишига шахсан танлаш ҳуқуқи бериш ўрнига, подшоҳ ўзига бўйсуннишни талаб қилганида эди, бу шунчаки зулмкорликнинг бошқа шакли бўлган бўлар эди). Агар сиз озодликни танласангиз, сиз ўз қамоқхонангиздан чиқишингиз керак, яхши подшоҳнинг ортидан унинг кемасига боришингиз керак, унинг давлатига бориб, унинг фуқароларидан бирига айланишингиз ва унинг буюк подшоҳлиги қонунлари бўйича яшашингиз керак бўлади. Сизга имконият берилган, аммо янги подшоҳнинг шартларига шахсан рози бўлишингиз керак бўлади.

Яхши подшоҳ сизнинг оилангизнинг нажоткори ҳисобланади. Аммо унинг нажоткорлик ишидан фойдаланиш учун сизнинг оилангизнинг ҳар бир аъзоси ўзини Унга тўлиқ бўйсундиришга рози бўлиши даркор, бу эса унинг подшоҳлигининг қонунларига ўзини бўйсундириш демакдир. Сизлардан бирор киши подшоҳга бўйсун-

масдан унинг нажотини қабул қила олмайди ва оролни шунчаки тарк эта олмайди.

Агар сиз яхши подшоҳнинг ортидан бормасликка қарор қилсангиз, сиз шунчаки турган жойингизда қоласиз. Аммо подшоҳ кетганидан барбод қилинишга ҳукм қилинган оролни портлатишга ва йўқ қилишга тайёр жанговар кемалар яқин масофада турган бўлади. Яхши подшоҳ сиз учун жангда ғалаба қозонган бўлса ҳам ва қамоқхонанинг эшикларини очиб, сизга озодлик ҳады қилган бўлса ҳам, яхши подшоҳнинг ҳукмронлигига бўйсунмасдан оролда қолишга қарор қилган сизнинг қариндошларингизнинг бошига ёвуз ҳукмдор ва унинг бандасини кутаётган қайғули тақдир тушади.

Мени эшитгин, азиз ўқувчи. Худо дўзахни сен учун ҳам, бошқа одамлар учун ҳам яратган эмас. У дўзахни шайтон ва унинг қулаган фаришталардан иборат кўшини учун яратган. Исо Масих ҳукм кунида ўзини Унинг ҳукмронлигига бўйсундирмаган одамларга уларни нима кутаётганини айтади:

“Шунда Унинг чап томонида турганларга ҳам сўзлайди: “Эй, лаънатланганлар! Менинг олдимдан шайтон ва унинг фаришталарига тайёрлаб қўйилган абадий оловга кетинглар” (Мт. 25:41).

Дўзах бу жуда реал жойдир. Исо Масих дўзах ҳақида Осмон Шохлигидан кўра кўпроқ сўзлаган эди. Дўзах ҳақида ва у ерда охири йўқ азоблашлар бўлиши ҳақида эслатишни У ҳамдардлик етишмаслигининг оқибати деб ҳисобламас эди. Бу Унинг муҳаббат Шохлигини рад қилган мурдаларнинг абадий уйидир.

Исо Масихнинг сўзларига кўра, бу жазолаш ва азобли қийналишлар жойи одам учун эмас, лекин афсуски, бизнинг бобокало-нимиз Одам Атонинг итоатсизлиги учун бизларнинг ҳар биримиз айбловчи ҳукмга эга бўлдик. Энди шайтоннинг тақдири бизнинг тақдиримиз, агар фақатгина бизлар янги ҳукмдорни танламасак. Исо Масих бутун одамзодни Худонинг қаҳридан қутқарганига қарамасдан, кўплаб одамлар шайтон билан бирга маҳкум бўладилар, чунки ўзларининг ерлик ҳаётлари давомида унинг табиатидан воз кечмайдилар, бошқача қилиб айтганда, улар ёвуз оролни тарк этмайдилар.

Сиз сўрарсиз: “Нима учун Худо шафқат кўрсатмайди ва барча одамларга Ўзининг Шоҳлигига қандай бўлсалар шундайликларича киришларига рухсат бермайди?” Исо Масихнинг ҳукмронлигига бўйсунмайдиган одамлар бузук ва ёвуз рухий табиатга эгадирлар. Улар ерни тарк этганларида, бу табиат улар билан абадий қолади. Агар уларга Худонинг Шоҳлигига киришга рухсат берилса, улар кўплаб айбсиз одамларга зарар етказадилар.

Айнан шунинг учун Худо Одам Атони ва Ҳаввани Адан боғидан чиқариб юборди, токи уларни ҳаёт дарахтидан йироқлаштирсин.

“Сўнгра Раббий Худо: “Мана, одам яхшилик ва ёмонликни билиб, Бизларнинг биримиздек бўлди. Энди қўлини чўзиб, ҳаёт дарахтининг мевасидан ҳам олмасин ва уни еб, абадий яшамасин!” – деди. Шундай қилиб, Раббий Худо, одамни ўзи олинган ерга ишлов бериши учун Адан боғидан чиқариб юборди” (Ибр. 3:22,23).

Худонинг севгиси уларни ҳимоя қилди, токи бизлар абадий ўлик табиатни мерос қилиб олмайлик.

Ҳукмронлик

Ғарбий жамоат Исо Масихнинг Раббий сифатидаги ўрнига эмас, бизнинг нажотимиз борасидаги ишига урғу бериши туфайли, бизнинг пойдеворимизда Унинг ҳукмронлик ўрнига бўйсунмиш етарлича эмасдир. Повул нима деганига қулоқ солинг:

“Шунинг учун сизлар Исо Масихни қандай Раббий деб қабул қилган бўлсангиз, худди шундай, Масихнинг ордидан юришда давом этинглар. Унда томир ёйинглар ва ҳаётларингни Унда қуринглар (Қол. 2:6,7, янги ўзб. таржима).

Повул: “Исо Масихни қандай Нажоткор деб қабул қилган бўлсангиз”, деяётган эмас. Бизнинг ҳаётимиз Унга бўйсундирилиши лозим, ҳаётимиз Унинг нажот берувчи жасоратида эмас, унинг Ҳукмронлиги остида қурилиши лозим. Бу шуни билдирадики, биз Ўзимизнинг асосий ва ягона Подшоҳимиз сифатида Унга бўйсунганимиз керак ва шунда Унинг нажоти ҳосилларини кўрамиз. Амалда бу: Унинг сўзига, донолигига, маслаҳатиغا, насиҳатларига, тўғирлашларига ва бош-

қарувига – сабабини тушунамизми ёки йўқми, бундан қатъий назар бўйсунушимизда акс этиши лозим. Бизлар бошқа нима яхши ва нима ёмонлиги ҳақидаги ўз баҳойимиз дарахтидан озикланмаймиз. Бизлар Унда яшаймиз, Унинг ҳаёти бизнинг ҳаётимизга айланади.

Бизлар Лиза билан никоҳдан ўтганимизга ўттиз йилдан ошди. Шу вақт мобайнида буюк шеф-повар билан ҳаётдан катта фойда олмақдаман. Лиза ҳар қандай дидга мос овқатларни ажойиб тайёрлайди. Менинг дўстларимнинг баъзилари хотинларига песто соусини тайёрлаш, салатлар учун зираворлар ва бошқа тансиқликлар тайёрлашни ўргатишини илтимос қилиб унга мурожаат қиладилар.

Баъзан мен Лизани ўзимнинг “кичкина шеф-поварим” деб атаман. Оилавий ҳаётимизнинг ўттиз йилдан ортиқ даври мобайнида, мен ўн марталарча уни шундай атадим, лекин минглаб бора уни хотиним деб атаганман. Нима учун? Чунки бу менинг ҳаётимдаги унинг ўрни. “Шеф-повар” номи эса мен унинг турмуш ўртоғи деб аталиб, мен оладиган фойда ҳақида сўзлайди.

Лиза менга овқат пиширишининг ўзигина мен унга тегишли эканимни билдирмайди. Бизнинг тўйимизгача, менинг туғилган кунимда у менга ажойиб тушлик тайёрлаб берган эди. Лекин бу бизларни мустаҳкам, узоқ муносабатлар билан боғламади. Мен бошқа барча қизларни унутиб, фақат унгагина юрагимни такдим қилганим ва уни ўз хотиним деб атаб, у билан тузган аҳдим бизларни никоҳ ришталари билан боғлади.

Бизнинг Масиҳ билан муносабатимиз ҳам шунга ўхшашдир. Унинг нажотини қабул қилишимиз учун Унинг ҳукмронлигига ва шоҳлигига бўйсунушимиз керак. Унинг мукамал бошқарувига, хулқ-атвориغا, севгисига ва бизлар учун нима энг яхши эканини У билишига ишончимиз комил бўлгани ҳолда, биз ўз ҳаётимизни тўлиқ Унга топшираимиз. У бизнинг озодликда яшашимизни жуда исташига ва бизларга нисбатан мукамал севгига эга эканлигига қарамасдан, У подшоҳларнинг Подшоҳи ва эгаларнинг Эгасидир; бизнинг ҳаётимизда биринчи ўринда нима турганидан қатъий назар, У ҳеч қачон иккинчи ўрин билан қониқмайди.

Мен кўп бора кўрганманки, Америка ва бошқа ғарбий давлатлар жамоатларида, Раббийни излаётган одамларга Исо Масиҳнинг

хукмронлигини тилга олмасдан нажотни таклиф қиладилар. “Сизлар қилишингиз керак бўлган иш бор-йўғи Исо Масихни Нажоткор деб эътироф этишингиз ва сиз Худонинг фарзандига айланасиз”, – дейишади хизматчилар. Ёки: “Бугун Исо Масихни ўз Нажоткорингиз деб қабул қилинг”, – дейишади. Ёки дейишади: “Келинглр, биргаликда қуйидаги ибодат билан ибодат қиламиз: Исо Масих, менинг юрагимга киргин ва бугун менга нажот бергин. Мени Худонинг фарзанди қилганинг учун раҳмат. Омин”. Бу Худонинг оиласига таклифларнинг барчаси дунёвий ҳаётни қолдириш кераклиги, Раббийнинг ортидан бориш учун ўз йўлларини рад қилиш лозимлигига бирор шамасиз амалга оширилади.

Бу хабар яхшига ўхшайди, унда Янги Аҳддаги баъзи оятлар бор. Лекин ҳақиқатан ҳам Янги Аҳд бизларни шунга даъват этадими? Худонинг донолиги шундами? Ёки бизлар ҳақиқий хабарни ўзгартириб, уни одамларга қулай қилдикми? Биз ўз баҳолашимиз дарахтидан озикланмаяпмизми?

Ўз-ўзидан кечиш

Келинг, Исо Масих нима деганига назар ташлаймиз. Унинг кўпчиликка қаратилган сўзлари оддий ва аниқдир:

«Сўнг Исо халқ билан Ўзининг шогирдларини чақириб, уларга деди: “Ким Менинг ортимдан бормоқчи бўлса, ўзини рад этсин ва ўз хочини олиб, Менинг ортимдан юрсин. Чунки ким жонини сақлаб қолмоқчи бўлса, уни йўқотади. Лекин ким Мен ва хушхабар учун жонини йўқотса, уни сақлаб қолади”» (Марк. 8:34,35).

Агар Раббийнинг ортидан боришни истасак, бизлар ўз-ўзимиздан кечишимиз керак. Нукта.

Бу нимани билдиради? Иккита хўжайинга хизмат қилишнинг иложи йўқ, чунки улардан ҳар бири турли хил ҳаракатларга чорласа, улардан биригагина содиқ қолишнинг иложи бор. Бизнинг ҳали қайта сотиб олинмаган танамиз бир нарсани истаганида, Худонинг Сўзи эса бошқа нарсани айтаётганида, бизлар ҳали Масих ортидан ўзимизнинг энг катта Ҳукмдоримиз сифатида эргашишга қарор қилган бўлмасак, бизлар олдингидек Исо Масихга қараб ва Уни ўз

Нажоткоримиз деб атаган ҳолда, осонгина мустақил йўлни танлашимиз мумкин. Буни эътироф этган ҳолда адашиш мумкинми?

Мумкин, шунинг учун Исо Масих деган: “Нега сизлар Мени, ё, Раббий, ё, Раббий, деб чақирасизлар-у, аммо айтганларимни қилмайсизлар?” (Луқо 6:46). Бошқача қилиб айтганда, бўш, бемаъно ҳаёт Раббий бўлиб қолмоқда. Агар биз, “Раббий” дея, бу сўзга керакли маънони бермасак, Исо Масих демоқдаки, бизлар Уни “Улуғ Устоз” деб атаганимиз маъқулроқдир. Шунда, ҳеч бўлмаганда, бизлар Унинг таълимотидан бирор нима ола оламиз ва аслида, Унга тегишли бўлмасак ҳам, Унга тегишлиман, деб алданмаймиз.

Марк баён қилган хушхабарда ва Янги Аҳддаги бошқа оятларда ёзилганидек (8:34,35), ўзидан кечиш – бу шунчаки мазкур маҳқум қилинган дунё “ороли”дан Унга эргашиш йўлларида бири эмас. Агар биз келажак ғазабдан қутулишни истасак, бу бажарилиши зарур бўлган шартидир. Мен пайқадимки, Ғарбдаги одамларга буни тушуниш жуда қийиндир. Менинг назаримда, бунинг сабаби – бизлар одамлар, шоҳликнинг принципларини демократия нуқтаи-назаридан тушунишга ҳаракат қиламиз. Демократия Америкада ва бошқа ғарбий давлатларда ҳаракат қилади, лекин уни Худо билан муносабатларда қўлласак, биз мағлубиятга учраймиз. У, масалан, Буюк Британия кироличаси каби номига подшоҳ эмас, балки У ҳақиқий Подшоҳдир.

Демократия – бу “халқ бошқарувидир; бу сиёсий бошқарув шакли бўлиб, олий ҳокимият халққа тегишли, тўғридан-тўғри у томонидан ёки унинг танланган вакиллари томонидан амалга оширилади”. Бизлар шундай дунёқарашга эгамиз. У бизларда, бизнинг фикрлашимизда ўрнашган. Шунинг учун бизларга бирор нарса ёқмаса, “ажралмас” шахсий ҳуқуқларга ва ўз дунёқарашини намоён қилиш учун берилган сўз эркинлигига эга бўлган ҳолда, бизлар буни бекор қилишимиз ёки ўзгартиришимиз мумкин, деб ўйлаймиз.

Бошқарувнинг мазкур тури Қўшма Штатларда муваффақиятли ҳаракат қилмоқда, чунки у плюралистик жамиятда яшайдиган, бир куни ўладиган одамлар учун яратилган, лекин Худога ётдир. Бу бизнинг, ғарбий жамиятнинг нақадар ичимизни тирнамасин, бахтимизга, Худо диктатордир. У сахий ва саховатли, лекин сўнгги сўз

доимо Ундадир. Агар биз Худо билан яшаш соҳасида ўзимизнинг демократик дунёқарашимиз билан фикр юритсак, юзаки муносабатлардан бошқасига эришмаймиз.

Ҳақиқий подшоҳ олдидаги ҳаёт бошқача. Олий ҳокимият борасида Раббий ва подшоҳ сўзлари синонимдир. Агар биз ҳақиқатан Худонинг ортидан юришни истасак, биз демократия қоидаларини Унинг подшоҳлигига қўллай олмаймиз. Чунки шундай қилсак, бизлар яхшилик ва ёмонлик дарахтидан татиган Одам Ато ва Ҳаввадан ҳеч нима билан фарқ қилмаймиз. Биз олдингидек тантанани ўзимиз бошқараётган ва бизлар учун нима яхшироқ эканини ўзимиз ҳал қилаётган бўламиз.

Ўз хочингни олгин

Сўнгра Исо Масиҳ бизларга хочимизни олишни буюради. Бу нима билдиради? Бу ўз-ўзидан кечишни билдирмайди, акс ҳолда, Исо Масиҳ нима учун буни такрорлар эди? Бунинг жавобини бизлар Повулнинг Галагияликларга мактубида топамиз, у шундай дейди:

“Мен Масиҳ билан бирга хочга михланганман. Шунинг учун яшаётган мен эмас, балки менинг ичимдаги Масиҳ яшаяпти. Энди танада яшаётганимга келсак, мени севган ва мен учун Ўзини фидо қилган Худонинг Ўғлига бўлган имон билан яшайман” (Гал. 2:19,20).

Повул жисмонан хочга михланиш ҳақида сўзлаётган эмас, акс ҳолда, у ўлик бўлган бўлар эди ва бу хатни ёза олмаган бўлар эди. У бир неча йил олдин қарор қилган Раббийнинг ортидан бориш ҳақидаги ўз қарори ҳақида сўзламоқда. Повул ўз хочини олди. Бунинг маъносининг сири унинг “яшаётган мен эмас, балки менинг ичимдаги Масиҳ яшаяпти”, деган сўзларида яшириндир. Ҳар бир Худонинг ҳақиқий фарзандининг эътирофи шундай бўлиши лозим. Бизлар мустақил бўлишни ҳамда яхшилик ва ёмонликни ўзимиз баҳолашимиз дарахтидан озиқланишни бас қилдик. Энди бизлар Унда яшаймиз, энди бизнинг бор ҳаётимиз Ундандир.

Бизларга қулликдан озодлик берган хочга бизлар боғлиқмиз, токи бизлар итоатда ва Худонинг кучида яшай олайлик.

Хоч умуман бошқача ҳаёт тарзини таклиф қилади. Повул бошқа мактубида ёзганидек: “Шундай қилиб, биз ўлимга чўмдирилишимиз орқали У билан кўмилдик, токи Масих Отасининг шуҳрати билан ўликлардан тирилганидек, худди шундай, биз ҳам янгиланган ҳаётда юрайлик” (Рим. 6:4). Бу янгиланган ҳаёт бизларга илгари тарк эта олмаган нарсаларимизни тарк этиш қобилиятини беради. Гуноҳ бошқа бизнинг устимиздан ҳукмронлик қилмайди, аммо бизлар ўзимиз учун шундай ҳаёт тарзини танлашимиз лозим. Ўзимизни Унинг иродасига тўлик бўйсундиришга бизлар ўзимиз қарор қиламиз.

Повул сўзлашда давом этади: “Масихники бўлганлар ўз танасини, хирсу эҳтирослари билан бирга хочга михлаганлар” (Гал. 5:24). Ва яна: “Мен эса биргина Раббимиз Исо Масихнинг хочидан бошқа ҳеч нарса билан мақтанмайман. Унинг хочида бу дунё мен учун, мен эса бу дунё учун михланганман” (Гал. 6:14). Хоч бизларга гуноҳкор танадан озодликда яшаш учун ва дунёнинг кучли таъсирига берилмаслик учун куч беради.

Ёшлигимда, Исо Масих билан учрашишимдан олдин, мен ёмон ишлар қилиб кўяр эдим ва уларни қилишни бас қила олмас эдим. Мен қайта ва қайта ўз мағрурлигимни ва ҳирсимни намоён қилишимдан, одамларни хафа қилишимдан афсусланар эдим, лекин бундай хулқ-атвордан қанчалик озод бўлишга ҳаракат қилсам, шунчалик ҳафсалам пир бўлар эди. Мен гуноҳга ва унинг менинг устимдан ҳокимиятига ноумидларча тобе эдим. Лекин Масих билан хочга михланганим заҳоти мен озодликда яшай бошладим.

“Чунки шуни биламизки, бизнинг эски ўзлигимиз У билан хочга михланган, токи энди гуноҳнинг қули бўлмаслигимиз учун гуноҳнинг танаси йўқ қилинсин. Чунки ўлган одам гуноҳдан озоддир” (Рим. 6:6,7).

Умид қиламанки, сиз бу оятни четлаб ўтмайсиз. Бу сўзларни ичинг, чунки сизнинг озодлигингизга куч бу сўзлардадир. Ҳақиқат янада ҳайратлидир. Хочга диққат билан назар ташлаш бизларга гуноҳдан тобора кўпроқ озодлик беради ва Худога итоатда яшашимизга имкон беради. Ёзилган: “Хоч ҳақидаги хабар ҳалок бўла-

ётганлар учун телбалиқдир. Бироқ биз, нажот топаётганлар учун бу хабар Худонинг кудратидир” (1 Кор. 1:18). Илгари ўз кучимиз билан қила олмаган иш – Унинг йўлларидан юришни энди қила оламиз. Энди бизлар Худога тақлид қила оламиз. Энди бизлар Исо Масихга эргаша оламиз.

Шундай қилиб, биз айтдикки, ўз-ўзимиздан кечмаган ҳолда (ўз йўлларини унутиш ва Унинг илоҳий ҳокимиятини қабул қилиш) ва ўз хочини олмаган ҳолда (гуноҳдан ва дунёвий йўллардан ўзимизни асраш учун Масихнинг кучи билан тўлишиш) Исо Масихнинг ортидан боришнинг иложи йўқдир. Бизлар бизларда ва бизлар орқали ҳаракат қиладиган Унинг кудратига ишонч билан яшаймиз. Бизлар Ундан озикланамиз. Бизларга Худонинг нажотининг накадар шарафли ўрами берилган!

Тантанавор огоҳлантириш

Исо Масих, У кетганидан сўнг ҳамма жойда воизлик қилиниши ва Унинг ҳукмдорлигига бўйсуннишни талаб қилмасдан нажотни ваъда қиладиган хушхабарни қабул қилишлари ҳақида огоҳлантирган эди. Хаворийлар бу нарса Исо Масихнинг ерга қайтишига яқин кунларда, яъни бизларнинг кунларимизда содир бўлишини аниқроқ айтдилар. Бу бидъатий нома – “Исо Масихни Раббий, яъни, айнан ўз ҳаётимнинг ҳукмдори деб тан олиш шарт эмас”, деган тушунча кенг тарқалади. “Уни шундай аташнинг ўзи кифоя”, деб айтишади. Одамлар Уни Раббий деб атайдилар, лекин ўзларини рад қилмайдилар, ўз хочларини олмайдилар ва Унинг ортидан эргашмайдилар. Исо Масихнинг қуйидаги сўзларини диққат билан ўқинг:

“Ё, Раббий! Ё, Раббий!” – деганларнинг ҳар бири ҳам Осмон Шохлигига кирмайди, аммо Осмондаги Отамнинг иродасини бажарадиган киши киради (Мат. 7:21).

Исо Масих Муҳаммадни эмас, Жозеф Смитни эмас, Буддани эмас, Кришнани эмас, Конфуцийни эмас, бизнинг давримиздаги бошқа бирор сохта пайғамбарни эмас, балки айнан Унинг Ўзини Раббий деб атайдиган одамлар ҳақида сўзламоқда. Йўқ, бу одамлар

дадиллик билан ва ишонтирар даражада Исо Масихни ўз Раббийлари деб атайдилар.

Нима учун Исо Масих бу оятда Раббий сўзини икки марта ишлатган? Бизлар биламизки, Муқаддас Ёзувда у ёки бу сўз ҳамда жумла беҳудага икки бора такрорланмайди. Муаллиф мағзига урғу беради. Аммо бундай ҳолатларда, қайтариш шунчаки, қандайдир фикрни қайтариш учун эмас, балки ҳиссий тусни кўрсатиш учун ишлатилади: “Подшоҳ эса ўз юзини ёпиб: “Оҳ, менинг ўғлим Абсалом, оҳ Абсалом, менинг ўғлим, менинг ўғлим!” – деб баланд фарёд қилар эди” (2 Шоҳ. 19:4). Мен Довуд ҳақиқатан ҳам икки марта “менинг ўғлим”, деб айтган деб ўйламайман. Аниқроғи, бу воқеани ёзиб олган одам буни икки марта такрорлаган, токи ўқувчи Довуд нақадар чуқур қайғурганини тушуна олсин.

Ваҳий китобида ҳам айнан шу нарса такрорланади: “Сўнгра мен осмоннинг ўртасида учаётган ва баланд овоз билан сўзлаётган бир фариштани кўриб, унинг: “Карнай чаладиган бошқа уч нафар фариштанing карнайи садосидан ер юзида яшаётганларнинг ҳолига вой, ҳолига вой, ҳолига вой!” – деганини эшитдим” (Ваҳ. 8:13). Бошқа таржималарда: “Фаришта баланд овоз билан қичқирар эди”, дейилади. Яна муаллиф ҳиссий тусга урғу бериш учун “ҳолига вой” сўзини такрорлайди.

Устоз Исо одамлар Унга намоён қиладиган чуқур ҳиссиёт ҳақида сўзлайди. Улар нафақат Исо Масих Худонинг Ўғли эканлиги ҳақидаги таълимотни қабул қиладилар, балки уларнинг эътиқоди рашк ва эҳтиросга тўла бўлади. Унга қувонч билан ўгирилган бу одамлар ўз имонлари ҳақида қайноқ гувоҳлик берадилар ва жамоат йиғинларида йиғлайдилар. Улар нафақат Масихга чуқур содиқликни ҳис қиладилар, балки шунингдек, Унга хизматда иштирок этадилар.

«Мен кўраяпман: Хукм қунида минглаб одамлар мағрурлик билан Менинг олдимга келадилар ва дейдилар: “Устоз, бизлар Муқаддас Ёзувни воизлик қилдик, ёвуз руҳларни қувдик; Худо бизларга берган иш ҳақида атрофимизда ҳамма сўзлар эди” (Мат. 7:22, The Message, ингл. тилидан таржима).

Мен бу ерда The Message таржимасини ишлатдим, чунки у бошқа таржималардан яхшироқ равишда, бу одамлар четдан кузатувчилар бўлмаганликларини кўрсатади. Улар бевосита жамоатлар хизматида иштирок этганлар ва уларни қўллаб-қувватлаганлар. Улар ўз имонлари ҳақида баланд овозда маълум қилганлар: “Бизлар Муқаддас Ёзувни воизлик қилдик”. Улар одамларнинг ҳаётини яхши томонга ўзгартириш учун меҳнат қилганлар.

Муқаддас Ёзувнинг The Message таржимасида минглаб сўзи ишлатилмоқда. Аммо кўплаб таржималарда кўп сўзи ишлатилмоқда, бу юнонча *polus* сўзи бўлиб, “Кўп миқдор, сон ёки йиғинди” маъносини билдиради”. Кўпинча бу сўз “ҳаммасидан ҳам кўпроқ” деган маънода ишлатилади. Нима бўлганда ҳам, Исо Масих бу ерда кам эмас, балки кўп сонли одамлар ҳақида сўзламоқда. Эҳтимол, гап умумий сондаги кўпчилик ҳақида кетмоқда.

Келинг, хулоса ясаймиз. Исо Масих Хушxabар таълимотига ишонадиган имонлилар ҳақида сўзламоқда. Улар Уни Раббий деб атайдилар, улар завқ-шавққа тўла, Муқаддас Ёзувни эълон қиладилар, масиҳийлик хизмати билан фаол шуғулланадилар. Улар тимсолида чин масиҳийларни таниш осон. Уларни нима ажратиб туради? Улар ҳақиқий масиҳийлардан нималари билан фарқ қилишади? Исо Масих бизларга шундай дейди:

«Мен эса уларга эълон қиламан: “Мен сизларни ҳеч қачон билганим йўқ. Менинг олдимдан кетинглар, эй, қонунбузарлик қилувчилар!”» (Мат. 7:23).

Бу жумлада асосий сўз – бу қонунбузарлик қилувчилар. Тэйернинг “Янги Аҳднинг юнонча-инглизча луғати” китобида, қонунбузарлик – бу қонунни бузиш ёки билмаслик натижасида қонундан ташқарида бўлиш ҳолати, дейилади. “Библиявий сўзлар қомуси” китоби апоџиа сўзи “илоҳий ёки туғма ахлоқ негизларини ошқора бузадиган ҳаракатларни” акс эттириши мумкин деб қўшиб, бунинг маъносини кенгайтиради. Оддий сўз билан айтганда, қонунни бузадиган одам Худонинг Сўзига бўйсунмайди.

Бу эркаклар ва аёллар вақти-вақти билан қоқинмайдилар, улар доимий равишда Худонинг Сўзини рад қиладилар, уни менсимай-

дилар ва унга бўйсунмайдилар. Агар улар ҳақиқатан ҳам иноят билан нажот топган бўлсалар эди, улар нафақат гуноҳ ҳақидаги фикрдан нафратланган бўлар эдилар, балки уларни доимий равишда қоқинтираётган гуноҳдан қутулишга ҳаракат қилар эдилар. Улар ўз таналарини унинг эҳтирослари ва ҳирслари билан бирга хочга михлаган, художўй хулқ –атворга эга бўлишга ва ўз ҳаётида ҳосил келтиришга ҳаракат қилган бўлар эдилар.

Шуниси қизиқки, Исо Масих бир куни уларга: “Мен сизларни ҳеч қачон билганим йўқ”, дейди. Билмоқ сўзи – юнончада *ginosko* “яқиндан билиш” маъносини билдиради. Бу одамлар ҳеч қачон Исо Масих билан шахсий муносабатларга эга бўлмаганлар. Улар Масихни Устоз ва Раббий деб аташларига қарамасдан, бу улар учун шунчаки Унга мурожаат қилиш шакли бўлган, чунки улар Унинг айтганини қилмайдилар. У билан ҳақиқий муносабатларга эга бўлиш – бу Унинг Сўзига рия қилишдир.

“Агар биз Унинг амрларига рия қилсак, шундан Уни таниб билганимизни биламиз. Кимки мен Уни таниб билдим деб айтса-ю, лекин Унинг амрларига рия қилмаса, у одам ёлғончи ва унда ҳақиқат йўқдир...” (1 Юх. 2:3,4).

Ёқуб қуйидагини ёзганида худди шуни назарда тутди: “Бирок бирор киши: “Сен имонингга эгасан, мен эса ишларимга эгаман”, – деб айтиши мумкин. Хўп, ишларсиз бўлган имонингни менга кўрсат-чи, мен эса сенга имонимни ишларим орқали кўрсатаман!” (Ёқуб 2:18). Бу фикр Исо Масихнинг қуйидаги сўзларига тўлиқ тўғри келади: “Одамларни ҳаракатларига қараб белгилаш мумкин” (Мат. 7:20, NLT, ингл. тилидан таржима). Исо Масих сўзлаётган ҳатти-ҳаракатлар масихийлик хизмати билан, хушхабар воизлиги билан ёки жамоатга қатнаш билан ҳеч қандай боғлиқликка эга эмас, чунки Осмон Шохлигига кирмайдиганлар ҳам буларнинг ҳаммасини қиладилар.

Тим Келлер Исо Масихнинг сўзини шундай таърифлайди:

“Бу сўзлар жуда кескин жаранглайди. Бу одамлар интеллектуал илҳомлантирадиган, ҳиссий тақдирлайдиган ва ижтимоий қайта сотиб олиш инъом қиладиган имонга эгалар. Бизларнинг

барчамиз шундай имонга эга бўлишни истаймиз. Биз интеллектуал илҳомланишни истаймиз, ҳиссий тўлишишни истаймиз ва ижтимоий фойдали бўлишни истаймиз, лекин Худони истамаймиз... чунки Худо ҳақиқатан бизнинг ҳаётимизда бор бўлса, биз Унга ўзимизнинг бор иродамизни бўйсундиришимиз керак; шу тарзда, бизлар Худодан ўз манфаатида фойдаланишга ҳаракат қиладиган ва Унга хизмат қилишга ҳаракат қиладиган одамлар орасидаги фарқни кўрамиз”.

Худодан ўз манфаатида фойдаланиш – бу Худони ўз фойдаси учунгина излашдир, гарчи бу фақатгина Осмон Шоҳлигига чипта бўлса ҳам. Худога хизмат қилиш – бу фақатгина Унга бўлган севги туфайли ҳаракатда бўлишдир. Агар биз Уни севсак, Унинг амрларига риоя қиламиз.

Бугунги кунларда, кўплаб одамлар Исо Масихни Раббим деб атайдиган, Унинг таълимотига ишонадиган, ҳиссий қувватга тўла бўлган ва масихийлик ҳаётида фаол иштирок этаётган одамни Худонинг фарзанди деб аташади. Бунга қарамасдан, Исо Масихнинг сўзларидан бизлар аниқ кўраяпмизки, бу хислатлар ҳақиқий имонли суратидаги асосий чизгилар эмас. Шубҳасиз, ҳақиқий имонлида бу хислатларни топасиз, уларга эга бўлмаган ҳолда одам имонли бўла олмайди. Аммо уларга эга бўлиш – Худонинг ҳақиқий фарзанди бўлиш дегани эмас. Энг асосийси – ўзидан кечиш, ўз хочини олиш ва Унинг ортидан эргашишдир. Энг муҳими – Самовий Отамизнинг сўзларига итоатли бўлишдир.

Мазкур мавзу Исо Масихнинг машҳур Тоғдаги воизлигига яқун ясади, унинг хотимасида Исо Масих эсанкиратиб қўядиган сўзларни айтади ва шу билан нукта қўяди:

“Шундай қилиб, кимки Менинг бу сўзларимни эшитиб, уларни бажарса, уни ўз уйини тош устида қурган фаросатли одамга ўхшатаман. Ёмғир ёғиб, селлар тошиб, шамоллар эсиб, шу уйга ёпирилди, лекин у қуламади, чунки тош устида ўрнатилган эди. Кимки Менинг бу сўзларимни эшитиб, уларни бажармаса, у уйини кум устига қурган фаросатсиз одамга ўхшайди. Ёмғир ёғиб, селлар тошиб, шамоллар эсиб, шу уйни босиб қўйди ва у қулади. Унинг қулаши эса буюк бўлди” (Мат. 7:24-27).

Бу масал – Осмон Шоҳлигига киришлари рад қилинадиган кўп-лаб одамларга Унинг огоҳлантириши, У улар ҳақида бошқалар билан “шундай қилиб” сўзи билан боғлаб сўзламоқда.

Агар мазкур масалда сўзланган иккала гуруҳ одамларини кўриб чиқсак, уларнинг орасида унча катта бўлмаган фарқни кўрамиз. Улари ҳам, булари ҳам Унинг сўзларини эшитадилар, лекин биринчи гуруҳ “уларни бажаради”, иккинчи гуруҳ эса “бажармайди”. Иккала уй ҳам бир қурилиш материалидан – бир таълимотдан ясалган. Бир уй Исо Масихнинг ҳукмдорлигида қурилган эди. Иккинчиси эса, одамнинг яхшилик ва ёмонликни баҳолашида, Одам Ато ва Ҳавва мурожаат қилган ўша фалсафа “дарахти”да қурилган эди.

Шуниси қайгулики, Адан боғида содир бўлган гуноҳдан қулаш ҳозирги кунларда ҳам қайта ва қайта такрорланмоқда. У бошқача кўринишга эга, лекин илдизи ўшадир. Яна ҳаммаси куйидагига тақалмоқда: Наҳотки бизлар тўғри яшаш қандайлигини яхшироқ биламиз ёки Худо буни бизлардан яхшироқ билишига ишонамизми?

ИСТАККА ЭГА БЎЛИШНИНГ ЎЗИ ЕТАРЛИМИ?

Энди эса, бошида эга бўлганингиздек
тайёрлик ва истакка эга бўлиб, бу ишни тугатинглар...

— 2 Коринфликларга 8:11 (Кенг. тар.)

Рухий англашнинг олтин
қоидаси — ақл эмас, балки итоатдир.

— Освальд Чемберс

Тасаввур қилинг: ёш йигит бир қиз билан учрашади. У мафтункор, чаккон, интизомли, овқатни мазали пиширади, болаларга яхши муносабатда бўлади ва энг муҳими, унинг хулқи ажойиб. Йигит севиб қолди ва бутун умрини айнан шу қиз билан ўтказмоқчи. Бир ажойиб лаҳзада, йигит бу кунга пухта тайёрланган бўлади, у қизнинг қаршисида тиз чўқади, жажжи қутичани очади, унинг ичида бриллиант кўзли узук ярқираётган бўлади ва қиздан унга турмушга чиқишини сўрайди.

Унинг қалбини шуурга тўлдириб, қизнинг чехраси табассумдан ёришади, қиз қувончдан кичқириб юборади, унинг кўзларидан кўз ёшлари томчилайди ва бироз ўзига келгач, у эҳтирос билан ҳайкиради: “Ҳа! Ҳа! Ҳа! Ақлдан озиш мумкин! Ҳатто ишона олмаяпман. Бу менинг ҳаётимда энг бахтли кун! Мен сени шунчалик қаттиқ яхши кўраман! Ҳа, мен сенга турмушга чиқаман!”

Бахтдан ўзларини йўқотиб, улар бир-бирларининг қучоқларига ташланадилар, қиз унинг кўзларига тикилади ва эҳтирос билан ваъда беради: “Бизлар жуда бахтли бўламиз. Мен энг яхши хотин бўламан,

уйни саранжом-саришта сақлайман, бекаму кўст уй бекаси бўламан, сизга ва болаларимизга овқат тайёрлайман, соғлом ҳаёт тарзи юритаман, замонавий кийинаман ва сенга доимо муҳаббат инъом этаман”.

Йигит ўйлайди: “Мана буни бахт деса бўлади! Нақадар хузур-ҳаловат! Менимча, мен заминдаги энг бахтли йигит бўлсам керак”.

Сўнгра қиз яна бир гап айтадики, бу гап йигитни ҳушёрликка чорлайди: “Албатта, менга ёқадиган бошқа йигитлар ҳам бор ва вақти-вақти билан мен, балки улар билан учрашиб тураман”.

Йигит ҳайратланиб ҳайқиради: “Бунақаси кетмайди!”

“Нима учун азизим?”

Йигит саросимада. Қувончли воқеа бузилди. Завқ-шавқ ғойиб бўлди. Унинг бошида куйидаги фикрлар айланади: “У ҳазиллашмаяптими? Лекин бу нарсалар ҳақида қандай қилиб ҳазиллашиш мумкин, яна мен унга турмушга чиқишини таклиф қилганимдан сўнг?”

Мангуликдек туюлган ноқулай сукутдан сўнг, қиз келишув таклиф қилиб бахтли лаҳзани қайтармоқчи бўлади: “Яхши, бошқа хушторлар учун йилида фақат бир кун бўлсин. Мен йилида 364кун сенга ўзимни буткул бағишлайман ва фақат бир кун ўзимни уларга бағишлайман”.

Йигит кулоқларига ишонмайди. Чамаси, у уни мазах қилаётгани йўқ, у тўлик жиддий сўзлаяпти. Йигит яна жавоб беради: “Йўқ, бунақаси ҳам кетмайди”.

Қиз ўйга ботади, лекин йигитни жуда қаттиқ севиши учун унга янада манфаатли келишувни таклиф қилади: “Яхши, йилида тўрт соатга нима дейсиз? Бор-йўғи йилида тўрт соатни мен бошқа эрақлар билан ўтказаман”.

“Йўқ!” –биринчи мартадагидан кўра янада қатъият билан жавоб беради йигит.

Қиз чекинмайди: “Йилида йигирма дақиқа бўлса-чи? Менга бир мартагина бошқа йигит билан тўшакда бўлишга рухсат беринг!”

“Йўқ!”

Йўли берк кўчадан чиқиш умидида у йигитга ўтина бошлайди: “Азизим, мен сизни жуда қаттиқ яхши кўраман, мен сизни деб ақлимни йўқотганман. Мен сизни бошқа барча йигитлардан кўра кўпроқ яхши кўраман. Лекин менинг шундай эҳтиёжим бор. Мен бир эрақка тегишли бўла олмайман. Мен астойдил сизга содиқ бўлишни истайман ва бошқа эрақлар билан жинсий муносабатда

бўлишим мумкин эмаслигини биламан, лекин келинг, ҳаётга реал қараймиз. Дунёда яхши йигитлар шу қадар кўп ва менга уларнинг эътиборлари ёқади. Нима учун улардан воз кечишим керак? Нима учун сиз билан ва озроққина улар билан бўлиш мумкин эмас?”

Йигитнинг шу қадар кайфияти бузилганки, энди у унга ҳатто жавоб бера олмайди, фақатгина бошини силкитади. Бир қанча ноқулай лаҳзалар ўтади, қиз юмшоқлик билан унга дейди: “Мен сизнинг қаршингизда ростгўй бўлишим керак: менимча, сиз кўп нарсани талаб қиляпсиз. Мен ҳаётдан тўлиқ лаззатланишни истайман”.

Йигитга шу гапнинг ўзи кифоя ва у дейди: “Бунинг иложи йўқ. Бизлар оила қурмаймиз ва бизлар бошқа учрашиб юрмаймиз”.

Уларнинг ҳар бири ўз томониغا бурилиб кетади.

Келинг, шу вазият ҳақида ўйлаб кўрамиз. Ёш йигит ажойиб хулқ-атворли зўр қизни топди. У қундалик ҳаётда тенгсиз, у йигитни севади, йигитга хизмат қилишга тайёр ва ўзида бўлган энг яхши нарсаларни йигитга беришга тайёр. Йигит қўлини ва қалбини таклиф қилишини завқ-шавқ билан қабул қилади. Ҳаммаси ажойиб кетмоқда. У фақатгина қизнинг йилида йигирма дақиқа бошқа йигит билан вақт ўтказишига рози бўлиши керак! Нима учун шу йўлни танламайди?

Жавоб аниқ – қиз унга ўзининг бор ҳаётини ва юрагини беришга тайёр эмас. Қиз нима тўғри эканлигини билади ва тўғри ҳаракат қилишни истайди, лекин гап шундаки, у бошқа эркакларга жуда ҳам боғланиб қолган.

Бирорта нормал йигит бундай қизга уйланишга рози бўлмайди. Шундай экан, нима учун бизлар Исо Масих ўзини айнан шундай тутадиган келин ортидан келади, деб ўйлаймиз? Келинг, Унинг сўзларини яна бир бора ўқиймиз:

“Сўнг Исо халқ билан Ўзининг шогирдларини чақириб, уларга деди: “Ким Менинг ортимдан бормоқчи бўлса, ўзини рад этсин ва ўз хочини олиб, Менинг ортимдан юрсин. Чунки ким жонини сақлаб қолмоқчи бўлса, уни йўқотади. Лекин ким Мен ва хуш-хабар учун жонини йўқотса, уни сақлаб қолади” (Марк 8:34,35).

Эътибор беринг, фақатгина жонини сақлаб қолиш истаги бизни ҳамма нарсадан маҳрум қилади. Исо Масих: “Ким жонини сақлаб қолмоқчи бўлса, уни сақлаб қолади”, деган эмас. Икки севишганлар ҳикоясида, келин ўзини куёвга бағишлашни фақатгина истага-

ни, амалда эса бундай қилмоқчи бўлмагани каби, фақатгина ўз ҳаётини сақлаб қолиш истагининг ўзи етарли эмас.

Дунёдаги энг ажойиб Шахс билан аҳд муносабатларига киришиш учун Ўзимизни Унга тўлиқ бағишлашимиз лозим, яъни Унга ҳар нарсада бўйсунмиш керак. Шуниси қизиқки, Муқаддас Ёзув Худо билан муносабатларни эр ва хотин муносабатларига таққослайди. Повул ёзади:

Шунинг учун одам ўз ота-онасини қолдириб, ўз хотинига ёпишади ва иккаласи бир тана бўлади. Бу буюк сирдир, мен эса буни Масихга ва жамоатга нисбатан айтаяпман. Шундай қилиб, ҳар бирингиз ўз хотинини ўзини севгандек севсин; хотин эса ўз эридан кўрсин (Эф. 5:31-33).

Повул бу насиҳатни эр-хотинлик муносабатлари учун берди, шунга қарамасдан, бу бизларнинг Масих билан муносабатларимизга ҳам тегишли эканини аниқ кўрсатди. Бирор эркак ўзини унга тўлиқ бағишлашни истайдиган, лекин бундай қилмайдиган аёлга уйланмайди. Сиз Исо Масих бошқача деб ўйлайсизми? Ёқуб шундай ёзади:

“Эй, бевафолар ва Худога хиёнат қилаётганлар! Дунё билан дўстлик – Худога қарши душманлик эканини наҳотки билмасангизлар? Ким бу дунё билан дўст бўлишни истаса, Худога душман бўлиб қолади” (Ёқуб 4:4, янги таржима).

Бу жойга икки марта урғу бериб, у бунга кучли эътибор қаратмоқда. Бу икир-чикир эмас, бу Худо билан ҳақиқий муносабатларнинг муҳим қисмидир.

Хиёнаткор – бу бир одам билан аҳд тузиб, бошқа одам билан муносабатда бўлиб ўз аҳдини бузувчи одамдир. Бундай одам икки киши томонидан тузилган битимга ўзини бағишламаган бўлади.

Раббий Исо Масих билан аҳд тузиб, бизлар ўзимиздан кечиб ва бизларни ўраб турган дунё тизимидан чиқиб Унинг ортидан бориш мажбуриятини оламиз. Бизлардан Унга итоат қилишга озмас, кўпмас, тўлиқ ўзини бағишлаш талаб қилинади. Бу шуни билдирадики, биз Унинг истагини қабул қиламиз, ўзимизнинг истагимиздан кўра Унинг истагини бажаришни кўпроқ истаймиз. Ўз ҳаётимиз ўрнига Унинг ҳаётини қабул қиламиз. Эркак ва аёл орасидаги ниҳоқ айнан шундай тузилади.

Мен ўзим истаганимдек яшашни истайман

Кўплаб одамлар нажотнинг имтиёзларини қувонч билан қабул қилган бўлар эдилар, агар фақатгина шу билан бирга, олдинги ҳаётларини сақлаб қола олсалар эди. Эътиборни қаратиш жоизки, кўплаб одамлар Худонинг ортидан бориш учун кўп нарсалардан кечиш кераклигини фаҳмлайдилар ва бу нархни тўлашга тайёр эмаслар. Улар Худо қаршисида ва ўз олдидарида ростгўйдирлар.

Қачонлардир менинг бир қўшним бор эди(уни Кевин деб атаيمان), у шундай одамлар сонидан эди. У спортчи эди, рестлинг умумжаҳон федерацияси юлдузи эди. У ва унинг оиласи бизлар билан бир кўчада, бизлардан уч хонадон нарида яшар эди. Улар бизнинг районимизга кўчиб келганларида, унинг хотини уни бизлардан узоқроқ бўлиш ҳақида огоҳлантирибди. “Булар Исо Масихнинг фанатлари”, – дебди у.

Икки ой ўтганидан сўнг, даҳшат хужуми хуружи вақтида кўз ёшлари оққан ҳолда шу аёл Лизанинг кучоғида бўлиб қолди. Бу воқеа менинг хотиним учун эшикни озроқ очди ва қўшни аёлга хушхабарни айтиш имконини берди. Рестлернинг хотини нажотга келди. Шундан сўнг, яқин муддат ичида уларнинг икки ўғиллари ўз ҳаётларини Масихга бағишладилар.

Бизлар оилавий суҳбатлашишни давом эттирдик ва Кевин билан яхши дўст бўлиб қолдик. Бизлар кўп вақтни бирга ўтказар эдик, тез-тез учрашиб турар эдик, ўғилларимиз билан бирга баскетбол, кўча хоккейи, голф ўйнар эдик.

Бир куни кечкурун, Худо менга Кевиннинг ҳаётида содир бўлиши лозим бўлган бир неча воқеаларни кўрсатди. Кечки вақт, соат 10лар эди, лекин мен кейинга қолдирмасдан у билан суҳбатлашим лозимлигини ҳис қилдим. Кевин эшикни очди ва мен унга яқин тўққиз ой мобайнида уни қандай учта воқеа қутаётганини айтиб бердим.

Албатта, ҳаммаси айнан шундай бўлди. Мен: “Шубҳасиз, энди Кевин ўз ҳаётини Исо Масихга бағишлайди”, деб ўйладим. Лекин унинг ҳаётида олдингидек ҳеч қандай ўзгаришлар йўқ эди.

Бир неча ойлардан сўнг, Худо унинг ҳаётида содир бўладиган яна бир воқеани менга кўрсатди. Мен яна у билан бу ҳақида суҳбатлашдим. Бу дафъа мен тўғридан-тўғри айтдим: “Кевин, Худо се-

нинг ҳаётингда бўлиши лозим бўлган уч воқеа ҳақида сўзлади, сен кўраяпсан, У сенга мурожаат қилмоқда. Нима учун ўз ҳаётингни Исо Масихга топширишни истамайсан?”

Кевиннинг бўйи 6фут, 4дюйм, вазни 240фунт эди, унинг танасида бор-йўғи 4фоиз ёғ бор эди. Ўзининг ташқи киёфаси билан у ҳар қандай одамни даҳшатга солиши мумкин эди. У менга бошдан оёқ назар ташлаб, деди: “Чунки мен бу учун нарх тўлаш керак эканлигини биламан. Мен Исо Масихга ҳаётимни топширишим кераклигини ва Унга бўйсунушим кераклигини биламан, лекин мен ўз ҳаёт тарзимдан кечишга тайёр эмасман”.

Сўнгра у кўшиб кўйди: “Жон, бизнинг ташкилотимизда бир жуда машҳур спортчи бор. У юқоридан туғилган масихий эканлигини айтади, сен интервью берган теледастурда у Худо ҳақида воизлик қилади. Шу билан бирга, мен унинг гиёҳванд моддалар истеъмол қилишини ва тартибсиз жинсий муносабатларда бўлишини биламан. Менга айтгин, у мендан нимаси билан фарқ қилади? Мен у каби иккиюзламачи бўлишни истамайман. Мен никоб кийиб, ўзимни бошқа одам қилиб кўрсатишга уринишдан кўра, ҳаётдан унинг бор кўрки ва ажойиботларида лаззатланаман”.

Унинг ҳикояси кам учрайдиган ҳолат бўлмаса ҳам, дўстимнинг сўзлари мени жуда хафа қилди. Дунёда жамоатга қатнайдиган, Исо Масихни ўз Раббийси деб атайдиган, ўзларини Худонинг фарзанди деб тасдиқлайдиган, лекин ҳаётларини Унинг ҳукмронлигига бағишламаган жуда кўп одамлар бор. Улар нажот топганларми?

Жамоатларда Худонинг фарзандига айланмаган ҳолда янги имонлилар туғиладиларми? Исо Масих ўтмишдаги етакчиларга айтган: “... сизлар, ҳеч бўлмаса, бир кишини динингизга ўгириш учун денгиз ва қуруқликни кезяпсизлар. Уни динингизга ўгирганингизда эса, уни ўзингиздан икки баробар ёмонроқ жаҳаннам ўғлига айлантиряпсизлар” (Мат. 23:15, NLT таржимаси, ингл. тилидан таржима). Мен, ғарбий жамоат етакчилари жаҳаннам ўғиллари, деяётган эмасман. Лекин мен сўраяпман: Бизлар қандай имонга келганларни кўтараяпмиз?

Агар бизлар Худони излаётган одамларга, ўз ҳаётларини У учун тарк этишлари лозимлигини айтмасак, унда бизнинг янги имонга келган шогирдларимизнинг ҳаётларида ҳамма нарса тар-

тибда эканига ишончлари комил бўлади, ҳеч нарсани ўзгартириш керак эмас, уларда шундай ҳам абадий ҳаёт ваъдаси бор, деб ўйлашади. Янги имонли таниш “гуноҳкорнинг ибодати”ни қайтарганидан унинг виждони шу лаҳзада покланади. Назарий равишда, энди уни ҳеч нарса Худодан ажратмайди. Бундай янги имонлилар, имонлилар жамоатига тегишли бўлишади ва у билан яқин муносабатда бўладилар. Аниқки, улар яхшиликка интилишади, ижтимоий ноҳақлик қурбонлари, камбағаллар ва қашшоқлар ҳаётларида иштирок эта бошлайдилар, ҳатто кўнгиллилар лойиҳаларида иштирок этадилар. Бундан ташқари, улар руҳлантирувчи таълимот ва самолар ҳақида ваъдани эшитадилар; бу кўпчилик қўлга киритишни истайдиган диққатни тортувчи пакетга айланади.

Лекин ҳақиқатан ҳам бу янги имонлилар нажот топганларми ёки улар янглишишдами ва шунинг учун бор ҳақиқатни эшитишга қодир эмасмилар? Бундай таълим бериш бизларга, Исо Масих Матто хушxabари 7-бобда: “Мен сизларни ҳеч қачон билганим йўк. Менинг олдимдан кетинглар, эй, қонунбузарлик қилувчилар!” деган каби янглишаётган шогирдларни бериши мумкинми?

Бизнинг воизлигимиз Исо Масихнинг воизлигига ўхшашми?

Исо Масих гуноҳкорлар билан шундай муносабатда бўлади-ми? Келинглар, ёш, бой йигитнинг ҳикоясига қайтамыз, у ҳақида кўпинча, у ёш ва бой етакчи бўлган деб айтадилар.

Бир неча йил олдин, мен Кўшма Штатлардаги улкан жамоатларда етакчи қилиб қўйилган икки юз нафар чўпон йиғилган конференцияда воизлик қилган эдим. Мен уларга айтдим: “Келинглар тасаввур қиламыз, ёш, нуфузли бой йигит Исо Масихнинг олдида келмоқда. У “Роллс-ройс” лимузинидан чиқади, у “Армани” фирмасининг замонавий костюмини кийган, қўлида “Ролекс” соатининг циферблати ярқираб турибди. Вазминлик ва бироз кибор билан у: “Эзгу Устоз, мен нажот топишим учун нима қилишим керак?” – дейди.

“Нима деб ўйлайсизлар, бу ўртача шундай кўриниши мумкин эдими?” – сўрадим мен чўпонлардан. Афсуски, улардан кўпчилиги розилик маъносида қўлларини кўтардилар.

“Аммо Ёзув содир бўлган воқеани умуман бошқача тасвирлашпти”, – дедим мен ва у ерда ёзилганини ўқиб бердим:

“У йўлга чиқаётганида, бир кимса югуриб келиб, Унинг қаршисида тиз чўқди ва Ундан: —Эзгу Устоз! Мен абадий ҳаётни мерос қилиб олишим учун нима қилмоғим лозим? — деб сўради” (Мк. 10:17).

Кўплаб одамларнинг кўз ўнгида, бу одам Исо Масихнинг олди-га югуриб келди, Унинг қаршисида тиз чўқди ва Ундан нажот топиши учун нима қилиши лозимлигини айтишини ўтинди. Унда киборлиликдан зарра ҳам йўқ эди.

Мен бу саҳнани қандай қилиб яхши тасвирлаб беришни ўйлаб топдим. Мен аудиториядаги етакчилардан биридан, катта саҳнанинг қарама-қарши томонига бориб туришини сўрадим, сўнгра эса, унинг олди-га иложи борича тез югуриб бордим. Унга ярим метр қолганида, мен тиз чўқдим, унинг костюмини чангаллаб олдим ва овозимда ўтинч билан баланд қичқирдим: “Мен нажот топишим учун нима қилишим керак? Абадий ҳаётни мерос қилиб олиш учун нима қилишим керак?”

Ҳозирги кунгача, шахсий ҳаётимда ҳам, хизматимда ҳам мен бирор кишини: бойни ҳам, камбағални ҳам кўрган эмасманки, менинг олдимга югуриб келса, сўнгра тиз чўкса ва қичқирса: “Мен юқоридан туғилишим учун нима қилишим керак?” Шубҳасиз, бу ёш йигит самимий ва эҳтиросга тўла эди!

“Исо эса унга деди: —Нима учун сен Мени эзгу деб атаяпсан? Биргина Худодан бошқа ҳеч ким Эзгу эмас!” (Мк. 10:18).

Мен аллақачон айтиб ўтганимдек, бу йигит Исо Масихга ҳурмат кўрсатиб ва Уни “Эзгу Устоз” деб атаб, ёқимли жавоб олишга умид қилган эди. Исо Масих бу тилёғлама сўз Уни кўр қилишига йўл қўймади. Нажотни бу одам нуқтаи-назаридаги яхшилик ва ёмонликни баҳосига “тушириш” мумкин эмас.

Бошқа томондан, у жуда ростгўй эди. У Исо Масихни Раббий ва Подшоҳ деб атамади. У Уни шундай атаса, Исо Масих унга нима қилишини айтса, айнан ўшани қилиши кераклигини у билар эди. Ҳозирги кунларда кўпларнинг хулқ-атвори шунақами? Одамлар Исо Масихни Раббий деб аташлари мумкин, Муқаддас Ёзувга эъ-

тиқодларини эътироф этишлари мумкин, лекин шу билан бирга, Раббий Ёзув орқали уларга айтаётган сўзларнинг ҳаммасига аниқ эргашиш ўрнига, ўз ҳаётини яхшилик ва ёмонлик ҳақидаги ўз билими таъсири орқали баҳолаши мумкин. Улар жилмаядилар ва Муқаддас Ёзув таълимотига жавобан “Омин” дейдилар, лекин бу уларнинг мақсадларига тўғри келмаса, гўёки бу уларнинг ҳаётларига тўғри келмаганидек, ундан юракларини ёпиб оладилар. Улар эшитадилар, лекин Рух айтаётган сўзларни ўзларида қўлламайдилар. Кўпинча уларга у ёки бу оятлар аҳволлари улардан “ёмонроқ” бўлган бошқа одамларга тўғри келадигандек туюлади.

Абадий ҳаётни зўр иштиёқ билан истаган одам ҳақида Исо Масих нима деганига кулоқ тутинг:

“Амрларни биласан: зино қилма, ўлдирма, ўғирлик қилма, сохта гувоҳлик берма, ўзганикини тортиб олма, отангни ва онангни ҳурмат қилгин. У эса Унга жавобан: —Устоз! Мен буларнинг барчасига ёшлигимдан риоя қилдим, — деди” (Мк. 10:19,20).

Исо Масих ўн амрдан охириги олти амрни айтди, уларнинг ҳар бири одамлар орасидаги муносабатларга тааллуқли эди. Бой йигит уларни умри бўйи бажариб келишини дадиллик билан айтди. Мен унга астойдил ишонаман. Шу стандартларга мувофиқ равишда, биз кўрамизки, у яхши, ҳалол ва виждонли одам эди. У ўзининг хулқ-атворининг ана шу яхши жиҳатларига умид қилар эди, булар Худонинг илтифотини қозонишига ёрдам беради, деб ўйлар эди.

Аммо Исо Масих Худо ва одамнинг орасидаги муносабатлар қандай бўлиши кераклиги ҳақидаги биринчи тўрт амрни атайин ташлаб ўтди. Улардан биринчисида, Қодир Худо қаршисида бошқа худо ва бутларга эга бўлишимиз мумкин эмаслиги айтилади. Бошқача қилиб айтганда, бизнинг ҳаётимизда, ҳеч нима Уни севишимизга, Унга тасанно айтишимизга, ўзимизни бағишлашимизга ва ўзимизни Унга бўйсундиришимизга тўсқинлик қилмаслиги керак. Бу ёш йигит бу амрларни бажармас эди, ўша лаҳзада у буни бажаришни истамас эди. Исо Масих унга, кейинчалик тўғри йўлда туришига ёрдам берадиган ва уни яхши тугаллашига ёрдам берадиган ниманидир унинг ҳаётидан кўрсатмоқчи бўлган эди.

“Исо унга қараб, уни севиб қолди ва унга: —Сенга бир нарса етишмаяпти: бор, нимагаки эга бўлсанг, ҳаммасини сотгин ва қашшоқларга тарқатгин, шунда самода хазинага эга бўласан. Сўнгра келиб, хочингни олгин ва Менинг ортимдан эргаш, — деди” (Мк. 10:21).

Эътибор беринг, Бу ерда “Исо Масих уни севиб қолди”, деб ёзилган! Лекин бу ёш бой йигитга севгисини У қандай намоён қилди? У бу изловчини огоҳлантирди. Исо Масих билар эди, шубҳасиз, шундай кун келадик, пуллар бу одамни Исо Масихнинг ҳукмронлигидан ва Унга итоатдан чалғитади. Исо Масих бу йигит ўз йўлини нафақат яхши бошлаши, балки бор йўлини охиригача ўтишини истаган эди.

Пуллар унга тўскинлик эди. Бошқалар учун эса тўскинлик йигит ёки қиз, спорт, савдо, тижорат, фалсафа, таълимот, овқатга ёки жинсий муносабатларга боғланиб қолганлик бўлиши мумкин. Ҳар қандай нарса қоқиниш тоши бўлиши мумкин, бу бизлар Исо Масихга берганимиздан кўра кўпроқ эътиборимизни ва кучимизни берадиган бирор нарса бўлиши мумкин.

Ахир Исо Масих бу йигитга Ўз севгисини Ўзининг номасига унинг бошқа севгисини ҳам қўшиб намоён қилдими? У йигитни хафа қилмаслик учун ҳақиқатни осонлаштирдими? Нима учун У қачонлардир келажакда шундай вақт келиб, бу одамнинг ўзи пулга севгисини қолдиради, деган умидда тавба қилиш ибодати билан ибодат қилишни шунчаки сўрамади? Ахир у ҳар ҳолда, нажотга қизиқишини намоён қилган ажойиб номзод эди. Исо Масих қилиши керак бўлган бор нарса, шунчаки тўр ташлаш эди ва У машхур, бой одамга ҳамда ғайрат билан хизмат қиладиган Масихийга эришган бўлар эди.

Лекин Исо Масих бу йигитни астойдил севиб қолди. У мазкур ажойиб, кучли одамни йўқотиш хавфи остида унга ҳақиқатни, жуда кучли сўзни айтди. Исо Масих унинг кўзларига қаради ва унга нима етишмаётганини тўғридан-тўғри айтди: эхтирос эмас, балки қандай нарх тўлаш керак бўлишидан қатъий назар подшоҳларнинг Подшоҳига қулоқ солиш учун юрак ва онг тайёрлиги.

Мен ўйлайманки, бу одам Исо Масихни фақатгина Нажоткор сифатида қабул қилган ва Унга итоат қилиш шарт эмас, деб ҳисоблаган. Агар Исо Масихнинг маслаҳати унга яхши туюлганида эди,

у бу маслаҳатга амал қилган бўлар эди. Лекин унга Исо Масихнинг маслаҳати яхши туюлмагани учун у кетди.

Сиз Худони иштиёқ билан излаётганган бирор-бир изловчига унга нима етишмаётганини ва уни абадий ҳаётдан нима тутиб турганини тўғридан-тўғри айта оласизми? Агар сиз бу одамни ҳақиқатан яхши кўрсангиз, у сизни рад қилишидан кўркмасдан у билан ростгўй бўлишингиз керак.

Кўплаб масиҳийлар ва хизматчилар, тингловчилар уларни рад қилишларидан кўрқиб, одамларга тилғламалик қиладилар. Улар қабул қилинишга ташнадирлар. Тан олиб айтсам, илгари мен ҳам шундай эдим. Мен ҳаммага ёқар эдим, чунки одамлар нимани эшитишни исташса, мен шуни айтар эдим. Мен баҳслар ва рад қилинишни ёмон кўрар эдим, менга ҳамма қоникқан бўлиши ёқар эди. Сўнгра Худо менга тебранувчанлигимни ва худбинона ниятларимни кўрсатди. У менга ҳаётим нимага қаратилганини кўрсатди. Гап мен суҳбатлашаётган одамларда эмас, балки менда эди.

Ҳақиқатни енгиллаштириб, одамларни ёлғонга ишонишга мажбур қилгандан кўра ҳақиқатни сўзлаган яхшироқдир. Уларни бутлар билан яшаш мумкин деган эътиқод билан қолдиришдан ва сўнгра бир куни, жуда кеч бўлган пайтда Устознинг: “Кетинглар, Мен сизларни ҳеч қачон билган эмасман, сизлар алданган эдингизлар”, – деган сўзини эшитиб, шокка тушиб қолишларидан кўра ҳозир ҳақиқатни эшиттириш яхшироқдир.

Энди қаранг, Худони иштиёқ билан изловчи йигит Исо Масихнинг сўзларига қандай жавоб беради:

“У эса бу гапдан хафа бўлиб, қайғу билан йироқлашди, чунки у кўп мулкка эга эди. Атрофга қараб, Исо Ўз шогирдларига: “Бойликка эга бўлганларнинг Худонинг Шоҳлигига киришлари нақадар қийин”, – деди” (Мк. 10:22,23).

Бу киши чуқур қайғуриб кетди!

“Исо Масих, нега бундай қилдинг? Бу киши жўшиб Сенинг олдинга югуриб келди, лекин Сенинг сўзларингни эшитиб, хафа бўлиб кетди! Ахир Сени излаётган одамларга ижобий хабар етказишинг кераклигини Сен билмайсанми? Сенинг сўзларинг ва жумлаларинг одамларга кўтаринкилик бериши керак, уларга қайғу эмас,

балки яхши кайфият бағишлаши керак. Чўпон Исо, агар Сен Худони иштиёқ билан излаётган барча эркаклар ва аёлларга, айниқса, бойларга ҳамда нуфузли одамларга шундай жавоб беришни давом эттирсанг, Сенинг жамоатингга кам одам қолади. У йигитнинг ортидан бор ва сўзларингни мулойим қилгин, қачонлардир у, албатта, бор ҳақиқатни тўлиқлигича қабул қилади!”

Балки, Исо Масих бугунги кунларда ғарбдаги жамоатлардаги маслаҳат кенгаши аъзолари ва етакчилар гуруҳидан шунақа сўзлар эшитаётгандир! Исо Масихни кенгашга чақириб, Ундан истеъфога чиқишини сўраб эдилар.

Қандай қилиб У, қўлининг бир ҳаракати билан чекка қўл қўйишга, жамоатнинг бир йиллик ташкилий ишлари харажатларини бир йил олдин тўлаб қўйишга қодир бўлган ҳомийлик имкониятига эга одамни хафа қилишга журъат этди? У жамоат биносининг бир неча миллионлик қарзини тўлаши мумкин эди. Пастор Исо катта, маҳсулдор хизмат куришнинг динамикасини тушунмайди. Балки, У одамларга қандай қилиб ижобий таъсир қилишни унутгандир ҳам. У Ўзининг сўзларини юмшоқроқ қилиши керак ва илҳомлантирувчи воизлик айтиши керак – шундай гапирсинки, одамларга кўтаринкилик бахш этсин ва уларнинг ўз назарларида ўз баҳоларини кўтарсин.

Бу ғарбдаги жамоатлар билан содир бўлган ҳолатга ўхшайдими? Бизлар одамни имонга келтириш ва уни Масихнинг издоши қилиш учун қўлимиздан келган ҳамма ишни қилиб, тузоққа тушдик. Бизлар жамоатларимиз ўсиши учун жамоат аъзолари сонини ошириш усулларини қўллаймиз, Твиттер орқали издошларни жалб қиламиз, Фейсбук тармоғида саждакорлар гуруҳини кенгайтира- миз, одамларни блогларимиз саҳифасига тортамыз. Бу Худога бизнинг донолигимиз Унинг донолигидан устун дейишдан бошқа сўз эмас. Бизлар яна яхшиликни Худодан устун қўймоқдамыз.

Одамларни Масихга таклиф қилиш кераклиги тўғри, лекин буни ҳақиқат асосида қилиш лозим. Бизлар англашимиз лозимки, Худо бизларни Худонинг нажотга олиб боровчи йўлидан мустақил яшашни истайдиганлар учун уни енгиллаштириб, Янги Аҳднинг номасини кенгайтиришга даъват қилган эмас. Нажот бизларнинг яхшилик ва ёмонликни баҳолашни англаш дарахтимизда яширин эмас. У ҳаёт

дарахтида – Унинг Сўзи шундай дейди. Худди турмушга чиқишга рози бўлган қиз бошқа барча эркалар билан ҳар қандай муносабатларни бас қилгани каби, бошқа барча севимли нарсаларни ва бутларни тарк этиш лозим. Бизлар Исо Масихни шунчаки Нажоткор эмас, балки Раббий деб қабул қилишимиз лозим. Бу – ҳаёт дарахтидир.

Энди Исо Масих у бой йигит кетганидан сўнг нима қилганига қараймиз:

«Атрофга қараб, Исо Ўз шогирдларига: “Бойликка эга бўлганларнинг Худонинг Шоҳлигига киришлари нақадар кийин”, – деди. Шогирдлари Унинг сўзларидан даҳшатга тушдилар. Аммо Исо уларга яна деди: “Болалар! Бойликка умид қиладиганларнинг Худонинг Шоҳлигига киришлари нақадар кийин”» (Мк. 10:23,24).

Бир кун мен шу хикоя устида фикр юритар эдим ва Муқаддас Рух диққатимни унинг ҳар бир муҳим жиҳатига қаратди. Мен бу жамиятда ҳурматли бой йигитни Исо Масихнинг олдидан чуқур қайғу билан, боши солинган ҳолда ва юз қиёфаси бузилган ҳолда секин кетаётганини тасаввур қилдим. Мен бирдан англадимки, Устоз унинг ордидан югуриб бормади, уни елкасидан қучоқламади ва бундай демади: “Бир дақиқа тўхтаб тур, дўстим. Мен сенга ҳикматлар китобида ёзилган Сулаймоннинг донолигини (19:17) эслатаман: “Қашшоққа мурувват қиладиган одам Раббийга қарз беради ва У уни эзгу иши учун тақдирлайди”. Мен сенга нимагаки эга бўлсанг, ҳаммасини сотгин ва қашшоқларга тарқатгин, дедим. Лекин ёдингда тут, Ҳикматларда айтилганидек, сен қашшоқларга берган ҳамма нарса учун Раббий сенга қайтаради. Нафақат қайтаради, сен Унга берганингдан юз баробар кўп беради!”

Бу бой йигит, чамаси, яхши тижоратчи эди. Шунинг учун, агар Исо Масих бу йигитга эришиш учун унга шундай сўзлар билан муурожаат қилганида эди, бу одам балки кизиқиб: “Наҳотки?” –деган бўлар эди.

Шунда Исо Масих бундай жавоб берар эди: “Ҳа! Энди сен кўра-япсанми, Мен сенинг мулкинг кўпайиши, моддий ҳосил учун нақадар ғамхўрлик қиляпман? Сен нафақат шаҳарда, балки бутун давлатда энг бой киши бўласан”. Бундай сўзларни эшитиб, бу одам, аниқки, Исо Масихнинг ордидан боришга рози бўлган бўлар эди.

Муқаддас Ёзувда ҳақиқатан ҳам агар бизларда бўлган нарсаларни беришни бошласак, худди деҳқонга эккан уруғи бир неча баробар кўп бўлиб қайтиб келганидек, берган нарсаларимиз ўзимизга қайтиб кела бошлаши айтилган. Бу ҳақиқат ёш йигит кетганиданоқ тасдиқланди, чунки Петъор ярим норозилик, ярим савол билан бидирлади:

“Сўнг Петъор Унга сўзлашни бошлаб: –Мана, биз ҳамма нарсани тарк этиб, Сенинг ортингдан эргашдик, – деди. Исо жавоб бериб: –Сизларга ростини айтаман, – деди, – Бирор киши йўқки, у уй-жой, ака-ука, опа-сингил, ота-она, хотин-бола ёки ер-мулкни Мен учун ва Хушхабар учун ташлаб кетгач, ҳозир, шу замонда, қувғинлар аро юз марта кўпроқ уй-жой, ака-ука, опа-сингил, ота-она, бола ёки ер-мулк олмаса, келажак асрда эса абадий ҳаётга эришмаса (Мк. 10:28-30).

Шу лаҳзада, Исо Масих уларга, Унинг ортидан эргашиб, ҳамма нарсани тарк этган одамларга қаради ва деди: “Сизлар ниманики тарк этган бўлсаларингиз, ҳозир, шу ҳаётларингизда юз марта кўпроқ(қувғинлар аро уйлар ва ерларни) ва келажак асрда –абадий ҳаётни оласизлар”.

Нима учун Исо Масих бу сўзларни ёки Сулаймоннинг Ҳикматлар китобидаги сўзларини абадий ҳаётни мерос қилиб олишни жуда ҳам истаган бой йигитга айтмади? Нима учун У, шундай туюладикки, бу маълумотни ушлаб қолмоқда? Жавоби оддий: Исо Масих ҳеч қачон дуо-баракатларни, мукофотларни, қаримталарни ва Шоҳликнинг манфаатларини одамларни жалб қилиш учун ишлатмас эди. У Петъорни, Ёқубни, Юҳаннони ва бошқаларни даъват қилганида, у уларга шунчаки: “Менинг ортимдан эргашинглар”, –деди. У: “Менинг ортимдан эргашинглар ва Мен сизларга дуо-баракатлар, хотиржамлик, муваффақият, яхшироқ ҳаёт ва бошқа нарсаларни бераман”, –деган эмас. У: “Менинг ортимдан эргашинглар ва Мен сизлар учун нима қила олишимни кўрасизлар”, –деган эмас. У: “Менинг ортимдан Менинг Ўзим учун эргашинглар, Мен Исо Масих, сизларнинг Яратувчингиз, Устозингиз ва борлиқнинг Подшоҳиман”, –деди.

Агар Петъор, Ёқуб, Юҳанно ва Андрей пул учун Исо Масихнинг ортидан эргашган бўлсалар эди, улар ҳеч қачон ўз тижоратларини тарк этмаган бўлар эдилар. Улар тижоратларини тарк этган кун,

уларнинг балиқчилик ишларида энг омадли кун эди. Исо Масихнинг шарофати билан улар қирғоққа икки қайиқ тўла балиқ олиб чиқишди! Улар “юз марта кўп” ваъдаси ҳақида билмас эдилар. Улар буни илк бора эшитаётган эдилар. Лекин улар Исо Масихда ҳаёт сўзлари борлигини аниқ билар эдилар, шунинг учун ҳамма нарсани тарк этдилар. Пул улар учун ҳал қилувчи вазифани бажармас эди.

Исо Масихнинг ортидан эргашиш учун Худо одамдан мукамалликни талаб қилмайди. У Унга бўйсунитишга тайёрликни ва истакни сўрайди! Балки бу ёш бошлиқ Петьордан қобилиятлироқ бўлгандир. Аммо Петьор, Раббий ундан нимани сўраса, қилишга тайёр эди. Исо Масих олдингидек, ҳамма нарсани тарк этиб, Унинг ортидан эргашишга даъват қилиб, бизлардан шуни кутади.

Менинг режам ва Унинг режаси

Мен 1979йилда Исо Масихни Ўзимнинг Раббим деб қабул қилганимда, Худо тезда менга хизматим ҳақида сўзлай бошлади. Мен Пердью университетиде механик инженерия факультетиде ўқир эдим ва аълочилар рўйхатида эдим, университет номидан теннис турнирларида иштирок этар эдим ва Гарвардда МВА дастури бўйича ўқишни давом эттирмоқчи эдим. Мен ажойиб қизга уйланишни ва кейинчалик корпоратив савдо ёки менежмент соҳасида ишлашни режалаштирган эдим. Мен умуман хизмат билан шуғулланишни истамас эдим. Мен билган барча хизматчилар менга, гўё ҳаётларида бошқа иш билан шуғуллана олмайдиган одамлар бўлиб туюлар эдилар. Улар дим уйларда яшашар, уларнинг болалари эса ғалати одамлар бўлиб улғаяр эдилар. Мен аҳолиси 3000киши бўлган шаҳарчада улғайган эдим, шунинг учун масихийлик хизмати ҳақида жуда чекланган тасаввурга эга эдим. Ўшанда мен ҳали яхши хизматчилар билан ҳали танишмаган эдим, кейинчалик эса бундайлар жуда кўп эканлигини билиб олдим.

Аммо бир куни жамоатда, хизмат йиғини пайтида Муқаддас Рух менга тушди ва деди: “Жон, Мен сени Менга хизмат қилишга даъват этдим. Сен бу масалада нима қиласан?”

Мен ўйладим: “Менинг барча қариндошларим мендан юз ўғирадилар, чунки улар католик этиқоидида. Бошқа барча хизматчи-

лар каби мен ёмон тарзда яшай бошлайман ва қашшоқ бўламан”. Лекин Худога итоат қилиш мен учун муҳимроқ эди, шунинг учун мен бошимни эгиб, ибодат қилдим: “Ҳа, Раббий. Мен Сенга итоат қиламан ва бу мендан ниманики талаб қилмасин, мен воизлик қиламан! Сен қаерни кўрсатсанг, мен бораман ва нимани буюрсанг, мен ҳаммасини айтаман”.

Вокеликда, шу қарордан сўнг, мен тасаввур қилган ҳеч нарса содир бўлмади, лекин ўша лаҳзада ҳаммаси қандай содир бўлишини Худо менга кўрсатмади. У шунчаки, мен ҳамма нарсани ташлаб Унинг ортидан эргашишга тайёрмиман, йўқми, билмоқчи эди.

Агар Петъор, Повул ва бошқа шогирдларнинг Ҳаворийлар китобидаги ва мактублардаги хизматларини ўрганиб чиқсак, кўрасизки, уларнинг номалари Исо Масих ёш бой йигитга воизлик қилган сўз билан аниқ тўғри келади! Бугунги кунларда, бизлар йўлдан чиқиб кетдик, Американинг руҳий қулашининг илдиз сабаби мана шундадир. Мана, нима учун кўплаб одамлар ўзларини Масихга тегишли, деб ҳисоблайдилар, аслида эса бундай эмас. Бизлар Исо Масихни Раббий деб тан олишимиз керак, шунда соғлом пойдеворга эга бўламиз. Бизлар олдингидек бошқа дарахтдан озикланмоқдамиз. Ҳаётда бизларга яхши туюлган нарса бизлардан аъло нарсани ўғирламоқда.

Худо бизлар учун тайёрлаб қўйган кўплаб улуғ баракатларни бизлар қўлдан чиқараяпмиз, чунки ҳақиқий библиявий номани бизлар бозор номасига алмаштирдик. Келинлар, ростгўй бўламиз, агар мана шу бой йигит бизларнинг кўплаб замонавий жамоатларимиздан учраган бирига келганида эди, у “нажот топган” бўлар эди, тез кунларда жамоатнинг ҳурматли аъзосига айланган бўлар эди, эҳтимол уни жамоат маслаҳат кенгашига аъзо бўлишга таклиф қилган бўлар эдилар.

Кўпинча, жамоат Раббийга бўйсунитдан холи, нажотнинг яхши номасини таклиф этади. Одамларни алдамаслик учун, бир куни: “Менинг олдимдан кетинлар”, деган сўзни эшитиши мумкин бўлган кўплаб одамлар учун, жамоат кучи учун, ҳақиқатан Худонинг дуо-баракатларида юриш учун, келинлар, ўзимизнинг ноаник, “яхши” хушхабар воизликларимизни қолдирайлик ва ҳаёт дарахтига – библиявий нажот воизлигига қайтайлик.

БИЗНИНГ ИЧКИ НАВИГАТОРИМИЗ

Раббий мени бажаришим учун жалб қилаётган
мақсадни назаримдан қочирмайман...

— Филиппиликларга 3:14

(The Message, инг. тилидан таржима)

Худони севиш – бу буюк романтика;

Уни излаш – буюк саргузашт;

Уни топиш – одамнинг буюк ютуғидир.

— Муқаддас Августин

Бизнинг пойдеворимиз – бу Исо Масихнинг ҳукмронлигидир. Ҳаётимизнинг барча соҳалари мазкур мустаҳкам билимда қурилиши лозим, шунда улар узоқ туради. Акс ҳолда, ахирги улар барбод бўлади ва йўқ бўлади.

Уй қурилишининг кейинги босқичи – бу каркасни кўтаришдир, у тўлиқ пойдеворда қўйилади. Қурилиш жараёнининг бу босқичи барча қисмларни бирлаштиради. Пол, деворлар, шифт, хоналар орасидаги тўсиқлар, электр ўтказгичлар, ички пардоз, ойналар, қувурлар ва уйнинг барча қолган қисмлари ҳамда ундаги предметларни, агар мустаҳкам каркас бўлмаса ўрнатиш ва мустаҳкамлашнинг иложи йўқ.

Қаттиқ пойдевор ва мустаҳкам каркасга эга бўлиб, ишончли ва мустаҳкам уй – ҳаётни қуриш мумкин.

Сизнинг ички навигаторингиз

Сизларга муваффақиятли имонлилик ҳаётининг иккинчи соҳасини тақдим этиш учун бизлар қурилиш мисолидан бошқа қиёсга ўтамыз.

Келинг, қуйидаги саволдан бошлаймиз: Сизнинг охириги мақсадингиз қанақа? Бошқача қилиб айтганда, сизнинг қайси истагингиз бошқа барча истақларингизни босиб кетади? Сиз ростини айта оласизми? Агар айта олсангиз, сиз боришни истамайдиган жойга бориб қолмайсиз.

Бунга қуйидаги тарзда назар ташлайлик. Агар смартфоннинг навигаторига охириги манзил – аэропорт деб берсак, лекин бунга қарамасдан савдо марказига боришни истасак, навигатор: “Сиз етиб келдингиз”, деб эълон қилганида, ҳайдовчини жуда хафа қилиб, кийимлар тўла дўконлар ўрнига унинг олдида аэропортнинг терминнали ва авиалинияларни кўрсаткич экранлари ярқираб туради.

Кўзларига ишонмасдан у аччиқлана бошлайди: “Нима бўлди? Мен қандай қилиб бу ерга келиб қолдим?” Ҳаммаси оддий. Навигатор уни қайси охириги манзил белгиланган бўлса, ўша жойга олиб келди.

Хаворий Повул ҳам ўз навигаторига шундай охириги манзилни берди: “Мен бир мақсад сари, яъни, Исо Масихдаги Худонинг олий унвонининг соврини сари интилаяпман” (Флп. 3:14). У нимага қараб бораётганини ва унинг навигаторида қайси охириги манзил белгиланганлигини билар эди. Ҳатто қаршиликларга, йўлидаги тўсиқларга ва катта бахтсизликларга қарамасдан, у олға интилар эди ва бошқа охириги манзилларга ўгирилиб кетмас эди.

Сизнинг навигаторингизда қайси охириги манзил белгиланган? Кўп дўстларга эга бўлишми? Машхур бўлишми? Сизга ёқадиган ҳаёт тарзидан лаззатланишми? Ўз фаолият соҳангизда энг яхши мутахассис бўлишми? Соғлом ва бахтли бўлишми?

Сиз айтарсиз: “Мен буларнинг ҳаммасига эга бўлишни истар эдим”. Бизлардан кўпчилигимиз бу нарсаларни истайди, лекин қайси истак бошқа ҳаммасини босиб кетади? Уни ўзингиз учун белгилаб олганингиз яхши, чунки ўша сизнинг охириги манзилингиз бўлади. Қайсидир босқичда турли мақсадларга битта йўл олиб бораверади, лекин сизнинг ҳаётингизда албатта шундай лаҳза келадики, барча йўллар айрилиб кетади ва сиз биттасини танлашингиз керак бўлади.

Шундай қилиб, сизнинг охириги манзилингиз нима? Агар сизнинг асосий мақсадингиз – яхши, виждонли, ахлоқли, соғлом ва моддий таъминланган одам бўлиш бўлса, унда сиз бой йигитнинг

ўрнида бўлиб қолиш хавфига эгасиз, у шу ҳамма фазилатларга эга эди, аммо унга энг муҳими етишмас эди.

Агар сизнинг охириги манзилигингиз – кўп дўстларга эга бўлиш бўлса, унда сиз Мусонинг акаси Аҳароннинг ўрнида бўлиб қолишингиз мумкин. У тоғнинг этагида, кўплаб ишлар ичида, ўз жамоатига ёрдам бериб, ҳатто диққат марказида бўлиб, аста-секин Худонинг юрагидан узоқлашган эди. Сиз ясайдиган олтин буқа сизнинг дўстларингиз ва танишларингизга ёқиши мумкин, лекин афсуски, сиз пайқаб қоласизки, у сизни ҳам, уларни ҳам энг яхшисидан олиб кетади.

Агар сиз машхур нотик, санъаткор, етакчи бўлишни истасангиз ёки Твиттер ёки Фейсбукда иложи борича кўпроқ ўқувчилар орттиришга интилсангиз, сиз буларнинг ҳаммасига масиҳийлик муҳитида эришингиз мумкин. Лекин ахийри, сиз Озиянинг ўрнида бўлиб қолишингиз мумкин, у Исроилда энг машхур киши эди, лекин ёлғизликда ўлди (2 Йилн. 26-бобга қаранг).

Балки сизнинг ички навигаторингиз ишончлироқ ва аниқроқдир. Балки сиз қашшоқ ва муҳтожларга сахийлик билан қурбонликлар қиларсиз. Бугунги кунларда бу мақсад кўпларнинг диққатини жалб қилмоқда, бу шундай бўлиши керак ҳам. “Messenger International” хизмати қашшоқларга, муҳтожларга ва ижтимоий адолатсизлик қурбонларига қандай ёрдам кўрсатаётганини айтиб берганимизда, одамлар жонланиб қулоқ соладилар. Шунга қарамасдан, Повул Коринф жамоатига, у қашшоқларга нимагаки эга бўлса ҳаммасини бериши мумкинлиги ва барибир фойдага эга бўлмаслиги мумкинлиги ҳақида ёзган (1 Кор. 13:3га қаранг).

Балки сиз ўз жамоатингизга энг сахий берувчи бўлишни истарсиз – бу фахрли мақсаддир. Аммо Йерусалим жамоатидаги Анания ва Сапфира ҳамманинг назарида яхши одамлар эдилар. Бир ажойиб кунда улар қимматбаҳо ер даласи сотувидан катта қурбонлик келтирдилар. Улар ҳаммага ўзларининг Худонинг уйига бағишланган эканликларини кўрсатмоқчи эдилар. Улар қарсақларни кутган эдилар, аммо бунинг ўрнига ҳукмга эришдилар (Ҳаворийлар 5га қаранг). Уларнинг охири фожеавий бўлди.

Шундай вақтлар бўлган эдики, мен ҳам ўзимни яхши ва художўй одам деб ҳисоблар эдим. Бир ярим йил давомида, ҳар куни эрталаб соат бешда турар эдим ва соат еттигача ибодат қилар эдим. Бу икки

соатнинг кўп вақтида Худога шундай илтимос билан мурожаат қилар эдим: “Раббий, кўплаб одамларни нажотга олиб келиш учун, Худонинг Сўзини қудрат билан воизлик қилиш, халқларни Сенинг Шохлигинга олиб келиш, беморларни шифолаш ва маҳкумларни озод қилиш учун мени ишлатгин”. Кундан кунга мен бу нарсаларни Худодан тобора қатъият ва иштиёқ билан сўрар эдим.

Ойлар ўтди ва бир куни Худо менинг юрагимга сўзлади: “Ўғлим, сенинг ибодатларинг нишонни четлаб ўтмоқда”.

Мен қотиб қолдим. Менинг ибодатларимдан бошқа қанақа ибодатлар яхшироқ, муносиброқ ва Яратувчига маъқулроқ бўлиши мумкин? Раббий менга айтган сўзни тўғри тушундимми, деб мен ўйланам қолдим. Қандай қилиб, бу ажойиб рухий масалалар нишонни четлаб ўтиши мумкин?

Шу лаҳзада, Худонинг Руҳи менга сўзлади: “Яхудо ҳамма нарсани ташлаб, Менинг ортимдан эргашди. У ўн икки нафар танланганларнинг бири эди. У Худонинг Шохлигини воизлик қилар эди. У беморларни шифолар эди, қашшоқлар ҳақида ғамхўрлик қилар эди ва одамларни озод қилар эди. Лекин ҳозир Яхудо дўзахда”.

Мен шокдан ва даҳшатдан титраб кетдим. Мен тушундим, мен нималар ҳақида ибодат қилаётган бўлсам, Яхудо ҳаммасига эришди, аммо у абадий йўқотилган эди. Агар у ўзининг навигаторини диққатлироқ ўрганган бўлса эди, балки, унинг охири бу қадар фожевий бўлмас эди.

Мен тушундим, мен билимсизлигим туфайли Яхудо билан бир тоифада бўлиб қолишим мумкин ва астойдил сўрадим: “Менинг асосий мақсадим нима бўлиши керак?”

Бошқа бой йигит

Бу дафъа, Худо менга бошқа бир бой йигитни кўрсатди. Исо Масиҳнинг олдига югуриб келган йигитни эмас, Миср бутун дунёда энг қудратли давлат бўлган даврда шу ерда шахзода бўлиб қатта бўлган йигитни кўрсатди. Унинг исми Мусо эди.

Мусонинг ҳаётини тасаввур қилиб кўринг. У пулга, овқатга, кийимга, моддий нарсаларга, таълимотга эҳтиёж нима эканини

билмасдан улғайди. У жамиятда баланд ўрин эгаллаган эди ва ҳамма нарсанинг энг яхшисига эга эди. Мусода бўлмаган бирор нарса билан мақтана оладиган одам дунёда йўқ эди. Мусо энг ажойиб дизайнерлик кийимини кияр эди, пулдан чекланмаган ҳолда харид қилиш учун истаган вақтида дўконларга бориши мумкин эди ва балки ўша замонда бўлган барча “ўйинчоқлар”и бўлгандир. Унинг от-араваси ҳозирги кунлардаги “мазератти”, “ламборжини” ёки “феррари” ҳамда “харлей-дэвидсон”нинг барча моделларига тўғри келар эди. Агар у ҳайдовчи билан айланиб келишни истаса, шу лаҳзада, бу амалга оширилар эди.

Мусо унитаз ва ваннани ювиши, майсазорни қирқиши, машинани ювиши, хонани тартибга келтириши, коса-товоқларни ювиши, кийим-бошни ювиши ёки хонадонда қандайдир ишларни қилишига тўғри келмас эди, чунки бу барча ишларни қилиш учун унинг хизматкорлари бор эди.

Қасрда подшоҳнинг ошпазлари ва пазандалари ҳар хил таомларни унинг истагига кўра пиширар эдилар. У ернинг энг зўр ҳосилларидан лаззатлана олар эди.

Унинг иши тоза хузур-ҳаловат эди. Истасанг қўмондон бўлгин, истасанг биноларнинг лойиҳасини чизгин ёки дабдабали базмлар уюштиргин. Агар у истаса, у кундузи мусобақалар ва турнирлардан лаззатланиши, оқшом эса юқори дидли кўнгилхушликлардан лаззатланиши мумкин эди. У ўз кунини унга қандай маъқул бўлса, шундай режалаштириши мумкин эди.

У бу заминдаги энг исталган куёв эди. У унинг назарига тушган ҳар қандай киз билан учрашиб, унга уйланиши мумкин эди ва ҳатто бошқа давлатдан бўлган аёлларни келтиришларини талаб қилиши мумкин эди. Агар Мусо истаса, у ҳарам ташкиллаштириши ва бир қанча хотин ва чўрилар олиши мумкин эди. Агар у сахийлик қилмоқчи бўлса, қимматбаҳо совғалар олиши мумкин эди. У ўз дўстларини ҳимоя қилиш учун махсус гуруҳни, милицияни ёки ҳарбий қўшинни чақириши мумкин эди. У қашшоқларга ёрдам бериш ёки уларга эътибор бермаслик имкониятига эга эди. У шаҳардаги кўнгилхушлик саноатига таъсир қилиши, ўзига энг яхши расомларни ва санъаткорларни талаб қилиши мумкин эди.

Подшоҳнинг тахтидан ташқари ҳеч нимада у рад жавобини олмас эди. Кўплаб одамларга унинг ҳаёти орзу қилинган хомхаёл бўлиб кўриниши мумкин эди, лекин бунга қарамасдан, у булардан қониқишни ҳис қилмас эди. Ибронийларга мактубда ёзилган:

“Имон билан Мусо вояга етганида, Мисрда подшоҳнинг хонадони имтиёзларидан воз кечди. Бўш ва мақсадсиз ҳаётдан кўра Худонинг халқи билан қийин ҳаётни афзал кўрди” (Ибр. 11:24,25, The Message, инг. тилидан таржима).

Мусо бой ва қудратли Мисрда олиши мумкин бўлган ҳамма нарсани тарк этишга қарор қилди. Нима учун у рад қилди? Ахир у фиръавннинг қасрида яшаб қолиб, Худога хизматдан қониқиш топиши мумкин эмасмиди? Йўқ. Мусонинг ички навигатори шуни амр берар эдики, унинг ҳақиқий истагини у турган жойда амалга оширишнинг иложи йўқ эди, чунки Ибронийларга мактубнинг муаллифи куйидагиларни ёзган:

“У Мисрнинг хазинасига эга бўлишдан кўра, Масих ҳақи азоб тортиш афзал деб ўйлади, чунки у нигоҳини келажак буюк мукофотга қаратган эди” (Ибр. 11:26, NLT, инг. тил. таржима).

Буюк мукофот нима? Мен аудиторияга бу саволни берганимда, кўпинча “ваъда қилинган ер”, деган жавобни эшитаман. Агар шундай бўлса, бизлар ўзимиздан сўрашимиз керак: Нима сут ва асал оқадиган ерда бор эдики, Миср ерида етишмаса? Ўша даврда Миср табиий манбалар ва қишлоқ хўжалиги билан машҳур эди. Ваъда қилинган ер бирор нимаси билан яхшироқ эдими? Мусо янги ерда Мисрдаги қасрдан чиройлироқ ва каттароқ уй қура олармиди? Ўйлайманки, дадиллик билан “йўқ”, деб жавоб бериш мумкин.

Бу ҳолда, Мусо қандай мукофотни излаган эди? Подшоҳ қасрида бўлганида, у буни ҳали аниқ билмас эди, лекин у билар эдики, нимадир улўғроқ нарса бор. У ўз йўли билан борди ва кейинроқ излаган нарсасини топди.

Бунга бошқа томондан қарайлик. Сиз илиқ ҳавони, чўмилиш ҳавзаларини яхши кўрасиз ва қор ҳамда совуқни ёмон кўрасиз. Ҳозир қишнинг ўртаси ва сиз Вермонтдасиз. У ерда ҳарорат минус йигирма градус, сиз эса кўнглингизга ёқадиган иқлимга ташнасиз. Сиз ма-

шинага ўтирасиз ва Interstate 95 йўлидан жанубга, иссиқлик томонга йўл оласиз. Сиз қаерга бораётганингизни аниқ билмайсиз, фақат биласизки, у ерда совуқ ва қорли ҳаводан яхшироқ ҳаво бўлади. Сафар пайтида, ёқилғи қуйиш шахобчасида Флоридадаги Палм-Бичнинг сурати солинган реклама қоғози қўлингизга тушади. Сиз табассум билан ўзингизга: “Мана, менга нима керак!” – дейсиз. Сиз шу лаҳзада рекламада кўрсатилган манзилни навигаторга киритасиз. Энди сиз орзуингиздаги сув ҳавзаси томон йўл оласиз.

Мусо билан ҳам шунга ўхшаган ҳолат юз берди. У каттароқ нарса борлигини билиб қасрни тарк этди, лекин ўз мукофотини қирқ йилдан сўнг, саҳро юрагидаги бута ёнида, у Худо билан учрашган ва Унинг ҳузурини ҳис қилган жойда топди. Бу содир бўлганидан, Мусонинг ички навигатори аниқ ўрнатилди. Худонинг ҳузурини унинг мукофоти бўлди, исботини эса у кейинроқ, исроилликларни Мисрдан олиб чиққанидан сўнг кўрди.

Худонинг таклифини рад қилиш

Мусонинг ҳаётида қийин ва руҳий зарбаларга тўла давр бошланди. У Исроил халқи билан бирга кезиб ўтган ҳосилсиз саҳро, йўқотишлар ва машаққатларга тўла эди; гарчи бу ёрдам кўпинча кечикаётгандек туюлса ҳам, булардан кўпинча уларни фақатгина Худонинг аралашуви кутқарар эди. Буларга қўшимча равишда, халқнинг қўллаб - қувватлаши даражаси доимо паст эди. Ана шу нотинч кунлардан бирида Худо Мусога деди:

«Раббий Мусога деди: “Сен ҳам, сен Мисрдан олиб чиққан халқ ҳам бу жойдан кетиб, Мен Иброҳим, Исҳоқ ва Ёқубга: “Сизларнинг наслингизга бераман”, – деб қасам ичган ерга боринглар. Сенинг олдиндан фариштани юбориб, канъонликларни, аморийларни, хиттийларни, перизийларни, хивийларни ва ябусийларни ҳайдаб юбораман. У сизларни сут ва асал оқиб ётган ерга олиб киради. Зеро Менинг Ўзим сизларнинг орангизда бормаيمان”» (Чик. 33:1-3).

Тасаввур қилинг, ўша кунларда Мусо ва бутун Исроил халқи қандай вазиятда қолдилар. Атрофда гўзал водийлар ҳам, жилға-

лар ҳам, ўрмонлар ҳам, мевали дарахтлар ҳам, тоза сув хавзалари ҳам, хосилдор ер ҳам, чорва учун яшил яйловлар ҳам йўқ эди. Улар охири марта бозорда бўлган, кийим, нарсалар ва озиқ-овқатлар сотиб олган вақтларидан анча вақт ўтган эди. Ҳар куни уларни бир хил овқат кутар эди: ҳафтасида олти марта ерда пайдо бўладиган ғалаги нон ва вақти-вақти билан гўштга беданалар. Озгина уларнинг вазиятларини ҳис қилиш учун, бир неча ой фақат бир хил нон еб, бошқа ҳеч нима еманг. Шунда сиз уларни тушунасиз.

Ҳаёт кийин. Мисрдаги куллик даҳшатли эди, лекин сахро аро кезиш ҳеч нимаси билан яхшироқ туюлмас эди. Аммо одамлар ўз ерлари, ваъда қилинган ер – Канъон ҳақидаги умидни дилда асрар эдилар. Худо бир неча йил давомида уларга бу ер бой ва сермахсул ер эканини, у ерда уларни тўкин-сочинчилик кутаётганини айтган эди. Ўша вақтда улар Миср шаҳарларидаги қурилишларда оғир меҳнатдан ташқари ҳеч нимани билмас эдилар, меҳнат эвазига эса арзимас сарқитлар олар эдилар. Яқинда уларда шахсий, чиройли уйлари, кишлоқларини, шаҳарларини қуриш имконияти пайдо бўлади. Бу уларнинг тарихларидаги махсус, янги маданият бўлади; у муносиб меросни олиб келади ва улар уни ўз болаларига ҳамда болаларининг болаларига ўтказадилар.

Ахийри, Худо уларнинг етакчилари Мусога уларни ваъда қилинган ерга олиб чиқиш вазифасини берди. У уларга қудратли фаришта ҳамроҳлик қилиши ва уларни ҳимоя қилишини айтди. Мана шу фаришта-жангчи барча душманларни қувиб юборади. Лекин кичиккина билдириш – Раббийнинг Ўзи улар билан бирга бормайди.

Тасаввур қилинг, бундай сўзларни эшитиш қанақа бўлди? Сиз ва сизнинг оталарингиз асрлар давомида кутганини энди Худонинг Ўзи сизга таклиф қилмоқда. Тўрт юз ўттиз йил уларнинг ўз уйлари йўқ эди, улар тирик қолиш учун курашар эдилар, муҳтожликларга чидар эдилар, энди эса Худо уларга шундай таклиф айтмоқда. Албатта, Мусо уни қабул қилади, тоққа югуриб боради ва бутун йиғинга яхши хабарни эълон қилади. Одамлар ахийри унинг тимсолида буюк етакчини тан олишади ва унинг рейтинги бирдан кўтарилади. Ҳамма хурсанд бўлади ва узоқ кутилган ваъда томон йўл бошлайдилар.

“Ўртача” яхшилик асосий мақсад бўлганида эди, воқеалар айнан шундай сценарий бўйича кетган бўлар эди. Аммо, Мусо Худонинг таклифига қандай жавоб берганини ўқиб кўрамиз:

“...агар Сенинг Ўзинг бизлар билан бирга бормасанг, унда бизларни ҳам бу ердан олиб чиқма” (Чик. 33:15).

Келинг, эслаб кўрамиз, бу ердан – бу қаердан? Муҳтожлик, бахтсизлик, эзилиш, қийинчиликлар, синовлар бўлган жой – саҳродан.

Мусонинг жавоби оддий одамни ташвишлантирган бўлар эди. Мусонинг ақли озибди, деб ўйлашга мажбур қилган бўлар эди. Аслида Мусо деди: “Агар Сенинг хузуринг билан Сенинг баракангдан бирини танлаш керак бўлса, мен Сенинг хузурингни танлайман; ҳатто у етишмовчилик ва қийинчиликлар аро бўлса ҳам, у менга яхши муҳитдаги Сенинг баракангдан афзалдир”.

Мусо соғлом фикрлашни тўхтатган эдими? Саҳронинг куёши унинг ақлини кўр қилиб қўйдими? Йўқ. Унинг ички навигатори энг яхши нарсага йўналтирилган эди. Ҳатто Худо яхши нарсани таклиф қилган бўлса ҳам, соғлом фикр ва ноқулай вазиятлар рози бўлишга ундаган бўлса ҳам, ички навигатори уни аъло қарорга бошқарди.

Мусонинг кўнгилдаги мақсади, унинг мукофоти – Худони яқиндан билиш эди. Агар унинг хузурида вақт ўтказмасанг, қандай қилиб бировни билиб бўлади? Бировнинг йўқлигида у ҳақида билиш мумкин, аммо унинг хузурида вақт ўтказибгина, унинг ўзини яқиндан билиш мумкин. Мусонинг энг буюк мукофоти айнан шу эди. У учун бундан қимматроқ нарса йўқ эди, ҳеч нарса, ҳатто Худонинг Ўзининг яхши таклифи ҳам ўзига бундан кучлироқ тортмас эди. Бу Худога нақадар ёқишини тасаввур қила оласизми?

Сиз сўрашингиз мумкин: “Нима учун Худонинг таклифини рад қилганлари Худога маъқул бўлиши лозим?” Ўз ҳаётимдан бир мисол билан жавоб бераман.

Биз Лиза билан сафарда эдик ва бир неча бўш кунларни бирга ўтказишга қарор қилдик. Яқин ўртада ажойиб голф даласи бор эди. Мен голф ўйнашни яхши кўраман, асосан, сифатли далаларда. Дўстларим шу ерда улар билан бирга бир партия ўйнашимни таклиф қилишди, аммо Лиза билан бирга бўлиш учун жуда кам куним қолган эди.

Менинг гўзал хотиним соддадиллик билан: “Жон, боринг, ўй-нанг”, – деди. Мен унга: “Йўқ, азизам, мен яхшиси сен билан бўламан”, – дедим.

Бизлар ажойиб кунларни бирга ўтказдик. Лизанинг мен қилган қарор туфайли қувончининг чеки йўқ эди, чунки у мен нақадар голф ўйнашни ҳамда дўстларим билан суҳбатлашишни яхши кўришимни билади. Лиза менга таклиф киритди, у астойдил сўзлади, агар мен унинг таклифига кўнганимда эди, у фикрини ўзгартирмас эди ва мени қароримдан қайтаришга ҳаракат қилмас эди. Аммо қалбининг тубида, пинҳона, мен у билан бирга вақт ўтказишни афзал кўришимга у умид қилар эди.

Мусонинг реакциясида ҳам бизлар худди шу принципни кўрмоқдамиз. Худо Мусога вариант таклиф қилди, лекин бу вариантни у қабул қилишини Худо истамас эди. Худо фариштани юборар эди, фаришта Мусо ва бор халқни ваъда қилинган ерга хавфсизликда келтириб қўяр эди. Лекин улар бу йўлни Худонинг ҳузурисиз босиб ўтишларига тўғри келар эди. Мен ўйлайманки, Худо Мусога бу вариантни сидқидилдан таклиф қилди, лекин Унинг пинҳона истаги бор эди: бу – Мусонинг саҳродан тезроқ чиқиб олиш ва бой ҳамда ажойиб ерда енгил ҳаётдан Худонинг Ўзини устун қўйиши эди.

Худонинг таклифини рад қилиб, Мусо шу билан қуйидагиларни айтди: биринчидан, Худонинг ҳузурида ўтказган вақти у учун Худонинг ҳузуридан йироқдаги Унинг баракаларидан лаззатланишдан қимматроқ эканини; иккинчидан, Мусо Худонинг бенуксон тўғрилигига ишонишини. Улар ваъда қилинган ерга кириш учун бироз кутишларига тўғри келган бўлса ҳам, Худо эртами, кечми Исроилни у ерга олиб киришини Мусо билар эди. Худо Ўз сўзида туришини у билар эди. Агар Мусо ўша шароитда ўз навигаторини тўғри йўналтирмаганида эди, у балки бошқача қарор қилган бўлар эди.

Навигаторни дастурлаш

Бошқа барча исроилликларнинг истаклари бошқача бўлган бир вақтда, Мусони бошидан ўз ички навигаторини шундай йўналтиришига нима ундади? Бизлар унинг илк қарорларига ва бутун ҳулқ-атворига қарасак, бу саволга жавоб топамиз.

Мен кўпинча аудиторияга шундай савол бераман: “Мусо Исроилни Мисрдан олиб чиқаётганида қайси йўналишга қараб юрган эди?”

Ҳар дафъа, залдагиларнинг кўпчилиги: “Ваъда қилинган ерга”, – деб жавоб беради.

Бу шундайми? Мусо қайта ва қайта фиръавннинг олдида келганида, унга Худонинг куйидаги сўзларини айтган эди: “...Менинг халқим саҳрода Менга сажда қилиши учун уни кўйиб юборгин” (Чик. 7:16, шунингдек қаранг: Чик. 5:1; 8:1,20; 9:1,13; 10:3). Исроил қаерга бораётганини фиръавнга айтаётиб, Мусо етти марта Худого сажда қилишни саҳро билан боғлаган эди. Бирор марта у ваъда қилинган ерни тилга олган эмас эди.

Худого Синай тоғида сажда қилишлари учун Мусо халқни Худо билан учрашувга олиб келиши керак эди. Олдин халқни ваъда Берувчининг олдида олиб келмасдан, уларни Мисрдан бирданига ваъда қилинган ерга олиб бориш нима керак? Бу ҳолда, ваъда Худодан муҳим бўлиб қолган бўлар эди ва навигаторни нотўғри йўналтиришга йўналтирган бўлар эди.

Афсуски, ҳозирги кунларда ваъдаларни ҳамма нарсадан устун кўядиган хизматчилар ва ўқитувчилар бор. Менинг ёдимда, 1980 ва 1990йилларда бизлар Масих ким эканидан кўра кўпроқ У бизлар учун нималар қилиши ҳақидаги воизликларни кўпроқ эшитар эдик. Бу турдаги таълимотлар ўз ички навигаторларини Худонинг ҳузурига эмас, балки Худонинг баракаларига йўналтирувчи шогирдларни дунёга келтирар эди. Бу ҳисоб-китоб билан турмушга чиқаётган аёл кабидир. Балки у ўз қаллигини севар, лекин унинг нияти нотўғридир.

Исроил ва Мусонинг орасида хайратлангирарли фарқ бор. Яхудийларнинг ҳаёти Мисрда, мулоим қилиб айтганда, асал эмас эди. Улар харобазорларда яшар эдилар, айниган овқатни ер эдилар, эски кийим кияр эдилар. Бутун умрлари давомида улар бегона одамларнинг мулкида меҳнат қилар эдилар. Уларнинг орқаларида хўжайинлари урган қамиш изининг чандиқлари кўриниб турар эди, уларнинг ўғилларини фиръавннинг аскарлари ўлдирар эдилар.

Исроил халқи қулликдан мўъжизавий равишда қутулди, лекин бироз вақт саҳрода бўлиб нолий бошлади ва орқага, Мисрга қайтишни истади. Одамлар дер эдилар: “...Бизлар Мисрга қайтгани-

миз яхши эмасми?” (Сон. 14:3), “...мисрликларга қул бўлганимиз яхши...” (Чик. 14:12).

Энди мен юқорида таърифлаб берган Мусонинг Мисрдаги ҳашаматли ҳаёт тарзини, қулай ҳаётини тасаввур қилинг. У ҳам ўша жойдан чиқиб кетди ва у ҳам саҳронинг қийин шароитига тушиб қолди, лекин бирор марта шикоят қилмади ва ортга қайтиш ҳақида бирор оғиз сўзламади! Нима учун? Жавоби оддий. Мусо ёнаётган бута ёнида Худонинг ҳузурин билан учрашди. У Худонинг Сўзини тўғридан-тўғри Яратувчининг оғзидан эшитиш бахтига сазовор бўлди. Исроилнинг ҳам шундай имконияти бор эди, лекин улар ундан фойдаланишмади. Сизга тушунтиришимга ижозат беринг.

“Сизларни Ўзимга олиб келдим”

Халқ Мисрдан чиққаниданок, Мусо халқни Синай тоғига, у Худо билан ёнаётган бута ёнида учрашган жойга олиб келди. Улар у жойга келганларида, Худо Мусога одамларга шундай дейишини айтди:

“Мен мисрликларни нима қилганимни ва гўёки бургут ўз болаларини канотлари устида кўтариб юрганидай Мен сизларни Ўз хузуримга олиб келганимни кўрдингизлар” (Чик. 19:4).

Унинг сўзларига қаранг: “Сизларни Ўз хузуримга олиб келдим”. Бу таъкид устидан фикр юритинг. Бу сўзларнинг асл маъносини англаганимда, одамни титроқ босади. Худо, борлиқнинг Яратувчиси Исроилни Миср қуллигидан нима учун олиб чиққанининг асл мақсадини аниқ кўрсатмоқда: уларнинг ҳаммасини Ўзига олиб келиш учун! У улар билан шахсий ва яқин муносабатларни излар эди.

Шуни ёдда тутиш муҳимки, Худо муносабатлар Худосидир, У Ота юрагига эга ва доимо шундай бўлиб қолади. Ота ёки она янги туғилган чақалоқ билан муносабатлар қуришга ташна бўлганлари каби У Ўз болаларини билишга ташнадир.

Худо Мусога бутанинг олдида зоҳир бўлди. У Мусога Унинг хузурида бўлиш имтиёзини берди. Шунинг ўзигина Мусонинг иштаҳасини шу қадар кўзгаб юбордики, у энди Мисрга, ҳатто илгари ўзи яшаган ўша дабдабали ҳаётга қайтиб боришни истамас эди. Бу учрашув унга муҳим таъсир қилди ва унинг ички навигаторини мустақкам йўналтирди.

Мусо истар эдики, Исроил ҳам у бўлган жойда бўлсин, лекин янада хайратга қолдирарли нарса шу эдики, Худонинг Ўзи ҳам буни истар эди. У аллақачон Мусо билан бута ёнида учрашгани учун, Мусо Худони одамлар билан ва одамларни Худо билан таништириши мумкин эди.

Тасаввур қилинг, уч нафар одам бор: Йордан, Абигея ва Сусанна. Йордан Абигея ва Сусаннани танийди, улар эса бир-бирларини танимайдилар, демак Йордан уларни таништириб қўйиши мумкин. Мусо Худо билан учрашди ва У билан бирга вақт ўтказди. Мусо, шунингдек, Исроил билан ҳам бирга вақт ўтказди. Шунинг учун айнан у Худонинг одамлар билан учрашувини ташкиллаштириши мумкин. Худо Мусога кириш қисми қанақа бўлиши лозимлигини айтди:

“...Сизлар эса рухонийлар шохлиги ва муқаддас халқ бўласизлар. Исроил ўғилларига сен етказадиган сўзлар шулардир” (Чик. 19:6).

Улар Худо учун махсус одамлар эдилар, Худо уларнинг барчаларини рухонийлар – Худонинг олдига ўз номларидан ёки бошқа одамларнинг номларидан келадиган одамлар бўлишларини истар эди. Аслида, У уларга яқин дўстликни таклиф қилар эди. Қанақа имтиёз! Сўнгра Худо деди:

“Халқнинг олдига боргин. Шу икки кун ичида одамлар Муқаддас Худо билан учрашишга тайёрлансинлар. Кийимларини ювсинлар, токи учинчи кунда тайёр бўлсинлар, чунки учинчи кун Раббий Синай тоғига тушиб келади ва бор халққа Ўз хузурини намоён қилади” (Чик.19:10,11, The Message, инг. тилидан таржима).

Худо ҳақиқатан ҳам учинчи кунда тоққа тушиб келди, лекин одамлар ўз жавоблари билан Уни ранжитдилар. Унга яқинлашишнинг ўрнига, улар Ундан узоқлашдилар. Улар Мусога фарёд қилдилар: “Бизга ўзинг гапиргин, биз эшитайлик. Лекин Худо бизга гапирмасин, токи ўлиб кетмайлик” (Чик. 20:19).

Исроилликлар Худонинг хузурига дош бера олмас эдилар, чунки уларнинг юракларида хануз Миср бор эди. Улар хануз Худонинг истагидан кўра ўзлариникини кўпроқ яхши кўрар эдилар. Уларда Худони яқиндан билиш истаги устун эмас эди. Худонинг намоён

бўлган хузури уларнинг ички навигаторлари қаерга йўналганини кўрсатди ва улар уни ўзгартиришни истамадилар.

Худо нима қилишни сўраётганига яна бир бор назар ташланг, бунга ўз кийимларини ювиш ҳақидаги илтимосни ҳам қўшинг. Бу нима учун? Ахир Худо шахсий гигиена тарафдорими? Бу саволга жавоб топиш учун, бизлар Эски Аҳдда кўпинча ташқи ҳатти-ҳаракатлар рухий ҳолатни акс эттириши керак бўлганини эслашимиз лозим. Мисрнинг кири ҳали уларнинг кийимларидан ювилмаган эди. Худонинг муқаддас хузурига киришдан олдин уни тозалаш керак эди.

Миср гуноҳга ботган дунёнинг тизимининг тимсолидир. Дунёнинг одамлари ўз таналарига лаззат келтириш, кўзларини қувонтириш, мансаб, ном ва шуҳрат учун яшайдилар, буларнинг ҳаммаси турмуш тарзидан мағрурланишдир (1 Юх. 2:16га қаранг). Худони чуқур билиш улар учун устунлик эмас. Уларни кўпроқ: “Мен бундан нимага эга бўламан?” –деган савол ташвишлантиради.

Худо “тилла изловчилар” ни излаётган эмас

Кўпинча, мен сафар чоғида бой кишиларни жуда гўзал, ўзидан ўн беш, йигирма, йигирма беш ёш ёшроқ бўлган аёллар билан кўраман. Кўпинча, бу жуфтликда эркак киши унчалик мос эмас ва уни аёлнинг отаси деб ўйлаш мумкин. Нима учун у бу аёл билан яшашга ёки нима учун у бу аёлга уйланди?

Бу жуфтликдаги иккала томон ҳам бир-бирини қаттиқ севиши кам учрайди. Гап бошқа нарсада: бундай қизларни “тилла изловчилар” деб аташ мумкин. Бу ёнида бўлган эркакнинг ўзига эмас, балки эркак таъминлай оладиган ҳаёт тарзига қизиқадиган қизнинг шевадаги лақабидир. Қиз унинг бойлиги ва нуфузига эшик очишни истайди. Лекин эркак ҳам яхшигина: чунки унинг асосий қизиқиши қизнинг ўзи эмас, балки ўзининг худбинона эҳтиёжларини қондиришдир. У ҳаммада ҳали ёш ва кучга тўла шахс сифатида таассурот қолдирмоқчи ва албатта, яхши жинсий муносабатлардан лаззатланмоқчи.

Бошқача қилиб айтганда, ўзига яқин кишига сидқидилдан ғамхўрлик қилиш ўрнига ҳар бири ўз худбинлигидан жуфти унга нима бера олишини изламоқда. Маълум даражада уларнинг ҳар

бири бошқа бири нима қилаётганини билади, лекин ўз ҳирсини қондиришни давом эттириш ва ўз мағрурлигини суғориш учун бунга чидайди. Узоқ муносабатлар уларни руҳлантирмайди, уларни худбинона лаззатлар ўзига тортади.

Яқинда мен рафиқам билан уй учун жиҳозлар ва мосламалар дўконига бордик. Дўконда биз ва сотувчидан ташқари яна бир жуфтлик: ёши ўтган эркак ва ёш аёл бор эди. Бошида мен уларни ота ва киз деб ўйладим, лекин уларнинг сотувчи билан суҳбатларини эшитиб, бундай эмаслигини тушундим. Улар жуфтлик эдилар ва яқинда сотиб олган уйларига нимадир сотиб олаётган эдилар.

Бизлар дўконда улар билан бир вақтда йигирма дақиқалар вақт ўтказдик, бу уларни кузатиш учун етарлича вақт эди. Мен уларнинг нақадар асаби таранг ва юзаки суҳбатлашишларига эътибор бердим. Уларда умумий нарсалар жуда камлиги, уларнинг қизиқишлари мутлақ турлича эканлиги сезиларли эди. Уларнинг ҳаётларида муҳаббат ва қувонч йўқлиги маълум эди. Қиз унинг кўзларига қарамасликка ҳаракат қилар, унинг юз қиёфаси қайғули эди. Унинг кўйлаги танасига ёпишиб турар, юзи қалин пардоз қилинган эди. Эркак гўёки ёш ва бу нарсаларни яхши тушунадиган одамдек ўзини ғайратли кўрсатишга ҳаракат қилар эди. Сотувчи билан суҳбатлашаётиб, пул у учун муаммо эмаслигига кучли урғу берар эди.

Бу жуфтликка қараб, мен Лиза билан муносабатларимиз нақадар ўзига хос эканлигини яна бир бора англадим. Мен у ҳақида жуда кучли ғамхўрлик қиламан ва у ҳақиқатан гўзал бўлса-да, унинг ташқи қиёфаси учун эмас. Лиза ҳам чин қалбдан мен ҳақимда ғамхўрлик қилади. Бизлар энг қалин дўстларимиз ва бирга вақт ўтказишни яхши кўрамыз. Бизлар дўконда учратган жуфтликка менинг раҳмим келди, чунки уларнинг муносабатларида муҳаббат яққол етишмас эди. Мен уларни ҳукм қилиш учун бунга ёзаётган эмасман; мен умид қиламанки, улар ўзаро муҳаббатларида ўсадилар ва бир-бирларининг хузурларидан лаззатлана бошлайдилар. Лекин одатда бундай бўлмайди, чунки улар нотўғри пойдеворни танлаганлар.

Исроилликлар Мисрдан кир муносабатларни олиб келган эдилар, Худо эса улар билан юзаки даражадаги муносабатларда қолишни истамаган эди. У бизлар билан ҳақиқий муносабатларга эга

бўлишни истайди, Унга “тилла изловчилар” керак эмас. Исроилликларнинг юракларида ҳали куйқа бўлиб ётган дунёвий ниятлар астойдил муносабатларга олиб келишга қодир эмас, чунки улар худбинонадир. Исроил фақат шу кирдан ўзини тозалабгина, Худо-ни чуқур билиши мумкин эди.

Аммо исроилликлар Худо билан астойдил муносабатларни эҳтирос билан излаган Мусо каби ўз истакларидан қутула олмадилар. Исроилликлар Худодан фақатгина ўзларига манфаат истар эдилар. Ҳаммаси оддий эди.

Бугунги кунларда қандай?

Бизлар Янги Аҳд даврида яшамокдамиз, бугунги кунларда бирор нарса ўзгардимиз? Юрагида дунёнинг кирига эга бўлган ҳолда, одам олдингидек Худо билан астойдил муносабатларни сақлаб қола оладими? Исо Масиҳнинг инояти дунёнинг киридан тозаланиш эҳтиёжини ювиб юборадими? Муқаддас Ёзувда бу эҳтиёжга ургу берадиган бир неча оятлар бор, шу билан бирга буни пинҳон тутадиган оятлар кўп учрайди.

“...Худо айтганидек: Мен уларнинг ичига кираман ва уларнинг орасида юраман. Мен уларнинг Худоси бўламан ва улар Менинг халким бўладилар. “Шунинг учун имонсизлар орасидан чиқинглар ва ажралинглар, – дейди Раббий, – ва нопок нарсаларга тегманглар, шунда Мен сизларни қабул қиламан”. “Мен сизларнинг Оталаринг бўламан ва сизлар Менинг ўғилларим ва қизларим бўласизлар”, – дейди Қодир Раббий. Шундай қилиб, севиклилар, агар бизлар шундай ваъдаларга эга бўлсак, келинглар, бизнинг руҳимизни ва танамизни булғаётган ҳамма нарсадан ўзимизни поклаймиз, Худонинг кўркувида ўз муқаддасланишимизни амалга оширамиз” (2 Кор. 6:16-7:1, NLT, инг. тилидан таржима).

Бу кам сўзларда очилмаган нарсалар шу қадар кўп. Биринчидан, “Худо айтганидек”, сўзига эътибор беринг. Қачон Худо бу сўзни айтди ва қайси матнда? Повул Худонинг тоғда, Унинг ҳузурида Мусога қарата айтган сўзларини тилга олмақда:

“Мен Исроил ўғиллари орасида истиқомат қиламан ва уларнинг Худоси бўламан. Шунда Мен Исроил ўғиллари орасида истиқомат қилиш учун уларни Миср юртдан олиб чиққан Раббий уларнинг Худоси эканлигимни улар билиб оладилар...” (Чик. 29:45,46).

Худо Чиқиш китобининг 19-бобида айтган сўзини, Ўзининг астойдил муносабатлар ҳақидаги истагини такрорлади. У бунга ташна эди, лекин Исроил буни унутар эди. Фақат Мусо, Довуд, Дониэл, Ишаъё ва бир неча шулар каби алоҳида одамлар Худо билан шахсий муносабатларга эга эдилар, чунки улар худбинона лаззатларнинг дунёвий ниятларидан қутулишга қарор қилдилар. Энди Повул ана шу сўзлар билан бизларга, Исо Масихнинг қони билан ювилганларга ва Худонинг инояти билан нажот топганларга мурожаат қилмоқда.

Яна бизларга шундай дейилганини эшитмоқдамиз: “Уларнинг ичига кираман ва уларнинг орасида юраман. Мен уларнинг Худоси бўламан ва улар Менинг халқим бўладилар... Нопок нарсаларга тегманглар ва Мен сизларни қабул қиламан”. Бу сўзлар Худо Исроилга айтган сўзлардан умуман фарқ қилмайди, лекин ҳозир У янги халққа – бизларга мурожаат қилмоқда. Унинг бизларга яқин бўлиш истаги ўзгарган эмас, лекин агар бизнинг кийимимизда дунёнинг кири бўлса, у амалга ошмайди. У бизларни яқин муносабатларга қабул қилади, лекин бунинг шарти бор. У яна бизларга “тилла изловчилар” туридаги муносабатлардан жирканишини кўрсатмоқда.

Худо бизларнинг пинҳон ўйларимизни билади. У бизларга нафақат танамиздаги, балки юракдаги ва руҳдаги ҳар қандай кирдан покланишни буюради. Бизнинг кийимимизда Мисрнинг кири(биз ўз лаззатимиз учун яшайпмизми?) борми ёки Мусо каби Худонинг истақларини ўзимизникидан устун қўямизми, У билади. Шунинг учун Мусо Исроилга Худо билан учрашишдан олдин кийимларини тозалашлари кераклигини айтгани каби, бизлар Худо билан яқин муносабатларни бошлашимиздан олдин ҳаворий Повул бизларга айтмоқда: “Келинглар, бизларнинг танамиз ва руҳимизни булғаётган ҳамма нарсадан ўзимизни поклаймиз, Худодан кўркиш билан ўз покланишимизни ниҳояга етказамиз”. Ўзимизни дунёнинг кири

ва нопокликлардан тозалаб, биз ўз ички навигаторимизни шундай йўналтирамизки, у бизларни йўлдан чекинишга қўймайди, виждонимизни сотишимизга ва аъло нарсадан яхшисини устун қўйишга йўл қўймайди.

Бизларни Худо билан яқин муносабатларга олиб борувчи ички навигаторнинг энг манфаатли йўналтирилишини сақлаб қолиш учун “муқаддаслик” сўзи чамаси асосий сўз ҳисобланади. Кейинги бобларда бизлар бу ажойиб воқеликни очамиз.

БИЗЛАРНИ РАШК ҚИЛУВЧИ

Сизлар Мени кимга ўхшатасизлар ва ким билан солиштирасизлар? – дейди Муқаддас Худо. Кўзларингизни самоларга кўтаринглар ва қаранглар: юлдузларни ким яратган?...У уларнинг ҳаммасини исмлари билан атайди. Унинг қудратининг буюклиги ва қувватининг кучи туфайли ҳеч ким йўқолмайди.

— Ишаъё 40:25,26 (NLT, инг.тилидан таржима).

Эй имонли, Раббий сенинг севгингга жуда рашклидир. Ахир
У сени танламадимми?

Агар сен Ундан бошқа бирор кишини ўзингга танласанг,
У бунга қарашга чидай олмайди.

— Чарльз Спержен.

Хеч нарса Худонинг хузурида бўлишдан кўпроқ фойда ва ҳониқиш ҳиссини келтирмайди. Ўйлаб кўринг: ахир бу машҳур спортчининг, атоқли олимнинг, машҳур рассомнинг, шоу-бизнес юлдузи ёки кучли оламшумул етакчининг хузурида бўлиш эмас, балки барча кўринар ва кўринмас нарсаларнинг Яратувчисининг хузурида бўлишдир. Айнан У борликни шу қадар катта бўлишини ўйлаган ва яратганки, инсоний онг унинг ўлчамини англашга қодир эмасдир, шу билан бирга, уни шу қадар аниқ қилиб яратганки, барча моддий мавжудотлардаги ва моддалардаги қурилиш ғиштчалари ролини тузилишига кўра мураккаб атомлар ўйнайдилар. Улар шу қадар кичикки, агар улардан узунлиги бир дюйм бўлган кесма тузилса, унда миллиардлаб атомлар бор бўлиб чиқади. Мен олдинги бобда бу ҳақида айтиб ўтдим. Кўплаб чуқур

тадқиқотлардан сўнг олимлар хануз уларнинг табиатини охиригача тушуна олмайдилар.

Худосиз бирор фойдали донолик ҳам, билим ёки англаш ҳам йўқдир. Худо бирор янги нарсани ўрганиши керак эмас, чунки У ҳақиқатан ҳамма нарсани, ҳатто охирида нима бўлишини билади ва У буни энг бошидан билади. Қудратли фаришталар доимо Унинг ёнидалар, улар юзларини ёпадилар ва Худонинг ким эканлиги ҳақидаги доимий ваҳийдан эҳтиромда ҳайқирадилар. Ўтган авлодларнинг энг доно эркаклари ва аёллари Унинг ҳузуридан лаззатланишни ўзларига кўрсатилган хурмат деб билганлари ҳайратланарли эмас. Янада ҳайратланарлиси шундаки, биз Унинг ҳузурини истаганимиздан, У бизнинг ҳузуримизни кўпроқ истайди. Ҳаворий Ёқуб дейди:

“Наҳотки сизлар Ёзувда: “Бизнинг ичимизда яшаётган Рух рашк қадар севади”, – дейилгани бекор деб ўйласангиз?” (Ёқуб 4:5).

Рашк қадар севиш – ниманидир эҳтирос билан ишташ демақдир. Энг ажойиб Шахс мен билан суҳбатлашишни эҳтирос билан ишташини ўйлаганимда, мен, Довуд каби айтишим мумкин: “Ё, Худо! Сенинг фикрларинг мен учун нақадар қимматбаходир, уларнинг сони нақадар кўпдир. Уларни санаб чиқадиган бўлсам, улар қумдан ҳам кўпроқдир...” (Сан. 138:17,18).

Довуд Худонинг бизлар, ҳамма одамлар биргаликда эмас, балки алоҳида ҳар бир шахс ҳақидаги фикрлари ҳақида сўзлаган эди. Унинг бизлар ҳақимиздаги фикрлари Ер сайёрасидаги қумларнинг сонидан кўпроқдир! Барча соҳиллардаги, саҳролардаги, голф далаларидаги ва болалар ўйнайдиган майдончалардаги ҳамма қумни шунчаки тасаввур қилинг. Мана шу қумнинг улкан миқдори – фикрларнинг улкан сонидир.

Сизларга яна бир мисол келтираман. Мен хотинимни жуда қаттиқ севаман. Бизлар ўттиз йилдан ортиқ вақтдан буён эр-хотинмиз. Менинг у ҳақида кўплаб, сон-саноксиз даражада ўй-фикрларим бор. Лекин уларнинг ҳар бирини охириги шу ўттиз йил ичида санаганимда эди, қумга таққослаганда ҳатто пойафзал қутисини тўлдиришга ҳам етмаган бўлар эди(олимларнинг ҳисоблашига кўра, соҳилнинг бир куб футида 1,8миллиард қум бор экан).

Келинг, янада чуқурроқ ўйлаб кўрамиз. Сиз қачонлардир ҳамма нарсани бўрттириб сўзлайдиган одамни учратганмисиз? Масалан, балиқчи. У: “Мен мана бунақа балиқни тутдим”, – дейди ва қулочини кенг ёзиб унинг кагталлигини кўрсатади. Аслида, сизнинг ўзингиз у балиқни кўрсангиз, унинг анча кичикроқ эканини аниқ билиб оласиз.

Ёки масалан, ўз нуқтаи назарини исботлаш учун статистик маълумотларни ҳаводан оладиган киши. У дадиллик билан таъкидлайди: “Тўксон тўққиз фоиз эркаклар мелодраммаларни ёқтирмайдилар”. У ҳеч қачон расмий ижтимоий сўроқномалар натижаси билан қизиққан эмас, статистика маълумотларини текширган эмас, лекин кинонинг мазкур жанрига ўз нафратини оқлаш учун бўрттириб гапирмоқда. Ёки “Мен сен учун ибодат қилаяпман”, дейдиган одам. Тўғриси айтганда, у балки бир марта, шунда ҳам истамасдан ибодат қилгандир. Мен ўйлайманки, ҳар бир одам вақти - вақти билан бўрттириб гапиради, лекин келинг, ростгўй бўламиз: бўрттириб гапириш бу – ёлғон гапиришдир. Ажойиб ҳақиқат шундан иборатки, Худо ёлғон сўзлай олмайди! (Сонлар 23:19га ва Титус 1:2га қаранг). Агар Худо алдаганида эди, У “ёлғоннинг отаси” шайтонга бўйсунуши керак бўлар эди, лекин бу ҳеч қачон содир бўлмайди.

Агар Худо Унинг сиз ҳақингиздаги ўй-фикрлари бутун сайёрадаги қумларнинг сонидан ортиқ деб таъкидласа, бунга ишониш мумкин.

У сиз ҳақингизда нақадар кўп ўйлашини тушунаёпсизми? Ўзингизнинг ўйлов ҳаётингизни тасаввур қилинг. Сиз ёнида бўлишни истамайдиган одам ҳақида кўп ўйлайсизми? У ҳам худди шундай! Бизларда яшайдиган Худонинг Руҳи ташна – бизнинг ҳузуримизни эҳтирос билан истайди. Бошқача қилиб айтганда, Худо сизни кадрли дўст сифатида яқиндан билишни истайди.

Худонинг рашки

Келинглр, Ёқубнинг сўзларини кўриб чиқамиз: “Наҳотки сизлар Ёзувда: “Бизнинг ичимизда яшаётган Руҳ рашк қадар севади”, – дейилгани бекор деб ўйласангиз?” Бу ердаги асосий сўзлар – бу “рашк қадар”дир. Бу нимани англатишини кўрсатишимга ижозат беринг. Агар мен оиладан ташқарида жинсий муносабатларга эга бўлсам, менинг хотиним мен билан яқинликни излар эдим, сирлари, режа-

лари ва истаклари билан ўртоқлашар эдимиз? Йўқ! Мазкур оятнинг умумий мазмунига назар ташлайлик, олдинги жумлада шундай дейилган:

“Зинокорлар ва фоҳишалар! Дунё билан дўстлик – Худога душманлик эканлигини билмайсизларми?! Шундай қилиб, ким дунё билан дўст бўлишни хоҳласа, у Худога душман бўлади” (Ёқуб 4:4).

Бошқача қилиб айтганда: Агар сиз дунё билан дўстликни кидирсангиз, сиз зинокор ва фоҳишасиз.

Ёқуб ўз хатини масиҳийларга ёзган, чунки унда ўн беш марта у “менинг биродарларим”, деган. Шубҳасизки, унинг мактуби Худо билан муносабатларга эга бўлган, Исо Масиҳни ўз ҳаётларига қабул қилган одамларга тегишлидир. Гап шундаки, дунё билан ўйнашиб, бизлар Худога қарши зино қиламиз.

Бошқа аёл билан муносабатлар ҳақидаги мисолимни давом эттириб, мен шуни айтиб ўтишим лозимки, шундай бўлганида эди, Лиза нафақат ўз хислари ва сирлари билан ўртоқлашишни истамаган бўлар эди, балки у жахлланар эди ва рашк қила бошлаган бўлар эди ва бу мутлақ тўғридир. Мен ўзимни унга ва фақатгина унга бағишлаганман. Хиёнат қилганимда мен ўз ваъдамни бузган бўлар эдим ва уни алдаган бўлар эдим.

Ёқуб Рухнинг рашки ҳақидаги ўз сўзларини шундай гап билан бошлайди: “Наҳотки сизлар Ёзувда...” У фақат ўзи ҳозир тилга олаётган оятни эмас, балки Муқаддас Ёзувдаги бошқа кўплаб оятларни назарда тутмоқда. Худо Ўзи ҳақида кўп бора дейди:

“...Мен, сенинг Раббий Худойинг – рашкли Худоман...” (Чик. 20:5).

“...Унинг исми – рашкчи, У рашкчи Худодир” (Чик. 34:14).

“Зеро Раббий Худойингиз ямлаб ютадиган олов, рашкли Худодир” (Қон. так. 4:24).

Ёзувда Худонинг рашки ҳақида кўп бора ёзилган, бу барча оятлар бизларга Худо билан муносабатларимиз ҳақида сўзлайди.

Давом эттиришдан олдин, аниқлик киритишимга ижозат беринг: Худо бизлардан рашк қилади, деяётган эмас, Худо бизларни

рашк қилади. Бунда катта фарқ бор. У бизларга муваффақият тилайди, бизларнинг ҳамма ишимиз соз бўлишини истайди, У бизларнинг тўқис ҳаётга эга бўлишимизни истайди, Унинг бизларнинг ҳаётимиздаги иродаси – бизларнинг маҳсулдор бўлишимиздир (Йешуа Нун ўғли 1:8, Ҳикматлар 4:8, Матто 23:29 ва Юханно 15:8га қаранг). Унинг рашки сизга яқин бўлиш истаги билан боғлиқдир. У бизларни бошқа маъшуклар билан, асосийси, дунё билан бўлишишни истамайди. Ёқуб шунчаки имонлиларга Худо хиёнатга қандай қарашини эслатмоқда. Агар биз Худога қарши зино қилсак Унинг ғазаби рашкда ёнади. Бу майда нарсас эмас.

Лекин ғазаб – бу аҳд муносабатларига хиёнат қилиш натижасида келиб чиқадиган ягона ҳиссиёт эмас. Кўпинча, мен алданган эр ёки хотинларнинг ўз ичларида шок ҳолатини, ҳафсаласи пирликни, йўқотилганликни, кулфатни ва қайғуни ҳис қилганларини айтганларини эшитганман. Улар ҳаётларини бахш қилган одам уларни рад қилди ва сотиб кетди. Оғриқ ва тушкунлик уларни қалбларининг тубигача шикастлайди. Мен ташлаб кетилган аёлнинг буткул умидсизлик билан: “Мен фарзандлар туғиб берган ва ҳаётимнинг энг гўзал йилларини инъом қилган эркак қандай қилиб мени ташлаб кета олди?” – деганини эшитганман.

Худо нимани ҳис қилишини тасаввур қила оласизми? Бизлар унга содиқ бўлмаганимизда Унинг қалбини қандай ҳислар тўлдиришини тасаввур қила оласизми? Повул ёзади: “Мен сизларни Худонинг рашки билан рашк қилмоқдаман, чунки мен сизларни покиза кизни ягона эрга никоҳлагандай, Масихга тақдим этдим” (2 Кор. 11:2).

Повул, Худонинг номидан сўзлаб, бизлар Худонинг ўрнига кимнидир ёки ниманидир бошқани қўйганимизда Худо нималарни ҳис қилишини ифодалаб бермоқда. Йермияҳ ҳам худди шундай қилган: “Қачон мен азобларимдан юпанаман? Менинг юрагим ичимда эзилиб кетди” (Йер. 8:18). Бизлар ёдимизда тутишимиз керак, бизлар Унинг суратида яратилганмиз, шунинг учун Худо нимани ҳис қилса, бизлар шуни ҳис қиламиз!

Худо рашк қилади, чунки У биз учун жонини берди. Бизларга У билан абадий муносабатлар бериш учун У ҳамма нарсани қурбон қилди. Биз Унга хиёнат қилганимизда, Унинг юраги ва қалби чуқур қайғуга ботади ва ғазабланади. У нима дейишига қулоқ солинг:

“...Менинг халқимнинг Мени унутган кунлари эса сон-санок-сиздир. Нақадар маҳорат билан ўзингга севги излайсан! Ҳатто бузук аёллар ҳам сендан кўп нарсаларни ўргана олади!... Лекин буларнинг ҳаммасига қарамасдан сен: “Мен бегуноҳман...”, – дейсан” (Йер. 2:32,33,35, янги ўзб. таржима).

Кўпинча бизлар англамаймиз, Худога қарши зино қилганимизда ўзимизнинг хиёнатимиз оғирлигини тушунмаймиз. Ҳақиқат бизларнинг кўзимизни очиши мумкин. Бизларнинг юракларимиз Унинг шикаста юрагига ва қайғураётган қалбига хиссиздир. Худо сўрайди: “Улар қилган жирканчликларидан уяладиларми? Йўқ, асло! Улар уялмайдилар ҳам, қизармайдилар ҳам...” (Йер. 6:15). Йермиях ва бошқа пайғамбарлар Исроилнинг хиёнаткорлиги ҳақида сўзлаганларидек, Повул ва Ёқуб Янги Аҳдда шундай қилаяптилар.

Ёқубнинг муҳим таъкидини таҳлил қилишда давом этиб, “дўст” ва “дўстлик” маъносини англатадиган юнонча сўзлар *philos* ва *philiани* кўриб чиқамиз. *Philos* сўзининг маъноси севувчи, дўст-севар ва бирлаштиришдир; *philia* “дўст” ёки “дўстлашиш”ни билдиради. “Эски ва Янги Аҳднинг сўзларининг маъновий луғати”ни тузувчи У.Э.Вайн, *philia* сўзига таъриф бериб шундай ёзади: “бу севиш ва севилишни билдиради”. Бу ҳақида Исо Масихнинг қуйидаги сўзлари нурида ўйлаб кўринг:

“Агар сизлар дунёга тегишли бўлганингизда эди, дунё ўзиникини севган бўлар эди. Сизлар дунёга тегишли бўлмаганингиз учун, аммо Мен сизларни дунёдан танлаганим учун, дунё сизлардан нафратланади” (Юх. 15:19, янги ўзб. таржима).

Сиз гарчи илгари дунёга тегишли бўлган бўлсангиз ҳам, энди тегишли эмассиз. Энди сиз Худога тегишлисиз. Сизнинг танангизда қачонлардир яшаган одам сиз ўзингизни Исо Масихга бағишлаган лаҳзада ўлди. Мутлақ янги ижод пайдо бўлди. Сиз Худо билан аҳд муносабатларида бўлган киши сифатида юқоридан туғилдингиз.

Исо Масих айтганки, одамнинг Худога тегишлилигининг илк белгиси – бу дунёнинг нафратланишидир. Ўзингизга астойдил савол беринг: “Мендан дунё нафратланадими?” Дунё сизга таниш бўлган масиҳийлардан нафратланадими? Агар ҳа бўлса, унда бу ҳолатда қан-

дай яшаш, ишлаш ва фойда келтириш мумкин? Дунёга қандай қилиб эришиш мумкин? Ахир дунё бизларни севганида эди, бизлар кўпроқ таъсир кўрсатган бўлган бўлмасмидик? Мазкур қийин саволларга жавоб топиш керак, кейинги бобларда биз буни амалга оширамыз.

Ҳаворий Юҳанно Исо Масихнинг сўзларининг бошқа томони-ни очиб бермоқда. У бизларга дадиллик билан демоқда: “Дунёни ҳамда дунёдаги нарсаларни севманглар. Кимки дунёни севса, унда Отанинг севгиси йўқдир” (1 Юх. 2:15).

Исо Масих, Ёқуб ва Юҳанно – буларнинг барчалари Худо билан муносабатлар орқали Унга боғланган, лекин дунёни яхши кўрадиган ва аксинча бўлган одам ҳақида сўзлаб, кучли ифодаларни қўллайдилар. Улар дейдиларки, дунёга бўлган севги ва дўстлик, шунингдек, бизларга нисбатан дунёнинг севгиси зинокорликка, нафратга, душманликка ва бизларда Худонинг севгиси йўқлигига тенгдир. Дунё билан дўстликнинг хавфлилиги ҳақидаги бу жиддий сўзларни изоҳлашни давом эттиришдан олдин бизлар дунё дегани нима эканини аниқлашимиз керак.

Дунё сўзида юнонча– kosmos сўзи ишлатилган. У “Замонавий дунё, Масихнинг Шоҳлигига қарама -қарши бўлган нарсаларнинг мавжуд тартиби, шунинг учун у ўзида доимо тез оқиб кетадиган, бефойда ва...нотуғри истакларга эгадир”. Келинглар, бу сўзларнинг ҳар бирини таҳлил қиламыз.

Тез оқадиған сўзи тез оқиш сўзидан ясалған ва “узоқ умр кўрмайдиган, беқарор, доимий эмас”, деган маъноларни билдиради. Агар биз жамиятга вақт ўтиши жараёнида назар ташлаганимизда эди, биз унинг доимо ўзгариб туришини кўрган бўлар эдик. Ўзгаришлар кўпинча фойдали, улар тараққиёт, ривожланиш, ўсиш борлигини билдиради. Аммо ахлоқ ва одобдаги ўзгаришлар бизларни кўпинча Худонинг қаршисида ҳақиқатан яхши бўлган нарсалардан тобора йироқлаштиради.

Бизнинг жамиятимизда кеча ахлоқсизлик, қабул қилса бўлмайдиган ва бегона деб ҳисобланган нарсалар, бугунги кунларда ахлоқ нуқтаи-назаридан қабул қилса бўладиган ҳамда омма томонидан қабул қилинган ҳисобланмоқда. Келинглар, таърифлаш учун мисол келтирамыз. 13ёшгача бўлган болалар фақат ота-оналари билан

кира оладиган оддий кинони оламиз. Кинотеатрларнинг чиптахоналарида сўнги кинога киришни истовчи одамлардан иборат катта навбат қатори тўпланади. Лекин, аниқроғи, блокбастерда шафқатсиз зўрлик ва бузуклик сахналари кўп бўлади. Жинсий муносабат сахналари, гомосексуалларнинг жинсий муносабати сахналари кўплаб киноларда мавжуддир. Актерлар экранда номуносиб хулқ-атворни намоиш қиладилар, ўғирликларни, қотилликларни, жодугарликни кўрсатадилар. Яна, сюжетга кўра фақатгина салбий рол ижрочиларигина бундай номуносиб хулқни намоиш қилмайдилар, бу кўпинча, бу асарнинг қахрамонлари ва уларнинг ёрдамчиларига хосдир. Кўпинча диалогларда бутун бошли сўқинишлар янграйди, уларнинг орасида Худонинг исми ҳам эшитилиб туради.

Кўплаб киноларда бизлар буни шунчаки қабул қилмаймиз, балки кутамиз ҳам. Лекин айнан шу киноларни 1950йилларда кўрсатганларида эди, томошабинлар даҳшатга тушган бўлар эдилар! Америкаликлар бу қадар кўп сўқинишлар, яланғоч сахналар ва кичкирувчи ахлоқсизликдан нафратланган бўлар эдилар. Одамлар жамоат миқёсида норозилик билдирган бўлар эдилар: “Нима учун бу кинода икки нафар оила қурмаган, лекин бирга яшаётган одам тасвирланган, боз устига, улар тўшакда кўрсатилган ва бу қабул қилса бўладиган ҳисобланади?! Нима учун буни нормал ҳаёт тарзи қилиб кўрсатмоқдалар? Нақадар шармандалик! Бу ярамаслик!” Томошабинлар бундай кинога бойкот эълон қилган бўлар эдилар.

Шундай қилиб, нима содир бўлди? Наҳотки Худо нормал, қабул қилса бўладиган ва яхши хулқ-атворнинг янги стандартини эълон қилган бўлса? Наҳотки ҳамма нарса мумкинлигининг чегаралари сурилган бўлса? Бизлар ақлироқ бўлдикми? Ёки эллигинчи йилларда эски дунёқарашли эдик, энди эса ривожланиш келдимиз?

Агар реал статистикага қарасак, биз кўрамизки, кинолардаги кескин ўзгаришлар шунчаки жамиятдаги ахлоқ стандартларининг ўзгарганини ўзида акс эттиради. Яқинда олиб борилган тадқиқот шуни кўрсатдики, эркаклар билан никоҳсиз яшаётган аёлларнинг сони 1982йилдаги билан солиштирганда уч баробар ошган. US News & World Report нашриёти маълумотига кўра хабар қилинадики, 2006йилдан 2010йилгача вақт мобайнида ўн беш ёшдан

қирқ ёшгача бўлган аёлларнинг қарийб ярми(48фоизи) никоҳгача эркаклар билан яшашган, бу 2002йилдагидан 11фоиз кўп бўлиб, 1995йилдагидан 41фоизга сакраган. Бизнинг ўзгараётган маданиятимиз ҳақида статистик маълумотларни кўрсатишни давом эттиришим мумкин, лекин китобнинг мазмуни бу ҳақида эмас.

Одамнинг ҳаётининг кадри йўқ, деган фикрни дунё мажбуран қабул қилдиришга ҳаракат қилади. Ҳақиқатан, жамиятда қимматбаҳо ўзгаришлар ва ривожланиш бор. Илм-фандаги, технологиядаги, алоқа соҳасидаги, тиббиёт ва бошқа соҳалардаги қўлга киритилган ютуқлар одамзоднинг маҳсулдорлик қобилиятини ошириб, унга фойда келтирмоқда. Бу Худонинг биринчи амри: “Серпушт бўлинглар ва кўпайинглар”га тўғри келади (Ибт. 1:22).

Ахлоқдаги ўзгаришлар қандайдир қадриятга эгами? Ёки уларнинг асосида очкўзлик, ҳирс ва мартабапарастлик ётадими? Бизлар болаларнинг тарбиясини ўзаро никоҳда бўлган икки нафар эркак ёки икки нафар аёлга ишониб топширганимиздан болалар нима наф олдилар? Ахир бола учун бундай ғамхўрлик шакли мулоим она ва мард ота бўлган оиладан яхшироқми, ёки бу ўзгаришлар нотўғри истакларни(бизнинг kosmos сўзини таърифлашимиздаги сўнгги қирра) қондириш учун қилинган эдими?

Эркак ва аёл никоҳсиз яшаб ва ўзларини оилага бағишлашни истамасдан боланинг ҳимоясини таъминлайдиларми ёки бундай иттифоқ ота-оналарнинг худбинона истакларини ҳамда уларнинг бағишланмаганликларини қондириш учун рухсат берилган эдими? Молни ишлаб чиқарувчи ёки сотувчи ҳақиқатни бузиб кўрсатса ва сотиш даражасини кўтариш учун ноҳақ усулларни кўлласса, у миջозни бойитадими ёки ўзининг очкўзлигини қондирадими? Қонун томонидан рухсат берилган марихуанани қабул қилиш мия хужайралари фаолиятига ижобий таъсир кўрсатадими? Наҳотки олимларнинг чоп этилаётган ҳисоботлари гиёҳванд моддалар қабул қилиш натижасида мия хужайраларининг доимий равишда ҳалок бўлиши ҳақида хабар бермаётган бўлса? Наҳотки мазкур ҳамма қабул қилган нотўғри истакларлардан бирортаси бизларни Яратувчига яқинлаштира олса?

Муқаддас Ёзув бизларга айтадики, дунёнинг урф-одатлари бизнинг авлодимиз одамлари орқали маҳорат билан ҳаракат қилувчи қонунбузарлик руҳлари томонидан тайинланган (Эф. 2:2га қаранг).

Бошқача қилиб айтганда, kosmos – бу қоронғилашган онглари томонидан яратилган маданиятдир. Ҳаворий Юҳанно куйидагини айтиб бизларни ҳар қандай шубҳадан маҳрум қилади: “Биламизки, биз Худоданмиз, бутун дунё эса ёвузлик остидадир” (1 Юҳ. 5:19). Дунё Худонинг юраги ва Унинг ҳокимиятидан тобора ва тобора узоқлашиб бормоқда. Бу узоқлашиш кўринарли даражада яққол ёвузлик ёки Худонинг Сўзига қаршилиқ шаклида эмас, дунёда содир бўлаётган ўзгаришлар кўпроқ ривожланиш ва умумбашар эзгулик ниқоби остида бормоқда. Лекин афсуски, ҳақиқат шундан иборатки, Яратувчининг юрагидан олиб кетиб, дунё ўз фуқароларини ямлаб ютаётти.

“Библиявий сўзларнинг янги халқаро қомусида” янада чуқурроқ таъриф берилмоқда: “Дунёвий ўйлаш тарзи – баъзи одамларнинг жаҳлини чиқарадиган машғулотлар билан шуғулланмаслиқдир. Бу – ўз маданияти дунёқараш, кадриятлари ва муносабатларини Худонинг Сўзи ҳукмига чиқармасдан, ўйламаган тарзда қабул қилишдир”. Бошқача қилиб айтганда, дунёвий ўйлаш тарзига эга бўлганимизда, бизлар нимани яхши деб ва нимани ёмон деб ҳисоблаш учун стандарт белгилаш манбаига айланамиз. Жамиятда намуна ўрнатадиган дунёқарашлар, кадриятлар ва муносабатлар – кўзлар ҳирсидан, мансабпарастликдан, обрў, машҳурликка чанқоқлик ҳамда танага эрк беришдан илдиз олади.

“Дунёни ҳамда дунё таклиф қилаётган нарсаларни севманглар. Агар сизлар дунёни севсангизлар, унда сизда Отанинг севгиси йўқдир. Чунки дунё фақатгина жисмоний лаззатлар истагини, кўзларимиз кўраётган нарсаларни ишташни ҳамда ўз муваффақиятларимиз ва ютуқларимиздан мағрурланишни таклиф қилади. Бу Отадан эмас, балки шу дунёдандир” (1 Юҳ. 2:15,16, NLT, инг. тилидан таржима).

“Дунё фақат...таклиф қилади” сўзига диққат қилинг. Дунёнинг таъсирини қандай билиб олиш ёки Ёқубнинг фикри бўйича, сизларни ютиб юборишни излаётган зинокорларни билиб олиш шу сўзларда қисқача аён қилинган.

Илтимос, Масихнинг азиз издоши, мени эшит: дунё сени ютиб юбориш имконини изламоқда. Дунёнинг муносабатларга таклифи кўпинча асир қилувчи сўзлар, мантиқ, тилёғламалиқ, имкониятлар,

куч, нуфуз ва доимо шахсий манфаат ва ёки лаззатни таклиф қилиш ҳамроҳлигида бўлади. Бу илон Ҳаввани йўлдан урган тилёғла-маликдан ҳеч нимаси билан фарқ қилмайди. У аниқ ўзига ёқиб қолган эракни кўз тагига олган зинокор аёл кабидир. У уни ўз тўрига ўрайди, эракни бу аёл унга кераклигига ишонишга мажбур қилади. Бу тўр ҳеч нимани хаёлига келтирмаган қурбонни камраб олади ва аёл ундан истаган нарсасини олади.

Дунёнинг тўри ўз истагини амалга ошириш ва имонлиларни Худонинг хузуридан, Унинг ҳаётидан ва баракаларидан йироққа олиб кетиш учун маккорлик билан қурбонларини – масихий бўлмиш одамларни асир олади. Ҳикматлар китобининг муаллифи дунёнинг тўшаги – бу ўлимнинг ғори эканини, унинг йўллари эса дўзахга олиб боришини дадиллик билан таъкидлайди. У огоҳлантирадики, “у ўзининг асир қилувчи кучи билан кўплаб эракларни ва аёлларни яралади ёки ўлдирди” (Ҳик. 7:21-27га қаранг).

Нима дунё эмас?

Дунёни таърифлашда урғу ниятларга эмас, кўпроқ шаклга берилади. Легализм, яъни қонунчилик жамиятига тушиб қолган ёки унда улғайган самимий имонлиларнинг фикрларини эшитганимда, менинг юрагим жуда қайғуради. Қонунчилик ҳақида кўп гапиришади, бу сўзни кўпинча нотўғри ишлатишади, шунинг учун давом эттиришимдан олдин унга таъриф беришим керак бўлади. Қонунчилик сўзининг луғатий таърифи – “қонун ёки кўрсатмага қатъий содиқлик, айниқса, руҳга содиқликнинг ўрнига кўрсатмага содиқлик. Маълум қонунларга бўйсунушдан келиб чиққан ҳолда хулқ-атворни ҳукм қилиш”.

Бизлардан кўпчилигимиз масихийликнинг ўлик шакли муҳи-тида пайдо бўладиган дахшатли воқеаларни эшитамиз. Чўпонлар минбардан қатъий амал қилиш зарур бўлган қоида ва нормаларни баланд овозда айтиб, Муқаддас Ёзувни силкитадилар. Улар аёлларни, агар аёллар шим кийишса, замонавий кийим кийишса, қим-матбаҳо тақинчоқлар тақишса, пардоз қилишса, пирсинг қилишса, замонавий ва калта соч турмаклар қилишса, сочларини бўяшса – дунёвий юриш-туришда айблайдилар. Сафсатабозларнинг бу воиз-

ликларида эркаклар ҳам ўзларига тегишлисини олишади: уларнинг барча замонавий мулклари пирсинг ва соч узунлиги билан бирга синчиклаб текширилади.

Бу билан воизлар тўхтаб қолмайдилар. Агар имонлини гуноҳкорлар даврасида кўриб қолсалар айблаш ўзини қуттирмайди. Кинотеатрларга ёки қандайдир кўнгилочар тадбирларга борадиганлар танқид остига олинадилар. Уларнинг қабул қилинган одамлар доирасига кирмайдиган ошналари томонга хўмрайиб назар ташлайдилар. Гуноҳкорларга ижодий йўл билан эришиш йўлидаги ҳар қандай ҳаракат имондан қайтиш деб ҳисобланади. Тақиқланган нарсалар ичида: рақс, ижтимоий тадбирларга бориш, дунёвий музиканинг барча тури, телевизор кўриш, жамоатда рангли чироқларни ва тутунни ишлатиш ва бу – агар масиҳий “Исо Масиҳнинг ортидан боришни истаса ва дунёдан озод қолишни истаса” унга бериладиган қоидаларнинг тўлиқ рўйхати эмас.

Мен қонунчиларнинг фақатгина бир неча мақсадларини атадим, аммо қонунчиликнинг кўпроқ яширин, лекин камроқ хавфли бўлмаган шакллари бор. Буларни кўпинча нажотга эришиш, руҳий ўсиш учун тўлиқлигича ёки қисман одамлар тўғри қилишлари керак бўлган стандарт сифатида қабул қилишга мажбур қилишади ёки одамни ташқи белгиларига кўра ҳукм қилишади. Мисоллар қаторига бир неча соат ибодат қилиш, рўза тутиш, Муқаддас Ёзувдаги маълум лавҳаларни ўқиш ва бошқалар қиради. Албатта, буларнинг ҳаммаси фойдали машғулотлар, лекин буларни қандайдир руҳий устунликка эришиш учун қилиш керак эмас.

Баъзан шундай бўладики, бизлар кечиримни қабул қила олмаймиз, шунинг учун қилган ишимиздан оқланиш учун ўзимизни у ёки бу йўл билан жазолаш васвасасига бўйин эгамиз. Шу алфозда, бизлар Исо Масиҳнинг қонини унутамиз ва ўз ишларимизга ишона бошлаймиз.

Легализм, яъни қонунчилик бизлар жамоатда тиришқоқлик билан хизмат қилаётганимиз учун Худога яқинлашиш эшиги кўпроқ очик деган тушунчада намоён бўлиши мумкин. Ёки бизга катта гуноҳларни қилмаганимиз учун Худо бизларнинг ибодатларимизни тезроқ эшитадигандек туюлиши мумкин. Ўзимиз англамаган

холда, бизлар ўзимизнинг руҳий идишимизни яхши хулқ ва ишлар билан тўлдиришимиз мумкин. Қонунчилик “Худога хизмат” билан жамоат бошқармаси хизматларида, кўнгиллилар хизматида ёки қашшоқлар учун ғамхўрлик хизматида доимо машғул бўлиш кераклиги доимий босими туфайли одамга дам олиш ёки ҳаётдан лаззатланиш имконини бермайди. Севги ҳаракатлантирувчи куч бўлишдан тўхтайдди, унинг ўрнини Худонинг илтифотига арзиш учун қилинадиган ҳаракатлар олади.

Қонунчиликнинг бу турининг классик намунаси –бу ўз ҳаётини солиқчининг ҳаёти билан солиштириб(бизнинг замонамизда мафия аъзоси), шаҳарда машҳур гуноҳкорни ҳукм қилган фарзидир. Фарзий ҳовлиқиб ўзининг яхши хулқи учун Худога миннатдорчилик билдирар эди: у гуноҳ қилмас эди, мафия аъзолари қилганларидек одамларни алдамас эди, у зино қилмас эди, доимий равишда рўза тутар эди ва ибодат қилар эди, синагогага сахийлик билан қурбонлик келтирар эди. Ғалати тасодиф билан шу лаҳзада, мазкур руҳий етакчи ўзининг юриш-туриши билан мактанар эди ва мафиянинг бошлиғининг камчиликларини санаб ўтар эди; гуноҳкор эса синагоганинг ҳовлисида Худодан шафқат сўраб турар эди. Исо Масих “мукамал” етакчининг эмас, иккинчисининг оқланиб кетганини айтди.

Шунақа турдаги қонунчилик бу дунёнинг руҳида мустаҳкам илдиз отган, чунки у, у ёки бу одамлар томонидан яратилган қоидалар ҳамроҳлигидаги нуфузга, мағрурликка ва ўз-ўзини қондиришга диққатини қаратади. Шундай қилиб, одам Худога тобе бўлмай қолади ва диққатини ўзига қаратади. Бундай қонунчилик Худонинг хузурига ҳамроҳ бўладиган қувончни ўғирлайди.

Менинг бир тадбиркор дўстим, одамларга жуда катта таъсирга эга. У қонунчиликда ўсган, лекин ундан озод бўлган. Бир куни у менга: “Жон, мен ҳамма қувончли ва қувноқ нарсалар дунёдан ва масихий учун йўл қўйиб бўлмайдиган нарса деб ҳисоблар эдим”, –деди. У қатнайдиган жамоатнинг чўпони ва етакчилари ўз диққатларини ташқи одамга қаратар эдилар, юракда яширин нарсаларга эса эътибор бермас эдилар. Унинг жамоати шаҳарда одамларга таъсир қилиш кучига эга эмас эди. Афсуски, бу жамоатнинг етакчилари Повулнинг қуйидаги сўзларини тушунмадилар: “Чунки

Худонинг Шоҳлиги ейиш ва ичиш эмас, балки Муқаддас Рухдаги қувонч, ҳақлик ва тинчликдир” (Рим. 14:17).

Рухда бўлиб, бизлар улкан, барқарор қувончни ҳис қиламиз. Қувонч гуноҳларидан ҳалок бўлаётган одамлар учун мафтункордир, чунки у дунёда йўқ. Исо Масих барча самимий, ҳатто жамиятнинг энг ўтакетган гуноҳкорлари учун жозибали эди. Қонунчилик таълимоти орқали нажотни қўлга киритишга ёки Масихда ўсишга ҳаракат қиладиган ҳар қандай одам ҳақиқий қувончга эга эмасдир. Бундай одам жуда кичкина дунёда яшайди, чунки ундан бошқача яшайдиган ва ўйлайдиган одамларнинг барчаси билан суҳбатдан ўзини тортади.

Мазкур тадбиркор қатнайдиган жамоатнинг етакчилари Повулнинг Колосаликларга мактубидаги сўзлари устидан фикр юритсалар яхши бўлар эди:

“Шундай қилиб, агар бу дунёнинг қонунлари учун Масих билан бирга ўлган бўлсангизлар, у ҳолда, нима учун сизлар худди бу дунёнинг одамлари каби “ушлама”, “ема” ва “тегма” деган қоидаларга бўйсуниб яшаяпсизлар? Бу қоидаларнинг ҳаммаси ишлатилиб йўқ бўладиган нарсалар ҳақидаги инсонларнинг қоида ва тушунчаларидир. Балки бу қоидалар кўринишидан доноликдир, аслида эса, ўзбошимча диндорлик, ўзидан кечиш ва ўз баданига нисбатан қаттиққўллик ғоясини мажбурлаб сингдиради. Аслида эса улар ҳирслар ва ёвуз ўйлар устидан ғалаба қозонишга умуман ёрдам бермайди” (2:20-23).

Қизик, Повул диндорликнинг, ўзидан кечишнинг ва ўз баданига нисбатан қаттиққўлликнинг қонунчилик қоидаларини бу дунёнинг кучига киритади. Бу жинсий бузуқлик, қотилликлар, ўғирликлар, ичкиликбозлик ва бошқалар гуноҳ эмас, дегани эмас. Бу – дунёнинг қонунларига кўра яшашнинг бошқа шаклидир. Қонунчилик билан боғлиқ одамлар, улар: “Дунёдан ўзингизни тийинг”, – деб, жон – жаҳдлари билан воизлик қиладиган дунё уларни куликда тутиб турган айнан ўша тизим эканини англамайдилар.

Повулнинг сўзлари жумбоғининг ечими “ёвуз фикрлар устидан ғалаба”дир. Қонунчилик одамнинг юрагини покламайди, юрак – бу дунёнинг кучлари шикастлашни истайдиган нишондир. Айнан

шунинг учун ёзилган: “Асраладиган ҳамма нарсадан кўра кўпроқ юрагингни асра, чунки ҳаёт булоқлари ундандир” (Ҳик. 4:23).

Исо Масих демоқда: “Яхши одам юракнинг яхши хазинасидан яхшилиқ чиқаради...” (Мт. 12:35). Асосийси, бизлар ичимизда нимани сақлаймиз, нима биз учун қадрият ҳисобланади, ана шундадир. Ўз юрагингизни покланг ва шунда ҳаётдаги ҳамма ташқи нарсалар Худо яхши деб ҳисоблайдиган нарсалар билан буткул уйғунликда ўз ўрнига тушади.

Хулоса қиламиз: дунё ташқи эмас, балки ички одамга ҳужум қилади. У одамнинг истаклариغا, ниятлариغا ва юрагининг ҳамда онгининг йўналтирувчи кучига кириб боради. Айнан шу жанг майдони ҳисобланади, ўргимчак тўри айнан шу ерда тўқилади. Айнан шу ерда дунё билан дўстлик ва зино бошланади ва бу одамни тобора ютиб юборади. Бу жамоатга кам қатнайдиган одам билан ҳам, бирор йиғинни қолдирмайдиган ва хизмат билан фаол шуғулланадиган одам билан ҳам содир бўлиши мумкин.

Энди дунё нима эканлиги ҳақида аниқроқ тасаввурга эга бўлиб, келинг, дўстлик масаласига ўтамиз. Дунё билан дўстлик нимани англатишини қандай тушуниш мумкин? Қандай қилиб у билан зино қилиш мумкин? Бу ҳақида бизлар кейинги бобда фикр юритамиз.

ДЎСТЛИК

...Бизнинг Худо билан дўстлигимиз
Унинг Ўғлининг ўлими орқали қайта тикланди.
— Римликларга 5:10 (NLT, инг. тилидан таржима)

Юрагингиз нимага ёпишса,
Ўша сизнинг Худойингиздир.
— Мартин Лютер

Хамманинг дўсти бор, ҳамма дўстлари бўлишидан кувонади. Болалигимда менинг икки яқин дўстим бор эди: Дэнни ва Глен. Ҳамма бўш вақтимни мен улар билан ўтказар эдим. Бизлар спорт билан шуғулланар эдик, велосипед учар эдик, ниманидир ўрганар эдик, турли хил ўйинлар ўйлаб топар эдик, шаҳарга борар эдик ёки шунчаки ўтириб, суҳбатлашар эдик. Бизлар ўзимиз учун муҳим бўлган мавзуларда: дўстлар, қизлар, ўқиш, мактабдаги тадбирлар, спорт, келажакдаги режалар ва бошқа кўплаб нарсалар ҳақида суҳбатлашар эдик. Бизнинг муносабатимиз соғлом ва мустақкам дўстлик муносабати эди. Бизлар бир-биримизни яхшироқ, кучлироқ, донороқ бўлишга, ўз ички имкониятимизни тўлиқ ишга солишга руҳлантирар эдик. Бизлар бир-биримизни ҳимоя қилар ва қўллаб-қувватлар эдик, қийин вазиятларда бир-биримизга ёрдам берар эдик. Бошқача қилиб айтганда, ҳамма ишлардан кўра менга дўстларим билан вақт ўтказиш ёқар эди.

Сизда-чи? Ўз болалигингиздаги дўстларингизни ёдга олинг. Дўстликнинг асосий кўрсаткичларини айтишга ҳаракат қилинг. Менинг ишончим комил, агар мен улар орасида биргаликда вақт ўтказиш, муносабатлар, бир-бирини тушуниш, умумий қизиқиш-

лар бўлади, десам сиз рози бўласиз. Севги, ишонч, ҳурмат, ҳазил ва ўзаро майл ҳам жуда муҳим. Албатта, ҳар бир муайян вазиятда бошқа кўплаб кўрсаткичларни ажратиб кўрсатиш мумкин. Аммо бизларнинг ҳар биримиз учун биргаликда вақт ўтказиш ёкиши ҳамма нарсадан муҳимдир.

Ёзув дўстлик ҳақида ижобий сўзлайди. Менинг сеvimли оятларимдан бири: “Хушбўй мой ва хушбўйликлар ҳиссий лаззат берганидек, ширин дўстлик қалбни янгилайди” (Ҳик. 27:9, The Message, инг. тилидан таржима). Бизлар ёлғизликда яшаш учун яратилган эмас эдик, улфатчилик одамни жонлантиради. Худонинг илк ижодида айнан шу нарса етишмас эди. У деди: “Одамнинг ёлғиз бўлиши яхши эмас...” (Ибт. 2:18га қаранг). Бизлар унинг суратида дўстлашиш ва дўстликдан лаззатланиш истаги билан яратилганмиз.

Лекин қарама-қарши томони ҳам бор. Исо Масих, Ёқуб ва Юҳанно дўстликнинг маълум турини салбий оҳангларда таърифламоқдалар. Ҳаворийнинг сўзларини яна бир бора ўқинг: “Зинокорлар ва фоҳишалар! Дунё билан дўстлик – Худога душманлик эканлигини билмайсизларми?! Шундай қилиб, ким дунё билан дўст бўлишни хоҳласа, у Худога душман бўлади” (Ёқуб. 4:4). Бу шунчаки салбий оҳанг эмас, Ёқуб тўғри, очик ва дадил сўзламоқда! Қандай белгилар дунё билан дўстликнинг белгилари эканлигини кўриб чиқамиз.

Классик муносабат

Олдинги бобда биз билдикки, *philia* сўзи “дўст бўлиш” ёки “дўстлашиш”, шунингдек, “севиш ва севилиш”ни билдиради. “Библиявий сўзлар қомуси”да дейилади: “Юнон дунёсида дўстлик тушунчаси яхши ривожланган эди. *Philia*... “ганишлик”нинг кенг маъносида, шунингдек, чуқур маънодаги шахсий ва яқин муносабаталарни, ҳақиқий боғланганликни билдириш учун ишлатилар эди”. Аслида, Ёқуб ишлатаётган сўз дўстлик тушунчасининг кенг кўламида ишлатилади. Ҳаммамиз биламизки, муносабатларнинг турли даражалари мавжуд, Ёқуб айтаётган дўстлик ҳамма кўламни камраб олади. Сўнгра бу тушунчанинг бор спектри тўғридан-тўғри хиёнат билан боғлиқ.

Худога қарши зинокорлик оилали эркакнинг хиёнати оддий саҳнасидан кам фарқ қилади, шунинг учун одатий муҳаббат саргузашти босқичларини кўриб чиқамиз. Кўпинча, эркак танишувларининг биринчи кунидан жазмани билан тўшақда бўлиб қолмайди, ҳаммаси атайин ёки бехосдан амалга ошириладиган кўнгил олишлардан бошланади.

Бошида бу икки кишининг шунчаки учрашувлари, бунда улар бир-бирлари билан танишадилар. Бу ижтимоий тармоқлар орқали ёки юзма - юз бўлиши мумкин. Танишиш жараёнида учкун ёнади. Кўпинча эркакнинг қизиқиши турмуш ўртоғи билан яқинлик эҳтиёжи қондирилмаганлиги учун қамчиланади. Жуда кам ҳолатларда оиласига хиёнат яқинроқ жисмоний ва ҳиссий муносабат қуриш истаги туфайли амалга ошади. Илк учрашувлар беайб туюлади, лекин ҳар дафъа билан бир-бирларига қизиқиш кучаяди. Сўнгра телефон рақамлари ва электрон манзиллар билан алишиш содир бўлади.

Эркак ва аёл смс-хабарлар, электрон хатлар, телефон қўнғироклари билан алишишни давом эттиришлари жараёнида ёки улар тасодифан бир-бирлари билан “тўқнаш келган”ларида майл ошаверади. Бу уларнинг муносабатлари даражасини чуқурлаштиради. Улар бир-бирларига ташна бўладилар, лекин улардан бирортаси буни тан олишга тайёр эмас. Тилга чиқарилмаган майл муносабатлар ривожланишидан завқланиш ҳамроҳлигида кечади. Улар аллақачон рухсат берилган дўстлик бўсағасидан ҳатлаб ўтдилар.

Сўнгра улар бир пиёла чой ёки тушлик баҳона учрашиб, хилват жой танлаб, яна бир олға қадам қўядилар. Одатда шу даврда уларнинг бир-бирларига ҳиссиётлари ошқор бўлади.

Энди эркак доимо у ҳақида ўйлайди ва у билан бирга бўлишни иштиёқ билан истайди. Хотини ҳам, дўстлари ҳам билиб қолмаслиги учун улар қандай қилиб пинҳона учрашишлари мумкинлиги ҳақида орзу қилади ва режалаштиради. Унинг юраги хотинидан совуган, у бошқа аёл ҳақидаги фикрларга тўла. Ҳатто хотинининг ёнида бўлиб, у фикрларида ва хаёлларида бошқа аёлнинг ёнида. Эртами, кечми, улар бир тўшақда бўлиб қоладилар.

Ҳаммаси қандай бошланди? Уларнинг танишувлари босқичидаги номаъқул фикрлар ва суҳбатлардан. Қайси лаҳзада уларнинг

муносабатлари зинога айланди? Улар шахсий алоқа воситалари рақами билан алишишганларидами ёки хилватда учрашганларидами? Ёки у илк бора уни тутганидами? Илк ўпичданми? Ёки улар ечиниб, тўшакка ётганларида бу содир бўлдими?

Аслида, бу юқорида айтиб ўтилганларнинг ҳаммасидан олдин содир бўлди. Матто хушхабаридоги куйидаги оятда Исо Масиҳ буни шундай ёритади: “Наҳотки сизлар тўшакка ётмаганим учунгина муқаддаслигимни сақлаб қолдим, деб ўйласанглар? Сизларнинг юракларингиз ҳирсдан танадан кўра тезроқ булғаниши мумкин”(5:28, The Message, инг. тилидан таржима). Юрак – бу бизлар яшайдиган жой, ташқи ҳаракатлар шунчаки унинг ортидан боради. Зино эркак аёлга нисбатан майл ҳис қилган вақтда, қаердадир уларнинг танишув даврида бошланган эди.

Дунё билан дўстлик

Худди шунингдек, дунё ҳам бизларни “илк муҳаббат”дан олиб кетади. Ҳаммаси қизиқиш уйғотишдан бошланади. Қизиқиш сабаби ҳазил, лаззат, қулайлик, завқланиш, ишқий саргузашт, муваффақият ёки бошқа бирор мафтункор ҳолат бўлиши мумкин. Танишиш мен кўрсатиб ўтган биринчи мисолдагидек – оммавий ахборот воситалари орқали ёки юзма – юз бошланиши мумкин. Кўпинча бу бизнинг Худо билан шахсий муносабатларимиздан қониқмаслигимиз учун содир бўлади. Бизлар У билан дўстликдан завқланиш ҳиссини йўқотамиз. У билан суҳбатлашиш вақтингиз қуруқ ва зерикарли бўлиб боради. Бизнинг дўстликка эҳтиёжимиз бизни бошқа томонга тартади.

Бизлар ҳар дафъа дунёга вақтимизни сарфлаганимизда, дунёнинг ўзига тортиши ошади. Тез вақт ичида бизнинг фикрларимиз ва ҳиссиётларимиз асир тушиб қолади. Агар Повулнинг иккита турли жамоатларга айтган сўзларига диққат билан қарасак, бизлар уларда бизни дунё билан зино қилишдан ҳимоя қилишга қодир огоҳлантиришни топамиз, агар бизлар унга эътиборсизлик қилмасак:

“Шундай қилиб, агар сизлар Масиҳ билан бирга тирилган бўлсангизлар, унда юқоридаги нарсаларни, яъни Масиҳ Худонинг

ўнг томонида ўтирган жойдаги нарсаларни изланглар. Ер юзидаги нарсалар эмас, балки юкоридаги нарсалар хақида фикр юритинглар” (Кол. 3:1,2).

Сиз унинг сўзларини диққат билан ўқиб чиқдингизми? Агар бундай бўлмаса, яна бир бора ўқинг ва курсив билан ажратилган сўзларга алоҳида диққат қаратинг: изланглар ва фикр юритинглар. Биз нимани изласак, бизнинг онгимиз шу хақида фикр юритади. Давом эттиришдан олдин, келинг, Повулнинг Римликларга айтган сўзини кўриб чиқамиз. Яна фикр юритиш сўзига эътибор берамиз.

“Чунки тана изми бўйича яшовчилар танавий нарсалар хақида, Рух изми бўйича яшовчилар эса рухий нарсалар хақида фикр юритадилар. Тана изми бўйича фикр юритиш – ўлимдир, Рух изми бўйича фикр юритиш эса – хаёт ва тинчликдир. Тана изми бўйича фикр юритиш Худога душманликдир...” (Рим. 8:5-7).

Душманлик сўзига эътибор қилинг. Ёкуб мактубининг юнонча матнида(4:4) айнан шу сўз қўлланади: *echthra*. Стронг луғатида у куйидаги тарзда белгиланади: “душманлик... қаршилиқ учун сабаб”. Повул яна бу дунё билан боғланган имонлиларга мурожаат қилмоқда.

Менинг Лизага бўлган мухаббатимгина мени хиёнат қилишдан тутиб турмайди, яна унинг ғазабини ўзимда ҳис қилишни истамаслик ҳамдир. Агар зино қилганимда эди, мен унинг душманлиги нишонига айланар эдим. Мен жуда яхши кўрган шахс менга душман, золим ва ҳафсаласи пир бўлган одам бўлишини истамайман. Аммо Повул ва Ёкубнинг айтаётганлари билан таққослаганда, бу душманлик аҳамиятсиздир, чунки бирорта масихий, соғлом онгли ҳолида ўзида Худонинг душманлигини ҳис қилишни истамаган бўлар эди. (Ёдда тутинг, Ёкуб ва Повул имонлиларга мурожаат қилмоқдалар).

Йонаҳ улкан китнинг қорнида бўлиб қолиб, Худонинг душманлигини ўзида ҳис қилди. Самсон уни ҳис қилди ва кўзларини йўқотиб, қулликка тушди. Илий Худонинг ғазабини ҳис қилди ва унинг ўғиллари ердан олинган куннинг ўзида оламдан ўтди. Шоул, Бальом, Йоав, Александр кумушчи ва бошқа кўплаб мисоллар ҳам бор. Худони хафа қилиш – бу ёмон иш.

Агар кўпроқ мисолларни кўришни истасангиз, унда Исо Масиҳнинг Ваҳий китобида жамоатларга мурожаатига қаранг. Булар юқоридан туғилган имонлиларга эга реал жамоатлар эдилар. Раббий билан муносабатлар соҳасида виждонини ютган жамоатга У унинг чироғини – унинг нуруни силжитишини айтиб таҳдид қилди (Вах. 2:5га қаранг). Бошқасини Худо у билан курашиши ҳақида огоҳлантирди (Вах. 2:16га қаранг). Учинчисига касаллик тўшаги ва буюк қайғу билан таҳдид қилди (Вах. 2:22га қаранг). Тўртинчисига У ўғри каби келишини айтди (Вах. 3:3га қаранг). Бешинчиси ҳақида уни оғзидан чиқариб ташлашини айтди (Вах. 3:16га қаранг). Хулоса битта: ҳеч ким Худонинг ғазабини ўзида ҳис қилишни истамайди!

Римликларга мактубда (8:5) “ўз фикрларингни йўналтиринглар” дейилади(инглиз тилидагида). Бу ердаги асосий сўз – йўналтириш. Бу сўз устида фикр юритайлик. Тасаввур қилинг, кўчада қиш, сизнинг уйингиздаги термостат 21градусгача иситишга йўналтирилган. Кўчада ҳарорат минус 20градус. Кимдир шошиб уйдан чиқди ва ортидан эшикни маҳкам ёпмади. У уйдан узоқлашади ва бир неча дақиқадан сўнг кучли шамол кириш эшигини кенг очади. Сиз уйнинг бошқа яримдасиз ва уйдаги ҳарорат бирдан тушиб кетганини тезда сезиб қоласиз. Сиз сабабини излай бошлайсиз ва кенг очик кириш эшигини кўрасиз, у орқали уйга қор ҳавоси ёпирилиб кираётган бўлади. Сиз шу лаҳзада эшикни ёпасиз, лекин ҳарорат уйда аллақачон 15градусга тушди. Кейин нима бўлади? Ҳарорат тушганидан, термостат иситиш тизимига уйнинг ҳарорати белгиланган даражагача қайта тикланмагунича иситишни кучайтириш ҳақида сигнал юборади. Бу учун ҳатто сизнинг иштирокингиз ҳам керак бўлмайди, ҳароратнинг ўзи 21градус белгисигача кўтарилади.

Ўз хотинига хиёнат қилган эркак мисолига қайтамиз. Бир неча йил олдин, у унинг кўнглини олишга ҳаракат қилаётганида, унинг майли ва истаклари унга йўналган эди. У унинг ёнида бўлишни, у билан яқиндан танишишни, кейинчалик унга турмушга чиқиши учун кўлини сўрашни орзу қилган эди. У эрталаб турганида, ишга бораётганида, тирбандликда туриб қолганида ва айниқса, оқшом ухлашга ётаётганида киз унинг фикрларида эди. Бошқача қилиб айтганда, агар нимадир аниқ нарса ҳақида ўйлаш зарурияти бўлмаса, унинг онги йўналтирилган шахсга: унга қайтар эди.

Унинг дўстлари доимий равишда уни суҳбатдан чалғиганида тутиб олар эдилар. Улар: “Биродар, сен қаердасан?” – дер эдилар.

У хижолат бўлиб одатда: “Кечиринглар, йигитлар, менинг ташвишим кўп”, – деб жавоб берар эди. У аслида киз ҳақида ўйлаётганини дўстларига тан олгиси келмас эди, чунки бу уларнинг калака қилишларига олиб келади, деб кўрқар эди. Унинг фикрлари унга йўналтирилган эди.

Аммо кейин, унаштирувдан сўнг, тўйдан сўнг, бир неча фарзандлар туғилганидан сўнг у бошқа аёл билан муҳаббат муносабатида бўлиб қолди. Айнан шундай сюжетнинг ривожланиши содир бўлди. Янги киз доимий равишда унинг онгида эди. У бирор нарсага диққатини жамлашига тўғри келмаганида, унинг фикрлари доимий равишда мана шу нотўғри йўналишга қайтар эди. Ҳатто ўзининг хотинининг ёнида бўла туриб, у янги муҳаббатига майл ҳис қилар эди. У билан учрашувни излар эди, чунки унинг онги у ҳақидаги фикрларга йўналди. Уйдаги термостат унда белгиланган ҳароратни автоматик равишда тиклагани каби, онг ҳам нимага йўналтирилган бўлса ўшанга қайтади.

Бунинг имонлиларга нима даҳли бор? Бизлар нажот топганимизда, бизни муҳаббат тўлдиради. Бизлар уйғонганимизда, нонушта қилаётганимизда, машинада кетаётганимизда, ишда, тушлик вақтида, ишдан сўнг, ўзимиз қолганимизда ва айниқса, ухлашга ётаётганимизда Исо Масиҳ ҳақида ўйлаймиз. Биз Муқаддас Рух билан суҳбатлашишга ташна бўламиз. Бизлар навбатдаги йиғинни завқ-шавқ билан кутамиз, одамларга Исо Масиҳ ҳақида сўзлаб берамиз ва бошқа масиҳийлар билан Худонинг йўллари ҳақида суҳбатлашамиз. Бошқача қилиб айтганда, У бизнинг фикрларимизни қамраб олади, бизнинг майлимиз Унга йўналтирилган.

Вақт ўтмоқда. Қачонлардир бизлар хизмат йиғинини кутар эдик, Худонинг ҳузурини ҳис қилар эдик, Унга сажда қилар эдик ва Унинг Сўзини эшитар эдик. Энди эса бизлар хизмат йиғинларда шунчаки жисмоний бормиз, онгимизда эса бошқа воқеликка учиб кетамиз. Фикримиз осонлик билан сеvimли спорт гуруҳимизга, дўкондаги буюмларни арзон сотиш кунига, келаётган тадбирлар, ишдаги бўлажак шартномага, бизлар таклиф этилган байрамга ва

бошқа ишларга осон ўтиб кетади. Нима бўлди? Бизнинг фикримиз чалғийдимми ёки онг йўналтирилган фикрларга, бизлар эхтирос билан излайдиган нарсаларга қайтмоқдами? Бизлар ўзимиз англамаган ҳолда бошқа севимлиларни танлаб қўймадикми?

Менинг ҳикоям

Мен сизлар билан ўз ҳикоям билан ўртоқлашмоқчиман. Мен Пердью университетида иккинчи курсда ўқиётганимда, бизнинг талабалар шаҳарчамиз масихий талабалари тўғарагидан менинг олдимга икки нафар йигит келишди ва менга тўрт илоҳий қонунни айтиб беришди. Менинг қўзларим очилди ва мен ҳаётимни Исо Масихга топширдим. Шу лаҳзада мен Худога иштиёқ билан ёндим. У мен учун мутлақ воқе бўлиб қолди, мен Исо Масихни қаттиқ севиб қолдим ва менга инъом қилинган озодлик учун Ундан бекиёс миннатдор эдим. Мен У ҳақида мени тинглаганларнинг барчасига, ҳатто тингламаганларга ҳам айтиб берар эдим. Биродарлар мени қора рўйхатга тикишга ҳаракат қилишар эди(мени тўғарак аъзолигидан чиқариш), чунки ҳамма ўтиришларда мен фақат Исо Масих ҳақида сўзлар эдим.

Бизнинг биродарлар тўғарагимиздаги барча биродарлар, улар “опа-сингиллар” деб атайдиган бир неча қизларни билар эдилар. Улардан икки нафари биологик опа-сингиллар эдилар, улар тўғарак аъзоси бўлмиш олтмиш нафар йигитларнинг қарийб ярми билан тўшақда ётган эдилар. Агар биродарлардан бирортаси жинсий муносабатни истаб қолса, бу қизлар доимо улар учун очиклигини улар билар эдилар.

Улардан бирини бизлар Масихга олиб келдик ва ўша куннинг ўзида у опасини Масихга олиб келди. Бизлар уларнинг бузук ҳаёт тарзлари ҳақида уларга ҳеч нима демадик, уларнинг ўзлари бирдан нига биродарлар билан жинсий алоқа қилишдан тўхтадилар ва илгари ўзлари бирга ётган йигитларга гувоҳлик бера бошладилар. Биродарлар жуда ғазабландилар. Мен етакчилардан бири эдим, чунки ўшанда талабалар шаҳарчасида, тўғарак биносида Муқаддас Ёзув дарсларини олиб борар эдим.

Ахийри, менинг хонамга вице-президент келиб деди: “Жон, бизлар сени тўғарак аъзолигидан чиқармоқчимиз”. Сўнгра у шундай

сўзларни айтди: “Нима учун сен тўғаракнинг бошқа масиҳийлари каби бўла олмайсан?” У якшанба кунлари жамоатга қатнаган, лекин шу билан бирга, қизлар билан ётиб юрган, ўттиришларда ичадиган ва бизнинг биродарлигимизда нормал ҳисобланган бошқа кўплаб бузуқ ишлар билан шуғулланиб юрган йигитлар ҳақида сўзлар эди.

Бу кучли босим остида бўлиш вақти эди, лекин ҳатто тўғаракда иккинчи бошлиқ бўлган одам мени аъзоликдан чиқаришни ваъда берган бўлса ҳам, у ҳеч нима қила олмади. Улар менга қарши етарлича овоз тўплай олмадилар. Бизлар кўп йигитларни Масихга олиб келган эдик ва уларнинг ҳаммаси мени қўллаб-қувватлади.

Исо Масих билан учрашганимдан ва Уни севиб қолганимдан бир неча ойлардан кейин, футбол мавсуми бошланди. Мен аллақачон учинчи курсда ўқир эдим ва олдинги йиллардаги каби менда ўйинларга чипталар бор эди. Ўтган икки йил мобайнида, мен бирорта ҳам ўйинни қолдирмаган эдим, лекин энди мен Исо Масихга қаттиқ берилганим учун матчлар вақтини Муқаддас Ёзувни ўрганиш билан ўтказар эдим. Талабалар шаҳарчасида жимлик ҳукм сураб эди, чунки ҳамма ўйинга кетар эди. Бу ибодат ва Худо билан суҳбат учун ажойиб вақт эди. Ҳеч ким менга: “Сен футболга боришинг мумкин эмас”, – деган эмас ва мен ҳам футбол кўриш ёки ўйнаш гуноҳ деб ўйлаган эмасман. Кейинги йили мен кўплаб ўйинларга бордим. Лекин ўшанда, учинчи курсда мен уларни қолдирган эдим, чунки Худо билан бўлгим келган эди. Мен Уни чуқур билишни жуда истар эдим. Менинг онгим самовий нарсаларга йўналган эди.

Мен инженер – механик дипломи билан университетни тугатаётганимда, тўғаракдаги кўплаб биродарлар ва бошқа талабалар Раббийни билиб олишди, шу қатори, менинг бўлажак умр йўлдошим Лиза ҳам. Ўша вақтларда у талабалар шаҳарчасидаги энг бузуқ қизлардан бири ҳисобланар эди. Менинг Исо Масихга бўлган эҳтиросли севгим юқумли эди, одамлар мени ёки севар эдилар, ёки мендан нафратланар эдилар. Ўртачаси бўлиши мумкин эмас: агар сиз Жон Биверни учраганингизда эди, сиз тез кунларда унинг юраги ва онги нимага йўналтирилганини билиб олар эдингиз, мендан эҳтирос оқар эди. Мен қандайдир спорт гуруҳининг қайноқ ишқибози ёки қизни бебошларча севиб қолган йигит каби эдим.

Олийгоҳни тугатганимдан сўнг, мен Техас штатидаги Далласга кўчиб ўтдим. Ярим йилдан сўнг, Лиза ҳам у ерга кўчиб ўтди ва тез орада бизлар оила курдик. Мен “Роквел Интернешнл” компаниясида муҳандис бўлиб ишлар эдим. Мен яна менинг Исо Масихга иштиёким ёқмайдиган йигитларни учратар эдим. Улар мени чегарадан ўтаётган ҳисоблар эдилар ва нима учун уларнинг қўпол ҳазилларига кулмаётганимни, номаъкул суҳбатларга ва ишдан кейинги қувноқ ўтиришларда иштирок этмаслигимни тушунмас эдилар. Лекин ишчилар муҳитида менинг дунёқарашим ва хулқ-атворимга масихий-талабалар жамоатидагидан кўра бағрикенглик билан муносабатда бўлар эдилар.

Йигирма икки ойдан сўнг мени жамоатимиз штатига ишга киришга таклиф қилишди. Бу Американинг энг катта ва таниқли жамоатларидан бири эди, у халқаро нуфузга эга эди. Жамоатда ўртача тўрт юз нафар хизматчилар бўлиб, улар турли хизматлар билан машғул эдилар. Мени у ерга ишга таклиф қилганларида, бу менга қарийб иложи йўқ туюлди. Мен ўйлардимки, жамоатнинг хизматчилари гуруҳида бўлиш – бу менинг абадий ҳаётни қўлга киритганимдан кейин энг аъло воқеадир! Мен энди масихийлар билан ишлашни бошлаганимда қувғинлар тугайди, деб умид қилар эдим. Талабалар ташкилотида ва “Роквелл Интернешнл”да бўлгани каби бошқа шиддатли баҳс олиб боришим керак бўлмайди, деб ўйлар эдим.

Ўша вақтларда, “Даллас ковбойлари” гуруҳи миллий футбол лигасида энг зўр гуруҳ эди. Мен уларнинг унчалик ишқибози эмас эдим, чунки Мичиганда ўсган эдим, лекин ҳар душанба мен ҳаманинг “Ковбой”лар ҳақида гапираётганини эшитар эдим. Ҳамкорларим бир чашка кофе учун йиғилар эдилар ва эҳтирос билан олдинги куннинг ўйинини, бошқа ажойиб ўйинларни, ғалабалар ва мағлубиятларни муҳокама қилар эдилар.

Қизиқувчанлик туфайли мен “Ковбойлар”ни телевизордан кўра бошладим. Бошида мен ўйиннинг чорак қисмини ёки ярмини кўрар эдим. Менга “Ковбойлар”ни кузатиш ёқар эди, чунки улар ҳақиқатан зўр ўйнашар эди. Яна бир устунлик болалар билан ўйинни жамоат офисида иқтидор билан муҳокама қилиш имконияти эди.

Ҳаммаси беайб ва безарар бошланди. Аммо маълум вақт ўтганидан сўнг, менинг “Ковбойлар”га қизиқишим ортди ва мен ўйин-

ни тўлиқ кўра бошладим. Мен пайқадимки, телевизор билан катта иштиёқ билан суҳбатлаша бошладим, ўйинчиларни руҳлантира бошладим, баъзан эса уларга кичқирар эдим. Шунгача бордики, мен бирорта ўйинни ва ўйиннинг бирор дақиқасини қолдирмас эдим. Ҳатто ўйин бўлмаган мавсумда, бизлар ҳамкасбларимиз билан бу мавзун муҳокама қилишни давом эттирар эдик, “Ковбойлар” келаси йили ўзларини қандай кўрсатишларини сўзлар эдик. Мен кўпинча спортчилар гуруҳи ҳақида ўйлар эдим, ҳатто уларнинг ўйинларини жамоатдаги йигитлар билан муҳокама қилмаётган вақтимда ҳам. Мен ашаддий ишқибозга айланган эдим!

Кейинги мавсум бошланишидан олдин, мен ўйинни ўйлаб олдиндан завқланар эдим. Ҳар якшанба куни хизмат йиғинидан сўнг мен тўғри уйга бориб, кийимларимни алмаштирмасдан телевизор қаршисида ўтирар эдим. Баъзан мен ҳатто эгнимда ноқулай кийим бўлса ҳам(костюм ва бўйинбоғ) ҳамда чўмилиш хонасига боришим керак бўлса ҳам телевизор қаршисида ёпишиб қолгандек ўтирар эдим. Мен бирор ўйинни ўтказиб юборишни истамас эдим.

Танаффус вақтида мен кийимларимни алмаштириш учун хонага шошилар эдим. Агар Лизага менинг ёрдамим керак бўлса, «Унут, азизам, сахнада “Ковбойлар”», дер эдим. Бизлар танаффус вақтида ёки ўйиндан кейин овқатланар эдик, ҳеч қачон матч вақтида овқатланмас эдик.

Энди мен уларнинг барча рейтингларини билар эдим. Мен диққат билан уларни кузатар эдим ва доимо “Ковбойлар” қандай қилиб янада яхшироқ ўйнашлари мумкинлигини ўйлар эдим. Ишхонада мен бизнинг ўйин ҳақидаги барча муҳокамаларимизда етакчи эдим. Мен ўйин кунида гуруҳнинг чиқиши билан мақтанар эдим, энди суҳбатлар фақат душанба куни эмас, бутун ҳафта давомида олиб борилар эди. Бизнинг жамоатимизда баъзи одамларда мавсумий абонемент бўлар эди ва мен ўйинга таклиф чиптасини олиб қувончдан сакрар эдим. Воқеаларни бироз олдинга ўтказамиз, бир йилдан сўнг, кейинги фаслда нима бўлганига назар ташлаймиз. Бундан бироз вақт олдин, менга оддий, аҳамиятсиз туюлган ибодат билан ибодат қилдим. Лекин мен бу ибодат менинг ҳаётимни нақадар кучли ўзгартиришини ҳатто ўйлаб кўрмаган эдим. Ибодат шунақа эди: “Раббий, мен

Сендан менинг ҳаётимни ўзгартиришингни сўрайман. Мен муқаддас, Сен учун ажратилган бўлишни истайман, шунинг учун агар менинг юрагимда Сенга номаъқул бирор нарса бўлса, буни очгин ва олиб ташлагин”. Бу ибодат нақадар муҳим бўлиши ва у нимани очиши ҳақида мен ҳаттоки тушунчага ҳам эга эмас эдим.

Футбол мавсуми ниҳоясига етаётган эди, “плей-офф” ўйинлари яқинлашаётган эди. Жуда муҳим ўйин куни келди. “Ковбойлар” “Филадельфиянинг бургутлари” билан ўйнар эдилар. Голиб “плей-офф” сериясига ўтади, мағлуб эса ўйиндан чиқади. Мен телевизорга ёпишиб қолдим, мен ҳатто диванда ўтирган эмас эдим, мен полда тик турар эдим. Ўша ўйин вақтида, ўз жойида ўтиришининг иложи йўқ эди. Ва мана, сўнгги чорак финал – ўйин охиригача фақат саккиз дақиқа қолди. “Ковбойлар” тўрт очкога ортга қолаётган эди, уларнинг юлдузли квотербеклари (ҳужум қилиш гуруҳи етакчиси. –Мухаррирнинг изоҳи) гуруҳни ўйин майдончасида бошқариб бораётган эди. Мен ўйинчилар омадсиз ҳаракат қилганларида умидсизлик билан кичқириб, уларнинг ҳаракатлари ажойиб бўлганида баланд овозда ҳайқириб қадамларим билан полни ўлчар эдим. Зўриқиш жуда кучли эди.

Бирданига ҳеч қандай огоҳлантиришсиз Муқаддас Руҳ мендан ибодат қилишимни сўради. Мени жиловлаб бўлмайдиган майл қамраб олди: “Ибодат қил, ибодат қил, ибодат қил!” Бу ҳис юк каби тушиб келди, у кучли ва вазнли, юрак тубидан эди. Бу вақтда мен аллақачон Муқаддас Руҳ бизларни ибодатга бошлашни истаса, бизларни қамраб олишини билар эдим.

Лиза ёнимда йўқ эди, шунинг учун мен баланд овозда дедим: “Раббий, ўйин охиригача атиги саккиз дақиқа қолди. У тугаганидан сўнг мен ибодат қиламан”. Ибодатга майл ортар эди, у мени тарк этмас эди.

Бир неча дақиқа ўтди. Олдингидек вазиятдан чиқиш йўлини излаб, мен ҳайқирдим: “Раббий, мен ўйин тугаганидан сўнг беш соат ибодат қиламан. Бор-йўғи олти дақиқа қолди!”

Гуруҳ коптокни майдончадан суриб борар эди. Улар гол уришларини ва мазкур муҳим ўйинда ютишларини мен билар эдим. Лекин ибодатга майл мени тарк этмас эди. Аксинча, у кучаяр эди.

Мен мушкул аҳволда эдим. Мен ўйиндан чалғишни истамас эдим, шунинг учун баланд овозда дедим: “Раббий, мен кечгача ибодат қиламан, агар истасанг, ҳатто туни билан ибодат қиламан!”

Мен ўйинни охиригача кўрдим. “Ковбойлар” ғалаба қозондилар ва стадион кувонч хайқирикларидан ёрилди. Мен оммавий шод-хуррамликка кўшилдим. Аммо Худога берилган ваъдани бажариш керак эди. Мен тезда телевизорни ўчирдим. Ўз ишхонамга кўтарилдим, эшикни ёпдим ва ибодат қилиш учун гиламга чўкдим. Лекин ибодатга майл йўқолди. Ибодат юки бошқа йўқ эди, ҳатто заррача шама ҳам йўқ эди. Ҳеч нарса.

Мен уни қайтаришга ҳаракат қилдим. Мен ибодат қилишга ҳаракат қилдим, лекин менинг сўзларим беҳудадек эди. Мен нима содир бўлганини тезда тушундим. Мен “Даллас ковбойлар”ининг ўйинини Худонинг илтимосидан устун қўйдим. Шунда мен юзим билан гиламга қуладим ва тавба қилдим: “Раббий, агар мендан: “Сенинг ҳаётингда нима муҳимрок: Худоми ёки “Даллас ковбойлари”ми деб сўрасалар, мен шубҳаланмасдан: “Албатта, Худо!”–деб жавоб берган бўлар эдим. Ҳозир эса менга нима муҳим эканлигини Сенга кўрсатдим. Мен Сенга керак эдим, лекин мен Сенинг ўрнингга ўйинни танладим. Илтимос, мени кечиргин!”

Шу лаҳзада, мен юрагимда Худонинг жавобини эшитдим: “Ўғлим, Менга сенинг беш соатлик ибодат қурбонлигинг керак эмас. Менга итоатинг керак”.

Бўлинган садоқат

Мени қайғу тўлдирди – мен учун Ўз жонини қурбон қилган Шахсга мен хиёнат қилдим. Мен бошқа ҳаёт манбаига эга бўлмаган одамларнинг юраги, жони ва фикрларини озиклантирадиган ерлик нарсани устун қўйдим. Аниқки, мен футбол гуруҳига жуда боғланиб қолган эдим.

Юқорида айтиб ўтилган сўзлар нурида Ёқубнинг сўзларига яна диққат билан назар ташланг:

“Зинокорлар ва фоҳишалар! Дунё билан дўстлик – Худога душманлик эканлигини билмайсизларми?! Шундай қилиб, ким

дунё билан дўст бўлишни хоҳласа, у Худога душман бўлади. Ёки сизлар Ёзув беҳудага Худо бизнинг ичимизга солган руҳ рашк қадар севади, деб айтади деб ўйлайсизми? Худога яқинлашинглар ва У сизларга яқинлашади. Гуноҳкорлар, қўлларингни ювинглар, сизлар ҳам, иккиюзламачилар, юракларингизни покланглар” (Ёқуб 4:4, 5, 8, янги ўзб.таржима).

Менинг садоқатим бўлинди. У сўзлар билан эмас, балки қарорлар билан белгиланади. Мен содиқман, деб айтадиган кўплаб эркаклар ва аёллар бор, лекин уларнинг ҳатти-ҳаракатлари аксини кўрсатиб туради. Худонинг Сўзи шунинг учун айтган эмасми: “Кўплар ўзларини содиқ деб атайдилар, лекин ишонса бўладиган одамни қаердан топса бўлади?” (Ҳик. 20:6, янги ўзб. таржима).

Ўша лаҳзада мен мутлақ комил ишонч билан: “Исо Масих менинг ҳаётимда ҳамма нарсадан муҳим, У қолган ҳамма нарсадан муҳим!” дейишим мумкин эди. Лекин ўз танловим билан мен бошқача муносабатни кўрсатдим. Ҳатти-ҳаракатлар сўзлардан баландроқ сўзлайди!

Ҳикматлар китобидаги бу сўзларни ҳаворий Юҳанно шундай тушунтиради: “...фақат сўзимиз ёки тилимиз билан эмас, балки амалда ва ҳақиқатда севайлик” (1 Юҳ. 3:18). Ҳақиқат шундан иборатки, “Даллас ковбойлари” менинг биринчи севгим ўрнини олди. Мен ичимда бўлган Муқаддас Рухнинг рашкини кўзғатдим. Мен бу огоҳлантиришни Ёзувда ўқиган бўлсам ҳам, мен сўзларга кўр бўлиб чиқдим. Худо менга шафқат қилди ва менга хатойимни кўрсатди.

Юҳанно шунингдек ёзмоқда:

“Азиз болалар, юракларингизда Худонинг ўрнини олиши мумкин бўлган ҳамма нарсадан ўзларингизни асранглар” (1 Юҳ. 5:21, NLT, инг. тилидан таржима).

Энди бу ерда бизларни Ёқуб огоҳлантираётган эмас, балки Исо Масихнинг севимли шогирди Юҳанно огоҳлантирмоқда. Шуни қайд қилиш лозимки, бу унинг узун мактубидаги сўнги сўзлардир. Ўша кунларда ҳаворийлар қўнғироқ қила олмас эдилар, телефон орқали ёки Фейсбук тармоғида хабар юбора олмас эдилар. Хатлар эгасигача бир неча кун юрар эди. Хатларни кам ёзишар эди ва улар-

ни етказиш учун кўп ҳаракат қилиш керак бўлар эди. Шунинг учун Муқаддас Рух илҳоми остида ёзилган хатда, энг муҳим ахборотни охирида қолдиришларини тахмин қилиш осондир.

Ёқуб ва Юҳанно каби Повул ҳам имонлилар Исо Масиҳнинг ўрнини дунё эгаллашига йўл қўймасликлари кераклиги ҳақида огоҳлантириб ёзади.

“Бугун Раббий билан зиёфат қилиб, эртага ёвуз руҳлар билан чақчақлашиб ўтира олмайсизлар. Бундан ташқари, Раббий бунга чидаб турмайди. У бизларни истайди: ёки тўлиқлигимизча, ёки умуман йўқ. Наҳотки сизлар бундан камроқ бағишланиш билан кутулиб қоламиз деб ўйлайсизлар? Бир томондан, шундай дейиш мумкин: “Ҳаммаси ҳам ярайверади. Худонинг ажойиб сахийлиги ва инояти туфайли, бизлар қабул қилишга ярайдимиз, ёки йўқми тушуниш учун ҳамма нарсани текшириб, аниқлаб ўтиришимиз шарт эмас”. Маъно шундаки, бир амаллаб яшаш керак эмас, балки яхши яшаш керак...” (1 Кор. 10:21-24, The Message, инг. тилидан таржима).

Мен бу оятлардан завқланаман. Улар бизнинг замонимизда шу қадар муҳим. “Янги жонли таржима”даги Повулнинг сўзлари ҳам менга жуда ёқади: “Наҳотки бизлар Раббийнинг рашкини кўзғатишга журъат қиламиз? Ахир бизлар Ундан кучлимизми? Сизлар: “Менга ҳамма нарса руҳсат этилган”, – дейсизлар, лекин “сизларга ҳамма нарса ҳам фойдали эмас” (NLT, 22,23-оятлар, инг. тилидан таржима). Бизлар яна Худонинг бизга нисбатан рашки ҳақида ўқимокдамиз.

Бошқа ҳеч қанақа футболми?

Энди савол туғилиши мумкин: Мен умуман спорт кўрсатувларини кўришим мумкин эмасми? Мен умуман дунёвий нарсалардан фойдаланишим мумкин эмасми? Агар мумкин бўлмаса, ерда қандай яшаш ва ишлаш мумкин?

Сизга қуйидаги тарзда жавоб беришимга ижозат беринг. Уйланган киши сифатида, мен хотинимдан ташқари барча аёлларни ўзининг суҳбатлашиш доирамдан чиқариб юборишим керакми? Жавоб – йўқ. Мен доимо бошқа аёллар билан суҳбатда бўламан. Мен самолётда улар билан ёнма-ён ўтираман, хозирнинг ўзида учиб жараёни-

да компьютерда мазкур китобни тераётган вақтимда менинг ёнимда аёл киши ўтирибди. Мен аёллар билан ишлайман. Мен кўплаб бошқа ижтимоий жойларда улар билан учрашаман ва суҳбатлашаман.

Уйланган киши сифатида, мен улар билан дўстона муносабатда бўлишга ҳаракат қиламан. Бунинг қисман сабаби, ҳозирги кунларда уларнинг кўплари эркалар томонидан ўзларига нисбатан ёмон муносабат қурбони бўлганларидир. Кўпинча аёлларга, эрка кишининг хирсини қондириш учун яратилган тана сифатида қарашади, кўпинча, уларни тенг қўришмайди. Бу менинг аччиғимни чиқаради, чунки мен биламан: Худо эркаларни ва аёлларни Ўз суратида яратган. У эркаларга ҳам, аёлларга ҳам инъомлар берган, У Ўзи билан аҳд муносабатида бўлган эркаларга ҳам, аёлларга ҳам бирдек Масих онги берган. У юз-хотирчи эмас. У эркани аёлдан устун қўймайди, нима учун бизлар бундай муносабатга ҳатто жамоатларда йўл қўйдик?

Лекин мен ўз юрагимни ва ҳисларимни бошқа аёллар билан романтик ва мумкин бўлмаган муносабатлар учун очмаслик учун эҳтиётман. Мен Лиза билан аҳд тузганман. Мен унга уйланганимда, мен романтик қилиб айтганда, ер сайёрасидаги барча аёллар билан хайрлашганман. Шундай қилиб, менда бошқа аёллар билан тўғри муносабат қуриш йўли бор.

Келинг, буни дунё билан дўстлик билан солиштирамиз. Гарчи бутун ўйин давомида унга қизиқишимни сақлаб туриш менга қийин бўлса ҳам, мен илгаригидек футбол қўришим мумкин. Менинг онгим “Ковбойлар”га йўналтирилган вақтда бўлганидек ишқибозлик менда аллақачон йўқ. Менинг асосий майлим бизнинг Раббимизнинг истагини бажаришдир. Оилага муҳаббат ва ғамхўрлик қилиш, иш, одамларга ёрдам, хизмат ҳамда Худонинг донолиги ва маслаҳатини қўлга киритиш – мана, менинг бор диққатим ва майлим нимага тегишли.

Менинг ҳаётимда менинг диққатим бўлинган ва эътиборимни бошқа нарсалар олган вақт бўлганми? Ҳа! Лекин мен Муқаддас Рухдан уларни кўрсатишини сўраганим туфайли, У менга доим ёрдам берар эди. Голф, овқат, кинолар ва ҳатто хизмат – мана, мен муҳимроқ нарсаларга яна диққатимни қаратишим учун вақтини қискартиришимга тўғри келган нарсалар.

Голф менинг ҳаётимда жуда кўп ўринни эгаллай бошлаганида, Муқаддас Рух менга голф дастасини бошқа чўпонга беришимни айтди. Нима учун Муқаддас Рух мендан буни сўради? Чунки голф у чўпоннинг ҳаётида ортиқча нарса эмас эди, менинг ҳаётимда эса ортиқча эди.

Голф ўйнашда бир ярим йил танаффус қилганимдан сўнг, Раббий бир голф ўйинчисининг қалбига нархи бир неча минг доллар турадиган голф анжомларини менга олиб беришни солди. Мен хижолат бўлдим. Бу профессионал голфчи, ибодат кишиси: “Жон, мен шундай қилишим кераклигини биламан”, –деди.

Бир неча ойдан сўнг, ҳозирги кунларда дунёдаги энг катта жамоат ҳисобланадиган ва Жанубий Кореяда жойлашган жамоатни барпо этишда ёрдам берган бир чўпон, Худо унинг юрагига ўзининг голф дастаси тўпламини менга совға қилишни солганини айтди. Ўша лахзада мен янада кўпроқ хижолат бўлдим. Мен Раббийдан: “Бу голф дасталарини нима қилай”, –деб сўрадим.

Мен юрагимда: “Бор, голф ўйнагин”, –деган жавобни эшитдим.

“Лекин Сен мендан бир ярим йил олдин барча голф дасталаримни беришимни сўраган эдинг”.

Худо менга: “Ўшанда голф сен учун ортиқча эди, энди эса у дам ва лаззат бўлади”.

Ўша пайдан бошлаб мен голф ўйнайман. Худо бу ўйинни ажойиб тарзда, менга дам ва кучимни қайта тиклаш учун ишлатмоқда, шунингдек, бу ўғилларим билан, жамоатларнинг етакчилари билан ва хизматдаги шериклар билан яхши вақт ўтказиш имкониятидир. Шу китоб ёзилишидан уч йил олдин Messenger International хизмати миссионерлик лойиҳаларига дўстлар ва шериклар билан голф ўйнаш ўйинлари ва Messenger кубоги учун голф бўйича мусобақа орқали уч миллион доллардан ортиқ пул олди. Агар мен голфни ўз ҳаётимдан тўлиқ олиб ташлаган бўлсам эди, бу содир бўлмас эди. Раббий итоатни талаб қилганида, бизлар кўрқмаслигимиз керак. Аслида, агар У сўрайдиган нарса сизнинг иштиёқингиз билан тўғри келса, Худога итоат қилиш жуда осон, акс ҳолда, у оғир меҳнатга айланади.

Худо учун қайғу

Нима Худонинг Руҳининг рашкини кўзғатишини Ёқуб аниқ айтмоқда – дунё билан дўстлик. Мен бу дўстликнинг бир жиҳатини кўрсатдим, лекин бошқалари ҳам бор. Кейинги бобда муаммонинг илдизи ҳақида суҳбатлашамиз, аммо ҳозир, агар бизнинг майлимиз бошқа томонга тортаётган бўлса нима қилиш лозимлиги ҳақида суҳбатлашамиз. Келинг, Ёқубнинг дунё билан ҳалокатли муносабатларга сирпаниб кетган имонлиларга берган маслаҳатини таҳлил қиламиз:

“Гуноҳкорлар, қўлларингни ювинглар, сизлар ҳам, иккиюзламачилар, юрагингизни тозаланглар, зеро сизларнинг садоқатингиз Худо ва дунё орасида бўлинди. Сизлар қилган иш учун кўзларингиздан ёшлар оқсин. Қайғуринглар ва эзилинглар” (Ёқуб 4:8,9, NLT, инг. тилидан таржима).

Мен ибодат ўрнида “Ковбойлар”ни танлаб нима қилганимни Худо менга очгани заҳоти, мен қайғу ва чуқур дардни ҳис қилдим. Мен ўзимнинг хиёнаткорона “муносабатларим” билан менга ҳаётини қурбон қилган Шахсни хафа қилганимни тушундим.

Яқин орада, мен қачонлардир хотинига хиёнат қилган, лекин кейин пушаймон еб, у билан муносабатини тиклаган бир эркак билан суҳбатлашдим. У менга олти ой давомида қандай гуноҳ қилиб юганини айтиб берди. Ўз ҳикоясини сўзлаб бераётиб, у аччиқ кўз ёш тўқар эди. Бу кучли эркак, қачонлардир у коллеж гуруҳида футбол ўйнар эди, ҳозир у муваффақиятли тижоратчи ва аниқки, йиғлоқи одамлардан эмас. Мен мазкур хўнграётган мардона эркакка қараб ҳайратланар эдим. У гўёки Худо ва хотини уни кечирishiни истамаганларини ҳис қилаётганидан йиғлаётган эмас эди. Аслида, унинг никоҳи ҳамма вақтдагидан кўра кучлироқ эди. У жуда севимли кишисига қаттиқ озор бергани учун йиғлар эди. У хотинини нақадар яралагани учун қайғулар эди. Унинг ҳиссиёти чуқурлигини ва хотини ҳақида ғамхўрлик қилишини кўриш жуда ёқимли эди.

Бу эркакнинг юриш-туриши ҳақиқатни акс эттиради. Ҳақиқий имонли, дунё билан ноқонуний муносабатларга киришса, ўзини ана шундай туриши лозим. Ёқуб ёзганидек: “Қайғуринглар ва эзилдинглар”.

Бу одам хотинини ҳеч нимада айбламас эди, у астойдил қайғурар эди. Унинг ҳаққоний бўйсунуши тароват инъом қилар эди. Мен зино қилган одамлар билан суҳбатлашаётганимда, уларнинг ҳар бири ҳар хил жавоб беришади. Ўз “эътирофларида” ёки “гувоҳликларида” улар аста-секин уларнинг турмуш ўртоқлари уларга етарлича вақт ажратмаслигини, уларнинг зино қилишларида, қисман унинг ҳам айби борлигини айта бошлайдилар.

Муқаддас Ёзув Худо учун қайғу ва дунё қайғуси ҳақида айтади (2 Кор. 7:10га қаранг). Подшоҳ Довуд Худо учун қайғуни намоиш қилмоқда: у ўз зинокорлиги ва қотиллиги билан ўзи яхши кўрган Шахсни хафа қилгани учун чуқур қайғурар эди. У: “Факат Сенга қарши гуноҳ қилдим ва Сенинг нигоҳингда ёвузлик қилдим...” – деб қичқирар эди(Сан.50:6, янги ўзб.таржима). У Худони чорлар эди ва хизматкорлари нима деб ўйлаши ҳақида ташвиш қилмасдан бир неча кунлаб қайғурар эди. У ўз обрўйини сақлашга ҳаракат қилмас эди, унинг қалби парчаланган эди. Сўнгра Худо уни тиклади.

Подшоҳ Шоул бошқача эди. У ҳам Худонинг Сўзига итоат қилишнинг ўрнига, ўз юраги учун дунёнинг озиғини – мағрурлик ва манфаатни устун қўйганида Худонинг юрагини хафа қилди. У ҳам қилган иши учун пушаймон бўлди, лекин унинг қайғуси шу билан мураккаблашган эдики, у тутиб олинган, уни ҳурмат қиладиган одамлар олдида ошқора шарманда қилинган эди. Унинг ҳаракати унинг подшоҳлигига қандайдир таъсир қилишини у тушунар эди. Шоулнинг қайғуси дунёвий қайғу эди. У Довуд ёки олдин футболлист бўлган одам каби покланмади. Шоул ўз-ўзини алдар эди. Унинг қайғуси узоқ давом этмади, тез орада, унинг асл ниятлари – мағрурлик ва шахсий манфаат намоён бўлди. Унинг фикрлаши кейин ҳам ўзгармади.

Хаворий Повул дейди: “Чунки Худо учун қайғуриш нажотга олиб борадиган шубҳасиз тавбани келтириб чиқаради...” (2 Кор. 7:10). Бу Худо учун қайғуриш бўлиб, унинг илдизи бизнинг Худога

бўлган муҳаббатимиздадир. Агар бизлар Худонинг Ўзидан кўра, У бизлар учун қила оладиган ишларни севсак, бизнинг хулқ-атворимиз Шоулникидан умуман қолишмайди.

Кейинги икки бобда биз, дунё билан дўстлигимиз бизнинг муносабатларимизга қандай таъсир қилишини кўриб чиқамиз. Худони яхшиликка алишиш – бизларнинг ҳар биримизга ва умуман барча жамоатларга нақадар қимматга тушишини бизлар кўриб чиқамиз. Лекин саҳифани варақлашдан олдин, ибодатга бироз вақт ажратинг, ўз ҳаётингиздаги дунё билан кераксиз муносабатларни кўришга ёрдам беришини Худодан сўранг.

Ота, Исо Масиҳ номи билан, мен Сендан мени имтиҳон қилишингни ва текширишингни, менинг йўлларимга ва ниятларимга назар ташлашингни сўрайман. Агар менинг ҳаётимда бирор нарса менинг Сенга боғланганлигимнинг ва муҳаббатимнинг ўрнини олаётган бўлса, буни Муқаддас Руҳинг билан очгин. Мен ҳеч нимани ёпиқ ҳолида қолдирмайман. Менга чиндан Сенинг севиқлигинг бўлишимга ва Раббий Исо Масиҳнинг ортидан бориш ҳамда Унга хизмат қилиш учун ўзидан кечишгача борадиган одам бўлиб қолишимга ёрдам бергин. Мен Исо Масиҳ номи билан сўрайман. Омин.

ОДАМЛАР ЧЕТЛАБ ЎТИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛАДИГАН ҲАҚИҚАТ

Муқаддас яшаш устидан меҳнат қилинглар,
Чунки кимки муқаддас бўлмаса,
у Раббийни кўра олмайди.

— Ибронийларга 12:14 (NLT, инг. тилидан таржима).

Муқаддаслик зерикарли деб ўйлайдиган
одамлар нақадар кам билишади.
Нимадир ҳақиқий нарсани учратганингда...
унга қарши туришнинг иложи йўқ.

— К.С. Льюис

Муқаддаслик. Бу сўзни талаффуз этинг ва у одамларни нақадар хижолатга солишини ва улар нақадар тез гап мавзусини ўзгартиришни исташларини кузатинг. Кўплаб одамлар муқаддасликни ғамгин деб тасаввур қилишади, чунки бу “зўр” эмас, чунки бу ҳаётга халакит бериши мумкин. Кўпинча, уни ўз ишлари орқали нажотни сотиб олишга ҳаракатга ўхшатишади ёки қонунчиликнинг бир қисми деб ҳисоблашади. Агар муқаддаслик ҳақида суҳбатлашишни бошлашса, бунга жавобан кўпинча: “Мен эркинман ва Худонинг инояти билан яшаяпман. Мени қонун остига қўйишга ҳаракат қилманг”, – дейишларини эшитиш мумкин.

Аммо Янги Аҳддаги муқаддаслик қонун ишлари ёки қонунчилик билан ҳатто узоқ ҳам боғлиқликда эмас. Аслида, бу ажойиб ва кўнгильтортар ҳаёт тарзидир. Шубҳасиз, бизнинг замонамизда муқаддаслик нима эканлигини кўпчилик тушунмайди.

Балки шу ҳақида суҳбатлашармиз?

Ёзувда: “...муқаддасликнинг пайида бўлинглар, чунки муқаддасликсиз ҳеч ким Раббийни кўра олмайди”, – деб аниқ ёзилган бўлса, нима учун Худонинг фарзандлари муқаддаслик ҳақида суҳбатни четлаб ўтишлари лозим? Буйруқ майлини ҳис қиляяпсизми? Муқаддасликка эга эмасмисан, демак Худони кўрмайсан! Менинг бор диққатим шунда, сизники-чи?

Кўшма Штатлар президенти билан мисол келтираман. Мен ўз давлатимнинг фуқароси бўлганим, президент эса унинг миллий етакчиси бўлгани туфайли менинг у билан “муносабатлар”им бор. Мен унинг бошлиқлиги остидаман ва унинг қарорларининг натижаларини ўзимда ҳис қиламан, худди шунингдек, қолган 320 миллион америкалик ҳам ўзида ҳис қилади. Лекин менинг президент билан шундай муносабатларим бўлишидан қатъий назар, мен ҳали бирор марта у киши билан шахсан учрашиш шарафига сазовор бўлган эмасман. Эллик йилдан ортиқ америкалик ҳаётимда мен ҳеч қачон бирорта президентни шахсан кўрган эмасман.

Аммо уларни мунтазам кўрадиган бошқа америкаликлар бор. Булар – уларнинг дўстлари ва яқин ҳамкорлари. Нима бўлганда ҳам, оқ уйдаги одамни улар мендан кўра яхшироқ билишади.

Худди шу тарзда, Исо Масихнинг ҳукмронлиги остида бўлган миллионлаб масиҳийлар бор. Уларнинг эътирофларига кўра У уларнинг подшоҳи. У уларни ҳимоя қилади, таъминлайди, яхши кўради ва уларнинг илтимосларига жавоб беради. Лекин савол бошқа томонда – улар Уни кўрадиларми? Бошқача қилиб айтганда, улар Унинг ҳузурда бўладиларми? Муқаддас Ёзувнинг айтишига кўра, бизлар Уни кўришимиз лозим. Ибронийларга мактубда ёзилган: “Бизлар Исо Масихни кўришимиз... мумкин(2:9, АМР, инг. тилидан кенг.таржима). Мана, Повул бу имтиёз ҳақида нима демоқда:

“Бизларнинг ҳаммамиз очик юз билан ойнада кўраётгандек Раббийнинг шухратининг порлашини кўрмоқдамиз ва тобора Унга ўхшаб ўзгармоқдамиз” (2 Кор. 3:18, замонавий таржима).

“Раббийнинг шарафи” – бу кўпинча одамлар нотўғри тушунадиган жумладир, ҳозирги кунларда бизлар уни жуда кам ишлатамиз.

Бизлар: “Раббийнинг улуғворлиги” дейишимиз аниқроқ. Бизнинг тилимиз билан Повул шундай деб ёзган бўлар эди: “Бизларнинг ҳаммамиз очик юз билан Раббийнинг улуғворлигини кўрмоқдамиз”.

Исо Масих ҳам Уни кўрадиган ва Унинг хузурида бўладиган одамларни ажратиб кўрсатади. Раббийнинг кечлигида У шундай сўзларни айтди: “Яна бир оз вақтдан кейин дунё Мени бошқа кўрмайди, лекин сизлар Мени кўрасизлар, чунки Мен яшайман ва сизлар ҳам яшайсизлар” (Юҳ. 14:19).

Унинг сўзларида бизлар иккита аниқ далилни кўрмоқдамиз. Биринчидан, масиҳийликнинг жуда воқе томони шундаки, бизлар Исо Масихни кўришимиз мумкин. Иккинчидан, бизлар Унга шундай синчиклаб назар ташлашимиз мумкинки, дунё бундай қила олмайди.

Худони кўриш нима учун муҳим? Биринчидан, президент мисолидагидек, агар бизлар Уни кўрмасак, Уни таний олмаймиз; бизлар фақат У ҳақида билиб олишимиз мумкин.

Иккинчи сабаб ҳам худди шундай муҳим. Худони кўрмасдан туриб, бизлар ўзгара олмаймиз ва Унинг суратига ўхшаш бўла олмаймиз. Ўша оятда Повул, Худони кўрадиган одамлар “...Раббийнинг Руҳи орқали шуҳратдан шуҳратга, худди ўша тасвирга ўзгардилар”, демоқда (2 Кор. 3:18). Ўзгариш имонлининг ҳаётида муҳимдир.

Сиз қачонлардир Исо Масихни биламан, деб таъкидлайдиган, лекин гўё ҳеч қачон Унга дуч келмагандек яшайдиган одамни кўрганмисиз? Нима учун бу содир бўлади? Чунки бу одам ўзгариш жараёнидан ўтмайди, Масихнинг суратига ўзгармайди. Повул бизларнинг замонимиз кийин бўлишини башорат қилган эди. Қизиқ, у ёзган эдики, бу кийин замонлар унинг вақтида бўлганидек қувғинлар натижаси бўлмайди, лекин Масихни эътироф этадиган, аммо Унинг Сўзига риоя қилмайдиган одамлар туфайли бўлади. Улар ўзларини Худо билан муносабатга эга бўлмаган одамлар каби тутадилар. Улар олдингидек ўзларини ва пулларини яхши кўрадилар, ота-оналарига қулоқ солмайдилар, суҳбатда кўпол бўладилар, кечиришни рад қиладилар, шуҳрат ва обрўни излайдилар, ўз дўстларига хиёнат қиладилар, лаззатни Худодан кўра кўпроқ яхши кўрадилар ва ҳок. Повул аниқ айтди: “Улар художўйликнинг тусига эга бўлиб, аммо унинг куч-қудратидан воз

кечганлар...” (2 Тим. 3:5). Улар рад қилаётган куч – бу иноятнинг бизларни ўзгартириш қобилияти бўлиб, бу ҳақиқий масихийликнинг асосий воқелигидир. Муқаддас Ёзувнинг кенгайтирилган таржимасида: “Уларнинг хулқ-атворлари уларнинг эътирофлари ҳақиқийлигини рад қилади”, – дейилади (инг. тилидан таржима).

Бу имонлилар алданмоқдалар, айнан шулар ҳақида Ёзув: “Улар доимо ўқиб юрадилар, лекин ҳеч қачон ҳақиқатни билишга эриша олмайдилар”, – дейди (2 Тим. 3:7). Мен аллақачон айтганим каби, ёлғонда битта муаммо бор: у ёлғончи! Бизлар астойдил Худо билан муносабатларимда ҳаммаси ўз жойида, деб ўйлашимиз мумкин, лекин аслида ҳаммаси бошқача бўлиб чиқиши мумкин. Кўплаб шунақа “имонлилар” жамоатларга, конференцияларга, ҳамду-сано кечаларига, Ёзув мактаблари ва турли гуруҳларга қатнайдилар. Улар ўрганишни яхши кўрадилар, лекин уларнинг хулқ-атворлари ва юриш-туришлари барибир ўзгармайди.

Хулоса

Хулоса қуйидагича: фақат муқаддас яшаётганларгина Худони кўришлари мумкин, Унинг хузурига киришлари мумкин. Исо Масих жуда аниқ қилиб айтди: “Яна бир оз вақтдан кейин дунё Мени бошқа кўрмайди, лекин сизлар Мени кўрасизлар, чунки Мен яшайман ва сизлар ҳам яшайсизлар. Ким Менинг амрларимга эга бўлиб уларга риоя қилса, ўша одам Мени севади. Мени севганни эса... Мен ҳам уни севаман ва унга Ўзимни намоён қиламан” (Юҳ. 14:19,21).

“Намоён қилиш” сўзи – кўз ва онг учун равшан ва рўё қилиш, аниқ кўрсатишни билдиради. “Тўлиқ луғат”га (The Complete Word Study Dictionary) кўра, юнонча *emphanizo* сўзи “Аниқ қилиш, кўз олдида намоён қилиш, кўрсатиш”ни билдиради. “Ўзини яқиндан билишга ва тушунишга рухсат берган” Одамга нисбатан қўлланганда, унинг маъноси янада кўпроқ очилади.

Исо Масих Ўзини фақат Унинг амрларига риоя қиладиган одамларга очишини айтган. Айнан Уни кўрадиганлар Унинг хузурига кирадилар ва шу тарзда, Уни яқиндан билиб оладилар. Бу имтиёз барча имонлиларга берилган эмас, лекин фақатгина Унинг Сўзига

итоат қилишга интиладиганларга, муқаддасликни излайдиганларга ваъда берилган.

1980йилларда дунёдаги энг катта жамоатнинг катта чўпонини кутиб олишимни мендан сўрадилар. У кишининг исмлари доктор Дэвид Йонгги Чо бўлиб, у киши Сеул, Жанубий Кореядан. Ўша вақтда, у кишининг жамоатлари аъзоларининг сони 750минг киши эди. Мен шунингдек, у кишини меҳмонхонадан хизмат йиғинига олиб боришим керак эди. Мен бор-йўғи бир неча йил олдин ма-сихий бўлган эдим ва бу хизмат мен учун катта имтиёз эди.

Доктор Чо учиб келдилар, у киши ўз жамоатларидан чамаси ўн беш нафар тадбиркорни ўзлари билан бирга олиб келган эдилар. Улардан каттаси йиғин кунда менинг олдимга келиб: “Жаноб Бивер, бугун доктор Чони хизмат йиғинига сиз олиб борасиз, шундайми?” – деб сўради.

“Ҳа, шундай”, – дедим мен.

Тантанавор қиёфа билан у менга деди: “Жаноб Бивер, мен сизга муҳим нарсани айтишим лозим. Биринчидан, докто Чо билан жа-моатга бориш жараёнида суҳбатлашманг. У киши хизматдан олдин суҳбатлашишни ёмон кўрадилар”... Бу ягона топшириқ эмас эди, лекин асосийларидан бири эди.

Ўша кеча мен меҳмонларнинг ортидан меҳмонхонага бордим ва уларни ўша ерда машинада кутиб турдим. Улар чикқанларидан сўнг, доктор Чога ҳамроҳ бўлганлар у киши учун машина эшигини очиш-ди, доктор Чо олдиндаги йўловчилар учун курсига, менинг олдимда ўтирдилар ва Худонинг ҳузури машинани тўлдирди. Бу ғаройиб эди. Худонинг улуғворлиги ва севгиси шу қадар воқе ва аниқ эди.

Мен машинани ҳайдаб боришим жараёнида, гарчи мен йиғлашни унча яхши кўрмасам ҳам кўз ёшлар менинг юзимдан оқиб борар эди. Йўлнинг ярмида бизлар светофор олдида тўхтадик ва мен бошқа ўзимни тутиб тура олмадим. Мендан қилмаслигимни сўрашган ишни мен қилдим. Мен ўз йўловчимга эҳтиром билан: “Доктор Чо, бу машинада Худо бор”, – дедим.

У киши менга қарадилар ва дедилар: “Ҳа, биламан”.

У кишининг ташрифлари вақтида, мен кўп вақтни бу одам би-лан ўтказдим. Бизлар бирга голф ўйнадик. Мен у кишини турли

учрашувларга олиб бордим, у киши билан овқатландим, у кишини аэропортга олиб бордим. Ҳар бир вазиятда, одамларнинг орасида-ми, ёки йўқми, доктор Чо муносабатларда ва ҳатти-ҳаракатларида художўй, хушмуомала, самимий ва камтарин эдилар. Мен у киши Раббий билан қунида қанча вақтни бирга ўтказишлари ҳақида ўйлар эдим. У кишининг ҳаётларида Худонинг ҳузури нима учун бу қадар кучли эканлиги аниқ эди. У киши ҳақиқатан Исо Масихнинг сўзларига итоат қилар эдилар.

Мен кўпинча, Раббийнинг ҳузурини шу тарзда хизмат йиғинларида, ибодат вақтида, Худонинг Сўзини ўқиш ёки бошқа одатий ишларни қилаётган вақтимда ҳис қилганман. Нима учун Мусо бу ажойиб ҳузур учун ҳамма нарсани тарк этганини мен тушунаман. Менинг ҳаётимда Унинг ҳузури йироқ бўлган мавсумлар бўлади: баъзан бу мен Унинг Сўзига амал қилмаганимнинг оқибати, баъзан эса бу синов даври. Сўнггиси бўлиши шарт эканини мен тушунаман, лекин биринчисининг олдини олиш мумкин.

Унинг намоён бўлиши фақатгина “кўриш”ни билдирмайди, биз шу билан бирга, Унинг ҳузури Ўзи билан олиб юрадиган ҳамма нарсани қўлга киритамиз. Намоён бўлиш – бу ниманидир кўринмас дунёдан кўринарли дунёга, эшитилмасдан эшитиларлига, номаълумдан маълумга кўчириб ўтказишдир. Бу Худо бизга Ўзини онгимиз ва ҳиссиётимиз билан англашимизга имкон беришидир. У бизга Уни ва Унинг йўллари яхши тушуниш, билиш ва Унга сингиб киришни беради. Ибронийларга мактубининг муаллифи бундай имтиёзни қўлга киритган одамларни “...самовий инъомни татиб кўрган ва Муқаддас Рухга дахлдор бўлганлар”, –деб таърифлаган эди(6:4). Худонинг намоён бўлган ҳузури Унинг ҳар бир фарзандига тегишли бўлса ҳам, фақат Унинг сўзларига итоат қиладиганлар(ҳақиқий муқаддасликда юрганлар) бундай имтиёзни қўлга киритадилар.

Повул юқорида Худонинг Мусога эшитиларли сўзларини тилга олмоқда. Бу таъкид – ўзгармас ҳақиқатдир, у нафақат Эски Ахддан, балки Янги Ахддан ҳам ўтади. У аллақачон Худога тегишли одамларга йўналтирилган:

“Шунинг учун уларнинг орасидан чиқинглар ва улардан ажралинглар, – дейди Раббий, – нопокка қўл тегизманглар, шунда Мен сизларни қабул қиламан” (2 Кор. 6:17).

Бу тушунарли. Худо бизларни Ўз хузурига қабул қила олиши учун маълум шартни бажариш лозим, бу ўз-ўзидан содир бўлмайди. У бизга Ўзи билан учрашувни тақдим қилишидан олдин, биз Унинг илтимосини бажаришимиз лозим. Повулнинг сўзлари Исо Масиҳнинг сўзлари билан аниқ тўғри келмоқда. Мана бу оят The Message таржимасида қандай жаранглайди:

“Шундай қилиб, бузукликни ва виждонини ютишни бас қилинг, яхши нарсалар учун буларни тарк этинг, – дейди Худо. – Сизларни булғайдиганлар билан боғланманглар. Мен сизларнинг ҳар бирингизни Ўзим учун истайман”(инг. тилидан таржима).

Сўнгра Повул бизларга Худонинг ваъдасига аниқ жавоб бермоқда:

“Келинлар, ўзимизни танамиз ҳамда руҳимизни булғайдиган ҳамма нарсадан поклаймиз, ўз муқаддаслашишимизни Худонинг қаршисида эҳтиром билан яқунлаймиз” (2 Кор. 7:1, янги ўзб. таржима).

Бизлар яна кўрамизки, ҳақиқий муқаддасликка интилишнинг мақсади – бу Худонинг намоеън бўлган хузурига қабул қилиниш шарафига муяссар бўлишдир.

Муҳитми ёки ҳузурми?

Янги Аҳддаги ҳаворийлар, Исо Масиҳ ва Отамизнинг сўзларини кўриб чиқиб, бизлар сўрашимиз лозим: Нима учун Янги Аҳднинг масиҳийлигининг бу муҳим томони кўпроқ муҳокама қилинмайди, таълим берилмайди ва эълон қилинмайди? Бизларга ҳақиқий муқаддасликсиз нажотни қолдириш учун душман ақли режа тузгандир, бу эса бизларни Худони кўришдан тутиб туради ва шу йўл билан бизни ўзгариш имкониятидан маҳрум қилади. Душманнинг бу маккорона стратегияси фақат шахсий даражада эмас, балки умумий даражада ҳам ҳаракат қилмоқда. Худога хизмат йиғинларимизда Худонинг хузурини муҳитга алмаштирадикми?

Сўнги йигирма йил ичидаги жамоатнинг улкан ютуқларидан бири – бу ҳамду-сано йиғинларида ажойиб муҳитни яратишдир. Бир неча йиллар олдин, қандайдир оддий жамоатнинг йиғинига тушиб қолиб, сиз оддий бино, оддийгина таъмир ва узоқ зерикарли хизматни кўрар эдингиз. Мусиқаси ҳеч нимага ярамас эди, воизликлар умумий ва долзарбмас, бизнинг кийимимиз, мулоим қилиб айтганда, эски русумли эди. Бизлар ҳар қанақа мусиқага рухсат берар эдик ва барча воизликлар “Исо Масих номи билан” айтилгани учун улар нақадар муҳим ҳисобланса, шу қадар узоқ давом этиши мумкин эди. Ҳайратланарли жойи йўқ, шунинг учун жамиятда бизларни кам-кўстли одамлар деб ҳисоблашар эди. Оз учрайдиган истиснодан ташқари, йигирма йиллар олдин ҳолат асосан шундай эди.

Доно етакчилар шарофати билан бизлар бу дунёқарашни ўзгартирдик. Энди бизлар ажойиб мусиқани, ҳақиқатан руҳлантирилган ва бизнинг замонамизга мос мусиқани чалаяпмиз. Жамоатлар учун қулай, энг янги аудиотизим ва ёритиш тизими билан жиҳозланган бинолар қураяпмиз. Воизликлар қисқа ва долзарб, бизлар болалар ва ўсмирлар учун чиройли хоналар яратдик, уларга у ерда қизиқарли ва улар хурсанд. Кўплаб жамоатларнинг биносида ҳозир қаҳвахона, пухта ўйланган холллар мавжуд, одамлар у ерда суҳбатлашишлари мумкин, шунингдек, кўп яхши китобларга эга китоб магазинлари ҳам бор. Бизлар гуноҳкорларни ўзини тортишга мажбур қилмайдиган йиғинлар ўтказамиз. Бошқача қилиб айтганда, биз ўз йиғинларимизда яхши муҳит яратдик ва мен ишонаман, бизларнинг бу барча янгиликларимиз ва уларнинг юқори сифати Худога маъқул.

Аммо бизлар охириги мақсад ҳақида ўйладикми? Муҳит ҳақиқатан ҳам аҳамиятга эга бўлган нарсага – Худонинг ҳузурига олиб кириш учун муҳимдир. Муҳитни одам яратади. Голливуд, Лас-Вегас, Дисней, Бродвей ва бошқа кўнгилочар саноат марказлари усталарча ҳиссиётни кўзғатишади. Бизлар уларнинг қолипига сиғамизми? Йиғинга қатнаётган одамларнинг ҳиссиётларини китиклаб кўйганимиз етарлими? Бизнинг хизмат йиғинларимизни Худонинг ҳақиқий ҳузурни тўлдираяптими ёки бошқалар бошқа жойларда яхши амалга ошираётган нарсани бизлар шунчаки масиҳийлик муҳитида қилаяпмизми?

Вокелик шундан иборат: бизлар ўзгаришимиз учун бизларга Худонинг хузури керак!

Балки айнан шунинг учун кўплаб одамлар масихийликдан завқланишар, ҳамду-санони яхши кўришар ва ўрганишда давом этишар, лекин ўзгармайдилар? Агар шундай бўлса, натижаси бизларга қимматга тушади. Одамлар шу ҳолларича қолиб, Масихнинг тимсолига ўзгармайдилар. Бир неча йил олдин, бизлар ёмон муҳитга бардош берар эдик, лекин менинг ёдимда, бизларнинг хизмат йиғинларимиз кўпинча Худонинг ажойиб хузури билан тўлар эди. Бу қандай содир бўлганини мен ҳамма вақт ҳам сўзлар билан ифода этиб бера олмайман, лекин бу менга кучли таъсир қилар эди.

Натижа сифатида савол пайдо бўлади: Нима учун ҳам муҳитга, ҳам хузурга эга бўлишнинг иложи йўқ? Бизлар танлашимиз керак эмас! Лекин Худонинг хузурини ҳис қилиш учун муқаддасликка интилиш муҳим.

Бошқа томондан, душманнинг муқаддасликдан маҳрум масихийликни яратиш режаси шунга олиб келдики, Исо Масихнинг хушхабари ҳали нажотни қабул қилмаган кўплаб одамлар учун жонсиз диндек туюлади. Шунинг учун уларга Масихнинг ортидан юриш – кўримсиздек туюлади, вокеликда эса бу энг ажойиб ҳаётдир!

Муқаддаслик нима?

Ҳақиқий муқаддаслик нима? Юнончада бу *hagios*. Тэйернинг “Янги Аҳднинг юнонча-инглизча луғати” китобида шундай таъриф берилади: “Худо учун ажратилган, фақатгина Унга тегишли бўлган”. Мана шу маъноси нурида Худонинг Сўзларини яна бир бора тилга олишга ижозат беринг: “Сизларни булғайдиганлар билан боғланманглар. Мен сизларни тўлиқ Ўзимга истаيمان” (2 Кор. 6:17, *The Message*, инг. тилидан таржима).

Бизлар Лиза билан оила қурганимизда, у фақатгина меники бўлди ва мен фақат уники бўлдим. У ўзини менга бағишлади, ўзини мен билан ҳаёт кечиришга бағишлади, мен эса ўзимни у билан ҳаёт кечиришга бағишладим. Лиза билан учрашгунимча ва у билан оила қургунимча, мен унинг истаклари ва интилишларини ҳисобга олмас эдим. Мен уни шунчаки билмас эдим. Лиза тўқ мебелни

ёқтирмайди, профессионал спортни ва кинонинг баъзи жанрларини томоша қилишни ёқтирмайди, жаз ва оркестрни эшитишни ёқтирмайди, “Минг ороллар” соусини ва моғор босган пишлоқни емайди, яна кўплаб бошқа нарсаларни ёқтирмайди.

Мен шу рўйхатдаги қарийб ҳамма нарсани яхши кўрар, қилар, эшитар ва ер эдим! Аммо бизнинг тўйимиздан сўнг, мен бу барча боғланишларимни тарк этдим, чунки булар унга ёқимсиз эканлигини билар эдим. Бизлар бирга лаззатланишимиз мумкин бўлган бошқа кўп нарсалар бор эди.

Боз устига, мен бошқа аёллар билан ўринсиз алоқалардан ўзимни тияр эдим. Бизнинг тўйимизгача, менинг хотин-қизлар жинсидан жуда кўп дўстларим бор эди, мен қизлар билан кўнгилхушлик қилишнинг, бирга вақт ўтказишнинг ва ҳатто қизлар билан учрашувга чиқишнинг ҳеч қандай ёмон жойи йўқ, деб ҳисоблар эдим. Лекин мен Лизага: “Ҳа”, деган кунда, менинг бошқа аёллар билан муносабатим абадий ўзгарди.

Хотимада айтаманки, мен Лизани жуда севиб қолдим, менга фақат ўзим учун эмас, балки унинг истаклари учун яшаш жуда ёқиб қолди.

Мен пайқайманки, баъзи эркаклар хотинларининг истакларига кам эътибор қаратишади, улар худбинлар каби яшашади. Расмий булар оила қурган жуфтлар, лекин воқелиқда, бундай иттифоқдаги эркак ва аёллар ички яқинликни ҳис қилмайдилар. Бизлар никоҳга, аҳд муносабатларига киришаётганимизда, бизлар қолган бор ҳаётимиз давомида ўз турмуш ўртоғимизга хизмат қилиш мажбурияти остида ўз имзойимизни қўямиз. Яхши никоҳда худбинликка жой камдир.

Исо Масиҳ билан аҳд муносабатларига киришишимиздан олдин бизлар дунёдан эдик ва дунёни севар эдик. Бизлар ўз танамизни қондириш ва кўзларимиз ҳирси учун яшар эдик. Бизлар мартаба, обрў ва бизнинг мағрурлигимиз ҳамда ўзимизни севишимизга хизмат қиладиган ҳамма нарса учун яшар эдик.

Энди бизлар Исо Масиҳ билан учрашиб, У билан муносабатга киришганимиздан сўнг, биз ўзимизга тўғри савол беришимиз керак: биз ўзимиз учун яшайпмизми ёки У учунми? Расман бизлар Исо Масиҳ билан муносабатларда бўлишимиз мумкин, лекин

Унинг яқинлигини ҳис қилмаслигимиз мумкин(бизларга Унинг намоён бўлган хузури етишмаслиги мумкин), худди ўз хотини билан худбиндек яшаётган киши каби.

Повул ёзади: “Унинг янги ҳаётини қабул қилганлар, энди ўзлари учун яшамайдилар, балки Масих учун яшайдилар” (2 Кор. 5:15, NLT, инг. тилидан таржима). Фақат шундайгина У билан ҳақиқий муносабатларда(ёки никоҳда) бўлиш мумкин.

Агар Ёқуб дунё билан зино қилиш деб атаган хулқ-атворга қарасак, худбин ҳаёт тарзига қайтадиган имонлиларга у кескин мурожаат қилади:

“Лекин сизнинг юрагингиз худбинликка...тўла бўлса, ҳақиқатни яшириш учун мақтанчоқлик қилманглар ва ёлгон гапирманглар. Бу самодан тушадиган донолик эмас, балки ерлик, худбинона, шайтондан келадиган доноликдир. Одамларни худбинлик бошқарадиган жойда, тартибсизлик ва ҳар қандай ёвузлик мавжуддир... Нима учун сизлар баҳслашасизлар ва бир-бирларингиз билан жанжаллашасизлар? Сизлар ичингизда бошқарувчилик учун курашаётган худбинона истаклар билан тўлалигингиз туфайли эмасми? Сизлар эга бўлмаган нарсангизни истайсиз ва истанингизга эришиш учун ҳамма ишни қиласизлар... Лекин барибир истаган нарсангизга эриша олмайсиз ва уруш ҳамда жанжаллар билан эриша олмайсиз. Бу учун ибодат қилиш керак. Лекин ҳатто ибодат қилаётганингизда, жавоб ола олмайсизлар, чунки худбинона илҳомланиш билан ибодат қиласиз. Сизлар Худога содиқ бўлмаган халқсиз(зинокорлар ва фоҳишалар)! Ахир сизлар билмайсизларми, агар дунёни севсангизлар, сизлар Худонинг душманисизлар. Агар сизлар дунёнинг дўсти бўлишга қарор қилсангизлар, сизлар ўзингизни Худога душман қиласизлар” (Ёқуб. 3:14-16, 4:1-4, CEV, инг.тилидан таржима).

Эътибор беринг, худбинона сўзи бу оятларда тез-тез ишлатилмоқда. Хулқ-атворнинг икки тури: бериш ва олиш бўлгани учун Ёқуб буни ишлатмоқда. Учинчиси берилмаган. Олиш – бу ўзиникини излаш, дунёвийларча яшаш, Худога содиқ бўлмаслик. Ҳаёт тарзлари айнан шунақа бўлган имонлилар фоҳишалар ва зинокорлар деб аталадилар. Бу сценарийда Исо Масихнинг амрлари муҳим нарса, яъни аъло устунлик ҳисобланмайди; аксинча, ўз истаклари устунлик ҳисобланади.

Худбинлик одамни гуноҳга бошлайди. Одам ўзига бирор нарса-ни ўзлаштириш учун ўғирлик қилади, ўзини пана қилиш учун ёки бирор фойда олиш учун ёлгон гапиради. Одам хотини ёки болаларини ўйлаб эмас, балки ўз хирсини ўйлаб зино қилади. Одам ўзини ўйлаб қотиллик қилади. Одам ҳокимиятга бўйсунмайди, чунки мен яхшироқ биламан, деб ўйлайди ва ўзи учун аълосини тилайди. Одам ўзининг ишончсизлигини ва мағрурлигини қондириб, машхурлик ва шуҳратни излайди. Мен футбол матчини кўраётганимда ва ибодат қилиш учун телевизорни ўчиришни ҳамда Худонинг сўзига итоат қилишни рад қилганимда мен ўзим учун шундай қилдим.

Янги табиат

Дунёнинг одамлари бундай юриш-туришга боғланганлар, чунки уларни танавий(худбинона) иштаҳа ва истаклар бошқаради. Имонли буларга куликдан озоддир (Рим. 6:11-14га қаранг). Ўғил бизларни ҳақиқатан озод қилди!

Эски Аҳдда Худонинг халқига гуноҳ қилмаслик амри берилган эди, лекин улар бунга ўз гуноҳкор табиатлари(худбинлик) туфайли риоя қила олмас эдилар. Эски Аҳд қатъиян исбот қиладики, ўз кучига ишонадиган одамнинг ҳаёти Худонинг назарида яхши бўла олмайди. Одамлар ўзларининг танавий иштаҳаларига ва Худонинг истагига қарши чиқадиган истакларига боғлиқдирлар.

Бизлар, янги ижодлар янги табиатга эгамиз. Бизлар ичимизда тирикмиз, Исо Масихнинг тимсолида яратилганмиз, ҳақиқий яхши ҳаёт билан яшаш учун ички қобилиятга эгамиз. Повул нима дейишига эътибор қилинг:

“Шунинг учун, буни айтиб, мен Раббийда сизларга буюраман: бундан буён ўз онгининг беҳудалигида яшаётган бошқа мажусийлардек яшаманглар. Чунки уларнинг фахмлари қоронғилашиб, ўз жоҳиллиги ва юракларининг каттиқлиги туфайли Худонинг ҳаётидан ажралиб қолганлар. Улар ҳиссиётсизликка тушиб, очкўзлик билан бор нопокликни қилишлари учун ўзларини бузукликка топширганлар” (Эф. 4:17-19).

Имонсиз одам ўз танаси иштаҳаларининг қули бўлишга маҳкумдир. Унинг руҳи ўлик – ҳаётсиз. Унинг ичида Худонинг

қаршисида яхши виждон билан яшаш қобилияти йўқ. Нима учун масиҳийлар имонсиз одамларнинг хулқ-атворларидан ҳайратланадилар, буни тушуниш менга қийин. Улар тушунмайдиларки, юқоридан туғилмаган одам фақатгина унинг табиатига, унинг гуноҳларига нормал бўлган ишни қилади. У худбин одам. Агар унинг метин иродаси бўлса, у яхши одам тусида бўлиши ва ҳатто худбин эмасдек туюлиши мумкин. Лекин адашманглар: у ўзининг гуноҳкор табиатига боғланган.

Повул ҳақиқий имонлининг белгиларини санаб ўтишда давом этади:

“Чунки сизлар У ҳақида эшитдингизлар ва Унинг Ўзида ўргатилдингизларки, – чунки ҳақиқат Исодадир, – алдовчи хирсларда чириётган эски кишининг илгариги турмуш тарзини олиб ташлаб, онгининг руҳи билан янгиланиб, Худога бинноан ҳақиқий муқаддасликда ва ҳақликда яратилган янги киши-бурканинглар” (Эф. 4:21-24).

Нажотга келмаган одамдан фарқли равишда, имонли янги ички табиатни олган. Бизларга унга бўйсунуш ва муқаддас яшаш амри берилган. Масиҳийда танлов бор, имонсизда эса йўқ. Масиҳий янги ижоднинг кучли ички табиатига ёки йўл бериши ёки танавий истакларга бўйсунушни давом эттириши мумкин. Қарорни ўзимиз қабул қиламиз.

Ҳолат ва хулқ-атвор

Мазкур чорраҳада аниқлик киритиш муҳим. Муқаддасликнинг иккита муҳим жиҳати бор ва Янги Аҳд уларнинг иккалови ҳақида ҳам сўзлайди.

Биринчи жиҳати, бизнинг Масиҳдаги ҳолатимизни билдиради. Повул ёзади: “Ўзининг хузурида муқаддас ва бенуқсон бўлишимиз учун Худо дунё яратилишидан аввал бизни Масиҳда севги билан танлади...” (Эф. 1:4). Бу муқаддаслик фақатгина Исо Масиҳ бизлар учун нима қилгани ҳақида ва бизларнинг Масиҳдаги ҳолатимиз ҳақида гувоҳлик беради. Бизлар ҳеч қачон бу ҳолатни ўз хулқ-атворимиз билан ишлаб қўлга кирита олмас эдик – бу Унинг бизларга совғасидир.

Лиза менинг хотиним бўлганида, у эрлилик ҳолатини ишлаб кўлга киритган эмас, у бу ҳолатни эгаллади, чунки мен унга ўз юрагимни бердим. Бизнинг аҳдимизда у ҳам мен учун айнан шундай қилди. Нукта.

Муқаддасликнинг иккинчи жиҳати – бу хулқ-атвор бўлиб, у ҳолатдан сўнг келади. Лиза менинг хотиним бўлгани туфайли, унинг хулқ-атворида менга садоқат акс этар эди. У энди бошқа эркакларга ноз-карашма қилмас ва улар билан муносабатни изламас эди. Унинг ҳатти-ҳаракатлари хотиннинг эрига нисбатан тўғри муносабатларига тўғри келар эди. Ва, албатта, мен, эр сифатида худди шундай ҳаракат қилар эдим.

Бу китобда мен бизнинг Худо билан муносабатларимизнинг айнан шу жиҳатини таърифламоқдаман. Петъор дейди:

“Сизлар Худонинг итоаткор фарзандлари каби яшашингиз лозим. Ўз истакларингизни қондириш учун ўзингизнинг эски яшаш тарзингизга қайтманглар. Ўшанда сизлар бирор яхши нарсани билмас эдингизлар. Лекин энди, сизларни танлаган Худо муқаддас бўлгани каби сизлар барча ишларингизда муқаддас бўлишингиз лозим. Зеро Ёзув демоқда: “Муқаддас бўлинглар, чунки мен муқаддасман”. Ва ёдда тутинглар, сизлар ибодат қиладиган Самовий Ота эркатойларга эга эмас. У сизларни ишларингизга қараб ҳукм қилади ёки тақдирлайди. Шунинг учун ҳали сизлар “бу заминда мусофирлар” экансиз, сизлар Унинг қаршисида эҳтиром билан яшашингиз керак” (1 Пет. 1:14-17, инг. тилидан таржима).

Повул гуноҳкорларга эмас, балки Худонинг болаларига мурожат қилаётгани аниқ. Ёзилганки, Худо бизларни ишларимизга кўра ҳукм қилади ёки тақдирлайди, яъни бизнинг Масихдаги ҳолатимизга қараб эмас, балки ҳатти-ҳаракатларимизга қараб ҳукм қиладди. Исо Масихнинг қони бизларнинг гуноҳларимизни кечиради, лекин Худонинг болалари устидан уларнинг ишларига кўра амалга ошириладиган маълум суд мавжуд. Повул буни Коринфликларга иккинчи мактубда тасдиқлайди (5:9-11). Ўз танловига кўра итоатсизликда яшаш – бу арзимас нарса эмас. Агар бизлар ҳақиқатан Худога тегишли бўлсак, бизларда гуноҳкор ҳаёт билан Унинг қалбини хафа қилмаслик истаги ёниши керак.

Ёкуб ва Повул каби Петъор ҳам “бизнинг эски ҳаёт тарзимиз худбинона истакларимиз томонидан бошқарилади”, дейди ва бизни қилаётган ҳамма ишларимизда муқаддас бўлишга чорлайди. Мен бу фикрни қайтаришни истар эдим: у Масихдаги ҳолатимиз ҳақида эмас, балки хулқ-атвор ва ҳаёт тарзи ҳақида сўзламоқда. Бошқа таржимада, шу лавҳада дейиладики, бизлар “ўзимизнинг барча хулқ-атворимизда ва ҳаёт тарзимизда муқаддас бўлишимиз лозим” (15-оят, инг. тилидан кенг. таржима). Петъорнинг сўзлари унда қандай маъно яширин эканига зарра шубҳа қолдирмайди. Повул билан келишган ҳолда у шунчаки эълон қилади: агар бизлар иноят билан нажот топган бўлсак, бизлар янги табиат ато қилган кучга – дунё каби эмас, балки муқаддас яшаш кучига эгамиз.

Ибронийларга мактубининг муаллифи бизларни қандай муқаддас яшашга даъват этганини ёдга олинг (12:14). Яқин орада, мен шу оят бўйича Чарльз Сперженнинг воизлигини кўриб қолдим ва у менинг диққатимни ўзига михлади. Кейинги лавҳада нима учун бундай бўлганини тушуниб оласиз.

“Баъзи антиномистлар Муқаддас Рух бизларга бераётган даъват(муқаддасликка интилиш)ни бекор қилиш учун зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. “Бу – Исо Масихнинг бизларга берган муқаддаслиги”, дейишмоқда улар. Ахир улар бундай ёрқин бузиб сўзлаб ёлгон сўзлаётганларини билмайдиларми?.. Бизлар муқаддасликнинг ортидан боришимиз керак, бу: “Худо бизларни нопокликка эмас, балки муқаддасликка даъват қилди”, дейилганидек, нопокликнинг қарама – қаршиси, амалий муқаддаслик бўлиши лозим. Бу бошқа турдаги муқаддаслик. Аслида... бу тирик муқаддаслик, Муқаддас Ёзув бизларни айнан шунга даъват этади. Бу Худонинг иродасига тўғри келиш ва Худонинг амрига итоатлиқдир”.

Мана гап қаерда! Кўриниб турибдики, жамоат муқаддасликни сиқиб чиқаришга ҳаракат қилишлари билан илк бора тўқнаш келаётган эмас, чунки Спержен 1800йилларда бу ҳақида ёзган. Аммо бизлар Ёзув ҳақиқатини ўз асосимиз деб қўйсак, биз кўрамизки, муқаддаслик бизларнинг Исо Масихдаги борлигимизга ҳам, шунингдек, Унинг номидан қандай яшаш кераклигига ҳам тааллуқлидир.

Шуниси муҳимки, бизнинг Масихдаги ҳолатимиз ҳам, хулқ-атворимиз ҳам бизнинг хизматларимизга, муваффақиятларимизга ёки қобилиятларимизга боғлиқ эмас. Ҳолат ҳам, хулқ-атвор ҳам – бизларга бепул берилган инъомнинг натижасидир. Шунга қарамасдан, энди янгича яшаш, яхши хулқ-атворни намоён қилиш учун бизлар ўзимизнинг янги табиатимиз билан ҳамкорлик қилишимиз, унга ўрин беришимиз лозим.

Муқаддасликнинг яна бир таърифи

Энди бизлар муқаддаслик Худога тегишлиликдан кўпроқ нарса-ни билдиришини, у ахлоқ жиҳатидан Худога маъқул хулқ-атворни билдиришини кўриб чиққанимиздан сўнг, бизлар унинг навбатдаги таърифига ўтишимиз мумкин. Юнонча “hagios” сўзи шунингдек “тоза, гуноҳсиз, ҳақ” хулқ-атворни билдиради. Бу сўзнинг маъноси баъзи одамларни чўчитади, гарчи чўчитиши лозим бўлмаса ҳам. Мен болаликдаги бир воқеа ёрдамида нимани назарда тутаётганимни тушунтиришга ҳаракат қиламан.

Бизнинг оиламизда мен олти бола ичида биргина ўғил эдим. Шунинг учун ҳовлидаги ҳамма ишлар менинг зиммамда эди: машинани ювиш, майсаларни қирқиш, баргларни териш, қорни кураб ташлаш ва ҳок. Бизлар дўстларимиз билан спортни жуда яхши кўрганимиз учун, одатда, бизлар уйдаги ишларни тезда тугатишга ҳаракат қилар эдик, токи ўйинга ҳам вақт қолсин.

Баҳор эди, узоқ қишдан сўнг яна майса ўсиб чиқди. Мактабдан сўнг, одатда, бизлар дўстларимиз билан копток ўйнар эдик. Мен биров майсани қирқиш вақтини ўтказиб юбордим ва улар ўсиб кетди. Оқшом чоғи дадам мени эртага олдин майсаларни қирқишим, шундан кейингина ўйнашга чиқишим мумкинлиги, мен бу ишни у ишдан келгунича қилиб қўйишим кераклиги ҳақида огоҳлантирди.

Мактабдан сўнг мен уйга шошилдим, кийимимни алмаштирдим ва бутун баҳор фасли давомида илк бора майса қиркувчи машинани олиб чиқдим. Мен шошилишим кераклигини билар эдим, чунки тез орада дўстларим ўйнагани чиқиши керак эди. Мен ўт олдириш педалини бир неча бора босдим, лекин мотор ишламади.

Мен карбюраторга ёқилғи берилишини кучайтириш учун икки марта дроссел қопқоғи тугмасини босдим. Сўнг педални босдим, афсус, натижасиз эди.

Мен: “Балки карбюратор намикиб қолгандир, уни бироз кури-тиш керак”, деб ўйладим.

Мен маълум вақт кутиб турдим, сўнгра мойни текширдим, ҳаммаси тўғирланган ва ишга тайёр эканини текшириш учун ҳамма переключателларни текширдим. Ҳаммаси аъло кўринар эди, фақатгина бир неча дақиқа кутиб туриш керак. Мен худди шундай қилдим ва майса қирққични яна бир бор ёқишга ҳаракат қилдим, лекин мотор олдингидек ишламас эди.

Бу дафъа, менинг кайфиятим жуда бузилди, шунинг учун ўт олдириш чирокчасини, у кир бўлмаганмикин, деб текширдим. Чирокчанинг кўриниши аъло эди. “Гап нимада?” – деб ўйладим мен. Ҳар бир дақиқа билан менинг хафалигим кучайиб борар эди. Агар майса қирққич машина ишлаб кетмаса, мен майсаларни қирқа олмайман, мен дадамни хафа қиламан ва дўстларим билан ўйнай олмайман.

“Мен нима қилишим мумкин? – деб ўйлар эдим мен, – агар майса қирққични устахонага олиб борсам, улар уни таъмирлаганларича кеч бўлиб қолади ва мен ўйиндан қолиб кетаман. Балки бирор кишидан майса қирққич олиб турсамми, лекин бу кўп вақтни олади”. Шундай қилиб, бу яхши фикр эмас эди.

Мен мана шу темир бўлагидан аччиқланар эдим. “У мени куннинг қувончидан маҳрум қилмоқда”, деб ўйлар эдим. Майса қирққич бузилган эди, мен буни билар эдим. Мен иложсиз аҳволда қолган эдим. Мен майсани ҳам қирқа олмадим, дўстларим билан ҳам учраша олмадим.

Бизлар билан бирга ўйнамоқчи бўлган оғайниларимдан бири келиб: “Жон, тайёرمىсан?” – деди.

Мен жавоб бердим: “Йўқ. Дадам фақат майсани қирққанимдан сўнг ўйнагани чиқишга рухсат берган, майса қирққич эса ишламаяпти. Уни тўғирлашга, бировдан олиб туришга ёки қўл билан қирқишга менинг вақтим йўқ. Шунинг учун бугун ўйнай олмайман”.

Менинг дўстим мендан ақллироқ эди. У: “Бер, қараб кўрай”, – деди.

“Албатга, қарагин”, – дедим мен умидсизлик билан.

У биринчи қилган иш – ёқилғи бакини очди. У ичига қараб, қулиб юборди: “Жон, мана сенинг муаммонг – бензин йўқ”.

Мен хижолат бўлдим, лекин шу билан бир вақтда қувондим.

“Эй, каллаварам, – ўйладим мен, – буни биринчи ўринда текшириш керак эди”. Мен тезда бакни тўлдирдим ва майса қирққич шу лаҳзада ишлаб кетди. Мен тезда майсани қирқдим ва бизлар ўйнагани кетдик.

Бунинг муқаддасликка қандай даҳли бор? “Муқаддаслик” сўзининг таърифида тоза, гуноҳсиз ва ҳақ сўзларини ўқиб, бизларнинг кайфиятимиз бузилади, “Бунинг иложи йўқ”, деб ўйлаймиз, чунки бизлар ўз кучимиз билан шундай яшашимиз керак, деб тасаввур қилишга ҳаракат қиламиз. Бу битта ўроқ билан ҳамма майсаларни қирқишга ҳаракат қилишдек ва буни ўйингача қилиб улгуриш дегандек гап – бунинг мутлақ иложи йўқ! Сиз ҳали кичикроқ майдончани уддалагунингизгача кўчага қоронғи тушади.

Лекин бизда янги табиат бор, буни майса қирққич машина сотиб олиш билан қиёсласа бўлади. Барибир агар бақда бензин бўлмаса, майса қирққич бўлмаганидаги каби муваффақиятсизликка маҳкуммиз. Уни ўрнидан қўзғалишга мажбур қилиш учун бензин керак.

Кейинги бобда, бизнинг янги табиатимизга қандай ёқилғи кераклиги ҳақида, нима бизларга Худонинг қаршисида тоза юришимизга қобилият бериши ҳақида суҳбатлашамиз.

ЁҚИЛҒИ

Энди, биродарлар, Македониядаги жамоатларга берилган Худонинг инояти ҳақида сизларга билдириб қўймоқчимиз... Улар кучлари борича, ҳатто кучларидан ҳам ортиқ ихтиёрий берувчилар эканликларига мен гувоҳман...
— 2 Коринфликларга 8:1,3.

...Мукамалликка даъват – бу иложи йўқ ишни қилиш бўйруғи эмас. Худо бизларни бу амрга итоаткор бўлишга қодир янги ижод қила олади.
— К.С.Льюис.

Муқаддасликка интилиш – бу охирги мақсад эмас, бу Исо Масихнинг хузурига киришдир. Устоз бизларга аниқ айтди: “Ким Менинг амрларимни сақласа ва уларни бажарса, ўша (ҳақиқатан) Мени севади... ва Мен ҳам уни севаман ҳамда Ўзимни унга очаман(намоиш қиламан, кўрсатаман), (Мен Ўзимни унга яққол кўрсатаман ва ўзимни унга воқе қиламан)” (Юҳ. 14:21, инг. тилидан кенг. таржима). Бизлар Устознинг сўзларини сақлаганимизда ва риоя қилганимизда Уни яқиндан билиб оламиз.

Ибронийларга мактубининг муаллифи бунни тасдиқлайди: “...муқаддасликнинг пайида бўлинглар, чунки муқаддасликсиз ҳеч ким Раббийни кўра олмайди” (Ибр. 12:14). Ҳаммаси оддий: муқаддаслик йўқми, Исо Масихни кўра олмайсан, Унинг хузурига кира олмайсан!

Муқаддаслик тўлиқ Унга тегишли бўлиш, У учун ажратилган бўлиш демакдир. Бундан ташқари, бу “тоза, гуноҳсиз, ҳақ” бўлиш демакдир. Иккала таърифлар ўзаро чамбарчас боғлиқдир. Унга те-

гишли бўлиш, У учун яшаш, Унга ўз юриш-туриши билан маъқул бўлишга ҳаракат қилиш демакдир. Колосаликларга мактубда ёзилганки, бизлар Раббимизга муносиб яшаб(ва ҳаракат қилиб), ҳамма нарсада Уни рози қилишимиз лозим (1:10). Ахийри, У “муқаддас ва бенуқсон ҳолатдаги, доғсиз, нуқсонсиз ёки шунга ўхшаш бирор нарсага, шуҳратли жамоат” ортидан қайтиб келади (Эф. 5:27).

Урғу бериш лозимки, бу Масих олиб кетгани келадиган одамларнинг ягона таърифидир. Фақат ўйлаб кўринг, Ёзув Унинг келишини кучли, замонавий, яхши ташкиллаштирилган, етакчилар бошқарувидаги, яхши алоқаларга эга бўлган, сажда қиладиган ва қувончга тўлага тенглаштирамаяпти. Буларнинг ҳаммаси яхши чизгилар, лекин энг муҳими, У Ўз келишини муқаддас ва бенуқсон кўришни истайди.

Яна бир қизиқ далил шундан иборатки, муқаддаслик – бу Худо Ўзини таърифлайдиган асосий чизгидир. Пайғамбар Ишаъё ва ҳаворий Юҳанно Худонинг тахтини қандай кўрганларини таърифлаганлар. Уларнинг иккаловлари ҳам Худони асрлар давомида қудратли фаришталар қуршаб туришини ва: “Муқаддас, муқаддас, муқаддас” деб ҳайқираётганларини пайқашган (Иш. 6:3 ва Вах. 4:8га қаранг). Улар: “содик”, “севувчи”, “яхши” ёки “сахий” деб ҳайқираётган эмас, гарчи У бу ажойиб фазилатларнинг барчасига эга бўлса ҳам, лекин муқаддаслик ҳаммасидан устун туради.

Икки вариант

Поклик, бенуқсонлик ва ҳақликка эга бўлиш даъвати эски саволни кўтаради: “Бизлар қандай қилиб бундай яшашимиз мумкин?” Бизлар ҳаракат қилдик, лекин ўз кучимиз билан ҳеч нимага эриша олмадик. Бизлар виждонимизга ўйиб ёзилган Худонинг қонунига итоаткор бўлишни истар эдик (Рим. 2:14,15га қаранг), лекин яна муваффақиятсизликка учрар эдик.

Лекин сўнгра иноят келди. Бизлар уни яхши хулқимиз билан қўлга кирита олмадик ва олдингидек, ҳозир ҳам қўлга кирита олмаимиз. Бизлар унга арзимаганмиз ва олдингидек, арзимаимиз ҳам. Худонинг инъоми бизларни тўлиқ кечиради ва бизлар гуноҳ

қилганимизда ҳаракат қилишда давом этади. Бизлар ўз гуноҳларимиздан озод қилинганмиз!

Бизлар бу ажойиб янгиликни билишимиздан қатъий назар, бизлар барибир Унинг насиҳатларига риоя қила олмаслигимиз учун хафа бўламиз. Нима учун бу бизлар учун жанг? Бизлар юқоридан туғилганмиз, янги табиатга эгамиз, нима учун бизлар қайта ва қайта кулаймиз?

Бу даврда бизга чиқиш йўлини кўрсатадиган танлов бор, деб ўйлаймиз. Бизлар муқаддаслик фақат бизнинг Масихдаги ҳолатимизга тегишли деб ўргатишимиз ва Муқаддас Ёзувдаги бизларни хулқда муқаддасликка даъват қиладиган оятларни айбловга дучор бўлмаслик учун ташлаб кетишимиз мумкин. Бизлар ўзимизнинг ўзгаришимиз етишмаслигини “бизлар шунчаки одамлармиз ва доимо хато қиламиз”, деб оқлаймиз. Бизлар ўтмишдаги, ҳозирги ва келажакдаги гуноҳларимизни қоплайдиган фақатгина июнатнинг қисқартирилган таълимотига диққатимизни қаратганмиз. Агар бизлар фақат шу қисмини ўргатсак ва шунга ишонсак, бизлар виждонимизнинг овозини бўғиб, ёлғон хавфсизлик ҳиссига келиб қоламиз. Лекин бизлар диққат билан юрагимизга қулоқ солсак, бизлар унинг: “Нимадир каттароқ нарса бўлиши керак!” – деб қичқираётганини эшитамиз.

Афсуски, бизлардан кўпчилигимиз шу танловга борадилар, натижада Янги Аҳднинг бизларни художўй ҳаёт кечиришга даъват қиладиган катта қисмига эътиборсизлик қиладилар. Мен Муқаддас Ёзувдаги мазкур мавзуга оид оятлар билан бир неча варақларни тўлдиришим мумкин эди, лекин менга бир лавҳадан бошлашимга ижозат беринг.

“Болаларим! Мен сизларга гуноҳ қилмасликларинг учун ёза-япман... Агар Унинг амрларига риоя қилсак, Уни биламиз деб, ишончимиз комил бўлиши мумкин. Агар кимдир: “Мен Уни биламан”, – деса, лекин Унинг амрларига риоя қилмаса, у ёлғончи ва унда ҳақиқат йўқдир. Лекин одам Унинг сўзига итоаткор бўлса, унда Худонинг севгиси ҳақиқатан унда камолга етди; мана шу биз Унда эканлигимизни кўрсатади. Ким Худо билан бирликда яшайпман, деса у Исо Масих яшагани каби яшаши лозим” (1 Юҳ. 2:1, 3-6, янги ўзб. таржима).

Юҳанно: “Агар гуноҳ қилиб қўйган бўлсаларингиз ташвишланманглар, чунки ҳаммамиз ҳам одаммиз”, – деб ёзган эмас. Йўқ, у гуноҳ қилмаслигимиз кераклигини ёзмоқда. Бу бизнинг нишонимизга айланиши керак. Агар бизлар бу нишонга туша олмасак, Исо Масиҳнинг қони бизларни поклайди. Бизларнинг мақсадимиз Исо Масиҳ каби яшашдир. Муқаддас Ёзувга кўра, бу бажариш мумкин бўлган мақсаддир. Шунинг учун бизларни тепаётган гуноҳни менсимасдан, уни “инсоний табиат” деб тушунтириб, бизлар беҳудага Исо Масиҳнинг сўзларини ва Муқаддас Ёзувдаги кўплаб оятларни рад қилиб яшашимиз мумкин эмас.

Бизларга нимадир етишмаётган бўлиши мумкинми? Худо бизларнинг жумбоғимизни олдиндан кўрмаган ва Ўзининг бу муаммони ечиш режасини тайёрламаган бўлиши мумкинми? Албатта, олдиндан кўра олган! Бу ҳақида кам гапиришади, лекин Унинг режаси бутун Янги Аҳдда аъло даражада кўриниб турибди. Бизларнинг кўпчилигимиз билмайдиган иноят – бизнинг янги табиатимизга куч берадиган ёқилгидир. Бошқача қилиб айтганда, иноят бизларга художўй яшашимизга куч беради.

Иноятнинг номаълум ҳақиқати

2009 йилда бутун Америка бўйлаб минглаб масиҳийлардан фикр тўпланган эди. Фикр тўплашга иштирок этганлар турли жамоатдан бўлган юқоридан туғилган, библиявий имонлилар эдилар. Бошқа саволлар қатори уларга: “Худонинг иноятига уч ёки кўпроқ таъриф ёки тавсиф беринг”, деган саволни бердилар. Кўплаб жавоблар қуйидагилар эди: нажот, бепул инъом ва гуноҳларнинг кечирилиши.

Бу жуда яхши, Америкалик имонлилар фақатгина иноят орқали нажот топишларини биладилар. Нажот сув пуркаш орқали, жамоатга тегишлилик орқали, дин қонунларига риоя қилиш орқали, яхши ишлари ёмон ишларидан ошиб кетиши орқали берилмайди. Американинг хушxabарчилик жамоатларининг кўпчилигига Худонинг иноятни ҳақидаги пойдевор ҳақиқат яхши ўргатилган, чунки бу ҳақида жамоатларда кўп воизлик қилинади ва мен ўйлайманки, бу Худони қувонтиради.

Шунга қарамасдан, жожеа шундан иборатки, фикри сўралган бир неча минг масихийлардан 2фоизигина иноят – Худонинг кучи билан тақдирланиш эканини айтишди. Аммо Худо Ўз иноятини айнан шундай белгилайди ва таърифлайди. У дейди:

“Менинг иноятим – сенга керакли бўлган ҳамма нарса, ахир Менинг кучим заифликда энг зўр амалга ошади” (2 Кор. 12:9, TEV ва NLT, инг. тилидан таржима).

Худо Ўз иноятини – бизларни Ўз кучи билан тақдирлаш деб атайди. “Заифлик” сўзи “қобилятсизлик” демакдир. Худо дейди: “Менинг иноятим – Менинг кучим билан тақдирлашдир, бу сенинг қобилятинг доирасидан ташқарида бўлган вазиятларда ҳаракатга келади”.

Хаворий Петъор ҳам Худонинг иноятига худди шундай таъриф беради. У шундай ёзади: “...иноят ва тинчлик кўпайсин. Унинг илохий куч-қудратидан(иноятдан)... бизнинг ҳаётимиз ва диёнатимиз учун зарур бўлган ҳамма нарса бизга ато қилинди” (2 Пет. 1:2,3). Бу ерда иноят ҳақида яна “Унинг илохий кучи” сифатида сўзланмоқда. Петъор демоқдаки, диёнатли, муқаддас ҳаёт учун зарур бўлган ҳар бир манба ва қобилят бизларга иноят кучи томонидан берилгандир.

Лекин сўроқнома, Америкада фақат 2фоиз масихийлар бу ҳақида билади, деб кўрсатган бўлса, демак муаммо жиддий. Сизларга тушунтиришга ижозат беринг. Худодан бирор нарса олиш учун бизлар ишонимиз керак. Мана нима учун Янги Аҳд матнлари “имон сўзи” деб аталади (Рим. 10:8). Оддийроқ қилиб айтганда, бизлар ишонмасак, бизлар олмаймиз.

Битта асосий мисол келтираман. Исо Масих бутун дунёнинг гуноҳлари учун ўлди. Лекин фақат Унга ишонганларгина нажот топдилар. Бундан катта муаммо юзага келади: бизлар билмаган нарсамизга ишона олмаймиз. Агар 98фоиз масихийлар Худонинг инояти – бу У бизларга тақдим қиладиган Унинг кучи эканини билмасалар, демак 98фоиз масихийлар ўз кучлари билан муқаддас яшашга ҳаракат қилмоқдалар, бу эса ҳафсаласи пирлик ва мағлубиятга олиб келади. Уларнинг янги табиати кучга тўлган эмас, бошқача қилиб айтганда, уларнинг бакида бензин йўқ!

Келинг, юнон тилига мурожаат қиламиз. Янги Ахдда июнат сўзига кўпинча charis сўзи ишлатилади. Бу сўз, Стронг луғати бўйича (Strong's Exhaustive Concordance) “инъом, илтифот, шафкат ва озодлик”ни билдиради.

Агар бу бошида бўлган таърифни олсак ва уни Римликларга, Галатияликларга, Эфесликларга мактубларидаги танланган оятлар билан бирлаштирсак, сиз аниқ кўплаб америкаликлар биладиган июнатнинг таърифини кўрсатасиз. Аммо Стронг луғатида бу таърифнинг давоми бор: “юракка илоҳий таъсир ва унинг ҳаётда акс этиши”. Биз кўрамизки, бу ерда юракда содир бўлаётган нарсаларнинг ташқи акси ҳақида сўз бормоқда, бошқача қилиб айтганда, июнатнинг кучи ҳақида сўз бормоқда.

Ҳаворийлар китобида Барнабо Антиохия жамоатига келишини ва у ерда “Худонинг июнати”ни кўришини кўрсатадиган лавҳа мавжуд (Ҳав. 11:23га қаранг). У июнат ҳақида эшитган эмас, аммо унинг ўзини кўрди. Одамларнинг ташқи хулқи уларнинг юракларида июнат ҳаракат қилаётганини кўрсатиб турар эди.

Мана нима учун ҳаворий Ёқуб бундай дейди: “...Хўп, ишларсиз бўлган имонингни(июнат) менга кўрсат-чи, мен эса сенга имонимни(июнат) ишларим орқали кўрсатаман!” (Ёқуб 2:18). Мен “июнат” сўзини “имон” сўзининг олдига қавс ичида қўйдим, чунки ишониб(Худонинг Сўзига ишониб), бизлар Худонинг июнати қўлга киритамиз. “...имон билан... июнати қўлга киритиш имконига эга бўлдик” (Рим. 5:2). Имонсиз(ишончи комилликсиз) куч йўқдир (июнат). Ёқуб урғу бермоқда: “Менга кучнинг исботини кўрсат”. Бизлар имон орқали июнати қўлга киритишимизнинг кўрсаткичи мана шудир.

Июнат – бу инъом. Энди келинг, билим доирамизни кенгайтирамиз. Нажот – бу июнатнинг инъоми. Кечирим – бу июнатнинг инъоми. Шифоланиш – июнатнинг инъоми. Таъминот – бу июнатнинг инъоми. Худонинг табиати – бу ҳам июнатнинг инъоми. Куч – бу июнатнинг инъоми. Буларнинг барчаси бизнинг ҳаётимизда Худонинг илтифотининг намоён бўлишидир, уларнинг ҳар бири текиндр.

Кучга келсак, июнат бизларга бизларнинг инсоний кучимиздан юқори бўлган ниманидир қилиш қобилиятини беради. Бизлар ўзи-

мизни дўзахдан озод қилиш қобилиятига эга эмас эдик, иноят буни амалга оширди. Бизлар озодликда яшашимиз лозим эмас, аммо иноят бизга уни инъом қилди. Бизлар ўз табиатимизни ўзгартира олмас эдик, иноят буни бизнинг ўрнимизда амалга оширди. Бизларнинг муқаддас яшаш учун ўзимизнинг кучимиз йўқ, аммо иноят бунга рухсат берди. Шунинг учун биз уни ажойиб десак, ҳайрон қоларли жойи йўқ.

Ўйлашга мажбур қиладиган савол

Яқинда ибодат вақтида Раббий мендан сўради: “Ўғлим, Мен иноятни Ўз китобимда, Янги Аҳдда қандай тушунтираман?”

Мен, ўндан ортиқ китоблар муаллифи учун бу савол катта аҳамиятга эга. Сизларга тушунтириб беришимга ижозат беринг. Ҳар дафъа, ўз китобимда кўплаб одамларга нотаниш бўлган янги сўз-ни ишлатганимда, мен унинг асосий маъносини кўрсатиб ўтаман. Кейин бошқа, иккинчи даражали маъноларини кўрсатаман. Шунинг учун агар тажрибали муаллифнинг китобиди янги сўз пайдо бўлса, бу сўз асосий аҳамиятга эга деб тахмин қиламан.

Худонинг саволига мен: “Билмайман”, – деб жавоб бердим.

Шу лаҳзада, иккиланмасдан мен Симфония китобини олдим ва Янги Аҳдда иноятнинг маъноси тушунтирилган саҳифаларни топдим. Мана, мен нимани топдим: “Унинг тўлиқлигидан бизларнинг ҳаммамиз иноят устига иноят олдик” (Юҳ. 1:16).

Диққат қилинг, “иноят устига иноят”. Менинг Грецияда, Афинада яшайдиган дўстим бор. У ўша ерда туғилган, унинг она тили юнон тили, боз устига, у яна қадимги юнон тилини ўрганган. Менда юнон тилига оид саволлар туғилганида, биринчи навбатда мен унга мурожаат қиламан. У менга, ҳаворий бу оятда Худо томонидан берилган “иноятнинг жуда ҳам бой тўқислиги” ҳақида хабар беришини айтди. Бошқача қилиб айтганда, ҳаворий Юҳанно, бизлардаги иноят фаолиятининг оқими, тўқислиги бизларга Исо Масихнинг тўлиқлигини беришига урғу берган! Сиз эшитдингизми? Исо Масихнинг Ўзининг тўлиқлиги! Бу менга кўп нарсалар, айниқса, табиат, қобилият ва куч ҳақида сўзлайди.

Келинг, бу таъкиднинг салмоғига бир жуфт мисоллар билан ургу берамиз. Тахмин қилайлик, мен баскетбол ўйнаётган юкори синф ўқувчисига мурожаат қиламан. У асосий гуруҳга кирмайди, қарийб бутун ўйин давомида, ўйин тугашига икки дақиқа қолгунича, унинг гуруҳи аллақачон ёки йигирми очкога ютқазётган, ёки ютаётган вақтигача у скамейкада ўтиради.

Мен уни четга тортиб: “Илм-фаннинг замонавий кашфиётлари ёрдамида, бизлар Леброн Жеймснинг тўлиқлигини сенга жойлаштиримиз мумкин”, – дейман (Американинг энг зўр баскетболчиларидан бири).

Нима деб ўйлайсиз, у: “Албатта! Шундай қилинг! Мен бу учун нима қилишим керак?” – деб жавоб берган бўлар эдимиз?

Бизлар буни қилганимизданок нима содир бўлган бўлар эди, ўйлаб топинг. Ўсмир нафақат ўзининг мактаб гуруҳида юлдуз бўлган бўлар эди, яна ўз гуруҳига давлат чемпионатида ғолиб келишига ёрдам берган бўлар эди, университетда тўлиқ стипендияни олган бўлар эди, кейинчалик эса баскетбол миллий гуруҳида асосий янги ўйинчи бўлган бўлар эди.

Ёки тасаввур қилайлик, мен иши ёмон кетаётган тижоратчига мурожаат қиламан ва дейман: “Замонавий, илмий усуллар ёрдамида бизлар Доналд Трампнинг, Стив Жобнинг ва Бил Гейтснинг ҳаммасининг тўлиқ қобилятини кўшиб сизнинг ичингизга жойлаштиришимиз мумкин”.

Нима деб ўйлайсиз, у нима деб жавоб берган бўлар эди? “Албатта, шундай қилинглар!” – деб, тижоратчи қувонч билан қичқирган бўлар эди. Бу одамларнинг тўлиқ қобилятларини олиб, у нима қилган бўлар эди? У илгари ҳатто тасаввур қилмаган ўз пулларини қайси соҳага кўйиши лозимлиги вариантлари ҳақида ўйлай бошлаган бўлар эди ва жуда бой одам бўлган бўлар эди.

Иноят эса бизларга Леброн Жеймснинг, Стив Жобнинг, Доналд Трампнинг, Билл Гейтснинг, Алберт Эйнштейннинг, Иоганн Себастьян Бахнинг, Рожер Федерернинг ёки тарихдаги бошқа эркакларнинг ёки аёлларнинг тўлиқлигини бермайди. У бизларга Исо Масихнинг Ўзининг тўлиқлигини беради! Сиз бу салмоқни тушунасизми?

Балки сиз ҳайратланарсиз, лекин Янги Аҳдда Худо иноятни бепул инъом, нажот ёки гуноҳларнинг кечирилиши деб таништирмайди! Сизларга тушунтиришимга ижозат беринг. Бу ҳайратга солувчи шафқатлар учун мен абадий миннатдорман, лекин улар ҳақида Янги Аҳдда кейинроқ айтилади. Олдин Худо иноятни Исо Масиҳнинг тўлиқлиги билан тақдирлаш, деб очади, бошқача қилиб айтганда, гап Унинг табиати ва кучига эга бўлиш ҳақида бормоқда! Мана нима учун Юҳанно дадиллик билан таъкидламоқда: “Бу дунёда Исо Масиҳ қандай ҳаракат қилган бўлса, бизлар ҳам шундай ҳаракат қиламиз”(1-Юҳ.4:17, янги ўзб. таржима).

Сиз қачондир хизматчининг: “Бизлар худди бошқалар каби гуноҳкорлармиз, фақат кечирилганмиз” ёки: “Бизлар ҳеч нимага арзитайдиган чувалчанглармиз”, “Бизлар гуноҳкор табиатли, гуноҳга боғланган одамлармиз”, – деганини эшитганмисиз? Муқаддас Ёзувни ўқийдиган одам қандай қилиб бундай сўзларни айтиши мумкин? Ҳатто дунё ҳам бундан яхшироқ таълим беради.

Сизлар қачондир шер олмаҳонни туққанини кўрганмисиз? Инглиз тоза қонли оти чувалчанг туққанини кўрганмисиз? Ёзув эса “бизлар Унинг суягидан суяк, этидан эт” дейди(Эф.5:30га қаранг). “Севганларим, биз энди Худонинг фарзандларимиз...” – деб ёзилган(1-Юҳ.3:2). Кейин, бизлар самога келганимиздан кейин эмас, балки ҳозир бизлар Худонинг ўғиллари ва қизларимиз. Қандай қилиб Худо арзимас чувалчангни дунёга келтириши мумкин? Бизлар Худодан туғилганмиз, бизнинг ичимизда Унинг уруғи, Унинг илоҳий табиати мавжуд. У қанақа бўлса, бизлар ҳам бу дунёда шунақамиз! Кейинги ҳаётимизда эмас, ҳозир, шу заминда шунақамиз!

Петъорнинг сўзларига яна бир бора назар ташлаймиз:

“...иноят... кўпайсин. Унинг илоҳий куч-қудратидан(иноятдан)... бизнинг ҳаётимиз ва диёнатимиз учун зарур бўлган ҳам-ма нарса бизга ато қилинди” (2 Пет. 1:2,3).

Кучга келганда, иноят инъоми – бу фақат нажот вақтида амалга ошадиган бир марталик ҳаракат эмас. Бу – бизларга доимо керак бўлган нарсадир, бизларга иноятнинг кўпайиши керак. Шунинг учун ёзилган: “Шундай экан,...ўз вақтида ёрдам олишга иноят топишимиз

учун иноят тахтига жасорат билан яқинлашайлик” (Ибр. 4:16). Бизларнинг бакларимиз учун зарур бўлган ёқилги мана шудир!

Энди, Ёқуб имонлиларни худбинона, зинокорларча ҳаёт тарзида фош қилганидан сўнг уларга нима дейишига қулоқ солинг:

“Зинокорлар ва фоҳишалар! Дунё билан дўстлик сизларни Худонинг душмани қилишини ахир сизлар билмайсизларми?... Лекин У янада кўпроқ иноят беради, токи бизлар бу ёвуз истакларга қарши турайлик... шунинг учун Худонинг қаршисида бўйсунинглар” (Ёқуб 4:4, 6, NLT, инг. тилидан таржима).

Бу сўзларни диққат билан ўқиб чиқинг: Худбинона истакларга “қарши туриш учун У янада кўпроқ иноят беради”. Муқаддас Ёзувнинг кенгайтирилган таржимаси: “У бизларга кўпроқ ва янада кўпроқ иноят беради”, – дейди(инг. тилидан таржима). Бу бепул куч бизларни илгари бизларда бўлмаган қобилият, муқаддас ҳаёт билан яшаш қобилияти билан таъминлайди.

Бу – Худонинг Сўзига ишониб ўзини бўйсундирадиганларга, борлигига Унинг илоҳий табиати кучини симирадиганларга тарқаладиган иноятдир. Мағрурлар ўз қобилиятларига таянадилар, бўйсунувчанлар Худонинг кучига боғлиқдирлар. Довуднинг катта акаси Элиоб, Худонинг кучига боғлиқ бўлмаган ва баҳайбат Голиётни ўз кучида учратган мағрур одам эди(1-Шоҳ.16,17га қаранг). Довуд Голиётга қарши жанг қилишга Худонинг кучи билан чиққан бўйсунувчан одам эди. Бу иккала вазиятнинг натижаси қандай бўлганини бизлар биламиз.

Исо Масих Ўз намунаси билан Худонинг иноятига боғлиқлигини кўрсатди. Гетсимания боғида У кучли жанг ичра эди. Отаси сўраган нарсани Унинг танаси четлаб ўтишни истар эди, лекин ҳали шогирдлари ухлаб ётган пайтда У Ўзини ибодатда бўйсунтирди. У ўзини севишга қарши энг буюк жангда ғалаба қозониш учун ёрдам(ёқилги) сўради. Бу эҳтиёж даври эди ва У куч берадиган иноятни олиш учун Отага дадиллик билан мурожаат қилди ва ўша жангда ғалаба қозонди. Шогирдлар бундай қила олмадилар, гарчи Исо Масих уларни оғохлантирган бўлса ҳам: “...руҳ тетик, тана эса заифдир” (Мт. 26:41).

Менинг копток ўйинигача майсани қирқишим керак бўлганлиги ҳақидаги ҳикоямда, майсақирқични ҳам, бензинни ҳам сотиб

олмадим, уларга арзимас ҳам эдим. Уни ҳам, буни ҳам менга отам берди. Майсақирққични бизнинг янги табиатимизга ўхшатса бўлади, уни бир бора оламиз. Майсақирққичим бўлгани шарофати билан мен майсаларни қирқа олдим. Бензинни июятнинг кучи билан таққосласа бўлади. У бир марталик инъом эмас, у менга доим, мен майсани қирқишим керак бўлганида керак.

Бизлар нажот топганимизда июят бизларга Унинг табиатини берди, лекин бизлар Исо Масих каби яшай олишимиз учун бизнинг табиатимизга куч ато қилишга қодир бўлган кўп ва яна кўп июят керак.

Қандай ҳаракат қилиш керак ва қандай қилиш керак эмас

Келинлар, Повулнинг Эфесликларга мактубидаги сўзларни яна бир бора ўқиймиз. Бизнинг музокарамыздан сўнг улар янада кўпроқ маънога эга бўлади.

“Раббийнинг ҳокимияти билан мен айтаман: фикрлари бўш бўлган мажусийлар каби яшашни бас қилинлар. Ҳар қанақа сезгирликни йўқотиб, улар очкўзлик билан ҳар қандай нопокликка боғиб, бузукликка бериладилар... Худонинг суратида яратилган, ҳақиқатан ҳақ ва муқаддас янги табиатингизни кийинлар” (Эф. 4:17,19,24, NLT, инг. тилидан таржима).

Гуноҳкорлар ва имонлиларнинг орасида, нафақат имонимиз соҳасида, балки шунингдек, ҳаёт тарзида ҳам аниқ фарқ бўлиши лозим, чунки бизнинг янги табиатимиз бор, фақат уни кийиш лозим. Бошқача қилиб айтганда, бизлар июятнинг кучига ишониб ва унга итоат қилиб, ўзимизни бўйсундиришимиз керак. Келинг, бир мисолни кўриб чиқамиз. Отам менга майсақирққични берди, лекин мен унга бензин қуйиб, уни ўт олдириб, ишлата бошлаганимча ундан ҳеч қанақа фойда йўқ эди. Янги табиатни кийиниш дегани мана шуни билдиради. Ундан фойдаланиш керак!

Повул бунинг маъносини бизларга амалда тушунтиришда давом этади:

“Ҳар бирингиз ёлғонни қолдириб, ўз яқинингизга ҳақиқатни сўзланлар, чунки бизларнинг ҳаммамиз бир тананинг аъзоларимиз. “Ғазабингизда гуноҳ қилманлар”, сизларнинг ғазаб

бингиз қуёш ботгунича ўтиб кетсин; ҳаётингизда иблисга ўрин берманглар. Илгари ким ўғирлик қилган бўлса, энди ўғирлик қилмасин; аксинча, меҳнат қилиб, яшаш учун ўз қўли билан пул топсин ва муҳтожлар билан бўлишин. Оғзингиздан ҳеч қандай ярамас сўз чиқмасин, балки барпо қилишга фойдали бўлган ва эшитувчиларга иноят бағишлайдиган яхши сўзлар чиқсин (Эф. 4:25-29, янги ўзб. таржима).

Мен баъзиларнинг: “Эски Аҳд буни қилгин, буни қилмагин, деган насиҳатларга тўла, Янги Аҳдда эса фақат иноят”, – деганларини эшитаман. Конференцияларда ва жамоатларда ҳозир: “Худонинг инояти бизларни амрлардан озод қилди”, – деб ўқитмоқдалар ва кўплаб одамлар бунга қаттиқ ишона бошладилар. Лекин Исо Масих фақатгина Унинг амрларига қулоқ соладиган ва риоя қиладиган одамларгина Унинг ҳузури намоён бўлишини кўришини айтган. Бу устозлар одамларга озодлик берайпман, деб ўйлайдилар, аслида эса улар одамларни Худонинг ҳузурига олиб келадиган нарсадан олиб кетмоқдалар. Бу юракни парчалайди.

Исо Масих бизларга амрлар бермоқда, бунга қарши баҳслаша олмаймиз. У бизларга деди: “Шундай экан, боринглар ва барча халқлардан шогирд орттиринглар. Мен сизларга буюрган барча нарсаларга риоя қилишни ўргатинглар” (Мт. 28:19,29). У: “Мен сизларга таклиф қилган нарсаларни...”, – деган эмас.

Бизнинг вақтимизда кўп одамларга Унинг суверенлик ҳақида сўзлайдиган сўзлари ёқади, лекин бу одамлар Унинг художўй яшашни буюрадиган сўзларига енгилтаклик билан қарашади. Худо ҳақиқатан суверен, лекин бизлар одам эга бўлган танлов ҳуқуқини англамасак, Унинг художўй ҳаёт ҳақидаги амрларини таклиф деб қабул қилиш хавфига эгамиз.

Амрлар

Ҳаворийлар бизларга Исо Масихнинг амрларини етказдилар. Юҳаннонинг сўзларини эслайлик: “Агар биз Унинг амрларига риоя қилсак, шундан Уни таниб билганимизни биламиз” (1 Юх. 2:3). Кейин у дейди: “Худони севиш – Унинг амрларига риоя қилиш демакдир. Унинг амрлари эса оғир эмас” (1 Юх. 5:3).

Повул ёзади: “Чунки биз Раббий Исодан сизларга қандай амрларни берганимизни биласизлар” (1 Сал. 4:2). Кейинроқ у айтмоқда: “Худо сизларнинг муқаддас бўлишингизни истайди” (1 Сал. 4:3, янги ўзб.таржима). Муқаддас яшаш учун бизлар Исо Масихнинг амрларига риоя қилишимиз керак.

Петъор бизларга мутлақ аниқ амрни бермоқда – бу муқаддас яшаш. У фожеавий воқеликни, охири кунларда одамлар имондан қайтишини кўрсатмоқда. У ёзмоқдаки, “уларга муқаддас яшаш ҳақида берилган амрни улар рад қиладилар” (2 Пет. 2:21, NLT, инг. тилидан таржима). Янги Аҳдда нафақат амрлар, балки “муқаддас яшаш” ҳақида аниқ буйруқлар берилган.

Агар бизлар ҳаворий Повулнинг Эфесликларга мактубидаги (4:25-29) сўзларини диққат билан қарасак, бизлар муқаддас ҳаёт ҳақидаги тўғридан-тўғри буйруқларни кўрамиз:

Ёлғон сўзламанглар.

Ғазабда гуноҳ қилманглар.

Ўғирлик қилманглар.

Ёмон ва ҳақорат қилувчи сўзларни айтманглар.

Янги Аҳдда таъқиқлар йўқ деб, ростдан айта оламизми?

Юқоридаги кўрсатмалар аниқ тақиқ бўлиб жарангламоқда. Сиз бундай ҳисобламайсизми?

Болалигимда отам менга: “Ўғлим, олдин иккала томонга қарамасдан, йўлга коптокнинг ортидан югуриб чиқма”, –дер эди. Бу отамнинг тақиқи эди, лекин бу мени қойиш ёки жазолаш учун эмас эди. У мени асраш учун, мен машина остига кириб кетмаслигим учун ва узоқ яшашим учун менга шундай буйруқ берган эди.

Бизлар узоқ, тўлақонли ва маҳсулдор яшай олишимиз учун Худо бизларга нималарни қилмаслигимиз кераклигини айтмоқда. Лекин боз устига, бизларда илоҳий табиат ва ёқилғи – амрларни бажариш учун иноят бор.

Ёлғон гапиришни бас қилинг

Келинг, юқорида санаб ўтилган тақиқларнинг ҳар бирини кўриб чиқамиз.

Ўз хизматим мобайнида мен масиҳийлар орасидаги ёлғоннинг қайғули ва аччиқ натижаларини эшитмоқдаман ва кўрмоқдаман.

Яқин орада, мен ўн беш нафар тадбиркорни Мачу Пикчуга инкилар йўлакчаси бўйлаб 4кунлик сафарга олиб бордим. Бизлар хизматдан ва енгил бўлмаган меҳнатдан ва булардан кўпроқ нарсалардан дам олиб, ажойиб манзаралардан лаззатланиб, зўр вақт ўтказдик.

Сафарда, мен тадбиркорларнинг ҳар бири билан бир неча соат вақтни бирга ўтказиб, уларнинг ўз молларини сотиш ёки шартнома тузиш учун алдаган тадбиркор-масихийлар билан ишлашлари тажрибасидан тез-тез қайтарилиб турадиган воқеаларни эшитдим. Имон бўйича биродарлар билан ишдаги куруқ ваъдалар ва бажарилмаган мажбуриятлар мустасно бўлишдан кўра, кўпроқ одатий ҳол эди. Менга масихийлар паст сифатли материалларни ишлатишларини, қонунларни бузишларини, мажбуриятларини бажармасликларини, сифати паст хизмат таклиф қилишларини, кафолат муддатига риоя қилмасликларини айтиб бердилар.

Бу эркаклардан бири, менга қурилишлар билан шуғулланадиган бир ўртоғининг ҳикоясини айтиб берди. Уларнинг иккаловлари бир қишлоқда уйлар қуришган. Бу “биродар” бегона далаларда, шу жумладан, мен билан бирга сафарда бўлган одамнинг даласида чуқурлар қазиб, қурилиш чиқиндиларини шу ерга олиб келиб тўккан. Сўнгра у ҳеч нима кўринмаслиги учун одатда, изларни йўқотган, чунки қурилиш чиқиндиларининг стандарт утилизацияси учун ҳақини тўлашни истамаган. Ўша сафарда, бундан-да таъсирли ҳикоялар ҳам эшитдим, лекин шуниси менинг хотирамда қаттиқ муҳрланиб қолди, чунки ўша “биродар” райондаги хушхабар жамоатларининг бирида ҳамду –сано гуруҳи етакчиси эди.

Нафақат бозор бизнеси соҳасида, балки ҳокимиятда, таълим олиш соҳасида, тиббиётда, хизматда, шунингдек, оилаларда ва дўстлар даврасида ҳам алдашади. Бизлар юзимиз билан ерга қулашдан кўрқиб, ўз обрў-иззатимизни яхши сақлашга, ўзимизни истаган мансабимизга қўтаришга ёки исталган хотимага яқинлаштиришга ҳаракат қилиб яшаймиз. Ёлғон мафтункор: Худога ишониш керак бўлган нарсаларни олиш жараёнини у тезлаштириши мумкин.

Аслида одамлар учун ибодат қилмасак-да, нақадар кўп марта бизлар одамларга, улар ҳақида ибодат қилаётганимизни айтаемиз? Бизлар болаларимизга нималарнидир ваъда берамиз, лекин ваъдамизни бажармаймиз. Бизлар учрашувларни бекор қиламиз ва

одамга ҳатто сўз берганимиздан сўнг нимадир қилишни рад қиламиз. Бизлар ўзимизникида туриш учун бўрттириб гапирамиз. Буларнинг ҳаммаси бошқаларга зарар келтирувчи ёлғондир.

Сизга муҳим нарсани кўрсатишимга ижозат беринг: Исо Мисхнинг амрларини бажаришнинг устунлиги – Унинг ҳузурининг ваъда қилишидир. Саночи бу ҳақиқатни қуйидаги савол билан тасдиқлади: “Ё, Раббий! Ким Сенинг чодирингда тура олади?...” (Сан. 14:1). Сўнгра у жавоб беради: “ҳатто ўзининг зарарига бўлса ҳам ким қасамида турса” (4-оят, янги ўзб.таржима). Муқаддас Ёзувда, The Message инглизча таржимасида: “Ҳатто ўз зарарингга бўлса ҳам, ўз сўзингга тургин”, – дейилади.

Агар Повулнинг Эфесликларга, алдамасликларини буюриб қилган мурожаати бизларга етарли бўлмаса, келинглар, Ёқубнинг сўзларига мурожаат қиламиз: “Ҳақиқатни мақтанчоқлик ва ёлғон билан қопламанглр” (3:14, NLT, инг. тилидан таржима). Шунга ўхшаган амрни Повул Колосаликларга ҳам берган: “Бир-бирингизга ёлғон гапирманглр” (3:9). Шунчаки тасаввур қилинг! Повул, ўша бизларга иноят ҳақида буюк ваҳийлар бериш учун Худо ишлатган одам, бизларга ниманидир қилмаслик амрини ҳам берди. Агар Янги Аҳддаги Повул ҳамда бошқа ҳаворийларнинг шу мавзуда айтган кўплаб сўзларига урғу берсак, бизлар уларни иноятга қарши боришда айблашимиз мумкин эди, гарчи аслида бундай бўлмаса ҳам.

Агар бор суҳбатимиз бизларни қоплаб турган иноят атрофида айланса ва имонлиларга у қандай кучга эга эканлиги айтилмаса, мен агар шубҳасиз шундай жамоатга келамизки, шахсий фойдалари ва истаклари учун ҳар қандай хулқ-атвор оқланади, десам хато қилмаган бўламан. Агар иноят бизларга муқаддасликсиз ҳам берилаверади, деган бир томонлама таълимот ўргатилса, иноятни олишнинг иложи борми? Ахир Ёзув бизларга виждонимизнинг овозини рад қилишни ўргатадими?

Ғазаб сизни бошқаришига йўл қўйманг

Рўйхатдаги кейинги пункт: ўз ғазабингизда гуноҳ қилманг. Мен серғазаб турмуш ўртоғи билан яшашга мажбур эркак ва аёлларнинг юзларини тасаввур қиламан. Ўзларини имонли деб атайдиган бу

одамлар ғазабланганларида, уйни қандай даҳшат қоплаши ҳақидаги ҳикояларни эшитганман.

Ота-оналарнинг ғазабидан азоб тортаётган, калтакларга ва қўпол муносабатга маҳкум болалар ҳақида нима деймиз? Мол-мулкнинг шикастланиши ва тана жароҳатлари ғазаб ўти натижасига айланади. Қурбонлар бундай одамнинг навбатдаги ҳиссий портлаши қаршисида қўрқувда яшашади. Ғазаб оиладаги муҳитни бузади, у осойишта соҳил бўлмай қолади. Яқшанба куни жамоатда оила ўзини ҳаммаси жойида бўлгандек кўрсатиши мумкин, лекин бу шунчаки ташқи қиёфа. Афсуски, бизлар бу амрга ёки эътиборсизлик билан қараймиз, ёки уни мутлақ рад этамиз.

Бу оят ғазаб ҳақида айтилган ягона оят эмас. Янги Аҳд мактубларида бошқа эслатмалар ҳам бор. Повул янада дангал ёзади: “Қалбингиздаги ҳар қандан аччиқликдан, ғазаб, қахр, кичқирик, ёмонлаш ва ҳар қанақа адоватдан қутулинглар” (Эф. 4:31, янги ўзб. таржима). Ёқуб бизларга амр қилади: “Сизларнинг ҳаммангиз ғазабга секин бўлишингиз керак... Одамнинг ғазоби Худо истаган ҳақликни келтириб чиқармайди” (Ёқуб 1:19,20, NLT, инг. тилидан таржима). Колосаликларга мактубда Повул яна ёзади: “Ғазабдан, қахрдан, адоватдан қутулиш вақти келди” (3:8, янги ўзб. таржима).

Келинг, яна ўзимизга савол берамиз: Ҳақиқатан ҳам бу тақиқларнинг ҳаммаси Худонинг инояти ҳақида ваҳий олган одамлар томонидан берилганми? Бизлар ҳеч нарсани ўтказиб юбормадикми?

Ўғирламанглр

Ўғирлашни бас қилинг. Нақадар тез-тез бизлар кимдандир пул оламузу, уни қайтариб бермаймиз? Нақадар тез-тез бизлар чексиз қарзга тушиб қоламиз? Бизлар Худонинг баракалари бир куни бизларни қувиб етишига ишонамиз, шунинг учун доноликни рад қилишда давом этамиз ва қарзларда янада кўпроқ ўралашиб қоламиз. Ахийри, биз ўйлаймизки, ҳамма вақт ҳам ўзимизни банкрот деб эълон қилишимиз мумкин ва шу билан, қайтариб беришимиз керак бўлган қарзлардан ўзимизни озод қилишимиз мумкин.

Нақадар тез-тез бизлар компаниянинг манбаларидан шахсий фойдаламизда фойдаланамиз? Бу бегона пулларни ўзлаштириш дейилади.

Бизлар комил ишонч билан: “Мен Худонинг инояти билан нажот топган масиҳийман”, – деб эълон қиламиз, лекин бизлар Исо Масиҳнинг Ўз хаворийлари орқали берган амрларига итоат қилмаймиз.

Мен ҳамма хизмат йиғинларига қатнайдиган бир чўпон билан ишлаган эдим, у содир бўлаётган мўъжизаларни кўрган ва менга узоқ вақт рўза тутаётганида ибодат қилиши нақадар осонлиги ҳақида мақтанган эди. Аммо бутун ўша давр ичида у ўзига жамоатдан минг доллар олар эди. Ахийри, у қўлга тушди. Бу масиҳийлар қандай қилиб ўғирлик қилишлари ва ўз хулқ-атворларини оқлашлари мумкинлиги ҳақидаги биргина ҳикоядир.

Қайси биримиз маълум даромадимизни яшириб солиқ тўлашдан қочамиз? Унда бизлар Повулнинг яна бир: “Ўз солиқларингизни тўланглар”, – деган насиҳатини менсимаган бўламиз (Рим. 13:6га қаранг, NLT, инг. тилидан таржима). Бизлар ўз ўғирлигимизни фуқаровий бошлиқларимизнинг “ёмон иши” деб оқлаймиз. Лекин қачон икки ёмонлик яхшиликка олиб келмаслигини тушуниб оламиз?

Ёмон ва ҳақорат қилувчи сўзларни айтманглар

Муқаддас Ёзувнинг кенгайтирилган таржимаси мана бундай амрни таклиф қилади: “Оғзингиздан (ҳеч қачон) ҳеч қандай бефойда, ҳеч қандай чирик ёки номаъқул сўз, ҳеч қандай ёмон ёки жирканч сўз чикмасин” (Эф. 4:29, инг. тилидан таржима). Кўпинча, мен бошқа имонлилар томонидан оғзаки ҳақорат қурбонлари бўлган, нимталовчи, хафа қилувчи сўзлардан чуқур яралар олган одамларга хизмат қиламан. Уларнинг қалблари яраланган, энди шифо топишлари учун вақт керак.

Кўпинча, мен имонлилар орасида бефойда суҳбатларни, ҳатто хизматчиларнинг ишхоналарида номаъқул ҳикояларни ва ҳазилларни эшитаман. Баъзилари аллақачон минбар ортидан ҳам норматив бўлмаган лексикани қўллайдилар.

Яқин орада, мен ажойиб жамоатда хизмат қиладиган ёш жуфтлик билан бир столда ўтириб қолдим. Уларни бир халқаро хизмат жуда руҳлантиради, улар унга таклид қилиш учун намуна деб қарашади. Бир куни шу ташкилотнинг машҳур бошлиқларидан бири

билан тушлик қилиш имконияти уларда пайдо бўлибди. Тушлик вақтида шу хизматчи бир неча марта шу қадар беадаб сўзларни ишлатибдики, ҳатто ойлар ўтиб, бу жуфтлик унинг хулқ-атворидан шок ҳолатида эди.

Бизлар иноятни паст баҳолаймиз

Нима бўлди? Наҳотки бизлар шу қадар “катта одам” бўлиб қолдикки, ўзимизнинг художўй хулқ-атворимизни ташлаб юбордик. Наҳотки бизлар замонавийроқ бўлиш учун ўз гувоҳлигимизни қурбон қилдик? “Бизлар онгимизда замонавий, ривожланган, илгарилаб кетган бўлишимиз керак”, деган ғояни юз фоиз қўллаб-қувватлайман, лекин бу Худонинг Сўзини четлаб ўтиш ҳисобига бўлиши керак эмас.

Биз ўзимизга шундай савол беришимиз керак: бизларга художўй юриш-туришни ўргатадиган насихатлар муҳимлигини ҳаворийлар тушунар эдилар, нима учун бизлар булар ҳақида гапирмаймиз? Наҳотки бизлар ҳаворийлардан аққлироқмиз? Наҳотки бизлар Исо Масихдан ақллироқмиз?

Душман Ҳаввани аврагани каби бизларни ҳам авраган бўлиши мумкинми? Фақат бизларни бошқачароқ авради. Яхшилик ва ёмонлик дарахтидан ейиш мумкин эмаслиги ҳақидаги амрни Ҳавва яхши билар эди. Душман Худонинг сўзини тўғридан-тўғри инкор этиб, ўзини очиш хавфига борди. У ўзига хавфли вазифани олди.

Бизлар эса унга йўлни енгиллаштирдик. Бизларнинг ўзимиз, ўзимизга қулай бўлишини ўйлаб, Худонинг баъзи сўзларини олиб ташладик. Ёдда тутинг, Худо амр берган эди: «Раббий Худо инсонга шундай амр берди: “Боғнинг ҳар бир дарахтидан бемалол еявергин. Фақат яхшилик ва ёмонликни билиш дарахтидан емагин...”» (Ибт. 2:16,17). Баъзи одамлар ҳозирги кунларда гўёки аниқ қарама-қаршисини айтадилар: “Сен боғдаги ҳамма дарахтдан ейишинг мумкин”. Нуқта. Ҳикоя тугади. Улар: “Ема”, –амрини амрини ташлаб юборадилар, “-ма” юкламаси билан диёнатсиз хулқ-атвор ҳатти-ҳаракатлари тақиқланади.

Аслида, бизлар Худонинг иноятини паст баҳолаймиз. “У наҳот беради ва кечирим беради, у Худонинг севгисининг бепул инъоми”, деб тўғри айтаемиз. Аммо у бизнинг табиатимизни ўзгартиришини ва

бизларга олдиндагидек эмас, балки бошқача яшашимиз учун куч беришини бизлар айтмаймиз. Бизлар одамларга, энди уларда худосизларча юриш-туришни қолдириш учун куч борлигини айтишга журъат қилмаймиз. Бундай сукут натижасида, имонлилар художўйликка менсимасдан қарайдилар ва Худонинг хузурини йўкотадилар.

Бизларнинг ҳатти-ҳаракатларимиз муҳим

Яқин кунларда, мен одатдагидек эрталаб Муқаддас Ёзувни ўқиётган эдим. Режа бўйича, мен бир неча саноларни ва Ибронийларга мактубдан бир лавҳани ўқишим керак эди. Мен саноларни ўқиб бўлдим ва Ибронийларга ўтмоқчи эдимки, бирданига Муқаддас Рухнинг: “Йўқ, Ибронийларга мактубни ўқимагин. Ваҳийни ўқигин”, – деганини ҳис қилдим.

Шу кундан бир неча ҳафта олдин мен Ваҳий китобини ўқишни бошлаган эдим, ўшанда ҳам Муқаддас Рухнинг бошқаруви билан эди. Мен илк икки бобларни ўқиган эдим, лекин афсуски, тан олишим керак, ўқишни давом эттиришга қизиқишим йўқолган эди. Кейинги куни мен ўзимнинг олдинги Муқаддас Ёзувни ўқиш режамга қайтган эдим. Энди, икки ҳафта ўтгач, мен келиб қолган жойимга: учинчи бобга қайтмоқдан. Унда Исо Масих Сардисдаги жамоатга муурожаат қилмоқда:

“Сенинг ишларингни биламан: сен «тирик» деган номга эгасан, аслида ўликсан” (Вах. 3:1).

Биринчидан, Исо Масих нима деганига эътибор беринг: “Сенинг ишларингни биламан”. У: “Мен сенинг имонингни биламан” ёки “сенинг ниятларингни биламан”, деяётган эмас. Бошқа таржимада, бу шундай жаранглайди: “Сен нималар қилаётганингни ҳаммасини биламан”. У жамоатнинг ҳақлик ҳолатини назарда тутмаётгани аниқ, лекин У жамоатнинг ташқи муқаддаслиги ҳақида: унинг ишлари, хулқ-атвори, қарорлари ва бошқалар ҳақида сўзламоқда.

У бу жамоат ҳақида тирик жамоат деган номга эга бўлган жамоат сифатида гапирмоқда. Нима бундай тасаввур келтириб чиқариши мумкин? Балки, ўсиш ва машҳурлик, ёки ажойиб йиғинлар

ҳамда зўр муҳитдир? Ёдда тутинг, бизлар ўзимиз англамаган ҳолда муҳитни Худонинг хузури деб қабул қилишимиз мумкин. Қандайдир машҳур ижрочининг концертига келиб, сиз кўплаб одамларни, юқумли кўтаринки кайфиятни ва ажойиб кеча бўлишига катта умидни кўришингиз мумкин, лекин бу томошаларнинг ҳаммаси Худонинг юрагига маъқулми?

Жамоат тирикми ёки ўликми, фарқлаш учун қуйидаги муҳим саволни бериш керак: бизлар Исо Масихнинг сўзларига итоатқормизми ёки бизлар Унинг амрларидан йироқ дўстона жамоат кураямизми? Бундан ташқари, бизлар яна бир савол беришимиз керак: бизнинг юрагимизнинг ҳолатини кўрсатадиган ва хулқ-атворда ўзгариш келтириб чиқарадиган ҳақиқатни эълон қиляпмизми ёки бизлар ҳиссиётни кўзғатадиган ҳамда ақлий қобилиятни фаоллаштирадиган воизликлар сўзляпмизми?

Мазкур тўғридан-тўғри мурожаатдан сўнг Исо Масих демоқда:

“Уйғонгин! Ҳали бор бўлган ва ўлимга яқин қолган нарсаларни мустаҳкамлагин, чунки сенинг ишларинг Худойимнинг олдида мукамал эканини топмаяпман” (2-оят, янги ўзб. таржима).

Исо Масих яна уларнинг эътиқодларига эмас, балки ишларига мурожаат қилмоқда. Юқорида айтилганидек, Янги Аҳддаги бу “ҳа” ва “йўқ”, бу амрлар бизларнинг ҳатти-ҳаракатларимизни кўрсатади. Исо Масихнинг сўзлари бўйича, бу жамоат муқаддас ҳаётга ҳаракат қилмаяпти. Сўнгра Исо Масих давом эттиради:

“Бошида эшитган ва ишонган нарсаларингни ёдга олгин; уни маҳкам ушлагин. Тавба қилгин ва яна Менга қайтгин. Агар уйғонмасанг, Мен сенинг олдинга ўғри каби қутилмаганда келаман” (Вах. 3:3, NLT, инг. тилидан таржима).

Ёдда тутинг, Исо Масих Сардис шаҳрига эмас, жамоатга мурожаат қилмоқда. Лекин агар Унинг сўзлари фақатгина ўша тарихий жамоатга тегишли бўлганида эди, улар Муқаддас Ёзувга кирмаган бўлар эди. Агар улар Муқаддас Ёзувда бор бўлса, демак, улар ҳозирги кунда башорат аҳамиятига эгадир. Улар бугунги кунларда ҳам имонлиларга илк бора айтилганидек тегишлидир. Бу сўзлар бизлар-

га қаратилган, чунки Худонинг Сўзи тирикдир. Шунинг учун Исо Масихнинг муружаатини мазкур матнда бериб ўтмоқдаман.

Бошида ишонган нарсаларимизга қайтишимизни Раббий бизлардан сўрамоқда. Бошқача қилиб айтганда, бизлар муқаддас ҳаётдан узоқлашдик. Бизлар жамиятимиздаги имонсизлардан ҳеч нимаси билан фарқ қилмайдиган ҳаёт билан яшаш учун иноят таълимотини яратдик. Балки бу ёмон таълимот эмасдир, лекин Худонинг Сўзи шундай демокдами?

Исо Масих жамоатга тавба қилишни ва Унинг сўзларига қайтишни буюрмоқда. Баъзи замонавий ўқитувчилар: “Агар одам масихий бўлган бўлса, у бошқа тавба қилиши шарт эмас, чунки унинг ўтмишдаги, ҳозирги ва келажакдаги барча гуноҳлари бирданига кечирилади”, деб айтадилар. Агар шундай бўлса, нима учун Исо Масих бизларга, Ўз жамоатига тавба қилишни ва Унга қайтишни буюрмоқда?

Агар кўплаб одамларни ўзига жалб қилувчи меъёрлаштирилмаган иноят таълимотига қарасак, кўрамизки, уларнинг кўпчилигини муқаддаслик ҳақидаги қонунчилик асосида бузилган таълимотлар остида улғайган етакчилар таклиф қиладилар. Ҳа, кўплаб давраларда муқаддасликни тўғри тушунмайдилар, лекин бу масихий учун пойдеворий аҳамиятга эга бўлмай қолди, дегани эмас. Жамоатнинг бутун тарихи давомида, муқаддас ҳаёт кечиришга даъват – жамоатнинг умумий даъватида ва ҳар бир кишининг шахсий даъватида катта аҳамиятга эга. Бизлар ўзимизнинг пойдеворимизга – “бошида эшитган ва ишонган нарсаларимизга” қайтишимиз керак.

Кейин Исо Масих давом эттиради:

“Бирок Сардисда ўз кийимларини булғамаган сенинг бир неча одамнинг бор. Улар Мен билан бирга оқ кийимларда юрадилар, чунки улар бунга лойиқдирлар” (Вах. 3:4).

“Ўз кийимларини булғамаган” деган сўзга эътибор беринг. Қандай қилиб Худонинг хузурига киришимиз мумкинлиги ҳақида Повул нима деганини ёдга олайлик: “Шундай қилиб, севганларим, шундай ваъдаларга эга бўлиб, ўзимизни тананинг ва руҳнинг ҳар қандай нопоклигидан тозалаб, Худонинг қўркувида муқаддасли-

гимизни камолотга етказайлик” (2 Кор. 7:1). Исо Масих муқаддас ҳаётга қайтиш даъвати ёрдамида жамоатнинг йўналишини тўғирламоқда, бетавфиқ ҳаёт тарзи билан тана ва руҳ кийимларини булғамасликка даъват этмоқда. Бу бизларни Унинг ҳузурига ҳам, Унинг қайтиб келишига ҳам тайёр ҳолда тутати, чунки кейинроқ У айтмоқда: “...ўз кийимини асраётган ва бедор бўлган бахтлидир!” (Вах. 16:15). Хотимада Исо Масих демоқда:

“Ғолиб келадиган оқ кийимларга бурканади, унинг исмини ҳаёт китобидан ўчирмайман. Мен унинг исмини Отам ва Унинг фа-ришталари олдида эътироф этаман. Руҳ жамоатларга нима деяётганини қулоғи бор эшитсин” (Вах. 3:5,6).

Сенинг исминг ҳаёт китобидан ўчирилганини эшитиш – бу жиддий нарса. Лекин бунга қарамасдан, бу сўзлар тўғридан-тўғри Нажоткорнинг оғзидан жаранглади. Худонинг Руҳи ёзма Худонинг Сўзи орқали нима деяётганига қулоқ солишимиз ва диққат билан эътибор беришимиз, баъзан бу таъкидлар бизлар бошидан ишонган нарсаларга ёки бизларга ўргатилган нарсаларга тўғри келмаса-да, бу таъкидларга менсимасдан қарамаслигимиз жуда муҳимдир.

Худо бизларни ҳақ қилди, бизлар Масихдаги муқаддаслик ҳолатини сотиб олиш учун ҳеч қачон, ҳеч нима қила олган бўлмас эдик. Лекин ҳақликка мос ҳаёт тарзи ва муқаддас хулқ-атвор, кўриниб турибдики, Худонинг назарида жуда муҳимдир.

Повул ёзади: “Чунки ҳамма инсонларга нажот берадиган Худонинг инояти зоҳир бўлди. Бу иноят эса шуни ўргатадики, биз Худосиз ҳаётни ва дунёвий ҳирсларни рад қилиб, бу дунёда фаросатли, ҳақ ва ҳудожўй ҳаёт кечиримиз керак” (Тит. 2:11,12, янги ўзб. таржима). Бу аниқ кўрсатма. Нима учун бу ҳақиқат ҳақида бизлар саҳнадан қичқирмаймиз?

Келинлар, Худонинг илтифотини, кечиримини ва нажотини сотиб ола олмаслигимиз ҳақида таълим беришдан тўхтамаймиз. Келинлар, бу хушхабар ҳақида қичқирамиз. Лекин Унинг иноятини паст баҳолашни бас қилайлик. Келинлар, ҳақиқатни бутунлигича эълон қиламиз!

ЯХШИ ЁКИ ФОЙДАЛИ?

Сизлар: “Ҳамма нарса рухсат этилган”, – дейсизлар.

Лекин ҳамма нарса ҳам фойдали эмас.

— 1 Коринфликларга 10:23 (янги ўзб.таржима)

...Буткул муқаддасланиш – бу нафақат
самога кўтарилишнинг зарур шарти, лекин...
у шунингдек, ерда, масиҳийлик ҳаётида
энг юксак натижаларга етиш учун ҳам зарурдир.

— ДУГАН КЛАРК

Тез-тез воизлик қилиб турадиган ва “берувчи” хизматчини, Худонинг бошқа эркак ва аёл хизматчиларининг воизликлари кўпроқ тетиклаштиради. Яқин орада, мен шундай имкониятдан лаззатландим. Воизлик қилувчи чўпон бизнинг давлатимизда яхши таниш хизматчи эди, у катта жамоатни бошқаради ва маҳаллий жамоатни ривожлантириш ҳақида жуда кучли таълим беради. Унинг воизлиги қизик, руҳлантирувчи ва уйғотувчи эди. Минглаб тингловчилар унинг ҳар бир сўзини илиб олишга ҳаракат қилар эди.

Қайсидир лаҳзада, у яхши, доно ва итоатлидек туюладиган, лекин унчалик тўғри бўлмаган жумлани айтди. У деди: “Мен ҳозир айтадиган сўз бирор салбий туюлиши мумкин. Одатда, мен бундай демайман, чунки мен одамларни воизликларимда фош қилмайман. Барча фош қилишларни мен Муқаддас Рухга қолдираман”.

Мен руҳимда тинчланишга ҳаракат қилдим, лекин тинчлана олмадим. Бундай сўзларни мен илгари, бошқа воизлардан ҳам эшитган эдим. Мантиқ тўғридек туюлади, мени нима ташвишлантираётган бўлса? Сўнгра мен ҳаворий Повулнинг ёш шоғирд Тимотий-

га айтган сўзлари ҳақида ўйладим. Хизмат йиғинидан сўнг мен бу оятни топдим ва яна бир бора ўқидим:

“Сўзни воизлик қилгин, бу ишда қулай фурсатми, фурсат эмасми, саботли бўлгин, фош қилгин, тақиқлагин, бутун сабр-тоқат билан таълим бериб насиҳат қилгин” (2 Тим. 4:2).

Биринчидан, сизларга бу оятнинг контекстини айтиб беришга ижозат беринг. Повул бу хатни ёзган пайтда, Тимотий Эфесдаги катта жамоатнинг чўпони эди. Бу бобда, Янги Аҳдда ёзилган ва нафақат унинг ёш шогирдига, балки бизларнинг барчамизга йўналтирилган ҳаворий Повулнинг сўнги сўзлари жамлангандир. Мен ўйлайманки, у айтиб улгурадиган сўзлардан бу охиргиси эканини у ҳис қилган, шунинг учун мавзу ва сўзларни диққат билан танлаган.

Повул ўзининг “фош қилгин, тақиқлагин, насиҳат қилгин”, деган сўзларида нимани назарда тутганини чуқурроқ билишга қарор қилдим, шунинг учун шахсий изланиш ишимни бошладим. Олдин аниқроқ бўлиши учун мен “Муқаддас Ёзувнинг кенгайтирилган таржимаси”ни очдим, лекин унда мазкур оятни ўқишимдан олдин, мен олдинги оятга диққатимни қаратдим.

“...тиригу ўликларни ҳукм қиладиган Раббий Исо Масихнинг ва Худонинг хузурида мен сенга қаттиқ ТАЙИНЛАЙМАН” (2 Тим. 4:1).

Тайинлайман сўзи тўлиқ катта ҳарфлар билан ёзилган, мен атайин уни шундай ёздим. Катта ҳарфлар бу ерда тасодифан эмас. Мен бир неча йиллардан буён юнон тили бўйича мутахассис бўлмиш ўзимнинг дўстим Рик Реннерга мурожаат қилдим ва ундан бу аниқ нимани билдиришини сўрадим. У жавоб берди:

“ТАЙИНЛАЙМАН” – юнон тилида *diamarturomai*. Бу сўз одам ижтимоий лавозимни эгаллаганида қасам ичганида қўлланган. Уни маросимга қабул қилган одам барча худоларни гувоҳликка чақирган(содир бўлаётган воқеанинг катта аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб) ва у ўз ишини масъулият билан амалга оширини ва худолар уни кузатиб турганини ёдда тутишини “тайинлаган”. Тимотийга мактубнинг контекстида Повул куйидагини айтади(парафраза): “Мен сенга айтмоқчи бўлган гапларни қабул қилганинда, мен Худони гувоҳликка чақираманки...” Бу Тимо-

тийни эшитган нарсаларига жиддий қарашга огоҳлантирадиган ғайритабiiий тантанавор сўз эди, чунки Худонинг ўзи қараб турибди ва қулоқ солмоқда, мана, нима учун бу оятнинг қолган қисми ҳукм ҳақида сўзлайди... Повул айтмоқчи бўлган гапининг жиддийлигини Тимотий тушунишини истаган эди. Юнонча сўз “тайинлайман” эшитувчига салмоқли масъулият юклар эди.

Повул ёш чўпон Тимотийга ва бизларга нисбатан жуда жиддий эди, унинг амрини иккинчи даражали деб қабул қилмасликларига у ҳаракат қилар эди. Рик айтганидек, Повул ўзининг илтимосини Худо ва Исо Масихнинг ҳузурда тақдим қилди. Бошқача қилиб айтганда, Худо Тимотийни, шунингдек, бошқа ҳар бир хизматчини, агар улар куйидагича жаранглайдиган ушбу ваколатни бажармаса ҳукм қилади:

“Сўзни эълон қилгин ва воизлик қилгин! Бу ишда қулай фурсатми, фурсат эмасми, тезкорлик ҳиссини сақлагин(ёнида бўл, тайёр бўлгин). (Қулай бўлганда ҳам, бўлмаганда ҳам, кутганларида ҳам, кутмаганларида ҳам, сен Сўзнинг воизи сифатида одамлар қайси соҳаларда нотўғри яшаётганларини кўрсатишинг керак) (2 Тим. 4:2, инг. тилидан кенг. таржима).

Хушxabар хизматчиси “одамлар қайси соҳаларда нотўғри яшаётганларини кўрсатиши керак” ва ундан чекинмаслиги керак!

Мен бирдан чўпоннинг сўзлари ҳақида ўйладим: “Бу сўзлар менга нотўғри туюлгани ҳайратланарли эмас”. Ҳаммаси яхшидек туюлар эди, лекин рост эмас эди.

Билиб ёки билмасдан у яхши нарсани Худодан устун кўйди. Бу чўпон масъулиятни Муқаддас Рухга юклади, лекин Повул аниқ айтмоқдаки, масъулият бизларда.

Яқин орада, бир жуда машхур чўпон ўз хогини билан биргаликда халқаро янгиликлар дастурида интервью берар эди. Мухбир жамиятдаги жинсий бузуклик ҳақидаги саволни кўтарди ва улар: “Одамларга қандай яшашларини айтиш бизнинг ишимиз эмас”, – деб жавоб бердилар.

Бу жуфтлик одамларни яхши кўришини мен биламан. Улар гуноҳкорларнинг Хушxabарни эшитишларини ва Исо Масихга келаётганларини кўришни истайдилар. Уларнинг буюк мақсадлари бор, агар ҳамма хизматчилар ўз даъватларига шундай иштиёққа эга бўлсалар

ажойиб бўлар эди. Барибир, бизлар Худонинг “одамлар қайси соҳаларда нотўғри яшаётганларини кўрсатиш”ни тайинлашини ўзгартира олмаймиз ва уни ўзимизнинг: “одамларга қандай яшашларини айтишимиз керак эмас”, деган яхши фалсафага алмаштира олмаймиз.

Ҳаворийлар шундай қилган эдиларми? Бир марта Повул нажот топмаган подшоҳга ўзининг стратегиясини кўрсатган эди:

“Шунинг учун, подшоҳ Агриппа, мен самовий ваҳийга итоатсизлик қилмадим. Лекин аввал Дамашқ ва Йерусалим аҳолисига, кейин бутун Яҳудия юртига ва мажусийларга воизлик қилиб юрдим, токи улар тавба қилиб ва Худога ўгирилиб, тавбага лойиқ ишларни қилсинлар” (Ҳав. 26:19, 20).

Нажотга эришмаган одамга гуноҳларга тавба қилишини айтиш, қабул қилганидан сўнг эса тавбага лойиқ ишларни қилишини айтиш – мана шу уларга тўғридан-тўғри қандай яшаш кераклигини айтишдир. Афсуски, Повулнинг хушxabарга оид фалсафаси ва интервью берган ўша жуфтликнинг фалсафаси бир-бирига тўлиқ қарама-қаршидир. Бир Худодан, бошқаси – яхши.

Бошқа таниқли етакчи ва унинг хотинига мурожаат қилиш имконияти туғилганида ҳам, Повул ўзининг ўша илоҳий стратегиясини қўллаш қарорини намоиш қилди.

У кўтарган масалаларда унинг тактикасига эътибор беринг:

“Бир неча кундан кейин, Феликс яҳудий хотини Друсилла билан келиб, Повулни чақиртирди ва Исо Масихга имон ҳақида уни тинглади. Повул ҳақлик, ўзини тийиш ва келаётган ҳукм ҳақида сўзлагани учун Феликс кўркувга тушиб: “Энди боргин, вақт топганимда, сени яна чақиртираман”, — деди” (Ҳав. 24:24,25).

Феликс Повулни чақиртирди, чунки у хотини билан бирга, Повулнинг абадий ҳаёт ҳақидаги хабари билан қизиқиб қолди. Бу нажотга келмаган жуфтлик билан суҳбатда у тақалиб ўтган иккита муҳим мавзу — маънавий интизом ва келаётган ҳукм эди. Повулнинг сўзлари шу қадар кучли эдики, уларни ўзларини ноқулай ҳис қилишга мажбур қилди. Қайси йўл билан бу бизнинг гуноҳкорларга замонавий хизмат қилиш тактикамизга тўғри келади? Жамоатнинг баъзи чўпонларининг асосий мақсади — кейинги якшанбада Худони

изловчиларни йўқотмаслик. Албатта, одамларни кейинги якшанба кунини жамоатга келишга ундаш керак, лекин бу асосий мақсад эмас. Повул одамларда кейинги йиғинга келиш истагини уйғотишга ҳаракат қилмас эди, у аввало ҳақиқатни гапиришга интилар эди.

Яқин орада, мен бир ёш машхур чўпон воизлик қилган хизмат йиғинида бўлдим. У Худонинг севгиси ҳақидаги воизлигини эълон қилиб, одамларга йўл солар эди. Қарийб минг киши шу воизни тинглаш учун катта бўлмаган зални тўлдиришди. Муҳит ҳаяжонга тўла эди, одамлар зўр қизиқиш билан бу ёш етакчининг воизлигини кутар эдилар. Унинг чиқиши олдидан, тингловчиларга икки марта, олдин мазкур етакчининг иш юритувчиси, сўнгра унинг ўзи барча тингловчилар фақат “Хушхабар”ни тинглашларини ва бу кеча бирорта “салбий” сўз айтилмаслигини эълон қилишди. “Хушхабар” барча “салбий” нарсаларга қарама-қарши нарса деб ифодаланилди. Аммо шундай ҳолатлар бўладики, Хушхабар энг бошидан салбийдек туюлади, айниқса, бизнинг ҳаётимизга тўғирлашлар олиб кирса. Лекин бу тўғирлашлар ҳалоқат йўлидан нажотга олиб келса, унга қандай қарамоқ лозим?

Саҳнада мазкур чўпон тингловчилар билан нозик ҳазиллар ёрдамида алоқа ўрнатди, илк йигирма дақиқа давомида ҳазилларни сахийларча экди. Сўнгра Исо Масихнинг бизларга бўлган қайноқ севгиси ҳақида бўлишди. Бу юракдан бўлган ва қўллаб-қувватлашга тўла воизлик эди. Сўнгра у нажот топиш имкониятини таклиф қилди, лекин изловчиларга ўз ҳаётлари йўлини ўзгартиришлари, дунёга севгиларини ва Худога итоатсизликларини тарк этишлари кераклигини айтмади. У нажотни қабул қилиш учун муҳим бўлган асосий шарт — гуноҳларга тавба қилиш ҳақида бирор оғиз сўз айтмади (Ибр. 6:1га қаранг). Ўша оқшом кўплар унинг нажот топишга қақирган даъватига ижобий жавоб бердилар.

Бу воизнинг воизлиги Повулнинг подшоҳ Агриппага ёки Феликс билан Друсиллага айтган воизлиги каби эдими? Улар Петьорнинг нажот топишни истайдиганларга кескин айтилган сўзларига тўғри келадими: “Шундай қилиб, гуноҳларингизга тавба қилинглари ва гуноҳларингиз ювилиши учун Худога мурожаат қилинглари” (Ҳав. 3:19, NLT, инг. тилидан таржима). Изловчилар ўша кеча ҳақиқатан нажот топиб кетдиларми?

Чегарадан чиқишлар

Келинглар, яна бир бора савол бериб кўрамиз: нима учун бизлар буткул қарама-қарши томонга шу қадар осон эгилдик — нафратимизни қозонган қонунчиликдан шу қадар узоқлашдикки, энди Хушxabарнинг асосий жойларини ташлаб ўтаяпмиз.

Бугунги кунлардаги етакчиларнинг кўпчилиги ҳозир жамоатнинг қаттиққўл отаси деб аталадиган одамлар томонидан тарбиялангандир. Йигирманчи асрда бу оталар қарама –қаршилиikka боришдан ва гуноҳни фош қилишдан кўрқмас эдилар, улар бизларни муқаддас ҳаётга чорлар эдилар. У йилларда ҳозирдагидек жуда катта жамоатлар йўқ эди. Муқаддас Ёзувдан қаттиқ, фош қилувчи воизликлар кўпинча енгилтак изловчиларни жамоатдан кўнглини қолдирар эди.

Бироз кейинроқ стратегик бурилиш содир бўлди ва баъзи етакчилар, агар фақатгина ижобий, тетиклаштирувчи хабарларни воизлик қилинса, жамоатда анча кўпроқ одамларни йиғиш мумкин, деб қарор қилишди. Бизлар Муқаддас Ёзувдан фақат тетиклаштирувчи оятларни излаб топиб, фош қилиш ва тўғирлашни олиб ташладик. Бизлар одамларга уларнинг ҳаётида Худонинг Сўзига итоат йўқлигини айтишни бас қилдик. Бундай стратегияни бизлар йигирма биринчи асрда танладик. Шунга қарамасдан, Повул Тимотийга қандай насихат қилишни давом эттиришини ўқиб кўринг:

“(Сен сўзнинг воизи сифатида, одамларга қайси соҳаларда ногўғри яшаётганларини кўрсатгин). Уларни фош қилгин, тақиқлагин ва тўғирлагин, огоҳлантиргин, насихат қилгин ва руҳлантиргин; чарчамасдан, ҳоримасдан, тўхтамасдан ва бардош билан таълим бергин (2 Тим. 4:2, инг. тилидан кенг. таржима).

Юнон тилидаги учта муҳим сўзлар *elegcho*, *epitimaō* ва *parakaleō* бу парчада қуйидагиларни билдиради. Стронг луғати бўйича, *elegcho* — фош қилиш, камчиликлар ҳақида гапириш, таъна қилиш, тўғирлашни билдиради. Сўзларни ўрганиш тўлиқ луғатида (*The Complete Word Study Dictionary*) янада аниқроқ таъриф берилади: “Янги Аҳдда одамнинг ноҳақлигини фош қилиш ва исбот қилиш, шу билан уни уялтириш”. Зўр айтилган!

Иккинчи сўз еритмао — айблаш, таъна қилишни(тўғридан – тўғри) билдиради. Аниқ дангаллик! Учинчи сўз parakaleo — юпатиш, руҳлантиришни билдиради. Одамнинг кайфиятини кўтариш ҳам муҳим.

Илк икки сўзларга диққатини қаратиб, Повул хизматчилардан фош қиладиган, таъна қиладиган, тўғирлайдиган, камчиликларини кўрсатадиган ва одамнинг ноҳақлигини исбот қиладиган номаларни воизлик қилишларини талаб қилган эди. Бу сўзларнинг маъносини аниқлаганимиздан кейин бизлар ғарбий жамоатларнинг ҳозирги бошлиқларининг дунёқарашидан шубҳаланишимиз керак. Ҳозирги кунлардаги стратегия — бу Худонинг донолигими ёки яхшилик донолигими? Конференциялардаги ва турли жамоатлардаги йигирма беш йиллик хизматим асносида, мен ростан айтишим мумкинки, бизлар яхшилик томонга оғдик.

Мен бу ҳақида сизларга бир талай ҳикоялар айтиб беришим мумкин, лекин биргинасини айтишимга ижозат беринг. Қўшма Штатларнинг шимолий-ғарбий томонидаги катта жамоатлардан бирида воизлик қилишимни мандан сўрашди. Мен бу жамоатнинг етакчиси ва унинг ишига тасанно айтаман, шунинг учун у билан, унинг хотини билан, унинг етакчилар гуруҳи билан ва жамоати билан учрашувни сабрсизлик билан кутдим.

Учрашувимизгача бир неча ҳафта олдин мен чўпондан электрон мактуб олдим. У ерда шундай дейилар эди: “Жон, бизлар сенинг келишингни ва бизнинг жамоатимизнинг ҳаётига айтиладиган сўзингни сабрсизлик билан кутаямиз. Ҳозир, сен воизликларни тайёрлаётганингда, мен ўйлайманки, бизнинг маданиятимиз ҳақида сенга бир жуфт сўз айтиш фойдали бўлади. Бизлар ижобий жамоатмиз, бизларнинг одамларимиз салбий воизликлар эшитишга ўрганмаган. Шунинг учун сен тингловчиларга мурожаат қилганингда, илтимос, шунга диққат қилгинки, сенинг воизликларинг кўтаринки кайфият бағишлаш руҳида бўлсин ва одамларнинг фикрини ижобий ўйлашга йўналтирсин”.

Яна савол туғилади: Бу “донолик” Повул Тимотийдан талаб қилган нарсага нимаси билан тўғри келади? Солиштириш учун мен асл нусхада берилган “ижобий” феълларни ва ҳозирги кунларда “салбий” деб аташ қабул қилинган бошқа феълларни санаб ўтаман.

Ижобий: 1) parakaleo — юпатиш, руҳлантириш;

Салбий: 1) elegcho — фош қилиш, камчиликлар ҳақида гапириш, таъна қилиш, тўғирлаш; одамнинг ноҳақлигини исботлаш;

2) epitimaō — айблаш, таъна қилишни(тўғридан — тўғри) билдиради.

Повул бизларга учта талабни қўймоқда. Улардан иккитаси “салбий” ҳисобланади ва фақат биттаси “ижобий”дир. Бошқача қилиб айтганда, 67фоиз “тўғирлашлар” ва 33фоиз “руҳлантиришлар”. Мен бизларнинг воизликларимиз 67фоиз тўғирловчи бўлиши лозим, демокчи эмасман. Лекин бизлар ҳақиқатан мувозанатни бузмаяпмизми, деган саволни ўзимизга беришимиз керак. Агар бизлар жамоатларимизда юз фоиз руҳлантирувчи ва кўтаринкилик бағишловчи воизликларни воизлик қилмоқчи бўлсак, натижада, бизларнинг олдимизга Худонинг иродасини бажаришларига ишончлари комил, аммо аслида, Худонинг хулқ-атворидан ва Унинг ҳузуридан тобора йироқлашаётган одамлар келиши мумкин эмасми?

Талабнинг маъноси

Ибронийларга мактубининг муаллифи шуни маълум қилади:

“Ҳар қандай тарбия бизларга қувонч келтирувчидан кўра оғриқ етказувчи туюлади. Лекин жазолаш билан ўргатилганлар кейинчалик ҳақлик ва тинчлик ҳосилини ўрадилар” (Ибр. 12:11, янги ўзб. таржима).

Биз бу ерда иккита муҳим томонини кўрмоқдамиз. Биринчидан, жазо оғриқ келтиради! Руҳлантириш оғриқ келтирмайди, таъна қилиш, тўғирлаш ва айблаш оғриқ келтиради. Иккинчидан, Ибронийларга мактубининг муаллифи ёзаётган жазо — бу муқаддас ҳаёт учун машғулотдир.

Бизлар ўзимизга савол беришимиз керак: Худо бизларни қандай қилиб машқ қилдиради? Повулнинг Тимотийга ёзган FFсўзларига қайтсак, бизлар ўқиймиз:

“Бутун Ёзув Худо томонидан руҳлантирилган(Унинг руҳлантириши остида берилган) ва ўргатиш, таъна қилиш ва гуноҳга фош қилиш учун, хатоларни тузатиш учун ва итоат қилишда

интизомга солиш учун, ҳақликка машғулот қилиш(фикрларда, мақсадларда ва ҳатти-ҳаракатларда Худонинг иродаси билан муқаддас ҳаёт кечирish учун фойдалидир, токи Худонинг кишиси муқаммал ва тажрибали, шунингдек, ҳар қандай яхши иш учун тайёр ва пухталиқ билан таъминланган бўлсин. Худонинг ва тирик ҳамда ўликларни ҳукм қилиш учун келадиган Исо Масиҳнинг хузурида, Унинг келиши ва Унинг Шохлиги нурида мен сенга тайинлайман: Сўзни эълон қилгин ва воизлик қилгин!” (2 Тим. 3:16-4:2, инг. тилидан кенг. таржима).

Сиз бу сўзларни пайқадингизми: таъна қилиш, гуноҳда фош қилиш, хатоларда тузатиш ва итоатда интизомга солиш? Ёзув бизларни муқаддас ҳаётга машқ қилдираётганига ва Повул Тимотийга ва бизларга сўзни воизлик қилишни тайинлаётганига эътибор қилдингизми? Буларнинг ҳаммасини бирлаштириб, биз унинг талабининг моҳиятини оламиз:

Тимотий ва Хушxabарнинг ҳар бир бошқа хизматчиси, бу далил: илоҳий интизомга солиш оғриқли, лекин у бизларни муқаддас ҳаёт учун машқ қилдиради. Худо бу интизомга солишни(машқни) У томонидан руҳлантирилган Ёзув орқали ўтказади. Бу Ёзув шунингдек, Унинг номидан сўзлашга даъват қилинган эркаклар ва аёлларни керакли нарсалар билан таъминлайди. Шунинг учун Сўзни — Ёзувни воизлик қилгин. Чунки сен, Худонинг вакили сифатида, одамларга нима уларнинг ҳаётларида нотўғри эканини кўрсатишининг керак. Севги руҳи билан таъна қилиш учун, гуноҳни фош қилиш учун, насиҳат қилиш учун, тўғирлаш учун, итоат қилишга интизомга солиш учун ва руҳлантириш учун Ёзувни аниқ қўллаш шарофати билан бунга эришиш мумкин. Бу тингловчиларни муқаддас ҳаётга машқ қилдириш илоҳий жараёнидир (парафраз).

Мен тушунаман, бу йигирма биринчи асрдаги жамоат маданиятига шу қадар қарама-қаршики, кўпларни шок ҳолатига солиб кўйиши мумкин. Лекин бизлар қанақа жамоатга эга бўлмоқчимиз: алданаётганми ёки кучлими? Қандай одамларни ривожлантирмоқчимиз: алданганларними ёки соғломларними? Бу насиҳатлар бизларга, ўзимиз билмаган ҳолда Худонинг юрагидан узоқлашиб кетмаслигимиз учун берилган. Агар бизлар Исо Масиҳ билан дадил юришни истасак, бизлар Ёзувда илдиз отишимиз керак. Замонавий маданиятни Янги Аҳднинг таълимоти билан яраштиришнинг ило-

жи йўқ. Келинг, ўзгартириш киритамиз ва соғлом жамоат пайдо бўлишининг гувоҳи бўламиз!

Исталганми ёки фойдалими?

Повул, Муқаддас Рухнинг ваҳийи орқали хизматчилар ва жамоат аъзолари бу насиҳатларни унутишларини билди ва келажак қулашни башорат қилди:

“Чунки шундай вақт келадикки, одамлар соғлом ва бутун таълимотни кўтара(чидай) олмайдилар. Улар кулоқларини(бирор ёқимли ва хушомад сўзлари билан) лаззатлантирадилар, улар фақат ўзлари эшитишни истайдиган сўзларнигина айтадиган ва уларнинг хатоларини аллалайдиган кўплаб ўқитувчиларни бирин-кетин таклиф қиладилар” (2 Тим. 4:3, инг. тилидан кенг. таржима).

Шундай вақтларга хуш келибсиз! Келинг, ўзимизга савол берамиз: бизлар нимани кўпроқ истаймиз: руҳлантирувчи, қувончли, ижобий ва энгил воизликларними ёки огоҳлантиришлар, таъналар, тўғирлашлар, хатоларни тўғридан-тўғри кўрсатишлар ва фош қилишларними?

Ҳар бир одам, шу жумладан мен ҳам, унга энгил ва ёқимли сўзларни айтишини истар эди. Мен ижобий одамман, шунинг учун оптимистик воизликлар томонидаман. Ҳар бир оддий одам менинг фикримга қўшилади.

Агар икки жамоат ёнма-ён жойлашган бўлса, улардан бирида, сиз аниқ биласиз, сиз доим гуноҳларингиз учун таъна эшитасиз, бошқасида эса, сизга доим қувончли, руҳлантирувчи сўз воизлик қилишади, унда сиз, албатта, иккинчи жамоатга қатнай бошлайсиз. Айнан шуни Повул олдиндан айтган эди: одамлар Худонинг ўрнига яхши нарсани танлашади. Лекин нима кўнгилга ёқади эмас, нима фойдали деб савол бериш тўғрироқ бўлар эди.

Келинг, ростгўй бўламиз. Кўплаб одамлар бу икки турдаги воизликлар орасидаги муҳим танлов ҳақида эшитишни ҳам исташмайди. Лекин Стив исмли одамни тасаввур қиламиз, унга саратон касаллиги ташхиси қўйишди. Ўсма илк ривожланиш босқичида ва уни жарроҳлик йўли билан олиб ташлашса бу хавфни тезда бартараф этиш мумкин. Шифокор демоқда: “Бизлар ўсмани оддий жарроҳлик йўли орқали олиб ташлашимиз мумкин”.

Стив яна бир шифокорнинг фикрини эшитишни истайди. Бошқа шифокор тиббий текширувлар нагижасига ва у тиббиёт факультети талабаси бўлганида олган йўриқномага эътибор бермайди. Унга шунчаки шифокор бўлиш ва одамларга ёрдам бериш ёқади. У Стивга: “Хаяжонланманг, ҳаммаси яхши бўлади, олдингизда ажойиб ҳаёт”, — дейди. Бу шифокор беморни қатъият билан ишонтиради: “Стив, сизнинг соғлигингиз буткул яхши”.

Стив иккинчи шифокорнинг хонасини энгиллик билан тарк этади. У ўйлайди: “Нақадар яхши шифокор. Мен ҳақимда шунчалик яхши гапирди. Мени шундай руҳлангирди”. Уни фақатгина соғлиғи ҳақида салбий гапларни айтган ва ноқулайликлар, оғриқ тугдирадиган, моддий харажатларни талаб қиладиган жарроҳликни таклиф қилган биринчи шифокорнинг сўзлари бироз хафа қилади. У Стивдан аҳволи жиддийлигини яширмади. У беморни руҳлантиришга ҳаракат қилмасдан жуда аниқ сўзлади.

Иккинчи шифокорнинг фикрини эшитиб, Стив “хавотирга ўрин йўқ”, деб ўйлади. Аммо икки йил ўтиб, Стив жиддий касал бўлиб қолди, унинг бир неча ҳафталик умри қолди, чунки кичкина ўсма унинг ҳаётига хавф соладиган даражада ўсиб кетган эди. У бир қанча ҳаёт учун муҳим аъзоларга тегиб қолди. Энди ҳеч қанақа муолажа Стивга ёрдам бера олмайди.

Икки йил олдин ижобий шифокорни тинглаш осонроқ эди. Лекин нима муҳимроқ эди: ҳақиқатми ёки хушомадми, тўғирловчи усулми ёки ижобий суҳбатми? Гарчи бу ҳақиқат бўлмаса ҳам, Стивга: “Сен соғломсан”, — дейишди. Энди эса жуда кеч. У энди: “Қани эди, ўшанда ҳақиқатга қулоқ солсам эди”, — дейди.

Бизлар — ғарбий жамоатнинг етакчилари ва жамоат аъзолари айнан шундай руҳий ҳолатда бўлишимиз мумкинми?

Исроилнинг тарихида диний етакчилар фақатгина ижобий хизмат билан шуғулланган вақтлар бўлган. Улар қарама-қаршилиқлардан қочишар ва фақатгина оптимистик сўзларни айтишар эди. Худо қуйидаги сўзларда ўз нуқтаи-назарини очди: “Менинг халқимнинг ярасини гўёки у оддий тирналиш каби даволайдилар. “Тинчлик, тинчлик”, — дейдилар, лекин тинчлик йўқ” (Йер. 8:11, янги ўзб. таржима).

Шуниси қизиқки, уларнинг сўзлари, аслида, Стивга иккинчи шифокор айтган сўзлардан ҳеч нимаси билан фарқ қилмас эди.

“Менга унинг воизликлари ёқмайди!”

Ҳақиқатнинг тўғирлашини қабул қилмаслик – дунёнинг ўзи каби эски муаммодир. Бир тарихий даврда, Исроилнинг подшоҳи бир ишни режалаштирди ва бу иш муваффақиятли бўладими, йўқми, сўраш учун юзлаб руҳий маслаҳатчиларни таклиф қилди. Бу маслаҳатчиларга подшоҳга ҳақиқатни айтиш каби буюк имконият пайдо бўлди, лекин улар бирин-кетин: “Ҳа, сиз муваффақият қозонасиз”, – дейишди. Сўнгра унинг режасидан қанақа яхши натижа чиқишини унга айтиб беришди.

Яхудиянинг подшоҳи ҳам ўша жойда эди ва унинг юраги Худога талпинар эди. У ҳақиқатга ташна эди, шунинг учун уни фарқлай олар эди. Барча руҳий маслаҳатчилар бир гапни айтсалар ҳам, у Худонинг овозини эшитмади. Унинг сезгир юраги акс садо берадиган сўзни у излашни давом эттирди.

Ахийри, Яхудиянинг подшоҳи Исроилнинг бошлиғидан сўради: “Бу ерда аниқроқ айтадиган бошқа маслаҳатчилар йўқми?” Исроилнинг подшоҳи жавоб берди: “Умуман олганда, яна бир одам бор. Лекин мен ундан нафратланаман. У ҳеч қачон менга яхши сўзларни воизлик қилмайди, фақатгина айбловлар”(1 Шох. 22:8, The Message, инг. тилидан таржима). Шунга қарамасдан, ўзининг ҳукм сураётган дўстини тинчлантириш учун исроилнинг подшоҳи ўша “салбий” пайғамбарни подшоҳнинг маслаҳатхонасига олиб келишларини буюрди.

Пайғамбарнинг исми Микаҳ эди. Уни топган подшоҳнинг вакили: “Қулоқ солгин, мана, барча пайғамбарларнинг сўзлари бир оғиздан подшоҳга муваффақиятни башорат қилмоқда. Илтимос, сенинг сўзинг ҳам уларнинг сўзи каби бўлсин, сен ҳам яхшилиқни гапиргин”, – деди (1 Шох. 22:13, янги ўзб. таржима).

Аммо Микаҳ деди: “Раббий тирик экани ҳақиқат бўлганидек, Раббий менга нима деса, шуни башорат қиламан”, – деди (1 Шох. 22:14, янги ўзб. таржима). У тўғирловчи сўзни айтиб, айнан шундай қилди ва бу подшоҳни ғазаблантирди. Лекин натижада, иш поёнига етганида, подшоҳнинг ижобий маслаҳатчилари хато қилган ва фақат Микаҳ ҳақ бўлган бўлиб чиқди.

Ҳозирги кунларда Микаҳ каби маслаҳатчилар ва хизматчилар борми? Нима учун бизларни ҳимоя қилишга қодир уларнинг фош қилишларини ва оғоҳлантиришларини бизлар кўпроқ эшитмаймиз? Нима учун бизларни муқаддасликка чорловчи уларнинг китоблари

оммабоп бўлмайди? Нима учун улар конференцияларда энг машхур нотиклар эмас? Нима учун YouTube да уларни кўпроқ кўрмайдилар?

Худо жамоатнинг бошлиқларига ҳаворий Повул орқали аниқ кўрсатмалар берган, лекин бунга қарамасдан, бизлар умуман бошқа нарсаларни ўргатамиз. Бир куни, тушлик устида бир машхур чўпон менга деди: “Жон, агар бизнинг давлатимиздаги муваффақиятли жамоатларни бошқараётган чўпонларнинг кўпчилигига қарасанг, кўрасанки, улар умид, иноят ва руҳлантириш ҳақидаги номаларни воизлик қиладилар”. Унинг ёрдамчиларидан бири кўшиб қўйди: “Жон, балки сен иноят ҳақидаги таълимнинг йўналишини бошқатдан кўриб чиқишни истаб қоларсан”. Ўзгариш учун куч берадиган иноятни қабул қилиш унга қийин эди.

Бизларга ҳақиқатан умид ва руҳлантириш керак, лекин бундан ташқари, бизларга яна тўғирлаш, интизом ва фош қилиш ҳам керак. Повул Тимотийга айнан шуни тайинлаган эди. Нима учун ёки ҳаммаси, ёки ҳеч нарса бўлиши керак? Тебрангични қарама-қарши томонга итариш нима керак? Келинлар, Повул Тимотийга айтганларнинг ҳаммасини таклиф қиламиз.

Асосий таркибий қисм

Сизларга яна бир мисол келтираман. Ишлатилган машиналарнинг айёр, эпчил сотувчиси сиз эшитишни истаган гапни сизга айтади. У жилмаяди, сиз билан ҳазиллашади, сиз нақадар ажойиб ва ақлли одам эканингизни, қобилиятлилигингиз учунгина кўрсатилган машиналардан энг яхшисини танлай олганингизни айтади.

Сиз ўйлайсиз: “А-ҳа. Мени ҳатто хотиним бу қадар мақтамайди!” Сизнинг хотинингиз сизга бундай сўзларни гапирмайди, чунки у сизни севади, бу сотувчи эса сизнинг пулларингизни олиш учун сизга тилёғламалик қилмоқда. Бу ерда бизлар бундай номаларда энг муҳим таркибий қисмни кўрамиз: севги. Масихнинг Танасидаги бизнинг воизликларимиз муҳаббатга шўнғиган бўлиши ва раҳмдил юракдан чиқиши лозим.

Бир куни хизмат йиғинидан сўнг бир ёш киши менинг олдимга келди. У жилмайиб, деди: “Сиз каби мен ҳам башоратли сўзлашга ва жамоатга тўғирланиш олиб келишга даъват қилинганман”.

Унинг сўзининг оҳанги мени хижолатга солди. Мен ҳис қилдимки, у одамларнинг ҳаёти ҳақида астойдил ғамхўрлик қилишдан кўра кўпроқ одамларни қойиш истаги билан бошқарилар эди.

Мен ундан: “Қандай қилиб, башоратли сўзлаш кераклигининг сирини билишни истайсизми?” – деб сўрадим. У муваффақиятли хизмат сирини кутиб юзи порлади. “Ҳар дафъа, сиз одамга тўғирлаш ёки чорлов сўзи айтмоқчи бўлганингизда, сиз бу одамни чексиз севишингиз керак”.

У менга хайрат билан қаради ва бироз сукутдан сўнг деди: “Ўйлайманки, Худо менинг ичимда ниманидир амалга ошириши керак”. Мен у учун, буни тан ола олгани учун ифтихорга тўлдим.

Менинг ўзим ҳам кўпинча қарама-қаршилик келтириб чиқарадиган воизликни айтишга қийинчилик билан тайёр бўламан. Мен одамларни астойдил яхши кўраман, жамоатни яхши кўраман ва Худонинг етакчиларини яхши кўраман. Ҳозир, мен тўғирлаш зарурлигини ошқора айтиб бу китобни ёзаётганимда, менинг юрагим оғриқдан парчаланмоқда, чунки одамларни руҳлантиришни ва мустаҳкамлашни истайди. Лекин бошқа томондан, мен биламан, ҳақиқий севги тилёғламалик қилмайди, у тўғрисиўз. У тингловчиларга шифо олиб бориш учун айтиши керак бўлган гапни айтади. Повул бизларга ҳақиқатни севгида айтишимиз кераклигини айтади ва шундай қилиб, бизлар тингловчиларимизни ўсишга ва Масихдаги етукликка олиб келамиз (Эф. 4:15).

Тўғирланиш ҳақида сўзлайдиган ва муқаддасликка ёвуз оҳанг билан урғу берадиган хизматчилар бор. Улар одамларга жуда кам ҳамдардликка эгалар ёки умуман эга эмаслар. Бу жуда фожеавий ва катта нархни талаб қилади. Бизларнинг ҳаммамиз бизларни тинглаётган одамларга севги билан ҳаракатланадиган, ҳаттоки, севги қамраб олган одамлар бўлишимиз лозим. Севги бизларнинг асосий ҳаракатлантирувчи кучимиз бўлиши лозим, акс ҳолда, жим туришимиз лозим. Ҳамма нарсдан кўра кўпроқ бизлар одамларга яхшилик ишташимиз керак. Одамларга: “Мен сенга айтган эдим-ку!” ёки “Мен сендан кўпроқ биламан” ёки “Мен сендан яхшироқман” туридаги муносабатни намоён қилиш мумкин эмас. Бизлар одамларга энг яхши нарсаларни тилаб, илиқ сўзларни танлашимиз керак. Бизлар ўз тингловчиларимизни, улар ким бўлишидан қатъий назар севишимиз керак ва бу одамларни ўзимиздан баланд кўйишимиз керак. Худонинг, Исо Масихнинг ва Муқаддас Рухнинг юраги шунақадир.

МУҚАДДАС ҲАЁТНИНГ НАҚШИ?

Душманнинг бир қанча бўсаларидан самимий
дўст етказган яралар яхшироқдир.
— Ҳикматлар 27:6 (NLT, инг. тилидан таржима)

Худонинг севгисига ёлғончи назар билан қараб
Худонинг муқаддаслигини қадрсизлантирадиган
ёки йўқотадиган ҳамма нарса – Исо Масих
берган Худонинг ваҳийига
тўғри келмайди.
— ОСВАЛЬД ЧЕМБЕРС

Коучер – бу ўз мижозининг ҳаёти сифатини яхшилаш устидан ишлайдиган одамдир. Қайсидир даражада, хаворий Повул бизларга руҳий коучерлар бўлишимизни насихат қилмоқда. Худо тайинлаган йўллардар юриб, бизлар нафақат ўз ҳаётимиз сифатини, шунингдек, бизнинг қарамоғимизда бўлган одамларнинг ҳаётлари сифатини яхшилаёмиз.

Худонинг йўлларини яхшироқ қилишнинг иложи йўқ. Одам Ато ва Ҳавва ҳаракат қилдилар ва қайғули мағлубиятга дучор бўлдилар. Улар биринчи бўлиб бу зовурни татиб кўрдилар. Шунинг учун коучерлар сифатида бизлар нафақат насихат қиламиз, балки шунингдек, оғохлантирамыз ва тўғирлаймиз. Агар бизлар тўғирламасак, бизларга ишониб топширилган одамларнинг умидсизлик ва ўз-ўзини ҳалок қилиш йўлагидан пастга кулаб кетишларига йўл қўйган бўламиз. Айнан шу сабаб учун Повул Тимотийга: “Сен, Сўзнинг воизи сифатида, одамларга қайси соҳаларда нотўғри яшаётганларини кўрсатишинг керак”, – демоқда (2 Тим. 4:2, инг. тилидан кенг. таржима).

Ўзининг Эфесликларга ёзган мактубининг охирида, Повул иноят кучи таъсири остида бўлган одамнинг янги табиати ҳақида ёзди. Шу икки фазилатнинг бирлашиши шарофати билан одам ўзгариш ва Масихга ўхшаш, шунингдек, ёмон йўллардан йироқроқ бўлиш имкониятига эга бўлади.

Сўнгра Повул бундай одамнинг ҳаётини белгилайдиган амрларнинг рўйхатини беради. Улар Эски Аҳднинг амрларидан фарқли равишда оғир эмас ва тўлиқ бажарса бўладиган амрлардир. Улар айнан бизлардан талаб қилинадиган хулқ-атвор ҳақида сўзлайди, чунки бизда энди янги табиат бор.

Келинг, ўзимизга бу рўйхатни эслатамиз:

“Сизларнинг орангизда бузуқликка ёки бошқа нопокликка шама ҳам, ёки очкўзлик ҳам бўлмаслиги керак, бу Худонинг муқаддас халқига муносиб эмас. Сизларнинг сўзларингизда ҳеч қандай беадаб гаплар, қуруқ гап сотиш ёки бузуқ ҳазиллар бўлмаслиги керак, яхшиси Худога миннатдорчилик билдиринглар... Вино ичиб маст бўлманглар” (Эф. 5:3,4,18, янги ўзб. таржима).

Яна тақиқлар рўйхатига ўхшайди. Қайтариб айтаман, булар бажарганимизда бизларга нажот берадиган амрлар рўйхати эмас. Аниқроғи, бу бизларни дунё билан зинокорона муносабатлардан тутиб қолишга кодир рўйхатдир, токи бизлар Исо Масихнинг намоён бўлган ҳузурида қола олайлик. Менга гуноҳкор хулқ-атвор деб аталадиган нарсаларни санаб ўтишимга ижозат беринг.

Бизлар олдинги бобда аллақачон айтганимиздек:

- Ёлғон гапирмаслик.
- Ғазабда гуноҳ қилмаслик.
- Ўғирлик қилмаслик.
- Ёмон гапларни гапирмаслик.
- Жинсий бузуқ бўлмаслик.

Қолган рўйхат қуйидагичадир:

- Нопок бўлмаслик.
- Очкўз бўлмаслик.

- Беадаб, уятли сўзларни айтмаслик.
- Ахмоқона ҳазилларни сўзламаслик.

Янги Аҳд – бу иноят мактубидир, лекин кўпларнинг сўзларига кўра ҳеч қандай кўрсатма ва тақиқловчи сўзларга эга бўлмаган мактуб учун Янги Аҳднинг йигирма етти китобининг фақат биргинасидан чиққан рўйхат жуда улкан! Яна қарама-қарши томони шундаки, мазкур рўйхатни иноят ҳақида чуқур ваҳий олган одам тузган! Бизлар бу амрларга менсимасдан қараймизми ёки уларни жиддий қабул қиламизми?

Жинсий бузуқ бўлмаслик

Бизнинг рўйхатимиздаги биринчи пункт – бу жинсий бузуқ бўлмасликдир. Худонинг ўғиллари ва қизлари сифатида, бизлар зино қилмаслигимиз, гомосексуал алоқаларда бўлмаслигимиз ва оила кургунча жинсий алоқа қилмаслигимиз керак.

Мен ўзларини масиҳий деб атайдиган, лекин никоҳсиз яшаб юрган жуфтларни жуда кўп учратаман. Бу кам учрайдиган ҳолат эмас, жамоатда бу одатий ҳол бўлиб бормоқда. Хушхабарчилик жамоатларига қатнайдиган бундан жуфтлардан кўпчилиги муқаддас имон ҳақида очиқ гапирадилар ва кўпинча “Худо уларнинг ҳаётларида қилаётган ишлар” билан жўшиб ўртоқлашадилар. Уларда фош қилиниш, таъна қилиниш ва афсусланишга ҳаттоки шама йўқ. Улар шунчаки никоҳгача бирга яшаш нотўғри эканига ишонмайдилар. Нима учун? Балки улар Повул, Петъор, Ёкуб, Юҳанно ва Яхудо томонидан эълон қилинган, художўй, бокира ҳаётга даъват қилувчи мактубларни минбардан эшитмасдилар. Уларнинг чўпонларининг якшанба кунлик воизликлари уларнинг кайфиятини кўтаради, руҳлантиради, лекин уларни фош қилмайди ва уларга ҳақиқатни айтмайди. Бу одамлар муқаддас ҳаёт интизомига эга эмаслар.

Бизнинг жамиятимизда никоҳсиз бирга яшаш, никоҳгача жинсий муносабатда бўлиш, гомосексуал бўлиш қабул қилинган, ҳатто тўғри ҳисобланади. Афсуски, бизлар, хушхабарчилик масиҳийлари, кўпинча Муқаддас Ёзудан жуда юзаки билимга эгамиз. Худонинг Сўзини чуқур ўрганмасдан, кўпчилигимиз замонавий

маданият қадриятларини қабул қилдик. Бизлар жамият фикрига бўйсунаяпмиз: “Агар бизлар бир-биримизни яхши кўрсак, нима учун бирга яшашимиз мумкин эмас?”

Гомосексуализм ҳақида нима деймиз? У ҳам кучга кирмоқда ва нафақат жамоатнинг остонасидан ҳатлаб ўтмаган одамлар орасида. Яқин орада, менга Facebook саҳифаларида қачонлардир бир масихийлар ташкилотида бўлим бошлиғи бўлган хонимнинг саҳифасини кўрсатишди. Энди у бир аёлни севиб қолибди ва улар турмуш куриш режасини тузмоқдалар. Мен уларнинг унаштирилишларидаги ва бошқа шахсий суратларига чуқур қайғу билан қарадим.

Олдинги йилларда Худодан кетганлар У билан муносабатни йўқотганларини билар эдилар. Аммо бу аёл Худонинг севгиси ва ўзининг Унга бағишланганлиги ҳақида завқ-шавқ билан сўзлар эди. Қандай қилиб у бошқа бир аёл билан никоҳдан ўтади, ахир Исо Масих аниқ айтмоқда: “Ахир сизлар ўқиганингиз йўқми, бошида Яратувчи эркак ва аёлни, эркак ва аёл жинсини бир бири учун яратди. Худо мазкур икки жинс органик иттифоқини яратган экан, инсон Унинг ноёб асарини булғамаслиги лозим” (Мт. 19:4,6, The Message, инг. тилидан таржима). Исо Масих “никоҳ эркак ва аёл – икки жинс учун яратилган”, демоқда. Нима учун бу аёл Раббийнинг оила институтини булғаетганини билмайди? Ахир минбардан унга бу ҳақида аниқ айтишган эмасми?

Мен тушунаман, жамият Худонинг никоҳ ҳақидаги асл ниятидан йироқлашмоқда. Нажот топмаган одамлар гуноҳкор табиатга эгадирлар. Йўқотилган эркаклар ва аёллар бу дунёда Худосиз яшамокдалар ва аслида нима яхши ва нима ёмон эканлиги ҳақида чекланган билимга эгалар. Уларнинг юриш-туришлари бизларни хафа қилмаслиги керак, чунки уларнинг табиати уларга нима-ни буюрса улар шундай ўйлайдилар ва ҳаракат қиладилар. Қулфат шундаки, имонлилар дунёда яхши деб тан олинган нарсалар Худода маъқул, деб ўйлайдилар. Статистика бўйича, тобора кўпроқ жамоатлар гомосексуал ҳаёт тарзи ва гомосексуал никоҳларни қўллаб-қувватламоқдалар. Аммо жамоатлар нафақат сўзлари билан, балки ишлари билан ҳам бундай ҳаёт тарзини қўллаб-қувватламоқдалар. Қуйидаги сўзларни диққат билан ўқинг:

Агар ҳақ одам ўзининг ҳақлигидан қайтса...у ўлади, чунки сен уни огоҳлантирмадинг, у ўз гуноҳи учун ўлади ва унинг қилган ҳақ ишлари ёдга олинмайди. Унинг қонини эса сендан талаб қиламан (Йез. 3:20, инг. тилидан кенг. таржима).

Бу ерда имонлини – ҳақ одамни огоҳлантириш ҳақида гап бормоқда. Агар бизлар имонлиларни огоҳлантиришни ва уларнинг гуноҳларини кўрсатишни бошламасак, оқибати ёмон бўлади.

Сиз дейишингиз мумкин: “Лекин, Жон, Бу Эски Аҳд-ку. Янги Аҳд хизматчисидан қандай қилиб бировнинг қони учун жавоб талаб қилиш мумкин?”

Бир куни, етакчилар конференциясида воизлик чоғида, бир чўпон менинг олдимга келди ва шу масалада баҳслаша бошлади. У ачиқланган эди ва шундай сўзларни айтди: “Бошқаларнинг қонини бизларга юклашга қандай ҳаддингиз сизди? Бу сизга Эски Аҳд эмас”.

Мен унга жавоб бердим: “Марҳамат, Ҳаворийлар китобининг 20-бобини очиб, йигирма олтинчи ва йигирма еттинчи оятларни овоз чиқариб ўқинг”. Чўпон ўқиди: “Мен тозаман ва ҳеч кимнинг қонини да айбдор эмасман. Чунки мен ҳеч қачон, ҳеч нимани қисқартирган эмасман ва яширган эмасман, сизларга Худонинг бор ниятини, режасини ва иродасини эълон қилдим” (инг. тилидан кенг. таржима).

Чўпон шок ҳолатига тушди, у менга қараб: “Жон, мен бу сўзларни олдин ўқиганман, лекин ҳеч қачон уларни бу маънода қабул қилган эмасман”,– деди. Сухбатимиз охирида мен: “Сени бунда айблашга тўғри келгани учун афсусдаман”,– дедим. Мен унинг ростгўйлигидан хурсанд эдим.

Бу сатр бошида мен жамоат етакчиларига тўғридан-тўғри мурожаат қилмоқчиман. Бу сўзларни Повул эфесликларга айтди, лекин агар бизлар, ўқитувчилар ва воизлар, Худонинг Ўз халқига айтган Сўзларининг ҳаммасини эълон қилмасак бизлар ҳам айбдор бўламиз. Агар бизлар фақат руҳлантирувчи воизликларни олиб келсак, демак, бизлар Худонинг иродасининг катта қисмини яширган бўламиз. Шунинг учун бизнинг одамларимиз тобора дунё яхши деб ҳисоблайдиган нарсалар томонга оғадилар. Улар интизомга солинмаган эрка болалар каби бўладилар. Хулоса: уларнинг қони бизнинг қўлимизда.

Сизга бир мисол келтираман. Интернет тармоғида мен бир мегажамоатнинг хизмат йиғинини кўрдим. Бу жамоатнинг чўпони барча жамоат аъзоларига ўзининг гомосексуалист эканини тан олди. У яширинишдан нақадар чарчаганини айтди ва худди шундай ҳаёт тарзи билан яшаётганлар фoш қилинишдан (у буни “айб-лаш” деб атади) азобланишни давом эттиришларини истамаслигини айтди.

У ўзининг жинсий йўналишини оқлаш учун Худонинг гомосексуализмга нуқтаи-назарини ёритиб, Муқаддас Ёзувдан бирин-кетин барча оятларни санаб ўтди. Сўнгра у барча одамларга дадиллик билан эълон қилди: “Ҳаворий Повул бизларнинг “Масихда” ким эканимизни яхши билар эди, лекин у одамлар аро муносабатларни жуда ёмон тушунар эди”. Повулнинг жинсий муносабатлар ҳақидаги амрларини у шу тарзда парда билан қоплади. Сўнгра чўпон гапиришда давом этиб: “Римликларга биринчи бобда, агар бизлар Худога сажда қилмасак, бизлар гомосексуал бўлишимиз мумкинлигини тахмин қилиб, Повул ҳамма нарсани чалкаштириб юборган”, – деди (Рим. 1:21-27га қаранг). Бу чўпоннинг сўзларига кўра, Повул хато қилган, чунки(унинг сўзларини олиб айтман): “Американинг ҳамду-сано хизмати етакчиларининг ярми – гомосексуалистлардир”(Мен: “Бу статистика қаердан? – деб ўйладим). Бу одамнинг нутқини тинглаб, мен пайқадимки, залда бир неча марта сершовқин олқишлар эшитилди.

Мен бу бузукликларни эшитганимда, Худо менга мурожаат қилиб, деди: “Римликларга биринчи бобни ўқигин”.

“Шу сабабдан, Худо уларни уятли ҳирсларга топширди: уларнинг аёллари табиий жинсий муносабатни ғайритабиий жинсий муносабатга алмаштирдилар. Шунингдек, эркаклар ҳам аёл билан табиий жинсий муносабатни қолдириб, бир-бирларига нисбатан ўз ҳирсларида ёниб, эркаклар билан эркаклар шармандагарчилик қилдилар ва ўзларининг адашганларига яраша ўзларида жазо олдилар... Улар Худонинг ҳақ ҳукмини, яъни бундай ишларни қилувчилар ўлимга лойиқ эканликларини биладилар-у, буларни нафақат қиладилар, балки бу ишларни қилувчиларни ҳам маъқуллайдилар” (26,27,32).

Қандай қилиб бу хизматчи гомосексуал юриш-туришни “шармандагарчилик” деб атайдиган Муқаддас Ёзувни инкор қила олди? Гомосексуал юриш-туриш табиий эмаслигини билиш учун руҳий шахс бўлиш шарт эмас. Бу ҳатто ҳайвонларга хос эмас. Нима учун бизлар, Худо бунга кўзини ёпади ва боз устига, қўллаб-қувватлайди ҳамда рағбатлантиради, деб ўйлаймиз?

Ўз ҳирсининг истагига қарши жангда мағлуб келган ва гуноҳга бўйсуннишга тайёр бу чўпоннинг воизликларини эшитаётган, ўзларини масиҳий деб ҳисоблайдиган одамлар ҳақида ўйлаб кўринглар. Уларнинг виждонлари уларга: “Худонинг фарзандлари бундай қилиши нотўғри”, дейди. Лекин афсуски, бу чўпоннинг сўзлари кейинчалик уларнинг танловларига таъсир қилади. У нафақат ўзини айбашларига олиб келмоқда, балки ўзгаларни ҳам шунга итармоқда.

Жамоатдаги узоқ олқишлар борасида нима деймиз? Муқаддас Ёзувнинг кенгайтирилган таржимасида, бундай ишларни қилувчиларни “қўллаб-қувватловчи ва уларга қарсак чалувчилар” ҳукмга топширилиши айтилади.

Ҳаворий Повулнинг сўзларини бизлар нима қилаяпмиз?

“Ахир сизлар ноҳақлар Худонинг Шоҳлигини мерос қилиб олмасликларини билмайсизларми? Қаранглар, алданиб қолманглар. Ҳеч қандай бузуклар, бутпарастлар, оиласига хиёнат қиладиганлар, баччабозлар, гомосексуалистлар ва ўғрилар, очкўз одамлар, ичкиликбозлар, ғийбатчилар ва фирибгарлар Худонинг Шоҳлигини мерос қилиб олмайдилар” (1 Кор. 6:9,10, NLT, инг. тилидан таржима).

Аниқки, бошқа зарарли гуноҳлар ҳам бор. Лекин бизлар бузук жинсий юриш-туриш ҳақида айтилган мазкур сўзларнинг маъносини инкор қилишимиз мумкин эмас.

Дунёнинг истаклари юкумлидир. Агар бизлар минбардан жинсий бузуклик ҳақидаги ҳақиқатни эълон қилмасак, одамлар художўй юриш-туриш нима эканини билмасдан яшайдилар ва душманнинг ёлғонига бериладилар. Улар ҳатто Худо буни маъқуллалар, деб ўйлаб дунёнинг яхшилиқ ҳақидаги дунёқарашини қабул қиладилар.

Нопоклик

Рўйхат бўйича кейингиси – бу нопокликдир. Бизлар порнография, ифлос кинолар ва ҳирсли фикрларнинг барчасидан ўзимизни йироқ тутишимиз керак. Исо Масих дейди: “Аmmo Мен сизларга айтаман, ким аёлга ҳирс билан қараса, аллақачон у билан юрагида зино қилган бўлади” (Мт. 5:28). Саночи ёзмоқда: “Кўзларим олдида ярамас нарсаларни қўймайман...” (Сан. 100:3).

Порнография қисқа вақтли кўзғалиш ва қониқиш ҳиссини таклиф қилади, чунки у бизнинг танамизнинг истакларига жавоб беради, лекин у бизнинг турмуш ўртоғимиз билан ҳамда Худо билан яқинлигимизни бузади ва булғайди. Кейинчалик, у бизларни ҳам турмуш ўртоғимиздан, ҳам шахсан ўзимиздан қониқмаслик ҳисси билан қолдиради. Шунчаки туюладики, гўё порнография учкун ёндиради, аслида, у пилик ёндиради ва бу ахийри, хижолатлик, айбдорлик, уялиш ва ишончсизлик портлашига олиб келади.

Яқин орагача, порносайтлар Интернет тармоғидаги энг машхур сайтлар эди, энди уларни ижтимоий тармоқлар сиқиб чиқарди. Мавжуд бўлган сайтлардан ҳар ўнинчисидан кўпроғи порнография мазмундадир. Қирқ миллиондан ортиқ америкаликлар мунтазам равишда бу сайтларга қирадилар, ҳар лаҳзада Интернетнинг 28258нафар мижози порносуратлар қарайди.

Бу фақат эркакларга тегишли эмас. Қарийб ҳар бешинчи аёл, ҳар ҳафта онлайн режимида порнография кўради ва кўплаб одамлар мастурбация соҳасида заиф эканликларини тан оладилар. Бундан ташқари, эркаклар ҳам, аёллар ҳам ўз тобеликларини эротик журналлар ва китоблар билан озиклантирадилар, эротик китоблар, айниқса, аёллар орасида жуда оммабопдир.

Жамоатда нима содир бўлмоқда? “Масихийлик бугунги кунларда”(Christianity Today) журнали чўпонлар орасида, улар шу йил ичида порносайтларга қараганмилар, шу ҳақида сўроқ-изланиш иши ўтказди. Қирқ тўрт фоиз чўпонлар ижобий жавоб берганлар. Булар бизларнинг жамоатларимизнинг етакчилари! Бошқа статистикада, хушхабарчилик жамоатидаги эркакларнинг 50% порнографияга тобе дейилади. CNN телетармоғи ўтказган, жамият фикрини

билиш сўроқномаси натижасига кўра, 70фоиз эркак масиҳийлар порнографияга ружу қўйганлик билан курашмоқдалар.

Шундай қилиб, бизлар ўзимизга савол беришимиз керак: бугунги кунларда энг баланд даражага етишган мазкур эпидемияга, минбардаги кўпроқ руҳлантириш йўналишидаги воизликлар жавоб бўла олаётими?

Мен йигирма етти ёшимгача, шу билан бирга, хизматимнинг биринчи йилларида порнографияга ружу қўйганлик билан курашган эдим. Менинг ишончим комил эдики, мен гўзал қизга уйланган захотим гуноҳ ўз-ўзидан йўқолиб кетади; лекин у нафақат йўқолди, балки кучайди. У мен ва Лиза орасида девор ясади. Мен фақат 1984йилда, бир Худонинг кишисига ўз тобелигимни айтиб берганимда, у: “Буни бас қил!” деганида бундан озод бўлдим. У менга жиддий таъна қилди. Мен ундан руҳлантирувчи сўз эшитмадим! Мен ҳаётимга соғлом Худодан кўрқишни олиб келган жиддий насихат ва огоҳлантириш олдим.

Бу хизматчининг сўзлари озодлик олиш учун Худони излашни бошлашга мени мажбур қилди. Тўққиз ойдан сўнг мен буткул озод эдим ва ҳозирги кунларгача шу озодликда юрибман. Мен пайқадимки, Худонинг инояти жуда кучли! У ўн бир ёшлигидан порнографияга тобе одамни озод қила олади. Хизматчилар Худонинг иноятининг тўлиқ фойдаси ҳақида ўйламасликларидан нега хафа бўлишимнинг мана шу яна бир сабабидир. Агар мен иноятни нафақат бепул инъом, гуноҳлар кечирилиши ва нажот, балки одамнинг табиий қобилиятларидан устун бўлган, ҳаёт учун Худонинг кучи эканини ўзим учун очмаганимда эди, мен шу кунгача тобеликда юрган бўлар эдим.

Очкўз бўлмаслик

Очкўзлик – бирор нарса, асосан бойлик, ҳокимият ёки овқатга эга бўлишни қатъиятли ва худбинона ишашни билдиради. Нақадар кўп ҳолларда, имонлилар Худонинг бизларга ёрдам бериш, барака бериш, муваффақият ва гуллаб-яшнашни бериш ваъдаларини бузиб кўрсатадилар ва очкўзликка айлантирадилар. Улар бошқаларга хизмат қилиш ва беришга тайёрликдан кўра кўпроқ “ўзларига”

диққатларини қаратганлар. Очкўзлик – бу очофатлик, бу бутпарастликдир(Кол.3:5га қаранг). Очкўзлик туфайли бизлар ўз истакларимизни, иштиёқларимизни, иштаҳаларимизни, шуҳратимизни, нуфузимизни, машҳурлигимизни ва моддий бойлигимизни Худодан ва одамлардан устун кўямиз.

Имонлининг ҳаётига кириб келган очкўзлик ҳақида жуда кўп ҳикоялар мавжуд. Балъам айнан шунинг учун Худо билан муносабатларини йўқотди, шунингдек, Каън, Корей ва бошқа қачонлардир Худонинг хузурида бўлган кўплаб одамлар шунинг учун Худо билан муносабатларини йўқотдилар. Кўплар уларни ҳеч ким огоҳлантирмагани учун очкўз бўлдилар. Таълимотда ва воизликда огоҳлантириш – фақат ижобий ва руҳлантирувчи номаларни воизлик қилишни бас қилиш демакдир. Лекин эркаклар ва аёлларга Масихда етук бўлишга ёрдам бериш учун бизлар уларга нафақат таълим беришимиз, балки уларни огоҳлантиришимиз ҳам керак (Кол. 1:28).

Болалигимда менга ота-онам ўргатган нарсалар жуда ёқар эди, лекин уларнинг огоҳлантиришлари унчалик ташвишлантормас эди. Шунга қарамасдан, мен кейинроқ билиб олдимки, айнан огоҳлантирувлар менинг ҳаётимни сақлаб қолган экан. Агар менинг отам, мен отвёрткани олиб розеткага тиксам бунинг оқибати нима бўлиши ҳақида мени огоҳлантирмаганида эди, мен балки қизикқонликдан буни қилиб кўрар эдим ва электр қувватидан шокка тушар эдим.

Повул ўзининг севимли жамоатларидан бирига деди: “Шунинг учун бедор бўлинглар. Мен уч йил давомида кеча ю кундуз тинмасдан, кўз ёшлар билан ҳар бирингизга таълим берганимни ёдда сақланглар” (Ҳав. 20:31). Уч йил давомида ҳар кун ва ҳар тун! Кўз ёшлар билан! Бизлар одамларни огоҳлантираёпмизми? Ҳар қуними? Ёки бизлар руҳлантирувчи воизликларимиз одамларни очкўзликдан асрайди, деб умид қилиб, фақатгина воизлик қиламиз ва таълим берамизми? Бизлар улар ҳақида ғамхўрлик қиламизми? Мен барча йиллар ичида бирор марта очкўзликдан сақланиш кераклиги ҳақидаги воизликни эшитмадим!

Повул иноят ҳақида воизлик қилар эди, лекин шунга қарамасдан, айнан у Эфес жамоати ва бизларни жон-жаҳд билан чорлайди: “Очкўзликдан эҳтиёт бўлинглар”.

Шунингдек, хаворий Ёқубнинг сўзларини ўқиб чиқинг:

“Ораларингда душманлик ва баҳслар қаердан? Сизларнинг ичларингда бир-бири билан курашаётган кучли истакларингдан эмасми? Эга бўлмаган нарсаларингни истайсизлар, шунинг учун олиш ҳақида ўйлайсизлар... Бошқаларда бўлган, сизлар эса ола олмайдиган нарсаларга ҳасад қиласизлар, шунинг учун улардан тортиб олиш учун жангга киришасизлар ва уруш қиласизлар. Лекин истаган нарсаларингга эга эмассизлар, чунки Худодан сўрамайсизлар. Сўраганларингда эса ола олмайсизлар, чунки сизларнинг ниятларинг нотўғри – сизлар фақат ўзларингга лаззат келтирадиган нарсаларни истайсизлар. Сизлар зинокорлар!” (Ёқуб 4:1-4, NLT, инг. тилидан таржима).

Эй, қўйсанг-чи, Ёқуб, нима керак бу қадар салбий сўзлар! Хаворий очкўз, кескин ёки қўпол бўлгани учун шундай дедими? Ёки аслида, кимларга ёзаётган бўлса, ўша одамларни яхши кўрганми? Севгани учун нимадир оммабоп ва руҳлантирувчи гап ўрнига аччиқ ҳақиқатни айтган эмасмикин? Худо уни айнан шунинг учун Янги Аҳднинг муаллифларидан бири бўлишига руҳсат берган бўлиши, ўша замоннинг кўпроқ илҳомлантирувчи нотигини танламаган бўлиши мумкинми?

Беадаб сўзларни айтмаслик

Рўйхат бўйича кейингиси: ахлоқона суҳбатларни олиб бормаслик, қўпол ва беадаб ҳазиллар ҳамда анекдотлар айтмаслик. Шу турдаги видеороликлар кўриш, мусиқа ва бошқа аудиофайллар эшитиш ҳам шунга кирази.

Мендан хизматкорлар гуруҳидаги ёшларга ёрдам беришимни илтимос қилишди. Уларнинг бошлиқлари беадаб сўзларни қўллаши, бузуқ анекдотлар айтиб бериши ва ўз гапларида бу дунёнинг гуноҳкорларидан ҳеч нима билан фарқ қилмасликлари ёшларни хижолатга солар эди. Нима учун етакчилар бундай қилишади? Балки бунинг сабаби, бизлар Худонинг етакчиларига ва одамларга: “Худонинг Шохлиги фуқаросига бундай юриш-туриш муносиб эмас”, демаслигимиздадир?

Повул колосаликларга шундай ёзади: “...сўзингиз доимо... иноятга тўла бўлсин” (Қол. 4:6). Бизнинг гапимиз иноятга тўла бўлиши лозим.

Маст бўлманглар

Кейингиси: маст бўлманглар – пиводан ҳам, винодан ҳам, бошқа бирор бир спиртли ичимликлардан ҳам. (Айнан шу насихатни гиёҳванд моддаларга нисбатан ҳам қўллаш мумкин, қонун томонидан рухсат этилганларига ҳам, тақиқланганларига ҳам, ҳаттоки, врач буюрган гиёҳванд моддаларга ҳам). Бизлар яна “-ма” деган инкорни кўрамиз.

Спиртли ичимликлар – жозибали нарсадир (Ҳикматлар 23:31-33га қаранг). Унга қизиқиб кетиб меъёрни унутиб қўйиш мумкин. Спиртли ичимлик соғлом фикрлаш қобилиятини пасайтиради, ҳаттоки ўчириб ташлайди. Унинг таъсири остида бўлган одам ҳар қандай тўсиқларни менсимай қарайди, юракнинг ва онгнинг табиий ҳимоя фаолияти ишлашни бас қилади. Бу кўзни олаётган қуёш остида ҳимоя кўзойнагини ечиш деган гапдир. Бизлар йўналишни йўқотамиз ва ўзимизни ҳалокатли ўйлов жараёнига дучор қиламиз. Аслида, спиртли ичимлик бизнинг онгимизнинг хавфсизлик тизимини ўчириб қўяди. Ҳатто бизлар қачон тўхташ кераклигини билсак ва тўхташ олак ҳам, ўзимиз ўйламаган ҳолда, бошқаларни спиртли ичимликларни суистеъмол қилишларига итарамиз. Сизга бир ҳикояни айтиб бераман.

Бир жамоатнинг катта чўпони ўз шаҳридаги ресторанда ароқ ичар эди. Унинг жамоати аъзоларидан бири, яқинда имонга келган одам ҳам шу ресторанда овқатланар эди. Бу бой тадбиркор бўлиб, нажотга келгунича спиртли ичимликларга тобелик билан курашган эди. Имонга келиб, у ичишни ташлаган ва айтиш мумкинки, “ёлғонда яшаётган одамлардан эндигина узоклашаётган эди” (2 Пет. 2:18, янги ўзб. таржима).

Чўпони ресторанда ичиб ўтирганини кўрганидан сўнг, тез орада, тадбиркор уч кун тинимсиз ичди. Шу уч кун ичида у бизнесда бир неча нотўғри қарорлар қабул қилди ва қарийб барча активларини йўқотди. Энг қайғулисиди, у ўз никоҳини барбод қилди. Кейинроқ, ундан нима учун уч кун тинимсиз ичганини сўраганларида, у шундай жавоб берди: “Мен чўпоним ичиб ўтирганини кўриб: “Агар у ича олса, демек мен ҳам ичишим мумкин”, – деб ўйладим”.

Албатта, ёмон ҳатти-ҳаракати учун бу одамнинг ўзи айбдор, лекин наҳотки, унинг ҳаётидаги воқеаларнинг бундай бурилиши бизларни атрофимиздагиларга таъсиримиз ҳақида ўйлашга мажбур қилмайди?

Кейинги вақтларда, тобора кўпроқ хизматчилар ошқора ичишга ўзларига йўл қўймоқдалар. Муқаддас Ёзувда уларнинг бу ҳуқуқларини тасдиқлайдиган оятлар бор. Тимотийга биринчи мактубда (3:3) Повул Тимотийга: “Жамоат етакчилари “пиёниста” бўлмасликлари керак”, дейди. Бу жойда юнон тилида *paroinou* сўзи ишлатилган. “Сўзларни ўрганишнинг тўлиқ луғати” (The Complete Word Study Dictionary’s) таърифи бўйича – бу “винога ружу қўйган, ичадиган”ни билдиради. Бу сўз спиртли ичимликни масъулият билан, меъёри билан ичишни билдирмайди, аниқроғи, буни суиистеъмол қилишни ёки доимо исъеъмол қилишни билдиради. Унинг тасвирий ифодаланиши – бу хонтахтасида доимо шиша бўлган(вино қопи) одам, шиша унинг тобелигини билдиради. Муқаддас Ёзунинг “Янги жонли таржимасида” айтиладики, “жамоатнинг етакчиси ётиб ичадиган бўлмаслиги керак” (1 Тим. 3:3, NLT, инг. тилидан таржима).

Бошқа жойда Повул Тимотийга шундай маслаҳат беради: “... ошқозонинг ва тез-тез бўлиб турадиган касалликларинг учун озгина шароб ҳам ичиб тургин” (1 Тим. 5:23). Тимотий мансабига кўра Эфес жамоатининг катта чўпонига тенг эди. Бугунги кунларда кўплаб хизматчилар шундай ўйлайдилар: “Назорийнинг ваъдаси каби, агар жамоатнинг етакчиси винога тегиши мумкин бўлмаганида эди, Повул чўпон Тимотийга уни ҳатто даволаш мақсадида исъеъмол қилишини айтмаган бўлар эди”.

Кўпинча суҳбат чоғида Муқаддас Ёзудан Исо Масих сувни винога айлантиргани ҳақидаги лавҳани тилга олишади (Юҳ. 2:1-11га қаранг). Буни: “Агар ичиш мумкин бўлмаганида эди, Исо Масих ҳаммининг кўз ўнгида сувни винога айлантирмас эди”, деб тушунтиришади.

Агар фақатгина шу лавҳаларни ҳисобга олсак, ҳар бир киши баҳслашиб: “Ҳаммининг кўз ўнгида ичаётган чўпонни қойимаслик керак”, деган бўлар эди. Аммо бизлар ичкиликбозлик катта муам-

мо бўлган жамиятда яшамоқдамиз. Қўшма Штатларда ҳар йили ичкиликбозликдан қарийб 88минг киши ўлади, ўлим чақирадиган сабаблар ичида ичкиликбозлик учинчи ўринда туради. 2007йилда, Washington Post рўзномаси мақола чоп эттирди, у ерда ҳар учинчи одам ичкиликбозликка тобе бўлгани ёки ҳозир тобе эканлиги айтилади. Америка “Спиртли ичимликларни суиистеъмол қилиш ва ичкиликбозлик муаммолари бўйича миллий институти” хабар бердики, 2012йилда ўн саккиз ёшда ва ундан катта бўлган 25фоиз одамлар, ўтган ойда тинимсиз ичиш ҳолатида бўлганларини тасдиқлашган. Ҳайратда қолдирадиган сонлар – бир ойда ҳар тўртинчи одам! Мен кўплаб статистик маълумотларни келтиришим мумкин, лекин шуниси муҳимки, америкаликлар спиртли ичимликларни суиистеъмол қилиш мойиллигига эга.

Бу хасталик фақатгина Қўшма Штатларда кенг тарқалган эмас. 2012йилда, бутун дунёдаги бфоиз ўлим спиртли ичимликлар истеъмол қилингани туфайли содир бўлди(3,3миллион). Бутун дунёда, спиртли ичимликларни суиистеъмол қилиш – ишга қобилиятсизликнинг ва вақтидан олдин ўлиш хавфининг бешинчи сабабидир. Ўн беш ёшдан қирқ тўққиз ёшгача бўлган одамлар орасида у биринчи ўринни эгаллайди!

Бу дунё миқёсидаги ҳалокат (эпидемия) қаршисида, бизлар масъулиятли имонлилар сифатида, бир қадам олдинда ўйлашимиз керак ва Повулнинг бутларга бағишланган гўшт ҳақида айтган сўзларини кенгроқ маънода қўллашни кўриб чиқишимиз лозим. Бошқача қилиб айтганда: “Шунинг учун агар мен ейдиган овқат биродаримни васвасага солса, унда ўз биродаримни васвасага солмаслик учун мутлақо гўшт емайман” (1 Кор. 8:13). Ҳаворий бутларга қурбонлик қилинган гўштни ейиш гуноҳ эмаслигини аниқ айтмоқда. Лекин у, агар заифроқ биродар бундан васвасага тушса ва қоқинса, у буни умуман емаслигини айтмоқда.

Масихийларнинг озроқ спиртли ичимликлар ичиш ҳуқуқларини қўллаб-қувватлаш учун далиллар келтириш мумкин. Лекин бизлар, имонлилар сифатида, айниқса, жамоатнинг етакчилари сифатида, қоқиниш тоши бўлишни ва зўрға спиртли ичимликларга тобелик гуноҳидан қочиб чиққанлар яна унга қулашларига имкон

туғдиришни истаймизми? Айниқса, бу суиистеъмол қилишни жуда юқтирган жамиятда яшаганимизда? Агар ресторанда ичиб ўтирган чўпон шундай донолик билан яшаганида эди, балки ўша тадбиркор уч кунлик бадбахт ётиб ичишни четлаб ўтган бўлармиди?

Бизлар ҳар қанақа мастликдан қочишимиз керак. Бундай юриш-туриш Худонинг фарзандига муносиб эмас ва бу арзимас нарса эмас. Бизларга қатъий огоҳлантирув берилган: “Ёки нотўғри ҳаракат қиладиганлар Худонинг Шохлигини мерос қилиб олмасликларини билмайсизларми? Алданманглар. Зинокорлар ҳам... ўғрилар ҳам, очкўз одамлар ҳам, ичкиликбозлар ҳам, ёмон сўзлар гапирадиганлар ҳам, фирибгарлар ҳам – Худонинг Шохлигини мерос қилиб олмайдилар (1 Кор. 6:9,10, NLT, инг. тилидан таржима).

Бу суҳбатда яна бир жуда муҳим омилни ҳисобга олиш лозим. Бизлар руҳий югуришдамиз ва бизнинг Тренеримиз бизларга “юғаришимиз учун халақит бераётган ҳамма нарсани, шунингдек, бизларни осонлик билан ўз тўрига ўраётган гуноҳни” ўзимиздан улоқтириб ташлашимиз лозимлигини айтмоқда (Ибр. 12:1, янги ўзб.таржима). Баъзи гуноҳлар бизларни бошқаларидан кўра кўпроқ ўзига жалб қилади. Юқорида келтирилган статистика кўрсатаётганидек, спиртли ичимликларни суиистеъмол қилиш шундай гуноҳлардан биридир. Агар у аллақачон шу қадар кўп кулфатлар олиб келган бўлса, у билан ўйнашиш нима керак?

Хотимада, келинг, ўзимизга савол берамиз: нима учун бизлар, Муқаддас Рух билан тўлишишнинг ҳақиқий тажрибасига эга бўлган одамлар, тинчланиш ва бўшашиш учун сунъий воситаларни излаймиз? Ёки бизлар амалда эмас, фақат тилда Муқаддас Рух билан тўлишамиз ва шунинг учун ёрдамни ташқаридан излаймизми?

Алданманглар

Бизлар Эфесликларга мактубдаги биргина бобга назар ташладик. Янги Ахдда кўплаб бошқа амрлар бор. Яна ҳам, ёдларингда тутинглар, булар нажот топиш учун бажарилиши шарт бўлган ишларнинг рўйхати эмас, бу – Худонинг намоён бўлган хузурида яшовчиларга хос ҳаёт тарзидир.

Повул ўзининг тақиқланган нарсалар рўйхатини қандай яқунлашига қулоқ солинг:

“Бу гуноҳларни оқлашни истайдиганлар сизларни алдамасинлар, чунки бу учун Худога қаршилик қилувчиларга Худонинг ғазаби келмоқда. Бу одамлар қилаётган ишларга иштирок этманглар... Раббийга нима ёқимли эканини билиб олишга ҳаракат қилинглар ва қоронғилик ҳамда зулматнинг ҳосилсиз ишларига иштирок этманглар, аксинча, бундай ишларни фош қилинглар. Бетавфиқ одамлар яширинча нималар билан шуғулланаётгани ҳақида ҳатто сўзлашга уяласан, киши... Шундай қилиб, эҳтиёт бўлинглар, қандай яшаётганларингга қаранглар” (Эф. 5:6,7,10-12,15, NLT, инг. тилидан таржима).

Бу гуноҳларни оқлашни истайдиганлар сизларни алдамасинлар. Оқибатлари жуда ёмон. Бизлар ҳаётимизда нима Худога маъқул эканини юзаки эмас, балки чуқур билиб олишимиз керак. Бизлардан кўпчилик ўзини, гўёки бизлар ўйин майдончасидагидек тутишади, лекин бизлар жанг майдонидамиз. Бизлар урушдамиз, бизларнинг бошларимиз нишон остида, бизларни сафдан чиқариш учун душман ҳоримасдан меҳнат қилмоқда. Лекин бизлар нурда қолсак, у мағлубиятга учрайди, чунки Худонинг инояти бизнинг ҳаётимиз устидадир.

Мен сизларни даъват қиламан: баланд ҳаётга интилинг. Бизларнинг бузуқ ва ҳалокатга йўл тутган дунёимиз орасида гуноҳсиз ва диёнатли яшаш учун иноятга тобе бўлинг. Сизда керакли нарсаларнинг ҳаммаси бор, чунки Худо сизга Ўзининг илоҳий табиатини қайтариб олмайдиган тарзда инъом қилди. Худонинг буюк иноятини беҳуда сарф қилманг.

БИЗНИ ҲАРАКАТЛАНТИРУВЧИ КУЧИМИЗ

Шунинг учун мен сизларга буни эслатишдан ҳеч қачон тўхтамайман, гарчи сизлар буни билсангизлар ҳам ва сизлар ўргатилган ҳақиқий ҳақиқатда мустаҳкамланган бўлсангизлар ҳам. Мен ҳали тирик эканман, сизларга эслатиб туришим кераклиги тўғридир, чунки бизнинг Раббимиз Исо Масих менга, мен яқин орада ерлик ҳаётни тарк этишим кераклигини кўрсатди, шунинг учун сизлар мен кетганимдан кейин ҳам доимо буни ёдда тутишингиз учун мен ҳамма ишни қилишга ҳаракат қиламан.

— 2 Петъор 1:12-15 (NLT, инг. тилидан таржима)

Худо билан дўстликдан кетишни бизлар ягона энг ёмон иш деб ҳисоблаймиз, Худонинг дўсти бўлиш эса — эҳтиромга ва орзу қилишга муносиб ягона ишдир.

— Григорий Нисский

Муқаддас яшашга даъват — бу таклиф ёки тавсиянома эмас. Бизлар муқаддас ҳаётга қўл етмас нарсага интилгандек интилмаймиз. Бу буйруқ, бизлардан уни бажаришимизни кутишмоқда.

Ҳаворий Петъор аниқ кўрсатдики, бизлар учун Раббий Исо Масих томонидан берилган муҳим ҳақиқат ва амрларни такрорлаб туриш ҳаётгий муҳимдир. Юқорида келтирилган тўртта оятда, одамларга қайта ва қайта эслатиб туриш лозимлиги уч марта айтилади. Петъор ўз мактубини ёзган одамлар, у нима ҳақида ёзганини аллақачон билар эдилар, шунга қарамасдан, у ҳатто самога кетганидан сўнг

Ўқувчилар бу муҳим ҳақиқатларни доимо кўздан кечиришлари лозимлигини айтмоқда. Бизлар ҳам бу мактубнинг муҳимлигига кўпроқ диққат билан қарашимиз лозим, шундай эмасми?

Петъор ўзининг иккала мактубининг бошида ёзади: “Нимаики иш қилсанглар, ҳаммасида муқаддас бўлинглар” (1 Пет. 1:15, NLT, инг. тилидан таржима). Ёзувдаги амрлар кўпинча икки йўл билан берилади: ҳаракат қилинглари ва бўлинглар. Агар бизлар ҳаракат қилинглари, деган сўздан олдин ёзилганини бажарсак, бизлар дономиз. Агар бизлар бўлинглар дан олдин ёзилганини бажармасак, бизлар ахлоқимиз! Петъорнинг даъвати “бўлинглар” сўзи билан яқунланади.

Хаворий бизларнинг ҳаёт тарзимиз ҳақида аниқ сўзлади. Бу бизларни ҳақорат қилиши, чўчитиши ёки паст уриши лозим эмас. Бизларда ваъда бор: “...Унинг амрлари эса оғир эмас” (1 Юх. 5:3). Бу шуни билдирадики, уларни бажаришнинг иложи бор, улар воқеликка асосланган.

Петъор ўзининг биринчи мактубининг қолган қисмида, бу мавзунини ривожлантиришни давом эттиради ва кейинчалик, иккинчи мактубида, амалда муқаддас ҳаёт кечириш дегани нима эканини тушунтиради. У бизларга шундай амр берди: “Мен сизларни, бу дунёда вақтинча мусофирлар ва келгиндилар сифатида яшовчиларни, сизларнинг жонларингга қарши курашаётган тубан истакларингдан узокроқ туринглари, деб огоҳлантираман”(1 Пет. 2:11, NLT, инг. тилидан таржима).

Жанг майдони – бу бизнинг онгимиздир. Бу бизларнинг фикрларимиз, ҳиссиётларимиз ва иродаимиз, уларни жиловда ушлашимиз керак. Барча гуноҳлар шу ерда бошланади. Жанг бизлар энг кутмаган вақтда бошланади, агар бизлар имонсизлар ёки мустаҳкам бўлмаган имонлилар билан вақт ўтказсак, кўпинча жанг майдонига кириб қоламиз. Петъор бу хавфни аниқ белгилади: “Имонсиз қўшнилар орасида ҳақ яшаш учун эҳтиёт бўлинглар” (1 Пет. 2:12, NLT, инг. тилидан таржима).

Имонлиларнинг ҳокимият, иш, никоҳ ва бошқа соҳалардаги муносабатларда муқаддас юриш-туриши нима эканини хаворий белгилаб берди. У айнан уларнинг ҳар бири ҳақида сўзлайди, лекин

урғу берадики, муқаддас юриш-туриш бетавфиқ қўшнилар, ҳамкорлар, курсдошлар, айниқса, бизлар Масихга келгунимизча таниш бўлган одамлар орасида гувоҳлик бериш учун бизларда катта имконият беради:

“Албатта, сизнинг эски дўстларингиз, нима учун улар билан бирга бошқа уларнинг бузуқликларига иштирок этмаётганингизни тушунмайдилар. Лекин сиз уларга ҳисобот беришингиз шарт эмас. Аксинча, уларни Худонинг Ўзи қаршисида жавоб беришлари учун гиламга ўтқизадилар (1 Пет. 4:4,5, The Message, инг. тилидан таржима).

Иккинчи мактубининг бошида Петъор бизларга насиҳат қилади: “Худонинг даъват қилинганлари ва танланганлари сифатидаги ўрнингизда мустаҳкамланишга ҳаракат қилинглр. Шундай қилиб, ҳеч қачон қоқинмайсизлар” (2 Пет. 1:10, NLT, инг. тилидан таржима). Бизлар ўз ўрнимизни исботлаш учун амалиётда қўллашимиз лозим бўлган ишлардан баъзилари: маънавий устунлик, ўз-ўзини назорат қилиш, сабрлилик, барқарорлик, художўйлик, эзгулик ва севгидир. Булар бизлар имон билан ривожлантирадиган иноятнинг ҳосилларидир. Агар бизлар буларнинг ҳаммасини бажарсак, бизларга “бизнинг Раббимиз ва Нажоткоримиз Исо Масихнинг абадий Шоҳлигига эшик кенг очилади” (11-оят, NLT, инг. тилидан таржима).

Кейин Петъор “...ҳалокатга олиб борувчи бидъатларни киритувчи” сохта ўқитувчилар пайдо бўлиши ҳақида огоҳлантиради (2 Пет. 2:1, янги ўзб.таржима). Улар кўп тингловчиларни ўзларига жалб қиладилар: “Кўплар уларнинг бузуқ таълимотларига ва шармандаларча бузуқлигига эргашадилар” (2-оят, NLT, инг. тилидан таржима). The Message таржимасида, сохта ўқитувчилар ҳақида шундай дейилган: “Улар ўзларини ҳалокатнинг сирпанчқ йўлига қўйдилар, лекин қулагунларича, улар яхшини ёмондан фарқлай олмайдиган кўплаб хижолатда бўлган издошларни ортларидан эргаштириб кетадилар. Улар ҳақиқат йўлини ёмон атайдилар” (1,2-оятлар, инг.тилидан таржима).

Бу ўқитувчилар бизларнинг орамизда: бизларнинг конференцияларимизда, жамоатларимизда ва уй гуруҳларимизда пайдо бўлишади. Бизларга огоҳлантирув берилган: “Бундай одамлар Раббий-

нинг севгисини эслаб, сизларнинг байрамларингизда сизлар билан бирга овқатланмоқдалар” (Яхудо 12, NLT, инг. тилидан таржима; шунингдек, 2 Пет. 2:13га қаранг).

Ўз таълимотларида, улар етарлича ҳақиқатни тикишади, шунинг учун бизлар иккита натижани кўрамыз.

Биринчидан, одамлар яхшини ёмондан фарқламай қўйишади. Бизларни Худонинг юрагидан йироқлаштирадиган юриш-туришни, қабул қилса бўладиган, баъзи ҳолларда эса, ҳатто яхши деб ҳисоблайдилар. Худонинг Сўзини эълон қилишни ва аниқ бажаришни қонунчилик ва айбланиш деб ҳисоблайдилар.

“Масихийча” яшаш тарзини барбод қилиш билан биргаликда, сохта таълимотлар фарқлаш қобилиятини ўчиради. Одамларни адашишга бошқарадиган ўқитувчилар ва хизматчилар қобилиятли нотиклар бўладилар, улар кўпларга таъсир қиладилар ва кўпларни асир қиладилар. Худонинг Сўзининг ҳамма насихатларини энг юқори мезон деб қабул қилмай қўйганлари учун, кўп сонли имонлилар сохта таълимотлар ортидан кетади ва итоатсизликка тушади.

Иккинчи оқибати шундай бўладики, Хушхабар ёмон номга эга бўлиб қолади. Бу фақатгина, ўша ўқитувчилар ҳақиқатга тўғри келадиган сўзларни ишлатсалар содир бўлади:

“Улар тўғри йўлни қолдириб,...Беорнинг ўғли Балъамнинг йўлидан бориб адашганлар” (2 Пет. 2:15).

Бу етакчилар ўзларининг йўлларини Масихнинг диёнатли издошлари сифатида бошлаганлар, лекин унда тура олмадилар, мана, нима учун улар масихийлик тилини биладилар, лекин ўз ор-номусларини сотадилар.

Петъор, агар бизлар муқаддас яшашга ҳаракат қилсак, ҳеч қачон йиқилмаслигимиз, ҳеч қачон бу сохта таълимотлар таъсирига тушмаслигимизни кўрсатмоқда. Бизларнинг хавфсизлигимиз муқаддас ҳаётимиздадир. Сўнгра у бузуқ таълимотга ва бу таъсири кучли одамларнинг ҳаёт тарзига берилган қурбонлар ҳақида тўғридан-тўғри ёзмоқда:

“Агар улар Раббий ва Нажоткор Исо Масихни билиб олганлари шарофати билан бу дунёнинг бузуқлигидан озод бўлган бўлса-

лар, сўнгра эса яна шу ёвузлик тўрига тушиб, унга мағлуб бўлган бўлсалар, уларнинг кейинги аҳволи олдингидан бадтардир. Улар учун ҳақлик йўлини билиш ва уларга топширилган муқаддас амрдан юз ўгиришдан кўра, ҳақлик йўлини умуман билмаганлари яхшироқ бўлар эди” (2 Пет. 2:20,21, янги ўзб. таржима).

Бу шокка туширувчи хабар ақлга сиғиши қийин, ва албатта, уни қайта ва қайта такрорлашларига арзийди. Буюк ҳаворий, Исо Масихни ўз ҳаётларига қабул қилиб, гуноҳнинг чангалидан қутулган одамлар ҳақида сўзламоқда. Лекин улар носоғлом таълимотни тинглашлари, нотўғри ишонишлари ва фарқлаш қобилиятини йўқотишлари учун ортга, боши берк кўчага қайтадилар. У ҳаттоки демоқдаки, уларнинг ҳозирги аҳволлари Масихни қабул қилишларидан олдингидан бадтарроқ ва улар муқаддас ҳаёт ҳақидаги амрни рад этганларидан ҳақиқат йўлини ҳеч қачон билмаган бўлишлари улар учун яхшироқ эди. Бу нақадар қайғули!

Бизлар яна муқаддас ҳаёт ҳақидаги амрни кўрамиз – муҳим амрни!

Иккита енгилмас куч

Раббийнинг амрлари оғир эмас, чунки бизнинг янги табиатимиз иноятнинг кучи билан биргаликда, уларни бажариш қобилиятини беради. Лекин келинг, реалистик бўламиз. Бизлар бу қобилиятга эга бўлишимиз мумкин, лекин жанг аро муқаддас ҳаёт кечириш амрини бажаришимизга нима бизларни ундайди? Жавоб: иккита енгилмас куч.

Биринчи куч нимада эканини бир ҳикоя мисолида тушунтиришимга ижозат беринг. 1980йилларда, мен ҳали ёшлар чўпони бўлганимда, мен ҳар ҳафталик хизматимизга воизликка тайёрланаётган эдим ва ҳис қилдимки, Худо мен билан суҳбатлашмоқчи, шунинг учун мен ўз фикрларимни тинчлантирдим ва юрагимда эшитдим (Юҳанно 14:15ни ўқи).

Мен Юҳанно 14:15да нима ёзилганини билмас эдим, шунинг учун тезда шу жойни очдим ва эътибор бердимки, менинг Муқаддас Ёзувимда бу оят янги параграф билан бошланар экан. Мен унда

Исо Масихнинг: “Агар Мени севсанглар, Менинг амрларимга риоя қилинглар”, деган сўзларини ўқидим.

Сўнгра мен ўн бешинчи оятдан йигирма тўртинчигача ўқидим. Бу ўн оятнинг ҳаммаси ўн бешинчига тегишли эди. Мазкур лавҳанинг мавзуси – Исо Масихнинг сўзларига риоя қилиш эди. Бу оятлардан мен оддий маънони тушундим: “Менинг амрларимга риоя қилиб, сизлар Менга бўлган севгиларингни исботлайсизлар”. Мен сўнги оятни ўқиб бўлганимдан сўнг, Раббий менга: “Сен тушунмадинг. Яна бир бора ўқи”, –деди.

Мен ўн оятнинг барчасини яна бир бора ўқидим. Мен яна ўша маънони илиб олдим: “Менинг амрларимга риоя қилиб, сизлар Менга бўлган севгиларингни исботлайсизлар”. Мен яна Худонинг овозини эшитдим: “Сен тушунмадинг. Яна бир бора ўқигин”. Менинг қизиққонлигим ўсди. Мен фақатгина Раббийнинг ўша сўзларини: “Яна бир бора ўқи”, дейишини яна эшитиш учун ўнта оятнинг ҳаммасини яна бир бора ўқиб чиқдим. Ахийри, лавҳани етти ёки саккиз марта ўқиб, мен қарийб умидсизликка тушдим.

Мен секинроқ ўқишга қарор қилдим ва навбатдаги бора бу ўн оятни шиллик қурт юриши тезлигида ўқидим. Мен “агар” сўзини ўқидим, тўхтадим, уни баланд овозда талаффуз қилдим ва ўйлаб кўрдим. Сўнгра кейинги сўз “сизлар”га ўтдим ва ўша жараёни такрорладим. Шундай қилиб, кўп вақт сарфлаб мен бор мактубни ўқиб чиқдим. Ахийри, ўн беш дақиқалардан сўнг, мен ўқишни тугатдим ва шу лаҳзада, Муқаддас Рух менга: “Сен тушунмадинг. Яна бир бора ўқи”, деганини эшитдим.

Мен умидсизликдан қичқирдим: “Раббий, илтимос, менинг билмасизлигимни кечиргин! Мен ахмоқ бўлсам керак. Сен нима деяётганингни кўра олиш учун кўзларимни очгин!”

Мен яна 15-оятни ўқидим. “Агар Мени севсанглар, Менинг амрларимга риоя қилинглар”. Шу пайт, “риоя қилинглар” сўзи олдида юлдузчани пайқадим. Мен китобнинг четдаги кўрсатмага қарадим ва аниқроқ таржимасида “сизлар риоя қиласизлар”, деб ёзилган, деб ўқидим.

Асосий гапга янгича маъно бериб, мен ўқидим: “Агар Мени севсанглар, Менинг амрларимга риоя қиласизлар”. Мен бу сўзлар-

ни ўқиганимда, менинг ичимда нимадир портлади. Ахийри мен тушундим.

Шунда Худо менга деди: “Жон, Мен агар Менинг амрларимга риоя қилсанг, шу билан Мени севишингни исбот қиласан, деган эмасман. Сен Мени севасанми, йўқми, мен аллақачон биладан! Мен, агар сен мени ақлсизларча севсанг, Менинг амрларимни бажаришни истайсан, демокчиман!” Бошида мен қонунчилик нуктаи назаридан ўйлаган эдим. Янгича назар менга, асосийси – бу ҳаракатлантирувчи кучга қалит бўлмиш севги муносабатлари эканини кўрсатди.

Эҳтиросли севги

Сизга мисол келтиришимга ижозат беринг. Сиз қачонлардир севиб қолганмисиз? Мен ўз хотиним Лиза билан унаштирилган пайтларимда, унга бор вужудим билан ошиқ бўлиб қолган эдим. Мен фақат у ҳақида ўйлар эдим. Мен фақатгина у билан бирга бўлиш учун ҳар нимага тайёр эдим. Ёдимда бор, бир марта бизлар бир неча соат вақтни бирга ўтказдик. Ахийри, бизлар хайрлашдик, лекин тезда Лиза менга қўнғироқ қилиб: “Жон, сиз меникида қуртқангизни қолдирибсиз”, – деди. Мен уникида қурткамни қолдириб кетганимга шу қадар қувондимки, чунки уни яна кўриш имкониятини қўлга киритган эдим.

Мен: “Менимча, уни олиб келиш учун мен ҳозироқ боришим керак”, –деб жавоб бердим. Бизлар иккаламиз ҳам кулиб юбордик. Бу яна бир неча соатни бирга ўтказиш учун баҳона бўлди.

Агар Лизага бирор нарса керак бўлса, бу нақадар қийин бўлишидан қатъий назар, нима бўлишидин қатъий назар, у учун топиб келишга тайёр эдим. Агар у тунда менга: “Азизим, мен музқаймоқ истайман”, –деб қўнғироқ қилса, мен унга: “Қанақа музқаймоқ? Мен беш дақиқадан сўнг сенинг уйингда бўлман!” –деб жавоб берган бўлар эдим. Мен ҳамма нарсага тайёр эдим, фақатгина унинг ҳар бир истаги ёки илтимосини бажарсам бас эди. Гап шундаки, унинг истаги мен учун энг ширин амр эди.

Менинг Лизага бўлган жиловсиз севгимнинг шарофати билан мен унинг истакларини бажариш имкониятидан қувонар эдим. У

нимани сўрашидан қатъий назар, бу мен учун юк бўлмас эди. Мен унинг илтимосларига ўз севгимни исботлаш учун эмас, уни севганим учун жавоб берар эдим!

Бу Исо Масих бизларга айтаётган гапнинг яхши мисолидир. Бизнинг Унга бўлган мустаҳкам севгимиз туфайли бизлар Унинг истакларини бажариб, қувонамиз. Унинг сўзи бизларни чекламайди ва бизларга юк бўлмайди, аксинча, у бизлар учун борлиғимизни қамраб оладиган иштиёққа айланади!

Келинг, менинг никоҳим бир неча йил ўтиб нима бўлганига назар ташлаймиз. Мен жамоатда кўп хизмат қилар эдим ва менинг Лизага бўлган муҳаббатим қандай заифлаша бошлаганини ҳатто сезмай ҳам қолдим. Унинг истаги мен учун қонун бўлмай қолди ва кўпинча, бу қандайдир ноқулайлик ва баъзан мен учун юк бўладиган бўлди. Мен унга тамомила бошқа муносабат билан хизмат қила бошладим. Мен унинг истакларини, унаштирилган пайтимиздагидек қувонч билан амалга оширишни бас қилдим. Мен энди: “Сен қанақа музқаймоқни истайсан? Мен аллақачон бир оёғим билан сеникидаман”, – демас эдим, мен энди: “Сен жиддий айтаяпсанми? Азизам, бошқа ишларим тиқилиб ётибди!” – дер эдим. Мен у билан бирга вақт ўтказиш имкониятини излашни бас қилдим. Мен фақат эҳтиёж юзасидан у билан бирга вақт ўтказар эдим. Менинг янги иштиёқим бу менинг ишим бўлиб қолди.

Исо Масих жамоатга нима деяётганига қулоқ солинг:

“Сенинг ишларинг, меҳнатинг, бардошингни... биламан. Лекин сенга қарши бир даъвойим борки – сен илк муҳаббатингни тарк этдинг. Энди, қаердан қулаганингни ёдга ол! Тавба қил ва илгариги ишларингни қилиб юргин...” (Вах. 2:2,4,5).

Исо Масихнинг сўзларига яна назар ташланг: “Сенинг ишларингни... биламан. Сен қуладинг ва тавба қилгин ҳамда олдинги ишларингни қилгин”. Икки турдаги ишлар бор, бу ерда шулар ҳақида гап бормоқда. Биринчи ишларнинг ҳаракатлантирувчи кучи жамоатнинг Исо Масихга бўлган эҳтиросли севгисидир. Бу менинг: “Сен қанақа музқаймоқни истайсан? Мен беш дақиқадан сўнг сенинг уйингда бўламан”, – деган муносабатимдан фарқ қилмайди. Лекин энди

жамоат мажбуриятлардан меҳнат қилар эди, уларнинг ҳаракатлантирувчи кучи менинг: “Сен жиддий айтаяпсанми? Азизам, бошқа ишларим тиқилиб ётибди!” – деган муносабатимдан фарқ қилмас эди. Исо Масихга нисбатан бу қуйидагича жаранглайди: бизлар севиб қолганимизда, У учун ҳамма нарсани қилишга тайёرمىз. Сўнгра эҳтирос сусаяди, итоат мажбуриятга айланади.

Бу камчиликни қандай тўғирлашимиз мумкин? У билан Сўз устида, ибодатда, ҳамду-санода кўпроқ вақт ўтказиш лозим. Нафақат жамоатда ёки эрталабки ибодат ёки Ёзувни ўқиш вақтида, балки бутун кун давомида, доимий равишда Унинг ҳузурини ҳис қилиш учун Унга диққатимизни қаратишимиз лозим. Биз шунингдек, Муқаддас Рух, бизнинг доимий Шеригимиздан ҳар куни юракларимизни Худонинг севгиси билан тўлдиришини сўрашимиз лозим (Рим. 5:5га қаранг).

Худони жуда кучли севишнинг иложи йўқ, севги билан бирга Унга нисбатан эҳтирос ҳам ўсиб боради. Унутманг: “...севги ҳеч қачон тугамайди” (1 Кор. 13:8).

Муқаддас қўрқув

Яна битта ҳаракатлантирувчи куч – бу диёнатли қўрқувдир. Бизларни муқаддаслик йўлида тутиб туриш учун бу эзгулик ҳақида Повул аниқ сўзламоқда:

“...ўзимизни тананинг ва руҳнинг ҳар қандай нопоклигидан тозалаб, Худонинг қўрқувида муқаддаслигимизни камолотга етказайлик” (2 Кор. 7:1).

Муқаддаслик Худонинг қўрқувида ўсиб боради. Мазкур ягона ҳақиқат бутун Янги Аҳд бўйлаб кўриниб туради.

Повул бошқа жамоатга шундай ёзмоқда: “...қўрқув ва титроқ билан ўз нажотингизни амалга оширинглар” (Флп. 2:12). Худонинг амрларини итоат билан бажариш учун ҳурмат, титроқ ва муқаддас қўрқув талаб қилинади. Муқаддас яшаш амрини бажариш ҳақида Петъор шундай ёзади: “...бу заминда мусофирлар бўлган ҳолда, ўз ҳаётингизни Унинг қаршисида эҳтиромли қўрқувда ўтказинглар” (1 Пет. 1:17, янги ўзб. таржима).

Ибронийларга мактубнинг муаллифи бизларни шундай сўзлар билан муқаддас яшашга интилишга чорлайди: “Шунинг учун бизларзага солинмайдиган шохликни қабул қилиб, иноятни маҳкам тутайлик, токи шу иноят билан эҳтиром ва қўрқувда Худога маъқул хизмат қилайлик” (Ибр. 12:28). Худонинг қўрқуви – Унга хизмат қилишнинг маъқул йўлидир.

Худонинг қўрққувига эга бўлиш кераклиги кўпларни хижолатга солади. Ахир бизлар қўрқувдан озод бўлмадикми? Энди бу сўз бизнинг сўз бойлигимизда нечанчи ўринни эгаллайди?

Худо севгидир. У бизнинг Отамиз. Лекин барибир қўрқув ҳақида сўзлаш керак, чунки у ҳақида Янги Аҳдда кўп бора айтилади.

Баъзи одамлар: “Бу фақатгина Худога сажда қилишни билдиради”, – деб, унинг аҳамиятини камайтирдилар. Бутун дунёга машҳур бир ўқитувчи бир куни бу гапни менга яшил хонада, мен Жанубий Африкада миллий конференцияда воизлик қилишга тайёрланаётганимда айтди. У Худонинг қўрқувини шундай тушунтиришига жавобан, мен ундан: “Агар гап сажда қилиш ҳақида бораётган бўлса, нима учун унда Повул Янги Аҳдда тўрт марта қўрқув ва титроқ ҳақида сўзламоқда?” – деб сўрадим. Титроқ саждадан анча кўпроқдир.

Стронг луғати бўйича, юнонча *tromos*(титроқ) сўзининг ягона таърифи – “қўрқувдан титраш”дир. Шундай қилиб, ёзилганки, бизлар қўрқувдан титраб ўз нажотимизни амалга оширишимиз керак. Бу сўзда шунингдек, чуқур ҳурмат ва соғлом даҳшат оҳанги ҳам бўлиб, бу – бизнинг сажда ҳақидаги одатий тасаввуримиздан анча кўпроқдир.

Бу сўзнинг маъносига келганда, сиз айтишингиз мумкин: “Бу Ёски Аҳддаги таълимот. Бизлар Худодан қўрқишимиз керак эмас, чунки Худо бизларга қўрқув эмас, балки севги руҳини берди”. Бундай сўзларни айтадиган одамлар қўрқув руҳи билан Худонинг қўрқувини адаштирадилар.

Мусо Исроилни Синай тоғига олиб келганида ва Худо Ўзининг хузурини намоён қилганида, Исроил халки ортига қочиб кетди ва Худо уларга Ўзининг улуғворлигини кўрсатмаслигини ўтинишини сўраб Мусога қичқирди. Қаранглар, Мусо халққа нима деб жавоб бермоқда:

“Мусо эса халққа: – Қўрқманглар! Худо сизларни синаш учун ва сизлар гуноҳ қилмасликларинг учун Ундан қўрқиш сизларнинг юзларингиз қаршисида бўлиши учун келди, – деди” (Чик. 20:20).

Худди Мусо ўзига ўзи қарши гапираётгандек эшитилади: “Қўрқманглар!...Худо...Ундан қўрқиш сизларнинг юзларингиз қаршисида бўлиши учун келди”. У шунчаки Худодан қўрқиш ва Раббийнинг қўркувини фарқлай олар эди. Уларнинг орасида улкан фарқ бор. Бизлар Худодан шунчаки қўрқишимизни ишташ Унга нима керак? Ўзинг қўрқадиган одам билан яқин муносабатларда бўла олмайсан, киши, лекин Худо бизлар билан яқин муносабатларда бўлишни жуда истади.

Худодан қўрқадиган одамнинг яширадиган нарсаси бор, шунинг учун у Худодан қўрқади. Худога қарши гуноҳ қилганларидан сўнг, Одам Ато ва Ҳаванинг биринчи қилган ишлари – Унинг ҳузуридан яшириндилар (Ибт. 3:8га қаранг). Бошқа томондан, Худонинг қўркувига эга одамнинг яширадиган нарсаси йўқ, у аксинча, Худодан ажралишдан қўрқади!

Шунинг учун Раббийнинг қўркувининг биринчи даражадаги таърифи – бу Худодан ажралишдан қўрқишдир. Худодан қўрқиш – Уни Худо деб билмоқдир. Бизлар Худони ҳаммадан кўра кўпроқ ва ҳар нарсадан кўра кўпроқ, беҳад ҳурмат қиламиз, эҳтиром қиламиз, кадрлаймиз ва иззат қиламиз.

Муқаддас қўрқув Худога У арзийдиган шуҳрат ўрнини беради, бизлар чуқур эҳтиромда Унинг қаршисида титраймиз ва қалтираймиз. Бизлар бошқа ҳамма ишлардан, шу жумладан, ўз ишларимиздан олдин Унинг истакларини бажариб, Унинг юрагига қаттиқ боғланамиз. У севган нарсаларни бизлар севамиз, У нафратланган нарсалардан бизлар нафратланамиз. У учун муҳим нарса бизлар учун муҳимга айланади. Мана, нима учун ёзилган: “Раббийдан қўрқадиганларнинг ҳаммаси ёвузликдан нафратланадилар” (Ҳик. 8:13, NLT, инг. тилидан таржима).

Чиқиш (20:20)да айтилганки, диёнатли қўрқув бизларни гуноҳдан тутиб туради. Шу сўзларга жўр оҳангда, Ҳикматлар китобида шундай ёзилган: “...Раббийдан қўрқиш эса ёвузликдан йироқлашти-

ради” (Ҳик. 16:6). Повул яна ёзадики, Худонинг кўркуви – бу бизларга гуноҳдан қочишга ёрдам берадиган кучдир (2 Кор. 7:1).

Мен бир машхур телевизион хушхабарчини қамоқхонада йўқлаб борганимда, бу библиявий оятлар мен учун воқеликка айланди. 1980йилларда бу одам дунёдаги энг машхур одам эди. Унинг айби шундан иборат эдики, у бизнинг ҳукуматимизга қарши жинойт қилган эди, бундан ташқари, у зино қилган эди.

Бу одам қарийб беш йил умрини қамоқхонада ўтказди, лекин ўзининг қамоқ муддатининг бошланишида, қамоқхона камерасида Исо Масих билан учрашди ва бу унинг бор ҳаётини ағдар-тўнтар қилиб юборди. Менинг китобларимдан бири унга чуқур таъсир қилган эди ва мендан унга ташриф буюришимни сўраган эди.

Бизнинг қамоқхонадаги учрашувимизни ҳеч қачон унутмайман. У кўзларида ёш билан бир дақиқалар чамаси мени кучоғида тутиб турди. Сўнгра, у мени елкамдан чангаллади ва оташин овоз билан сўради: “Бу китобни сенинг ўзинг ёздингми ёки у фақатгина сенинг номинг билан чиққанми?”

“Йўқ, жаноб, менинг ўзим ёзганман. Ҳар бир сўзини”.

У ҳаяжон билан: “Бизлар шу қадар кўп нарсалар ҳақида суҳбатлашишимиз керак, бизларда эса бор-йўғи тўқсон дақиқа бор”, – деди. У тезда ўтириб, менга ўз тарихини айтиб берди.

Унинг ҳикоясида шундай жумла жаранглади: “Жон, мен қамоққа Худонинг ҳукми туфайли тушган эмасман. Мен Унинг шафқати туфайли бу ерданман, агар мен илгари яшаганимдек яшашни давом эттирганимда эди, мен абадий дўзахга тушган бўлар эдим”. Унинг сўзлари мени шок ҳолатига солди ва унинг софдилларча тўғрилиги ҳамда бўйсунувчанлиги лол қолдирди.

Унинг ҳикояси бошланганидан қарийб йигирма дақиқалардан сўнг, менинг ичимни тирнаётган саволни мен унга бердим. У ўзининг хизматининг бошида Исо Масихни қайноқ севганини ва Худо учун ёнганини мен билар эдим. У қандай қилиб бу эҳтиросни йўқотганини мен ундан сўрамоқчи эдим.

Ахийри, мен у кишидан: “Сиз қачон Исо Масихга севгингизни йўқотдингиз? Қайси лаҳзада?” – деб сўрадим. Мен Раббийга сев-

гининг совуши ва йўқолиши белгиларини, айниқса, хизматчиларда қандай бўлишини излаётган эдим.

“Мен уни йўқотганим йўқ”, – қатъий жевоб берди у.

Мен у кишининг жавобидан яна шок бўлиб қолдим ва бироз бошим қотди. У киши қандай қилиб бундай дейиши мумкин?

Мен у кишига жавобан тўрсиллаб дедим: “Сиз нимани назарда тутаяпсиз? Сиз зино ва фирибгарлик қилдингиз, сиз қамоққа тушдингиз. Қандай қилиб сиз “ҳеч қачон Исо Масихни севишни тўхтатган эмасман”, дейсиз?”

Яна тўғри менинг кўзларимга қараб, у заррача иккиланишсиз: “Жон, бутун шу давр мобайнида мен Исо Масихни севар эдим”, – деди.

Мен жим турар эдим. Менинг юзим кучли саросимани акс эттираётганига менинг ишончим комил эди. Сўнгра у: “Жон, мен Исо Масихни севар эдим, лекин мен Ундан кўрқмас эдим”, – деди.

Бир неча лаҳза жимлик ҳукм сурди. Унинг сўзлари сингиши учун у бироз сукут сақлади. Мени хиссиётлар тўлдирар эди. Сўнгра у сукутни бузди ва қайғу билан қўшиб қўйди: “Жон, миллионлаб америкаликлар худди мен каби яшамоқдалар. Улар Исо Масихни севишади, лекин Худодан кўрқимайди”.

Ўйлаб топилган Исо Масих

Мен учун ҳаётий муҳим лаҳза бошланди, чунки бу учрашув менда янада кўпроқ жавоблар олишга очлик кўзғатди. Қандай қилиб, Худони яхши кўрадиган одам доимий ва ҳаттоки, оғир гуноҳга тушиши мумкин? Қандай қилиб, Худони яхши кўрадиган миллионлаб одамлар худосиз яшашлари мумкин? Улар Худони шарафлайдилар, жамоатнинг ҳаётида фаол иштирок этадилар, Худога оид нарсаларни иштиёқ билан истайдилар, лекин шу билан бирга, бузук ҳаёт кечирадилар, порнография томоша қиладилар, доим ёлгон гапирадилар, кўп ичадилар, Ёзув рухсат берган сабаблардан ташқари ҳолатларда ажраладилар – ва бу ҳали тўлиқ рўйхат эмас. Бу хизматчи севгани каби улар ҳам Исо Масихни севадилар, нима учун улар Унинг сўзларига риоя қилмайдилар? Исо Масих айтаяптики,

агар бизлар Уни севганимизда эди, бизлар Унга итоат қилиш учун кучга эга бўлган бўлар эдик. Бу ерда нима етишмаяпти?

Улар ўзлари билмаган шахсни севаман, деб ўйлаган бўлишлари мумкинми? Бу хушxabарчи ва у воизлик қилган омма, аслида, воқеликдаги Исо Масих бўлмаган, ўз шахсий Исо Масихларининг тимсолини яратган бўлишлари мумкинми? Бу ўйлаб топилган Исо Масих уларнинг танавий табиатларига улар чанқоқ бўлган нарсаларини бериши мумкинми?

Тасаввур қилинг: бизнинг давлатимизда, машхур спортчиларнинг ва Голливуд юлдузларининг ҳаётларини диққат билан кузатаётган кўплаб одамлар бор. Уларнинг исмлари ҳамманинг қулоғида жаранглайди. ОАВ уларнинг шахсий ҳаётларини кўп сонли телевизион интервьюлар, рўзнома ва ойномалардаги мақолалар орқали ҳар томонлама очиб беради. Мен уларнинг мухлислари бу юлдузлар ҳақида, гўёки улар уларнинг яқин дўстларидек гапиришларини эшитаман. Мен уларнинг оилавий муаммоларини одамлар юракларига нақадар яқин олишларини ва гўёки уларнинг оила аъзолари каби уларнинг кулфатларида қайғурганларини кўраман.

Шунга қарамасдан, агар бу мухлислар ўзларининг юлдуз “дўст”ларини қачонлардир кўчада учратганларида эди, у уларга саломлашиш маъносида ҳатто бош ирғамаган бўлар эди. Агар улар “дўст”ларини тўхтатишга журъат қилсалар, эҳтимол, у уларнинг тасаввурларидан анча фарқ қилишини билиб қолган бўлар эдилар. Хулоса шуки: бу ўйлаб топилган муносабатлардир.

Исроил Мисрдан чиққанидан сўнг шундай йўл тутди. Мусо тоққа чиққанида, у қирқ кун ва қирқ тун ёлғиз бўлганида, Худо сукут сақлади, Мусо учун эмас, халқ учун. Бу сукут даврида, Худонинг хузуридан йироқда бўлган Аҳарон ва етакчилар, уларнинг таналарининг ҳирсига ҳамда уларнинг истакларига тўғри келадиган “худо”ни яшашга киришишди.

Ўтган йиллар мобайнида, мен бу ҳикояда бирор жуда муҳим нарсани кўрган эмас эдим, чунки ивритда ўқишни билмайман. Аҳарон ўзи ясаган буқани Йхвх ёки Йеховаҳ деб атади, яъни Худонинг исми билан атади(Чиқ.32:5га қаранг). Муқаддас Ёзувда, бошқа бирор жойда бу исм сохта худо ёки бутга нисбатан ўзлаштириб айтилмайди. Бу

исм шу қадар муқаддаски, яҳудий муаллифлар уни фақат унсиз ҳарфларини ёзадилар (Бизлар Йеховаҳ деб ёзамиз ва талаффуз қиламиз).

Фақатгина Аҳарон эмас. Халқ: “Мана, сени Мисрдан олиб чиққан Элоҳим!” – деб, бу буқани тан олди (Чик. 32:4,8га қаранг). Бу яҳудийча сўз Ибтидо китобининг фақат биринчи бобидагина ўттиз икки марта ишлатилади. Муқаддас Ёзувнинг биринчи оятида дейилган: “Бошида Элоҳим осмон ва ерни яратди”.

Йеховаҳдан фарқли равишда, 90фоиз ҳолларда, бу сўз Қодир Худо маъносида ишлатилган. Қолган 10фоиз ҳолларда, сохта худони таърифлаш учун ишлатилган. Аҳарон буқани Йеховаҳ деб атагани учун, бизлар дадил тахмин қилишимиз мумкинки, одамлар иккита воқеани бўлмаган ҳолда, бир нарса ҳақида сўзлаётган эдилар.

Гап ана шунда: бутун халқ Йеховаҳ уларни қутқарганини, уларни кулликдан озод қилганини ва уларни таъминлаганини тан олди. Аммо улар Мусо билан сўзлашган ҳақиқий Йеховаҳдан кучли фарқ қиладиган, ўзлари ўйлаб топган Йеховаҳни яратдилар.

Ёзилган: “Билимнинг боши – Раббийдан кўрқишдир” (Ҳик. 1:7, янги ўзб. таржима). Бу ерда савол бериш ўринлидир: Қанақа билимнинг? Ёзувни билишнинг эмас, чунки уламолар ва фарзийлар Муқаддас Ёзувнинг билимдони эдилар, лекин улар Худонинг хузуридан йироқ эдилар, улар Худога ёқишга ҳаракат қилмас эдилар. Бизларга қанақа билим керак? Жавобни Ҳикматлар китобидан топамиз (2:5): “...шунда Раббийдан кўрқишни англайсан ва Худо ҳақида билим топасан”.

Куйидагини айтишимга ижозат беринг: тўғри кўрқув орқали сиз Худони яқиндан билиб оласиз. Сиз ҳақиқий Худони билиб оласиз – ўйлаб топилган Исо Масиҳни эмас, ҳақиқий Исо Масиҳни. Повул Коринфликларга таъна қилиб, деган:

“Сизлар олдингизга келган ҳар қандай одамларга, ҳаттоки, улар бизлар воизлик қиладиган Исо Масиҳдан бошқа Исо Масиҳни воизлик қилсалар ҳам яхши бардош берасизлар” (2 Кор. 11:4, NLT, инг. тилидан таржима).

Мен юқорида айтиб ўтган машҳур телевизион хушхабарчи ва у айтган кўплаб одамлар айнан Отамизнинг ўнг қўлида ўтирган Исо

Масихни севмайдилар. Улар ўйлаб топилган Исо Масихни, уларнинг кўнгиллари ёқтирган ҳаёт тарзига эътибор қилмайдиган ва ҳатто, бунга йўл қўядиган Исо Масихни яхши кўрадилар. Улар ёки ҳеч қачон Уни билмаганлар, ёки У билан шахсий муносабатлардан чекинганлар. Сўнгги ҳолатда, буни турлича ҳаёт йўлини танлайдиган икки дўстга нима бўлиши билан таққослаш мумкин. Бир неча йиллардан сўнг улар умуман бошқа бўлиб кетганларини, олдингига умуман ўхшамасликларини пайқаб қоладилар. Ўйлаб топилган Исо Масихга севги ҳақиқий Исо Масих айтган сўзларни бажаришимиз учун бизларга куч бермайди. Аслида, яхши билмаган кишингни севиш қийин.

Худонинг муқаддас кўркувисиз бизлар ҳақиқий Худони била олмаймиз. Мусо Уни яқиндан билар эди. У Худонинг овозини аниқ эшитар эди ва Унинг йўлларини тушунар эди. Исроил Худони фақатгина қилган ишларига кўра – уларнинг ибодатларига жавоб беришига кўра билар эдилар. Исроил учун Худонинг овози момақалдирак эди. Мусога эса, яқин келиш, Унинг ҳузурига кириш руҳсат берилган эди. Исроилга орқага, ўз чодирларига қайтиш ва жамоат ўйнаш айtilган эди (Қон. так. 5:29,30).

Бизлар қандай қилиб муқаддас кўркувга тўлишимиз мумкин?

Бу ерда энг муҳим савол туғилади: қандай қилиб Худонинг муқаддас кўркувига тўлишимиз мумкин? Шунчаки Ундан сўрашимиз керак, фақат сидқидилдан сўрашимиз керак.

Исо Масих демокда: “Шундай қилиб, агар сизлар ёвуз бўла туриб, болаларингизга яхши ҳадялар беришни билсангизлар, боз устига, осмондаги Ота Ундан сўраганларга Муқаддас Рухни беради” (Лқ. 11:13). Сиз: “Ахир Исо Масих Муқаддас Рух ҳақида айтаётган эмасми, Худонинг кўркуви ҳақидами?” – дерсиз. Ишаё Исо Масих ва Муқаддас Рух ҳақида нима деганига қулоқ солинг:

“Шунда Йешай илдиизидан новда чиқади ва унинг томиридан бир ниҳол ўсади. Унинг устида Раббийнинг Рухи – донолик ва англаш руҳи, маслаҳат ва қувват руҳи, билим ва Раббийдан

кўркиш руҳи бўлади. Раббийдан кўркиш У учун қувонч бўлади...” (Иш. 11:1-3, янги ўзб. таржима).

Бу рўйхатда Худонинг Руҳининг сўнгги чизгиси – “Раббийнинг кўркуви Руҳи”дир. Шахсан мен ишонаман, бу бизлар сўрашимиз керак бўлган энг муҳим томонидир. Мен икки сабабдан бунга ишонаман: Биринчидан, бизларга айтилганки, Раббийнинг кўркуви – бу донолик, ақл, маслаҳат ва кучнинг бошидир (Сан. 110:10, Ҳик. 1:7, Ҳик. 8 ва 9га қаранг). Иккинчидан ва энг ишонтирарлиси, Раббийнинг кўркувига эга бўлиш Исо Масиҳни қувонтиради. Уни қувонтирадиган нарса бизларни ҳам қувонтириши керак эмасми? Аслида ёзилганки, Исо Масиҳни диёнатли кўркувга эга бўлгани учун Худо эшитган эди (Ибр. 5:7). Ибодат қилиш бир нарса, ибодат эшитилган бўлиши бошқа нарса.

Лекин Раббийнинг кўркуви ва Худонинг севгиси – булар Унинг Руҳи билан тўлишишнинг маҳсулидир, чунки Повул ёзмақда: “Умид эса уялтирмайди, чунки бизга берилган Муқаддас Руҳ орқали Худонинг севгиси бизнинг юракларимизга қуйилди” (Рим. 5:5). Мен сизларни муқаддас кўркув руҳи ва Худога қайноқ севги олови билан тўлишни астойдил сўрашга даъват қиламан.

Кир идишлар

Энди бизлар кенг тарқалган инқирозга яқинлашдик. Йигирма биринчи аср жамоатининг жиддий камчилиги бор. Унга идишлар, шунчаки идишлар эмас, Худо Ўзининг Руҳини қуйиши мумкин бўлган тоза идишлар етишмайди. Келинлар, Повул ердалигида ёзган сўнгги сўзларига қайтамиз. У дадил айтмоқда:

Аммо Худо томонидан ўрнатилган мустаҳкам пойдевор тебранмасдир. Унда: “Раббий Ўзиникиларни билади” ва “Раббийнинг номини эълон қиладиган ҳар бир киши ёвузликдан қайтсин”, деган ёзув билан муҳр турибди (2 Тим. 2:19, янги ўзб. таржима).

Повул бизларни жамоат сифатида ва алоҳида шахслар сифатида нима тебранмас қилишини айтмоқда. У бизнинг пойдеворимизда ёзилган иккита фикрни ажратиб кўрсатмоқда. Муқаддас Ёзувнинг

инглизча таржимаси King James Versionда муҳр сўзи ишлатилган, The Message таржимасида эса “ўйиб ёзилган” ишлатилган.

Биринчидан, Раббий Унга тегишлиларни билади. Бу юпатади. Бизлар ўзимизни Унга тўлиқ бағишлаганимиздан, У бизларни нутмайди. Биз Унинг кўзининг қорачиғига айланамиз.

Пойдеворда ўйиб ёзилган иккинчи ёзув: “Раббийнинг номи эълон қиладиган ҳар бир киши ёвузликдан қайтсин”. Бизлар бу ерда “қайтсин”, сўзини кўрмоқдамиз, “қайтиши мумкин” эмас, “қайтсин”. Бу жуда кучли сўз, у бетавфиқ ҳаётдан қайтиш нақадар муҳимлигини билдиради. Нима учун? Бунга жавобни кейинги икки оятдан топамиз:

“Қатта бир уйда нафақат олтин ва кумуш идишлар, балки ёғоч ва сопол идишлар ҳам бор; қиммат идиш ҳам бор, оддий тувак ҳам бор. Ким ўзини ҳамма ёмон нарсалардан покласа, у шарафли идиш бўлади: у муқаддасланган, Эгаси ундан фойдаланади, у ҳар бир яхши иш учун тайёр туради (2 Тим. 2:20,21, янги ўзб. таржима).

“Идиш” сўзида ишлатилган юнонча сўз оддий идишларни ёки контейнерларни билдиради. Агар бизлар идиш сифатида тоза бўлсак, демак бизлар Эгамизнинг ишига яроқлимиз. Бизлар Унинг кучли ҳузурига тўлишга яроқлимиз.

Ҳар эрталаб, мен дунёнинг қайси шаҳрида бўлишимдан қатъий назар бир хил нонушта қиламан. Олдин мен лимон солинган бир стакан илиқ сув ичаман, сўнгра бир чашка ясминли оқ чой ичаман. Ўн беш дақиқадан сўнг бир ликопча бодом сути ва тоза заранг қиёми билан аралаштирилган чиа дони ва зиғир қўшилган сули ёрмасини тановул қиламан. Нонушта учун менга идиш керак: чой учун чашка, сув учун стакан ва чуқур ликопча. Мен ҳеч қачон кир чашка, кир стакан ёки кир ликопчадан фойдаланмайман. Мен доимо тоза идиш оламан. Агар идиш кир бўлса, у чашками, ликопчами ёки стаканми, бу кир бизлар идишга соладиган идишдаги энг яхши нарсани ҳам бузади. Нима учун Худо Муқаддас Рухини кир идишларга солиши керак?

Повулнинг сўзларига қараганда, ўзимизни тозалаш учун масъулият ўзимизнинг гарданимиздадир. У: “Исо Масиҳнинг қони биз-

ларни ўтмишдаги, ҳозирги ва келажакдаги барча гуноҳлардан поклайди, шунинг учун сизларни тепаётган, сизлар амрида яшаётган гуноҳ учун хавотир олманглар, чунки сизлар ҳимоя остидасизлар”, деган эмас. Йўқ, у деди: “Шунинг учун ўзини поклайдиган ҳар бир киши(ўзини ҳар бир жирканч ва нопок нарсадан поклайдиган, ўзини юқумли ва бузғунчи таъсирдан ажратадиган), ажратилган ва фойдали идиш бўлади” (21-оят, инг. тилидан кенг. таржима).

Бизлар ўзимизни поклашимиз керак. Нуқта. Повул бу дафъа, Исо Масиҳнинг шарофати билан бизлар қўлга киритган ҳолатимиз ҳақида гапираётган эмас. У бизнинг юриш-туришимиз ҳақида сўзламоқда. Бу сўзларни яна бир бора ўқиб чиқинг: “Ўзини барча ёмон нарсалардан поклаган одам, иззатли идиш бўлади”.

Бизлар яна бир бора кўрмоқдамизки, Худонинг хузури, Унинг Рухи кир эмас, балки тоза идишга куйилади.

Оқибатлар

Бизга айтилганки, қонунбузарлик(Худога итоатсизлик) –бу сир бўлиб, у бизнинг жамиятимизда ҳаракат қилмоқда. Лекин хушхабар шундан иборатки, уни жиловлаш мумкин:

“Қонунбузарликнинг сирли кучи аллақачон ҳаракатда, лекин олдин Уни тутиб Турган йўлдан қочиши керак” (2 Сал. 2:7, инг. тилидан таржима).

Бизлар қонунбузарликни тутиб турган Ким эканини билиб олишимиз лозим. Жавоб битта: ёки Муқаддас Рух ёки Масиҳнинг танази. Аниқки, таржимонлар бу Муқаддас Рух деб ўйлашган, чунки уни катта ҳарф билан ёзишган. Улар ҳақ деб тахмин қиламиз.

Ҳозир, мен бу китобни ёзаётганимда, менинг ёшим эллиқдан ўтган ва бутун ҳаётим давомида, бизнинг давлатимизда қонунбузарликнинг кўпайишининг бундай даражасини кўрмаганман. Мен ҳеч қачон ҳукумат, ОАВ ва жамият бузуқ юриш-туришни яхши деб атаганларини кўрган эмасман. Бунинг сабаби бор. Тутиб турувчи куч – Муқаддас Рух ҳозир жамиятда устунлик қилмаяпти. Йигирма биринчи асрнинг биринчи ярмида Фарбада Худонинг хузури тезлик билан камаймоқда.

Нима учун бундай бўлмоқда? Агар бизлар ўзгаришга урғу берадиган Хушхабарни воизлик қилмасак, бизлар тоза идишлар танқислигига учраймиз, кейинчалик бу Худонинг намоён бўлган ҳузурининг ерда етишмовчилигига олиб келади. Ёдда тутинг, Исо Масих хочда ўлганида, маъбаддаги парда тепадан пастга қараб йиртилиб кетди. Худонинг ҳузурини бирданига қўл билан ясалган идишдан кўчди ва қўл билан ясалмаган идишларга – эркак ва аёлларнинг юракларига қуйилиши керак эди.

Худонинг Руҳи маъбаддан қуёшнинг ботишига, дарахтга, чиройли манзарага, кўшиққа, кинога ёки бирор бошқа ахборот етказиш воситасига кўчган эмас. У тана ва қондан иборат идишларга кўчди. Агар бу идишлар кир бўлса, жамиятда Худонинг ҳузурини камайди ва кейинчалик қонунбузарлик камроқ тутиб турилади.

Бизлар бу шиддатли ёмонлашишни парламентга яхши номзодларга овоз бериш йўли билан эмас, ҳукуматимизга қарши эътироз билан чиқишимиз билан эмас, медиа корпорацияси ходимларини ишдан бўшатиш орқали эмас, аборт қилувчи бинолар қаршисида протест қилиш ёки бошқа турлича йўллар билан ўзгартира олмаймиз. Қонунбузарлик билан ҳақиқий курашимизнинг ягона йўли – Худонинг инояти кучига бўйсунуш ва диёнатли ҳаёт кечиришидир. Шунда Муқаддас Руҳнинг овози ва таъсири бизнинг жамиятимизда кучлироқ бўлади.

Ҳақиқий муқаддаслик ҳақидаги воизликларнинг етишмаслиги бизларга шахс даражасида ҳам, умуман жамиятга ва давлатга қимматга тушди. Бизлар буни ўзгартира оламиз! Чўпонлар, етакчилар ва бутун Худонинг халқи! Келинлар, Муқаддас Ёзувдаги бор Худонинг Сўзини эълон қилиб, биргаликда мустаҳкам турамыз. Келинлар, бизлар таъсир қиладиган одамларнинг ҳаётида кучли пойдевор ва чегаралар қурамыз. Келинлар, Муқаддас Руҳнинг тутиб турувчи кучи шарофати билан бизнинг жамиятимизда қонунбузарликка йўл ёпилганини кўрамыз ва Худонинг Руҳининг кучи Худонинг Шоҳлиги учун жонларнинг хирмонини келтиради.

БИЗНИНГ ПАРАМЕТРЛАРИМИЗ

Уларга берилганини яхши қўлаганларга, янада кўпроқ
берилади ва уларда тўқислик бўлади.
— Матто 25:29 (NLT, инг. тилидан таржима)

Асосийси – менинг қобилиятим эмас, балки Худонинг
қобилиятига менинг жавобимдир.
— Кори Тен Бум

Келинг, уй қурилиши мисолига қайтамыз.
Бошида бизлар пойдевор қуриш– яъни ҳаётимизда Исо
Масихнинг ҳукмдорлигини мустаҳкамлаш муҳимлигини муҳока-
ма қилдик. Кейинги қадам деб, каркас ёки уйнинг тузилиши, яъни
бизнинг муқаддасланишимизни белгиладик. Энди қурилишнинг
охирги босқичига ўтамыз. Мазкур босқич бизларнинг ишимиз ўзи-
га хос, дурдоналигини белгилайди. У ўз ичига ҳосилдорлик, орзу-
лар, режалар, стратегиялар ва ҳаётий қарорларни олади.

Повул ёзади:

“Зеро биз Худо азалданоқ бизлар қилишимизни белгилаган
яхши ишларни бажаришимиз учун Исо Масихда яратилган Ху-
донинг янги ижодларимиз” (Эф. 2:10, янги ўзб. таржима).

Бизлар Исо Масихда фақатгина Худонинг болалари бўлиш учун
эмас, балки шунга тенг равишда Шоҳликнинг маҳсулдор фуқаро-
лари бўлиш учун яратилганмиз.

Уй қурилишининг мазкур жараёнида эшикларни, жавонларни
ўрнатиш, паркет тўшаш, плиткларни, мармар столларни ўрнатиш,

бўяш ва ахийри, қандилларни ўрнатиш қурилишни тугаллайди. Лекин бу босқичнинг натижаси чиройли кўринади ва узоқ хизмат қилади, фақатгина биринчи икки босқич сифатли қилинган бўлса.

Бизлар ҳаётимизда кўпинча бизларга яхши туюладиган, лекин кўпинча, Худо бизлар учун тайёрлаб қўйган нарсалар орасида энг яхшиси бўлмаган нарсаларни танлаймиз. Кўпинча бизлар танловимиз чекланган деб ҳис қиламиз. Иброҳим ва Сора, улар учун фарзанд кўришнинг Иброҳим Ҳожар, Соранинг чўриси билан ётишидан бошқа йўли йўқ, деб қарор қилдилар. Бу қарор натижасида Исмоил туғилди. Шунга қарамасдан, Худонинг Сўзи аниқ айтмоқда: “...чунки чўрининг ўғли, озоднинг ўғли билан бирга меросхўр бўлмайди” (Гал. 4:30). Бу вазиятда, Худо Иброҳим ва Соранинг танловини кечирди, лекин бу У доим шундай қилади, дегани эмас. Кўпинча бундай нотўғри қарорлар ва йўллар бизларни максимал имкониятдан маҳрум қилади.

Бунинг тасдиғи сифатида Эски Аҳдда етарлича мисоллар бор, булардан бири Шоул. У босим остида қолганида, Шомуил келгунича қурбонлик келтиришга қарор қилди. Бу ҳолда, унинг танлови кечирилмади, Шоул шохликни йўқотди (1 Шом. 13-бобни қаранг).

Муҳим қарорларни қандай қабул қилишларини мисолда кўриб чиқамиз. Айтайлик, сиз сафарга чикдингиз ва кўплаб туристлар кетаётган йўлакни кўрдингиз, беихтиёр сиз ҳам шу йўлга тушасиз. Аммо сиз билан бирга тажрибали йўлбошловчи борса, эҳтимол, унга бошқа йўлак: чиройлироқ манзаралар очиладиган ва сизни боқадиган манзилингизга тезроқ олиб келадиган йўлак таниш бўлар. Шунда йўлбошловчи сизга муваффақиятлироқ йўлни танлашингизга ёрдам беради.

Муқаддас Ёзувда ёзилган: “Сенинг сўзинг – менинг оёғимга чирокдир, менинг қадамимга нурдир!” (Сан. 118:105). Агар сиз Худонинг Сўзига яхши илдиз отган бўлсангиз, у сизнинг йўлингизни ёритади ва бу доно қарорлар чиқариш учун ҳаётингиз муҳимдир.

Иброҳим ва Сора ўша вазиятда Худони чекладилар, бизлар ҳам ўз йўлимиз билан бормоқчи бўлганимизда, кўпинча шундай бўлади. Келинг, Худонинг Сўзини ўрганамиз, токи бизлар қарор қилишимиз керак бўлган вақтда у бизларни йўналтирсин.

“Сизнинг уйингиз учун бунинг иложи йўқ”

Оила қурганимизнинг илк йилларида, бизлар Лиза билан икки шаҳарда: Даллас ва Орландода яшар эдик. Бизлар ўзимизнинг илк икки уйимизга зўрға пул йиққан эдик. Унгача бир неча йил бизлар ижарада яшаган эдик, чунки шахсий уйимиз учун пулимиз етмаган эди. Бизлар доимо уйларнинг моделларини кўргани борар эдик, лекин фақатгина орзу қилиш учун.

Бизларда уй сотиб олиш учун пул пайдо бўлгани заҳоти, уй танлашда, бизлар биринчи навбатда унинг нархига қарар эдик. Сотувга қўйилган уйларнинг кўпчилиги бизларга тўғри келмас эди, чунки менинг маошим Далласда бор-йўғи 18минг доллар ва Орландода йилида 27минг доллар эди. Бизлар бошқа ижарада яшай олмас эдик, чунки бу вақтда бизларнинг икки нафар боламиз бор эди ва улар ўйнаши учун ҳовлимиз бўлишини истар эдик. Иккала шаҳардан бир неча ҳафта мобайнида бизларга тўғри келадиган, машинада жамоатга ва ишга қатнаса бўладиган масофада бўлган уй қидирдик. Иккала шаҳарда ҳам бизлар энг арзони: экономотуридаги оддий уй топдик. Иккала қурувчи ҳам бизга танловимизга қараб пол учун қоплама таклиф қилишди ва ҳар дафъа, бизлар энг арзонидан бирида тўхтадик.

Уйнинг ички жиҳозини танлайдиган кун келганида бизлар бахтли эдик. Бизнинг савдо бўйича иш юритувчимиз бизларни намуналар хонасига олиб келди, у ерда кўплаб чиройли материаллар қўйилган эди. У ерда мрамрдан ва ҳар хил оҳақтошдан безатиш учун плиткалар, пол учун турлича қопламалар, чиройли қурма жавонлар, турли хил замонавий гиламлар, шифтларнинг нафис шакллари ва ноёб каминлар бор эди.

Бизнинг иш юритувчимиз, бу залда, бизлар ўзимизга қурилиш материаллари сотиб олишимиз мумкин бўлган бўлимни кўрсатди. Бу жойда мрамр ва оҳақтошдан ҳеч қанақа вариантлар йўқ эди, у ерда умуман ҳеч қанақа плита йўқ эди. Заранг, эман, қарағай дарахтидан қилинган жавонлар ҳам у ерда йўқ эди. Нафис шифт, камин ва танловингизга кўра тахта поллар йўқ эди. Бизлар учун ягона вариант – арзон гилам, линолеум ва прессланган ёғочдан қилинган жавонлар эди.

Бизлар уйимиз учун яхшироқ материаллар таклиф қилишини сўрадик ва қайта, қайта жавобига: “Сизнинг уйингиз учун бунинг иложи йўқ” ёки “Сифатини яхшилаш учун кўшимча ҳақ тўлаш керак бўлади”, деган жавобни олар эдик. Бизлар: “Қанча тўлаш керак”, – деб сўраганимизда, у катта нархни айтди ва биз уни албатта, тўлай олмас эдик. Бизлар Лиза билан бир-биримизни тегиклаштиришга ҳаракат қилсак-да, хафа бўлиб ва маъюсланиб чиқдик.

Қилишга қодир

Бизлар курилиш фирмасининг кўрсатма залидаги мана шу воқеани акс эттирадиган дунёда яшаймиз. Одамларга кўпинча дейишади: “Сен буни қила олмайсан”, “Бунчалик умид қилмагин”, “Жуда кўп нарсаларни истаяпсан”, “Эл қатори бўлган, ажралиб чиқишга ҳаракат қилмагин” ёки “Ҳаммом туяни орзу қилибди”. Бу қадар шарҳлар чексиздир. Кўпинча мантиқ ақли, маслаҳат фойдали туюлади, лекин нима тўғри?

“Кучи бизларда ҳаракат қилиб, бизлар сўрай оладиган ёки ўйлай оладиган нарсалардан ўлчовсиз даражада кўпини қилишга қодир бўлган Шахсга шараф” (Эф. 3:20).

Бу оят бизлар намуналар залида бошимиздан кечирган ҳисларга ўхшамайдиган, умуман бошқа нарсани хабар қилади. Худо чекланган параметрлар бермайди. Унинг чегаралари бизлар кўрадигандан, орзу қиладигандан, тасаввур қиладигандан, умид қиладигандан ва сўраганимиздан анча йироқдир.

Асосий сўз – бу қодир. Сизга мисол келтираман.

Мультимиллиардер уч нафар ёш тадбиркорнинг ёнига келиб, уларга таклиф қилади: “Мен сизларнинг орзуйингиздаги бизнесни моддий таъминламоқчиман. Менга ҳеч нимани қайтариб бериш керак эмас, мен шунчаки сизларнинг ҳаётда муваффақиятли бўлишингизни истайман. Сизлар бошлашингиз учун қанча маблағ керак бўлса, шунча беришга қодирман”.

Биринчи бўлиб, қандолатхона очишга қарор қилган аёл ёрдам олади. Унга витрина, бир жуфт ўчоқ, товалар, идишлар, касса аппарати, пишириш учун масалликлар ва бир неча бошқа предметлар керак. У

миллиардерга ўз режасини олиб келади ва 100минг доллар сўрайди. Миллиардер иккиланишсиз унинг ҳисобига пулни ўтказди.

Кейинги бўлиб ёш йигит келади. У бир неча уйлар қуришга қарор қилган. У бир қанча ер майдони, қурилиш материаллари, юк ташиш машинаси сотиб олиши ва офис учун кичикроқ бинони ижарага олиши керак. У ўзининг бизнес режаси билан келади ва 250минг доллар сўрайди. Миллиардер яна пулларни унинг ҳисобига ўтказди.

Учинчи тадбиркор – ёш аёл, у бизнес-центр ва унга қўшиб қурилган савдо маркази ва истироҳат боғи қуришни истайди. У шаҳар ҳудудида савдога қўйилган, майдони ўртача 400 гектар бўлган ер майдони топади. Бу сотувга қўйилган энг яхши ер, у сотувга қўйилганига анчагина бўлган, чунки кўп одам ҳам бу ерни сотиб ола олмайди. У бу ер билан қизиқади ва розилик олади.

У ўзининг орзусидаги лойиҳани яратиш учун меъморлар гуруҳини таклиф қилади. У ички майдонга эга, бир-бирига жипс-лаштириб қурилган иккита махсус офис бинолари қандай кўриниши кераклигини таърифлайди. Бошқа ярмида у, замонавий бутиклар ва яхши ресторанлари бўлган чиройли савдо марказини режалаштиради. Магазинлар устида ҳашаматли квартиралар бўлади. Майдон марказида у ажойиб беш юлдузли меҳмонхона қурмоқчи. Ернинг қолган майдонида, у классик истироҳат боғини режалаштирмоқда. Кўчалар бўйида, у ажойиб дарахтлар экишни, велосипед учун йўлаклар солишни, охирида эса, савдо маркази олдида гуллар қуршовида ажойиб истироҳат боғи қуришни истайди.

У муваффақиятли тадбиркорлар, квартираларнинг эгалари ва меҳмонхонанинг меҳмонлари унинг истироҳат боғига ташриф буюришларини режалаштирмоқда. У уларга энг зўр бутикларда савдо қилишни, сокин жой, истироҳат боғига ташриф буюришдан унутилмас таассуротлар ва аъло даражадаги ресторанлар таклиф қилади. Меҳмонхонада бизнес эгаларининг меҳмонлари учун дид билан безатилган хоналар бўлади. У шунингдек, унинг комплекси туристларни ўзига тортадиган бўлишини истайди. У бутун давлатдан, улар келиб дам олишлари, савдо қилишлари, истироҳат боғида сайр қилишлари ва унинг ўзига хос ажойиб меҳмонхонасида ўрнашишлари учун одамларни жалб қилишга умид қилади.

У меъморлар билан бирга режа устидан ишлайди, уни бенуксон даражага етказишади, у ҳақиқатан дурдона асар бўлиб қолади. Сўнгра у миллиардерга мурожаат қилади, унга режасини кўрсатади ва 245 миллион доллар сўрайди. Бошқа тадбиркорлар билан бўлгани каби, у тезда бу пулни унинг ҳисоб рақамига ўтказди.

Уч йилдан сўнг, миллиардер бу уччала ёшларни ўзи билан учрашувга таклиф қилади. Улар нақадар муваффақият қозонганларини у билишни истайди. Улар биринма кетин унга ҳисобот беришади. Қандолатчилик цехи ойида икки минг доллар соф фойда келтирмоқда. Уй қурувчи тўртта уй қурибди ва уч йил давомида уларни сотишдан икки юз минг доллардан ортиқ пул қилибди.

Учинчи тадбиркор ўз комплекси бўйича ҳисобот беришни бошлади. Ҳозир унинг меҳмонхонаси 90 фоизга, офис хоналари 87 фоизга тўлган. Ҳамма квартиралар сотилган. Савдо маркази замонавий бутиклар ва ресторанлар билан 98 фоизга тўлган. Унинг соф фойдаси ойида миллионлаб долларни ташкил қилади. У дейдики, унинг комплексини бир неча соҳаларда: эстетик кўриниши, иш ўринлари, туристлар учун оммабоп жойлиги ва солиқлар тушуми бўйича шаҳар ривожланишига қўшган ҳиссаси учун фахрий ёрлик билан мукофотлаш учун шаҳар ҳокимияти кун белгилаганини айтди. Фойдадан маълум фоизини у шаҳарнинг қашшоқ кварталларида бепул овқат таркатадиган ошхоналарни очилиши ва моддий таъминланишига сарфлабди.

Лекин бу ҳаммаси эмас. Бу қиз хабар қиладики, кўпмиллионли фойданинг катта фоизи бошқа уч шаҳарда худди шундай комплекслар қурилишига ажратилган, улар кейинги бир ярим йил мобайнида ҳар олти ойда бири очилиши лозим. У уч гуруҳ иш бошқарувчилар гуруҳини яратди ва уларни ўқитди, улар янги комплекслар устидан бошқарувни ўзларига оладилар. Кейинги беш ойда, у бошқа беш асосий шаҳарда комплекслар қуриш учун етарли бўлган фойдани кутмоқда.

Унинг презентациясини эшитиб, икки нафар бошқа тадбиркорлар бошларини хам қилдилар. Миллиардер буни пайқаб, нима учун жим бўлиб қолганларини сўради.

Қандолатхонанинг эгаси бўлган қиз биринчи бўлиб сўз бошлайди: “Албатта, жаноб, унинг ишлари бизларникидан яхшироқ бор-

моқда, чунки у сиздан, бизларга қараганда кўпроқ пул сўради. Сиз унга кўпроқ берганингиз учун у кўпроғига қодир”.

Миллиардер ёш қурувчига қараб, ундан: “Сиз унинг фикрига қўшиласизми?” – деб сўрайди.

Ёш йигит жавоб беради: “Тўғриси айтганда, ҳа, жаноб, қўшиламан. Унда имкониятлар кўпроқ эди”.

Миллиардернинг, уларнинг илк учрашувларини ёзиб олган ёрдамчиси бор эди. Бир неча дақиқадан сўнг, у уларнинг суҳбатлари матни ёзилган қоғоз билан келади. Ҳомий ўз ёрдамчисига: “Илтимос, уч йил олдин бу тадбиркорлардан ҳар бирига айтилган менинг сўзларимни ўқинг”, – дейди.

Қиз ўқийди: “Мен сизларнинг орзуйингиздаги бизнесни моддий таъминламоқчиман. Сиз бошлашингиз учун қанча керак бўлса, мен сизга шунча маблағ беришга қодирман”.

Миллиардер юзи осилган икки кишига қараб, улардан сўради: “Нима учун сизлар унинг олганига ҳасад қиласизлар? Нима учун унда устунлик бор, деб ўйлайсизлар? Мен сизларнинг ҳар бирингизга мақсадингизни амалга ошириш учун қанча керак бўлса, шунча маблағ беришга қодирман, дедим. Мен сизларни маблағ соҳасида чекламадим ва ҳақиқатан, қанча сўраган бўлсанглар, шунча бердим. Нима учун сизлар улканроқ орзу қилмадинглар ва режалаштирмадинглар?”

Сўнгра миллиардер қандолатхона эгаси бўлган аёлга савол билан мурожаат қилади: “Нима учун сиз каттароқ қандолатхонани режалаштирмадингиз? Мен сизга маблағ берган бўлар эдим. Нима учун сиз маҳсулдорроқ маркетинг учун таъминот сўрамадингиз? Одамларга сизнинг маҳсулотингиз ёқади, сиз муваффақият қозongan бўлар эдингиз. Ва энг катта савол: Нима учун сиз ўз режангизда бутун шаҳар бўйлаб қандолатхоналар тармоғини очишни, кейинчалик эса, ўз бизнесингизни кенгайтириш учун бутун давлат бўйлаб франшиза очишни режалаштирмадингиз?”

Сўнгра у ёш йигитга мурожаат қилади ва унга худди шу саволни беради: “Нима учун сиз йилида бир уй қуриб сотиш ўрнига, йилида йигирмата уй қуриш учун бир қанча усталарни ўргатмадингиз ва ишчиларни ёлламадингиз? Сиз анча кўпроқ ишчи жойлар ярат-

ган бўлар эдингиз. Нима учун кўпроқ ер сотиб олмадингиз? Нима учун бошқа штатларда чиройли уйлар куриш учун штатда янги офислар ташкиллаштирмадингиз? Мен сизнинг мақсадингизни моддий таъминлаган бўлар эдим, чунки унинг ёрдамида сиз шаҳардаги ва бутун штатдаги оилаларга ёрдам берган бўлар эдингиз. Сизнинг маблағингиз сизнинг мақсадингиз билан чеклангани учун сизнинг ютуқларингиз чекланиб қолди”.

Тўқислик

Масихийлар сифатида, бизлар кўпинча ўзимиз пайқамаган ҳолда бизлар жуда кўп нарсаларга эга бўлишимиз керак, деб ҳисоблаймиз. Лекин бундай дунёқараш Худонинг Сўзида ўз аксини топади-ми? Исо Масих дейди:

“Уларга берилган нарсаларни яхши ишлатганларга янада кўпроқ берилади ва уларда тўқислик бўлади” (Мт. 25:29, NLT, инг. тилидан таржима)

Худода тўқислик билан муаммо йўқ. У тўқислик бизларга эгалик қилишигагина қарши. Фарқи нимада? Тўқислик ҳукми остида бўлган одам фақат ўзининг хирси фойдасига барака, мулк, маблағ, қобилият ва кучни излайди. Ёки у қўрқувдан манбалар йиға бошлайди.

Йигирманчи йилларнинг охирларида, гуллаб-яшнаш ҳақидаги таълимотни эшитганларнинг кўпчилиги айнан шундай истак билан бойликни қўлга киритишга ташна эдилар. Ташналик туфайли кўплаб етакчилар ва имонлилар Худонинг тўқислик ҳақидаги ҳақиқатини айтмай қўйдилар. Кўплаб одамлар гуллаб-яшнаш сўзидан нафратланиб қолди. Лекин ҳақиқат шундаки, одамларнинг ҳаётини Шоҳликда барпо қилиб, кенг қарамли ва маҳсулдор меҳнат қилишимиз учун бизларга тўқислик зарур. Балки айнан шунинг учун Худо шундай деяётгандир: “Севиклигим, сенинг жонинг муваффақият қозонаётгани каби, сен –барча нарсада муваффақият қозонишинг ва соғ саломат бўлишинг учун ибодат қилмоқдаман” (3 Юҳ. 2).

Бизнинг мисолимизда мультимиллиардер ҳар бир тадбиркорга охирги аёлга бергани каби 245 миллион доллар бергани йўқ. У

уларнинг ҳар бирига уларнинг мақсадига қараб берди. Исо Масих тўқислик ҳақида сўзлайдиган масални таҳлил қилсак, биз кўрамизки, олдин ҳамма кулда кучига тенг миқдорда маблағ бор эди: “У қўлларнинг ҳар бирининг кучига яраша бирига беш, бирига икки, яна бирига бир талант бериб, шу заҳотиёқ жўнаб кетди” (Мт. 25:15). Уларнинг қобилиятлари улар нақадар узокни кўра олишларига боғлиқ эди.

Менинг мисолимда биринчи қиз фақат қандолат цехини кўра олар эди. Ёш йигит фақатгина йилида бир неча уйларни кўра олди. Учинчи қизда эса кўпроқ маблағни талаб қиладиган(узокни кўра оладиган) қобилият бор эди.

Кучдан яхши фойдалана олиш – ундан уйлар қуриш, Худонинг Шоҳлигини қуриш учун фойдаланишдир. Агар бу масалга яқинроқдан қарасак, биз қизил далилни кўрамиз. Икки нафар хизматкор хўжайинларига содиқ эдилар. Уларга берилганини улар кўпайтирдилар. (Бизнинг уч нафар ёш тадбиркор ҳақидаги хикоямизда фақат бир нафари кўпайтирди). Исо Масихнинг масалидаги хўжайин кўпайтиришни яхши деб атади (Мт. 25:21,23га қаранг).

Унга берилганини сақлаб қўйган хизматкор ялқов деб аталди. Хўжайин унга берган кумушини қайтариб олди ва уни тўқисликка эга одамга берди. Хўжайин бу одамнинг ўн қоп олтинини ўн бир қоп қилди. Бу социалистик йўлдан йироқ, тўғри тан олинса, бу капиталистик йўлдир.

Биз яхши масихий “ҳимоя деворини сақлаб туради”, деб ўйлаймиз. Бошқача қилиб айтганда, унда бор бўлган камга қониқади, гарчи бу воқеликда ялқовликни билдирса ҳам. Одамга берилган Худонинг биринчи амрида: “Серпушт бўлинглар ва кўпайинглар”, дейилган (Ибт. 1:22га қаранг). Худо бу оятда фақат болалар ҳақида сўзлаган эмас. У эълон қилди: “Мен сизларга берадиган ҳамма нарсани сизлар кўпайтириб, Менга қайтаришингизни кутаман”.

Худо менга ўқитиш қобилиятини берган. Унинг инояти(бизнинг гуруҳимиз ичида, шерикларимиз, хотиним ва менда ҳаракат қилаётган куч) билан бу инъом кўпаймоқда ва бутун дунё бўйлаб таълимот, китоблар, тармоқдаги таълимотлар, бутун дунё бўйлаб чўпонлар ҳамда етакчилар орасида миллионлаб материаллар тарқа-

тилиши, блоглар, бошқа ўқитувчиларга ёрдам, – ва бу ҳали тўлиқ рўйхат эмас, – орқали Унга қайтмоқда. Бугунги кунларда У мен ёшлигимда тасаввур қила олганимдан анча кўп қилди. Лекин буларнинг барчасига менда иккита жавоб бор.

Биринчидан, мен Худони бирор нарсада чеклаб қўймадимми? Иккинчидан, Унинг қобилияти нима қилганини кўрганимда мен қувонаман! Бу иккала фикр бир вақтнинг ўзида менда бўйсунуш ва эҳтиросни туғдиради.

Бизнинг идишимиз

Ҳар биримиз орқали У янада кўпроқ қилиши мумкин эди. Сиз буни англайсизми, ёки йўқми, бизларнинг ўзимиз ўзимизга чекловлар қўямиз. Эфесликларга мактубда(3:20) айтилганки, бу чекловлар бизлар бошқа одамларга ёрдам беришни истаб нима ҳақида “сўрашимиз ва ўйлашимиз” билан белгиланади. Бизларга Худонинг аниқ хабари: Менинг сендаги иноятим сен қўяётган кўплаб чегалардан йироқроқ бориши мумкин”. Исо Масих шундай дейди: “Имонлига ҳамма нарсанинг иложи бор” (Мк. 9:23).

Бизнинг чексиз манбага нақадар уланишимизни бизнинг чегараларимиз белгилайди. Менинг миллиардер ва тадбиркорлар ҳақидаги ҳикоямда биринчи одамнинг идиши 100минг доллар пул талаб қилинадиган мақсад эди. Иккинчисига 250минг доллар, учинчисига 245миллион доллар талаб қилинар эди.

Тўғрисиани тан оламан, Худони бизнинг идишимизнинг ҳажми чеклайди. Худо бизлардан қуйидагича сўраётган бўлиши мумкинми: “Нима учун сизлар фақатгина қўл учида кун кўриш учун керакли бўлган нарсалар ҳақида ўйлайсиз? Нима учун сизлар фақатгина ўзингиз ва оилангиз ҳақида ўйлайсиз? Нима учун сизлар Мен берган имкониятларни ишлатмайсизлар? Менинг тасаввуримда, бу яхши фикрлаш эмас. Бу ялқовлик.

Мана нима учун Повул бизлар билишимиз ва тушунишимиз учун қайноқ ибодат қилишимизни сўрапти:

“...Унинг кучи бизларда ва бизлар, имонлилар учун нақадар ўлчовсиз, чексиз ва юксакдир” (Эф. 1:19, инг.тилидан таржима).

Мен бу оятда ажратиб кўрсатган сўзларга диққат билан қаранглар. Тўхтанг ва ҳар бир сўз устидан фикр юритинг. Ўлчовсиз – ўлчови йўқ, демакдир. Чексиз – чегараси йўқ, демакдир. Юксак – бутун борлиқда ундан кучлироқ куч йўқдир.

Диққат қилинг, бор куч бизнинг ичимизда. Бу бизлар вақти - вақти билан тахт залидан оладиган куч эмас. Бу аллақачон бизларда бўлган Унинг кучидир.

У бизларга очикдир. У бизларга кўпайишимизга ижозат беради. У бизларга маҳсулдор бўлишимизга ёрдам беради. Унинг шарофати билан бизлар ёрқин чироқлар каби порлаймиз.

Ҳаётда ҳукм суриш

Худонинг иноятининг чегараси йўқдир. Бу диёнатли ҳаёт учун нажотнинг, кечирилишнинг, янги табиатнинг ва кучнинг бепул инъомидир. У шунингдек, бизларга кўпайишимизга, серҳосил бўлишимизга ва ҳаётимизда ҳукм суришимизга ёрдам беради. Иноят ҳақиқатан ажойиб! Повулнинг сўзларини диққат билан ўқинг:

“Иноят бойлигини ва ҳақлик инъомини қабул қиладиганлар Исо Масих орқали ҳаётда ҳукм сурадилар” (Рим. 5:17, янги ўзб. таржима).

Бу таърифнинг улуғворлиги ҳақиқатга тўғри келмайдигандек туюлади, чунки унинг қўлланиши ларзага солади. Балки айнан шунинг учун кўплаб одамлар унга эътибор бермасалар керак. Худонинг инояти билан бизлар ҳаётда ҳукмронлик қилишимиз керак. Дунё бизларга қандай вазиятларни отмасин, бизларга уларни енгиб ўтиш кучи берилган. Ҳаёт бу заминда бизлардан ҳамма яхши нарсаларни сиқиб чиқариб олмаслиги керак, бизлар ҳукмронлик қилиш учун бу ердамиз. Бизларга таъсир доираларимизда жиддий ўзгаришлар киритиш берилган. Бу бизнинг ваколатимиздир.

Бу амалда қандай кўринади? Бизлар нормани енгиб ўтишимиз учун бу статус-кводан ёриб ўтишимиз керак. Бизлар таъсир қилишга, дум эмас, бош бўлишга, остида эмас, устида бўлишга даъват этилганмиз (Қон. так. 28:13). Бизлар нафақат ўз ҳаётимизнинг ёмон вазиятларидан кўтарилишимиз керак, балки Худо билан аҳд-

га эга бўлмаганларни ёритишимиз керак. Бизлар ёритилмаган дунё ичида етакчилар бўлишимиз лозим. Бош йўналиш, курс, йўлни кўрсатади, дум эса унинг ортидан эргашади. Бизлар жамиятнинг ҳамма соҳаларида издошлар эмас, балки етакчилар бўлишимиз лозим. Вокелик ҳозир шунақами? Ёки бизлар Худо нимани яхши деб аташини тушунмаймизми?

Аниқроқ сўзлашимга ижозат беринг. Агар сиз тиббиёт соҳасида ишласангиз, унда Худонинг инояти билан сизда касалликларни даволашнинг янги йўллари очиш қобилияти бор. Сизнинг имкониятларингиз ўлчовсиз ва чегарасиз. Сизнинг ҳамкорларингиз сизнинг ихтироларингиздан ҳайратланишлари, сизнинг ишингиз эса уларни илҳомлантириши лозим. Сизнинг ихтироларингиз ва донолигингизга қараб, улар бошларини қашиб: “У бу ғояларни қаердан олади?” – дейишади. Сиз нафақат порлайсиз, сиз бу даладаги маҳсулдорлигингизни кўпайтирасиз. Бошқалар руҳланадилар ва сизнинг ортингиздан эргашадилар, улар сизнинг қобилиятларингизнинг манбаини билишга интиладилар.

Агар сиз интернет-сайтларнинг дизайнери бўлсангиз, сизнинг ижодингиз шу қадар янги ва пешқадам бўлиши лозимки, бошқалар сизга тақлид қилсин. Сиз ва сизнинг соҳангиздаги бошқа имонлилар трендлар ўрнатиши лозим, жамият эса унинг ортидан бориши лозим. Сиз ўзингизнинг янгиликлар киритишингиз билан керакли ва таниқли бўласиз. Сиз бир қадам олдинда борадиган бўласиз, сизнинг фаолият соҳангиздаги бошқа одамлар ҳайрон қолиб: “Қаердан унда бу қадар ижод?” – дейишади. Сиз ўз билимингизни бошқаларга ўтказиб, ўз соҳангизда ўсиб кўпаясиз ва Худонинг Шоҳлигини бойитасиз.

Агар сиз умумтаълим мактабида ўқитувчи бўлсангиз, сизнинг ичингизда амал қилаётган Худонинг инояти кучи шарофати билан, ўқувчиларингизга билимларни ўтказишнинг, тушунишнинг, доноликнинг янги, ижодий, илгари қўлланмаган йўллари ривожлантирингки, бу ҳақида сизнинг мактабингиздаги бирор ўқитувчи хали ўйлаб кўрмаган бўлсин. Сиз планкани шу қадар кўтаришингиз ва шоғирдларингизни шу қадар руҳлантиришингиз мумкинки, бошқалар “воҳ” деб қоладилар. Сиз билан ҳамкор

ўқитувчилар ўзаро: “У бу ғояларни қаердан олаяпти?” – дейдилар. Сиз ўз қобилиятларингизни ўқувчиларингизга ўтказишингиз ва бошқа ўқитувчиларни ривожлантириш орқали кўпаясиз.

Агар сиз тадбиркор бўлсангиз, бошқаларникидан ўзадиган маҳсулотлар ва савдо техникасини ўйлаб топишингиз мумкин. Сиз бошқаларга кўра яхшироқ маркетинг стратегияларини қўллай бошлайсиз. Нима фойдали ва нима фойдали эмаслигини сиз осон тушунадиган бўласиз. Сиз қачон сотиб олиш керак, қачон сотиш керак, қачон кириш ва қачон чиқиш кераклигини билиб оласиз. Сизнинг муваффақиятингиз манбаини тушунишга ҳаракат қилиб, бошқа тадбиркорлар бошларини қашиб қоладилар. Сиз ёш тадбиркорларни ривожлантириб ва Худонинг Шохлигининг қурилишига саҳийлик билан қурбонликлар қилиб кўпая бошлайсиз.

Агар сиз мусиқачи, илмий изланувчи, спортчи, олим, полициячи, стюардесса, уй бекаси, медиа соҳаси ходими, ҳарбий хизматчи ёки бошқа бирор соҳанинг ишчиси бўлсангиз ҳам айнан шу негизни қўллаш мумкин. Бу мисолларнинг барчаси, улар нақадар тўғри келадиган бўлмасин, бизнинг ваколатимиз намунасини кўрсатади.

Бизларнинг ҳар биримиз жамиятнинг турли соҳаларига даъват этилганмиз. Бизлар қаерда бўлишимиздан қатъий назар, ҳукм суришимиз ва етакчи бўлишимиз лозим.

Бошқалар қийинчиликларни ҳис қилаётган вақтда ҳам бизнинг тижоратимиз гуллаб-яшнаши лозим. Бизнинг районларимиз хавфсиз, ёқимли ва гуллаб-яшновчи бўлиши лозим. Бизнинг иш ўринларимиз кўпайиши лозим. Бизнинг мусиқамиз шу қадар янги ва оригинал бўлиши лозимки, дунёвий мусиқачилар бизларга тақлид қилиши лозим. Бизнинг графика, видео ва архитектура дизайнларимиз ҳам шундай бўлиши лозим. Бизнинг ижодимиз руҳлантиришга қодир ва ҳар даражада талабгир бўлиши лозим.

Бизнинг муваффақиятларимиз, спорт соҳасида бўладими, қўнғил очиш саноатида бўладими, санъатда бўлади, ОАВ ва бошқа ҳар бир соҳада ажралиб туриши лозим. Ҳақлар ҳукм сурганида шаҳарлар, вилоятлар ва давлатлар гуллаб-яшнайдди. Бизлар дарс берганимизда ва бошқарганимизда мактабларимиз яхшироқ бўлиб бориши лозим. Имонлилар ишга киришганларида, ижод, инновациялар,

маҳсулдорлик, тинчлик, раҳмдиллик ва тўғрилиқ тўқис бўлади. Бизлар, Исо Масихнинг шогирдлари сифатида, зулмат дунёда нур бўлишимиз лозим. Шунинг учун аслида, Худонинг инояти ёрдами билан зулмат жамиятидан ажралиб туришимиз лозим.

Норма чегараларидан ташқарида

Дониэл ҳақидаги мазкур гувоҳликни ўқинг:

Дониэл эса ҳамма вазирлар ва ҳокимлар орасида ўзига хос фазилятлари билан шундай ажралиб турар эдики, подшоҳ уни бутун шоҳлик устидан қўйишни ўйлар эди (Дан. 6:3, NIV, инг. тилидан таржима).

Бу ажабланарли. Биринчидан, эътибор беринг: Дониэл ажралиб турар эди. Бу ерда Худо Дониэлни ажратди, дейилган эмас. Муқаддас Ёзувнинг барча таржималарида Дониэл ажралиб турар эди, дейилган. The Message таржимасида у “ҳамма бошқа вазирлардан тўлиқ ўзиб кетди”, дейилган.

Буни Дониэл қандай амалга оширди? У ўзигагина хос фазилятларга эга киши эди, чунки Худо билан муносабатларга эга киши эди. Ичларида Муқаддас Рух яшайдиган кишилар билан ҳам шундай бўлиши лозим.

Янги Америка стандарт Муқаддас Ёзуви таржимасида дейилган: “Дониэл ажралиб тура бошлади... чунки унда мислсиз Рух бор эди”. Мислсиз сўзи – “нормадан баланд, статус-квони бузадиган, умумий ўлчовдан устун”ни билдиради. Баъзан сўзнинг қарама-қарши маъносини, яъни антонимини таҳлил қилсак, сўз тушунарлироқ бўлади. Мислсиз сўзининг ҳолатида бу – оддий, кўримсиз, нормалдир. Оддий ҳаётнинг қарама-қаршиси – мислсиз, экстраординар рух бўлган ҳаётдир.

Дониэлда экстраординар рух бор эди. Агар бизда экстраординар рух бўлса, тана ҳам, жон ҳам унга бўйсунуши керак. Агар бизнинг руҳимиз бизларни бошқарса, унда ижод, гениаллик, донолик, билим ва ҳаётнинг бошқа соҳалари бизлар ўз кучимиз билан яшаганимиздагидек эмас, бошқача шаклланади. Агар бизлар ҳақиқатан бизлар учун ва бизларда иноят борлигини билсак, биз биламизки – чегаралар йўқдир.

Келинг, бизнинг ичимиздаги Худонинг кучини таърифлайдиган сўзларни унутмаймиз: ўлчовсиз, чексиз ва юксак. Дониэл у учун очик бўлган Худо билан муносабатларга киришди. У Қодир Худо билан аҳдини, у дум эмас, бош бўлиши кераклигини билар эди. Бизнинг Худо билан аҳдимиз, Дониэлнинг У билан аҳдидан кучлироқдир.

Келинглр, бу вазиятни диққат билан кўриб чиқамиз. У ўзининг уч дўсти билан жажжи давлат Исроилдан асирликка олиб кетилган эди ва дунёдаги энг қудратли давлатга келтирилган эди. Агар сиз америкалик бўлсангиз ва бизнинг давлатимиз ўтган асрда буюк бўлган деб ўйласангиз, у ҳатто қудрат жиҳатидан Бобилга озгина ҳам яқин келмаган. Бобилликлар дунёни – бутун дунёни бошқарар эдилар! Улар иқтисодда, сиёсатда, ҳарбий санъатда, ижтимоий, илмий, таълимот ва бадий соҳаларда биринчилар эдилар.

Бобил халқи ер сайёрасида ҳамма соҳада энг пешқадам эди. Шунга қарамадан, Дониэл ва унинг дўстлари ҳақида шундай дейилган: “Подшоҳ улардан нималар ҳақида сўраса, ҳар қандай донолик ва билимда ўзининг шоҳлигида бўлган ҳамма фолбинлар ва мунажжимлардан кўра уларнинг ўн баробар юқори туришларини кўрар эди” (Дон. 1:20). Бошқа таржималарда ёзилганки, улар ўн баробар яхши, ўн баробар донороқ ва ўн баробар яхшироқ тушунар эдилар. Улар шундай ғоялар ўйлаб топар эдиларки, бу пешқадам давлатнинг доноларининг ҳатто ўйларига келмас эди ва бу ғоялар иш берар эди. Аслида, уларнинг ижодлари, киритган янгиларини ва тушунчалари Худонинг Рухига эга бўлмаган бошқа бошлиқлардан ўн баробар кучлироқ эди.

Дониэлдан улуғроқ

Энди буларнинг ҳаммасини тушунган ҳолда, Исо Масихнинг сўзларини ўқиймиз: “...аёллардан туғилганлар орасида Яхё Чўмдирувчидан улуғроқ бирор пайғамбар йўқ” (Лқ. 7:28). Бу шуни билдирадики, Яхё Чўмдирувчи Дониэлдан улуғроқ эди. Уларнинг иккаловларини ишлари билан солиштиришга уринманг. Яхё Чўмдирувчи рухий хизматда эди, Дониэл эса фуқаровий ҳокимиятда хизмат қилар эди. Аммо Исо Масих аниқ айтмоқдаки, Яхё ундан улуғроқдир. Аммо кейин кўшиб қўймоқда:

“...Лекин Худонинг Шоҳлигида энг кичик бўлгани ҳам ундан улуғроқдир” (Лк. 7:28).

Нима учун Шоҳликдаги энг кичиги Яхёдан улуг? Исо Масих ҳали одамзодни озод қилиш учун хочга чикқан эмас эди, шунинг учун Яхё Чўмдирувчи юқоридан туғилган руҳга эга эмас эди. Яхё ҳақида: “Исо Масих қандай бўлса, Яхё Чўмдирувчи ҳам бу дунёда шундай”, деб айтишнинг иложи йўқ эди (1 Юх. 4:17). Лекин бизлар ҳақимизда шундай дейилган! Яхё биргаликда тирилган ва Масих билан бирга самода ўтқизилган эмас (Эф. 2:6га қаранг), гарчи буларнинг ҳаммаси бугунги кунларда бизларга тааллуқлидир! Мана нима учун Шоҳликдаги энг кичиги энди Яхёдан улуғроқдир. Бизлар буни тушунаимизми?

Баъзи олимлар, ерда Исо Масих тирилганидан сўнг бугунги кунларгача икки миллиардга яқин масихийлар яшаган, деб ҳисоблайдилар. Сиз икки миллиарддан энг кичкинаси эканингизнинг эҳтимоли кам, лекин агар шундай бўлса ҳам, сиз барибир Яхё Чўмдирувчидан улуғроқсиз. Бу шуни билдирадики, сиз Дониёлдан улуғроқсиз.

Энди савол туғилади: “Ҳақиқатан ҳам сиз ўзингизнинг кимлигингизни биласизми? Ажралиб турасизми? Сиз ўн баробар ақллироқ, донороқ ва яхшироқмисиз? Исо Масих орқали Худо билан аҳд муносабатларида бўлмаган ҳамкорларингиздан ўн баробар зийракроқ, ўзгача, топқирмисиз? Агар шундай бўлмаса, нега? Бизлар Худонинг иноятининг катта миқдорига ишонмаётган бўлишимиз мумкинми?”

Келинг, яна бироз фикр юритамиз. Исо Масих бизлар “дунёга нур” эканимизни айтади (Мт.5:14га қаранг). Бизларга, Унинг фарзандларига зулмат аро нур сифатида мурожаат қилиши Янги Аҳдда бир неча бора учрайди (Мт. 5:14-16; Юх. 8:12; Ҳав. 13:47; Рим. 13:12; Эф. 5:8,14; Кол. 1:12; Флп. 2:15; 1 Сал. 5:5; 1 Юх. 1:7, 2:9,10га қаранг). Зулмат дунёда нур бўлиш – бу бизнинг Масих билан ҳаётимизнинг асосий мавзусидир.

Дунёга нур бўлиш дегани, нима дегани? Кўплаб одамлар, гап фақат юриш-туриш ҳақида: тўғри ҳатти-ҳаракатлар қилиш, меҳри-

бон, яхши бўлиш ва Юҳанно 3:16ни айтиб бера олиш кераклиги ҳақида бормоқда, деб ўйлайдилар. Дониэл ҳам дунёга нур бўлиш амрига шундай қараган бўлса нима бўлар эди? Агар у ҳар куни Бобил ҳокимияти йўлақларида туриб, одамларга меҳрибонларча муносабатда бўлиш ва ўз ҳамкорларига: “Эй, сизлар, Бобилнинг донишмандлари, 22-санода ёзилган: “Раббий – менинг Чўпонимдир, мен ҳеч нимага мухтож бўлмайман...”, дейиш мақсадини ўз олдида қўйса?

Агар Дониэл кундуз вақти ибодат қилиб олиш учун офисдан чиқиб кетса, бу вазирлар ва сарой хизматкорлари ҳар дафъа нима деган бўлар эдилар? (У ҳар куни ибодат қилар эди). Менинг ишончим комил, улар шундай деган бўлар эдилар: “Бу мутаассиб одам кетгани қанчалар яхши бўлди. Умид қиламанки, у кун бўйи ибодат қилади. У қанақадир ғалати!”

Нима учун улар Дониэл ибодат қила олмаслиги учун қонун ўйлаб топдилар? (Дон. 6:6-8га қаранг). Дониэл улардан ўн баробар ақллироқ ва донороқ бўлгани, унинг қарорлар қабул қилишда билими, ихтирочилиги ва яратувчилиги уларга нисбатан ўн баробар ортиқроқ бўлгани учун эмасми? Уни доим кўтарилар эди, уни ҳам-маларининг устидан бошлиқ қилиб ҳам қўйдилар, балки улар унга бироз ҳасад ҳам қилар эдилар.

Бу бошлиқлар ҳеч нимани тушуна олмас эдилар, улар балки бир-бирларига шипшиб шундай дейишган: “Ҳеч нимани тушунмаяпмиз! Бизларни дунёдаги энг зўр ва энг доно ўқитувчилар, олимлар ва ҳукмдорлар ўқитишган. Бу йигит қандайдир оч-наҳор, кичкина давлатчадан келган. У ўзининг ғояларини қаердан олади? Қандай қилиб у бизлардан аълороқ бўлмоқда? Балки бунинг ҳаммаси унинг кунида уч марта ибодат қилишидан бўлса керак. Келинлар, унинг ибодатларига қарши қонун ўйлаб топамиз, токи у ажралиб турмасин ва бизлардан устун бўлмасин!” (Албатта, улар бошқа мақсадларига ҳам эришдилар – Дониэл ҳибсга олинди).

Дониэл ёрқин нур каби порлар эди, чунки буюк инсон эди. Ўзига хос фазилатлари шарофати билан у ўзининг замондошлари нигоҳида ёрқин порлар эди. Уларга унинг муваффақияти ёқмас

эди, чунки улар унга ҳасад қилар эдилар. Лекин тахмин қиламанки, кўплаб бошқа одамлар, шу билан бирга, подшоҳнинг ўзи Дониэлнинг қобилиятларида тирик Худонинг мавжудлигининг исботини кўрар эдилар. Унинг устунлиги уларни ўзига жалб қилар эди ва Дониэлнинг Худосини эҳтиром қилишга ундар эди. Бошқа одамлар унга Муқаддас Ёзувни яхши билгани ва кунда уч маротаба ибодат қилгани учун эмас, балки ўз ишини бошқаларга қараганда анча яхши қилгани ва диёнатли хулқ-атворга эга бўлгани учун эътибор берар эдилар. Унинг шахсий пойдевори, тузилиши ва пардоз материаллари буюк эди.

Менинг ҳаётимдаги исбот

Менинг ўзим ҳаётимда Худонинг инояти кучининг гувоҳи бўлганман. Мен учун мактаб дастуридаги энг қийин фанлардан баъзилари инглиз тили ва иншо бўлган. Бизларга уч варақ иншо ёзиш вазифа қилиб берилганида, бу мен учун даҳшат бўлар эди. Мен бир неча соат ўтирар эдим ва ўзимдан ҳатто ярим бет сўз ҳам сиқиб чиқара олмас эдим. Мен матн ёзилган қоғоз варақларини бирин-кетин мижиғлаб ташлаб юборар эдим, чунки улар менга ёмон ёзилган туюлар эди. Битириш имтиҳонида мен оғзаки инглиз тилидан 800баллдан бор-йўғи 370балл олдим. Бу нақадар паст натижа эканини сиз яхшироқ тасаввур қилишингиз учун, тан оламан, барча сафарларим мобайнида мандан паст балл тўплаган биргина одамни учратганман.

1991йилда, ибодат вақтида Худо менга китоб ёзишимни исташини айтганида, У мени ким биландир чалкаштирди, деб ўйладим. Эски Аҳддаги Сора каби сидқидилдан кулиб олдим. Бутун бир китоб нари турсин, мен бир боб ҳам ёза олмас эдим. Менда Худонинг ўлчовсиз, чексиз ва буюк инояти борлигини ўшанда мен эътиборга олмадим.

Худодан “китоб ёзиш” ҳақида топшириқ олганимдан сўнг, ўн ой мобайнида, турли штатлардан бўлган икки аёл икки ҳафта оралиғи билан менинг олдимга келдилар ва шундай сўзларни айтдилар: “Жон, Худо сенинг ёзишингни истаяпти. Агар сен буни қилмасанг,

У бу топшириқларни бошқа бировга беради”. Шундан сўнг, мен Худо билан шартнома туздим ва ўзимнинг Унинг иноятига тўлиқ тобе эканлигимни тан олдим. Кейинги бобларда, мен бу воқеанинг давомини айтиб бераман, лекин бу ерда мен фақатгина, аллақачон ўн тўққизта китоб ёзганимни, улар бутун дунё бўйлаб ўн тўққиз тилдан ошиқроқ тилларда миллионлаб нусхада чоп этилгани айтиб ўтаман.

Иноят менга нафақат ёзишимга, балки сўзлашимга ҳам имкон берди. Лиза бизнинг тўйимиздан сўнг илк бора менинг воизлигимни эшитганида, биринчи қаторнинг ўзида ухлаб қолди. Мен шу қадар ёмон воизлик қилар эдим. Унинг энг яқин дугоналаридан бири унинг ёнида ўтирар эди ва у шу қадар чуқур уйқуга кетдики, мен унинг кенг очилган оғзидан сўлак оқиб ётганини кўрган эдим. Шу қадар кучли қўллаб-қувватлаш! Энди одамлар менинг воизлигим вақтида ухлаб қолмайдилар. Илгари мен ўз кучим билан воизлик қилар эдим, энди Унинг иноятига ишонишни, иноятга тобе бўлишни ва унга бўйсуннишни ўргандим.

Бу иккала соҳада мен ўз кучим билан ҳеч нима қила олмас эдим. Аммо улар орқали Худо менга миллионлаб одамларга хизмат қилиш имтиёзини бермоқда.

Ҳақиқатан яхши ҳаёт

Келинг, диёнатли ҳаёт учун ўзимизнинг параметрларимизга хулоса чиқарамиз. Агар сиз ишона олсангиз, сиз учун имконсиз нарса йўқ. Чунки Худо сиз орқали сиз сўраганингиздан ва ўйлаганингиздан мўъжизавий равишда, ўлчовсиз даражада кўп қилишга қодир. Сизга берилган ички куч – ўлчовсиз, чексиз ва бошқа ҳамма нарсадан устундир. Худо шу куч орқали сизнинг ҳаётингизнинг ишини амалга оширади. Сизнинг ҳаётингиз бизлар Лиза билан намуналар залида ўзимизнинг янги уйимиз учун таъмир материаллари танлаётган вақтимизда бошимиздан кечирган ҳиссиётларга ўхшамаслиги лозим. Сизда чеклов йўқдир, чунки сизнинг ким эканлигингиз ва нима қила олишингиз – буларнинг ҳаммаси Худонинг иноятидир! Муқаддас Рух сизнинг мақсадингизни кенгайтиришига

имкон беринг. Улканроқ орзу қилинг, ишонинг ва олға ҳаракат қилинг.

Бу бобда ёзилгани амалга ошиши учун муҳим омил бор. Бу чизгини тушунмасак, бизларда умидсизликка тушиш, ҳатто маҳсулдорлик ва қўпайиш йўлида ўзини йўқотиб қўйиш эҳтимоли мавжуд. Кейинги бобда, бизлар фарқлаш номи билан шу чизгини муҳокама қиламиз.

ФАРҚЛАШ

Қаттиқ озиқ эса ҳис-туйғулари одат
орқали яхши ва ёмонни фарқлашга ўргатилган
баркамолларга хосдир.
— Ибронийларга 5:14

Муқаддаслик – бу танланганлар учун дабада эмас,
Бу сен ва мен учун мажбуриятдир.
— Тереза она

Камолот ёшига етган одамлар – булар жисмоний ва руҳий етук одамлардир. Жисмоний бизлар гўдак бўлиб туғиламиз, сўнгра эса ўсиб катта бўламиз. Худди шунингдек, бизлар руҳий ҳам гўдак бўлиб туғиламиз ва тўлиқ ёшга, Масихнинг меъёрига ўсишимиз лозим. Мазкур иккита ёш орасида катта фарқ бор. Жисмоний етуклик вақт билан намоён бўлади. Сиз қачондир икки ёшли боланинг олти фут бўлганини кўрганмисиз? Бу узунликка ўн беш, йигирма ёшга тўлганларида етишадилар. Лекин руҳий ёш вақтга қараб намоён бўлмайди, яъни ёшга боғлиқ эмас. Сиз қачондир Масихда бир йил бўлиб, йигирма йил олдин нажотга келганлардан етукроқ бўлган масиҳийларни учратганмисиз?

Ибронийларга мактубда ёзилганидек, етуклик аломати – бу ички ҳисларнинг нима ҳақиқатан яхши ва нима ёмон эканини фарқлаш қобилиятидир (Ибр. 5:14).

Шуни таъкидлаб ўтиш лозимки, сизнинг танангизда бўлгани каби, юрагингизда ҳам бешта сезги аъзоси мавжуд. Бу бутун Ёзув давомидаги оятлар орқали маълум ва равшандир. “Татиб кўринглар ва Раббийнинг нақадар эзгу эканлигини кўринглар...” (Сан. 33:9). Бир оятда бирданига иккита ҳис ҳақида айтилмоқда.

Исо Масих бир куни кўплаб одамларга деди: “Кимнинг эшитишга қулоғи бўлса, эшитсин!” (Мт. 11:15). Унга кулоқ солган одамларнинг қарийб ҳаммаларининг жисмоний соғлом кулоқлари бор эди, лекин У ички кулоқлар ҳақида сўзлаган эди.

Повул Худонинг Исроилга мурожаатини тилга олган эди: “...нопокка қўл тегизманглар, шунда Мен сизларни қабул қиламан” (2 Кор. 6:17). Шу ҳаворийнинг ўзи ёзганки, Худо “ҳар жойда Ўзи ҳақидаги билимнинг хушбўй хидини биз орқали таркатмоқда” (2 Кор. 2:14).

Фақатгина шу тўрт оятларда барча сезги аъзолари санаб ўтилган!

Фарқлаш

Бизлар ўзимизни яхшилик ва ёмонликни чалкаштирмасликдан қандай асрашимиз мумкин, айниқса, ёлғон кучаяётган ҳозирги замонда? Ҳавва ёмонлик яхши, ёқимли ва доно бўлиши мумкин деб ишониб тушган тузоққа қандай тушмаслигимиз мумкин? Жавоб – фарқлаш орқали. Қандай қилиб бизлар ўзимизда фарқлашни ривожлантиришимиз мумкин? Ҳаққоний диёнатли кўркув орқали.

Пайғамбар Малахи охирги замонларда икки тоифа имонлилар бўлиши: Худодан кўрқадиганлар ва кўркмайдиганлар бўлишини башорат қилган. Оғир замонларда Худонинг кўркувиغا эга бўлмаган одамлар шикоят қиладилар, жаврайдилар ва ўзларини бошқалар билан солиштирадилар. Уларга Худо билан муносабатларга эга бўлмаган бетавфиқлар гуллаб-яшнайдиган бир пайтда, Худога хизмат қилиш кераклиги ва шу билан бирга, кувғинлардан, кулфат ва офатлардан азоб тортиш кераклиги ёкмайди.

Худодан кўрқадиганлар худди шу қийинчиликлардан ўтадилар, лекин бошқача ўтадилар. Улар Худонинг эзгулиги ҳақида гапирадилар. Худо уларнинг қийин вазиятлари ҳақида сўзлаётганига ишонган ҳолда, улар кулфатларга қарши руҳий жанг қиладилар. Улар ўзларининг вақтинчалик ноқулайликларидан кўра Худонинг истаклари, режалари ва Худонинг Шоҳлигига диққатларини кўпроқ қаратадилар. Улар Унинг содиқлигини биладилар, улар унда мустаҳкамланганлар. Уларнинг муносабатлари мана бунақа бўлади:

“Олчалар гулламаган бўлса ҳам, қулупнай пишмаган бўлса ҳам, олмаларни қурт еб кетган бўлса ҳам, бугдой ҳам кўкариб чикмаган бўлса ҳам, ўтарларда кўйлар қолмаган бўлса ҳам ва қўтонларда шохли қорамол қолмаган бўлса ҳам, шунда ҳам мен Раббийга қувончли ҳамду-сано куйлайман. Мен нажотимнинг Худоси туйфайли қувонганимдан ўмбалок ошаман. Худонинг Шохлиги ғолиб келишини кутиб жасорат ва дадилликка тўламан. Мен буғу каби югураман. Мен ўзимни тоғнинг қироли каби ҳис қилмоқдам!” (Ҳаб. 3:17-19, The Message, инг. тилидан таржима).

Худо Исроилга пайғамбар Малахи орқали уни Ўзининг махсус хазинаси қилишини айтди. (Повул 2 Тимотий 2:21да “махсус идишлар” ҳақида қандай сўзлаганини ёдга олинг). Малахи Худодан кўркувчиларнинг энг ажойиб устунликларидан бири нима бўлиши ҳақида огоҳлантирди: “Ўшанда ҳақ одам билан бетавфиқ орасида ҳамда Худога хизмат қиладиган ва Унга хизмат қилмайдиган одам орасидаги фарқни яна кўрасизлар” (Мал. 3:18). Бошқача қилиб айтганда, бу имонлилар яхши эмасни яхши билан чалкаштирмайдилар.

Ўтган бобда, бизлар Худонинг эзгуликларининг параметрларини – бизлар сўрай оладиган ва ўйлай оладиганимиздан кўпроқ тўқинлик эканини аниқладик. Бир киши учун тўқинлик қулаш сабаби бўлиши мумкин, бошқа киши учун буюк имконият бўлиши мумкин. Агар тўқинликнинг ўзи сизнинг мақсадингиз бўлса, унда сиз шубҳасиз Ҳавва, Каън, Балъом, Корей, Гиезий, Яхудо, Александр-мисгар, Лаодикия жамоати ва кўплаб бошқалар тушган туюққа тушасиз. Аммо сизнинг асосий мақсадингиз Худога маъқул бўлиш бўлса, сизда яхшилик ва ёмонликни фарқлаш қобиляти, ўз тўқинлигингизга тўғри муносабатда бўлиш қобиляти бўлади.

Фарқлашда сир яшириндир. Бизларнинг фарқлаш даражамиз – биздаги Худонинг кўркувига пропорционалдир. Мен бунга урғу бермоқчиман: бизларда Худонинг кўркуви нақадар кўп бўлса, бизлар шу қадар доно фарқлашга қодирмиз. Ўзининг подшоҳлигининг бошида Сулаймон илтижо қилди: “...нима ёмон, нима яхши эканлигини фарқлай олиш учун Ўз қулингга доно юрак ато қилгин...” (1 Шох. 3:9).

Сулаймон ажойиб донолик билан подшоҳлик қилган эди. У Раббийнинг ортидан юрган йилларда, у ёзган эди: “...агар билимни

чорласанг ва ақлни чақирсанг, агар уни кумушдек изласанг ва хазинадек қидирсанг, шунда Раббийдан қўрқшни англайсан ва Худо ҳақида билим топасан” (Ҳик. 2:3-5).

Лекин Сулаймон Худонинг қўрқувини йўқотган заҳоти у бузилди ва яхшилик билан ёмонликни фарқламай қўйди. Ҳамма нарса у учун “беҳудалик” ва “руҳнинг ўртаниши” бўлиб қолди. Воизнинг бор китоби – бу хижолатда қолган, Худонинг қўрқувини йўқотиб, йўлини йўқотган, кейинчалик эса ўзининг фарқлаш қобилиятини ҳам йўқотган одамнинг суратидир. У онгнинг қайғули ҳолатида яшар эди. Ўз хизмат йилларим мобайнида, фарқлаш қобилиятини йўқотишлари туфайли алдовга берилиб, Худонинг қўрқувини менинг кўз ўнгимда йўқотган етакчилар ва имонлилар учун менинг юрагим кўплаб маротаба қайғурди.

Юқорида айтиб ўтилганидек, диёнатли қўрқув ўзимизни қирлардан тозалашимиз учун бизларни Худонинг инояти билан ҳамкорлик қилишга руҳлантиради. Шуниси қизиқки, бизнинг фарқлашимиз диёнатли ҳаёт тарзимига боғлиқ. Шунга қарамадан, бизлар муқаддасликни – иш соҳасида, муносабатларда, маблагда, ижтимоий имкониятлар ва бошқа турли соҳаларда ҳаётимиздаги қарорларни қўллаб турувчи тизим сифатида кўрамыз.

Бизлар аввало Худонинг қўрқувига эга бўлишга интилишимиз даркор. Агар у бизнинг устунлигимизга айланса, тўқинлик бизларни аврай олмайди. Ёзилганки: “Ўз бойлигига таянадиган одам қулайди...” (Ҳик. 11:28). Ўша китобнинг ўзида ёзилган: “...мен ақлман... – бойлик ва шуҳрат... мендадир (Ҳик. 8:14,18). Яна ёзилган: “...Раббийдан қўрқиб – бойлик, шуҳрат ва ҳаёт келтиради” (Ҳик. 22:4). Ҳақиқий бойлик – бу Худо сизни нима ишга қўйган бўлса шуни амалга оширишингизга имконият берадиган манбалардир. У албатта, ўзга одамларга таъсир қилишни ўз ичига олади, бошқача қилиб айтганда, бу Худонинг Шоҳлигини қуришдир.

Ҳар эрталаб ўзимизга шундай савол беришимиз муҳим: Бугун мен Худонинг қўрқуви билан ҳаракат қилаётганим ёки тўқинликка интилиш биланми? Агар сизнинг мақсадингиз – бу диёнатли қўрқув бўлса, у сизни ҳимоя қилади ва нимадир яхши нарсани қўлга киритиш учун ёмонликка алданиб қолишга йўл қўймайди.

Мен аниқлаштирмоқчиман: манбалар, бойлик, фаровонлик ва тўқинлик – буларнинг барчаси яхши. Лекин буларнинг ўзи мақсадга айланса, бу воситалар яхшиликни қўлга киритиш учун ёвузлик эмасми, буни кўриш учун сизга фарқлаш этишмайди. Бу қандай ҳаракат қилишини тушунтиришда бир библиявий ҳикоя ёрдам беради.

Олиш вақти келдими?

Исроилда пайғамбарга қурбонлик ёки инъом келтириш одати қабул қилинган эди. Ҳали ёш йигит бўлганида, бўлғуси подшоҳ Шоул ва унинг хизматкори отасининг йўқолган эшакларини излаб юрар эдилар. Ҳоритадиган изланишлардан сўнг хизматкор Шоулга қўшни шаҳарга, Шомуил исмли пайғамбарнинг олдига боришни тавсия қилди. Шомуил ўша жойда яшар эди ва уларга эшакларни топишга ёрдам бера олар эди. Шоул шу лаҳзада жавоб берди: “... Агар борсак, унга нима олиб борамиз? Тўрваларимиздаги нон туғади. Худонинг одамига олиб борадиган бирор совғамиз ҳам йўқ. Бизда нима бор?” (1 Шом. 9:7). Одатда, пайғамбарнинг олдига бораётганларида шундай фикрлар эдилар.

Келинг, Исроилнинг тарихидаги бошқа даврга назар ташлаймиз. Сурия қўшинининг қўмондони, Неҳеман исмли киши пайғамбар Элишанинг уйига келди. Унга нима қилиши кераклигини айтишди ва у итоат қилиб, бажарганида мохов касаллигидан тўлиқ покланди. У миннатдорчилик билдириш ва совғалар инъом қилиш учун Элишанинг олдига қайтиб келди. Пайғамбар жавоб берди: “Мен қаршисида турган Раббий тирик! Мен ҳеч нарса олмайман...” (2 Шох. 5:16). Неҳеман совғаларни олишга қистади, лекин Элиша рад этди.

Пайғамбарнинг шахсий ёрдамчиси Геҳази содир бўлаётган воқеаларнинг гувоҳи эди. Неҳеман пайғамбар учун тайёрлаб келган совғаларни олиб кетаётганини у шок ҳолатида кузатиб турар эди. Элиша кетганидан, Геҳази Неҳеманнинг ортидан югурди. Қўмондон уни кўрди, қарвонни тўхтади: “Бирор нима содир бўлди”, – деб сўради.

Хизматкор: “Ҳаммаси яхши”, – деб уни ишонтирди, лекин кейин: “Элишанинг бирдан эҳтиёжи пайдо бўлди”, – деб алдади. У шундай сўзларни айтди: “Мана, ҳозиргина менинг олдимга пайғамбарлар-

нинг ўғилларидан икки ёш киши Эфраим тоғидан келдилар; уларга бир талант кумуш ва икки жуфт кийим-бош бергин” (2 Шох. 5:22).

Бунга жавобан Неҳеман у сўраганидан икки баробар кўпрок берди. Шу билан улар хайрлашдилар ва Геҳази ортига қайтиб, совғаларни ўзиникида яширди.

Хизматкор Элишанинг олдига келганида ва пайғамбар унинг қаерда бўлганини сўраганида, у: “Ҳеч қаерга борганим йўк”, – деб ёлғон гапирди. Шунда Элиша деди:

“...Неҳеман ўз аравасидан сенга пешвоз чиқиш учун ўгирилганида, мен руҳда ўша ерда эдим, тушунасанми? Ҳозир кумуш олиш, кийим-бош олиш, зайтун дарахтларию узумзорлар, кичик ёки катта қорамоллар, қул ёки чўри олиш вақtimi? Сен шу ишни қилганинг учун сен ва сенинг авлодинг абадий мохов бўласизлар” (2 Шох. 5:26,27, NLT, инг. тилидан таржима).

Геҳазига диёнатли кўркув (бунинг натижасида фарқлаш) етишмас эди, шунинг учун у алданди. Ҳали вақти келмаган бўлса-да, у бирор нарса олиш вақти деб ўйлади. У совғани олса арзийди, деб ўйлади ва бошлиғи олишни рад этгани учун унинг ўрнига у, Геҳази совғани олиши мумкин, деб ўйлади. Ахир у ҳам, Элиша каби қурбонликлар қилар ва Худонинг ишига ўз ҳаётини аямас эди. Ахир Худо уларнинг гуллаб-яшнашини истамайдими? Ва мана, бой элчи, бутпараст келади. Ахир бетавфиқларнинг бойлиги ҳақлар учун тўпланмайдими? У ўз хизматининг одил тақдирланишидан воз кечиб, Элишай доно иш қилмади, деб қарор қилди.

Геҳазийнинг соғлом фикри, у адолат бўйича ўзига тегишли деб ўйлаган нарсани қўлга киритиши учун мурожаат қилган восита, яъни усулни оқлади. Унга фарқлаш етишмас эди, у ёмонликни яхшилик деб ўйлади ва ўзининг итоатсизлиги учун оғир жазоланди.

Мақсад воситани оқлайди

Мен сизларга ерлик бойликка интилиш Худонинг кўркувини соя қилиши ва хизматчилар ҳамда жамоат аъзоларини йўлдан уришини кўрсатадиган кўплаб ҳикоялар айтиб беришим мумкин. Хизмат йилларим мобайнида, улардан кўпчилиги нақадар қиммат нарх тўлашла-

рига тўғри келганини мен кўрганман. Бошида қўлга киритиш имконияти жозибали, ҳис қилса бўладиган ва яхши туюлади. Бошланғич поғоналарда шундай туюладики, барча меҳнатлар устида барака осилиб турибди ва шундайгина бурым ортида муваффақият кутмоқда. Сўнгра ҳаммаси ёмон томонга ўзгара бошлайди ва йиғлатувчи натижалар ўзини узоқ куттирмайди. Мен оилаларнинг барбод бўлишини, хизматлар тўхташини, тадбиркорликда банкрот ва моддий синиш келганини, соғлиққа путур етганини, муносабатлар барбод бўлганини кўрганман. Бундан ташқари, одамлар ростгўй бўлишни бас қилишар ва қариндошлари ҳамда яқинларининг ишончини йўқотар эдилар.

Тадбиркорлар ишда биродар-масиҳийларнинг қандай нуқсонларига дуч келишларига тўғри келгани ҳақида кўплаб ёқимсиз ҳикоялар айтиб берар эдилар. Худбинлик, ёлғон, ўғирлик, ҳасад, фирибгарлик, порахўрлик. Буларнинг ҳаммаси қаердан келади? Жавоби жуда оддий: яхши туюладиган мақсад, уни қўлга киритишнинг обрўсиз воситаларини оқлайди. Одамлар: “Худо менинг жуда муваффақиятли бўлишимни, кўп пулга эга бўлишимни ва нуфузликдан лаззатланишимни истайди”, деб ўйлаб, ўзларини оқлайдилар. Лекин улар ўзларининг ҳаёт йўлларини Худонинг Сўзи филтри орқали текширмайдилар. Кўпинча, виждонни сотиш исталган нарсага ягона йўл туюлади. “Агар бизлар куч ишлатмасак, бизнинг қайиғимиз шунчаки оқимга қараб сузади. Бизлар улкан имкониятни ва баракаларни қўлдан бой берамиз”. Худонинг таъминотини кутиш учун етук хулқ-атвор талаб қилинади.

Шайтон Исо Масиҳга хизматининг бошида шартнома таклиф қилди. У Исо Масиҳни оғриқсиз, қисқа йўл билан дунёнинг шохлигини тиклаш(айнан шунинг учун Исо Масиҳ ерга келган эди) билан васваса қилар эди, бу учун фақатгина Исо Масиҳ унга сажда қилиши лозим эди. Балки бу Исо Масиҳга жозибадор жаранглагандир. Агар У шайтоннинг таклифини қабул қилганида эди, У тезда Ўзининг хизматини амалга оширган ва ҳаддан зиёд қийинчиликлар ҳамда азобларни четлаб ўтган бўлар эди. У қилиши лозим бўлган биргина иш – бу шайтонга сажда қилиш эди.

Нақадар тез-тез шайтон бизларга Худо юрагимизга солган ишни осон йўл билан қилишни таклиф қилади, лекин бу учун бизлар тўғрилигимиздан, хулқ-атворимиздан ва итоаткорлигимиздан воз

кечишимиз керак бўлади. Сажда – бу барпо қилувчи сўзларга эга бўлган сокин кўшиқ эмас. Сажда – сажда қилаётган объектимизга бўйсунимизда намоён бўлади. Жамоатда дилторгар кўшиқлар куйлашимиз, лекин шу билан бирга, кўшиқлардан кўра баланд қичқирадиган ҳаётимиз билан зулматга сажда қилишимиз мумкин.

Юқорида мен аллақачон айтиб ўтдимки, кўплаб муаллифлар нота-ниш сўзнинг асосий маъносини китобда бу сўз илк бора пайдо бўлганида очиб беришади. Агар сиз Муқаддас Ёзувда “сажда қилиш” сўзининг илк қўлланишига қарасангиз, сиз ҳақиқатан у нимани билдиришини билиб оласиз. У матнда илк бора, Худо Иброҳимга яқин кишини курбонликка келтиришни сўраганида пайдо бўлади, Худо нима учун бундан қилишни сўраётганининг сабабини айтган эмас.

Уч кунлик йўлнинг охирида, Иброҳим ўзининг ўғли Исҳоқ билан Мориа тоғи этагига келдилар. Иброҳим ўзининг хизматкорларига: “Сизлар шу ерда эшак билан қолинглар, мен ўғлим билан бирга у ерга бориб сажда қиламиз...” – деди (Ибт. 22:5). У тоққа Худога хушоҳанг кўшиқ айтиш учун борган эмас. У Яратганга бўйсунгани туфайли, ўзининг энг қимматбаҳо “мулки”ни ўлимга топшириш учун борган эди. У учун сажда – бу бўйсунуш эди.

Балки Худо айнан шунинг учун бир куни Ўзининг халқига деди: “Мендан кўшиқларингнинг шовқинини узоқлаштиринглар, зеро Мен небелларингнинг овозига кулоқ солмайман. Одил ҳукм дарё каби ва ҳақлик – қуриб қолмайдиган оқим каби оқсин! (Ам. 5:23,24, янги ўзб. таржима). Мен “ҳақлик – қуриб қолмайдиган оқим каби!” деган иборани жуда ҳам яхши кўраман. Мен буни ўзгармас бўйсунуш деб атайман.

Пайғамбар Амоснинг даврида, одамларнинг ҳаётлари Худонинг Сўзига тўғри келмас эди, лекин улар ёзишни, тўпланишни ва янги сажда кўшиқлари куйлашни давом эттирар эдилар. Ҳақиқий сажда – бизнинг кўшиқларимиз объектида эмас, балки бизнинг бўйсунушимиз объектида очилади.

Яхши ва эзгу нарсаларни Худодан устун кўриб

Мен сизларга, бир куни ўз бўйсунушим билан ўйнашиб, қандай чангали қаттиқ тузоққа тушиб қолганимни айтиб бераман. Бизнинг хизматимиз бошланғич поғонада эди, у бошланганига ҳали икки

йил ҳам бўлмаган эди. Бу хизмат шундан иборат эдики, мен юзлаб одамлар ва ҳатто бундан ҳам кам одамлар йиғиладиган кичик жамоатларга воизликка борар эдим. Кўпинча бизнинг транспорт воситамиз “Хонда-цивик” машинаси бўлар эди, бизнинг икки фарзандимиз орқа ўриндикда бизлар билан бирга борар эдилар. Жой фақатгина багажга ва бизлар йиғинларда тарқатадиган видеокассеталар солинган иккита қутига етар эди.

Мен айтиб ўтганимдек, бир куни эрталаб, Худо менинг юрагимга сўзлаб, китоб ёзишни бошлашимни айтди. Мен икки сабабга кўра Худога қулоқ солмасдан бу ишни пайсалга солар эдим. Биринчидан, мен мактабда иншо ёзишга қийналар эдим, одатда мен иншолар учун энг паст баҳо олар эдим. Иккинчидан, ким номаълум муаллифнинг китобини нашр этишни истайди? Лекин ахийри, мен бўйсундим ва китоб ёза бошладим.

Китоб устидан ишлашни тугатишим учун менга бир йил керак бўлди ва кўплаб соат кунт билан ишлашга тўғри келди. Сўнгра мен иккита нашриётга “Саҳрода ғалаба” номи билан чиққан қўлёзмамни кўриб чиқиш таклифи билан мурожаат қилдим. Бири уни “жуда ҳам воизликка ўхшайди”, деди. Бошқаси умуман жавоб бермади. Мен эзилиб қолдим. Бизлар Лиза билан ягона имконият – ўз ҳисобимиздан чоп этишга қарор қилдик. Бизлар бир неча минг нусха нашр этиш учун пул йиғдик ва уларни мен воизлик қилган кичик жамоатларда сота бошладик. Одамларга китоб ёқди ва кейинги йили мен яна бир китоб ёздим. Бу дафъа ҳам ўзимиз чоп эттиришимиздан бошқа имконимиз йўқ эди.

Иккинчи китоб чиққанидан бир неча ой ўтганидан сўнг, менга Американинг энг катта нашриётларидан бирининг масъул муҳаррири кўнғироқ қилди. У ўзини таништирди ва кўнғироқ қилишининг сабабини тушунтира бошлади: “Жон, менга сизнинг “Саҳрода ғалаба” китобингизни кўриб чиқишим учун беришди. Бизнинг нашриётимиз бу номага ишонади ва уни кўпроқ одамларга тақдим қилишингиз учун бизлар сизга ёрдам бермоқчи эдик”. Бизлар бир неча дақиқа суҳбатлашдик. У китобнинг тарқатилишининг турли усуллари билан жонли ўртоқлашди, ўзининг маркетинг режаси ва реклама бўлими билан мақтанди. Ҳаммаси шу қадар яхши жаранглар эдики, ҳақиқатга унча ўхшамас эди, ахийри, китоб бутун Кўшма Штатларига тарқалади.

Аммо муҳаррир билан суҳбатдан сўнг гўшакни қўйиб, мен қандайдир хавотир ҳис қилдим. Бу суҳбат руҳимда акс-садо бермас эди. Кейинги куни эрталаб мен ибодат қилдим ва Худонинг: “Рози бўлмагин”, деганини аниқ ҳис қилдим.

Мен бу ҳақида Лиза билан суҳбатлашдим. Таклиф устидан ўйлаб кўриб, у менинг фикримга қўшилди, бу таклиф жозибали бўлишига қарамасдан у ҳам шубҳаланаётганини айтди.

Ўша куни кечроқ, Лиза: “Азизим, мен бу ҳақида ибодат қилганимда рози бўлиш керак эмаслигини ҳис қилаяпман”, – деди. Шунда мен бу таклифни қабул қилиш керак эмаслигига қатъий ишонч ҳосил қилдим.

Кейинги куни муҳаррир менга яна қўнғироқ қилди. Мен бу масалада аллақачон Худонинг иродасини билар эдим, лекин барибир унинг нима дейишини эшитишни истар эдим. Ўша вақтда, суҳбатни давом эттириш истагим муаммо ҳақида белги бераётганини мен ҳали тушунмас эдим. Нима учун менга шунчаки бўйсунуш етарли бўлмади? Нима учун унинг нашриёти ёрдамида менинг китобим чоп этишилиши фойдасига унинг далилларини эшитишни бошладим? Балки улар менинг юрагимнинг нотўғри истагини озиқлантиргандир? Балки бу менинг худбинлигимга ёққандир?

Муҳаррир менга бутун нашриёт менинг китобимни чоп этишга нақадар ташна эканини руҳланиб айтиб берди. У менинг китобим давлатимизга нақадар кераклиги, Бу ҳамма учун Худодан сўз эканлиги, уларнинг ташкилотлари энг зўр дистрибюторлар билан ишлаши ва аҳтимолки, менинг китобимни давлатдаги барча масихий китоб дўконлари ҳамда дунёвий китоб дўконлари бўйлаб тарқата олиши ҳақида мени қатъият билан ишонтирар эди. У китобларини нашр этган ва китоблари бутун Америка бўйлаб тарқалган бошқа нотаниш муаллифлар ҳақида сўзлади. Кейин бу муаллифлар конференцияларда оммабоп нотиклар бўлишган экан. У буларнинг ҳаммаси унинг нишриёти шарофати билан бўлганини айтди.

Кейинги бир неча ҳафта давомида, бу одам менга ҳоримасдан кунора қўнғироқ қилиб турди, чунки мен “йўқ” демаган эдим. Мен уни нақадар кўп тингласам, шу қадар кўп китобни уларда нашр этиш керакдек туюлар эди. Шундай лаҳза келдики, менинг юрагимда хавф ҳисси буткул тарқалиб кетди. Муқаддас Рухнинг ички

гувоҳлиги жим бўлди. Мен тилёғламалик ва инсоний далилларнинг Худонинг кўрсатмасини ўчиришига рухсат бердим. Бошқача қилиб айтганда, менинг фарқлашим жим бўлишга мажбур эди.

Чиқиш китобида ёзилган: “Пора олманглар: у кўрадиганларни кўр қилади” (23:8, янги ўзб. таржима). Хушомад – бу поранинг бир туридир ва у мени кўр қилди. Мен Худонинг кўркуви ўрнига имконият ва тўқинликни танладим.

Менинг хотинимнинг қатъий огоҳлантиришларига қарамасдан, бизлар шартнома туздик ва шу лаҳзадан ҳар хил муаммолар бошланди.

Ўша вақтда бизлар Лиза билан турмуш қурганимизга 11 йил бўлган эди. Вақти - вақти билан у менга: “Сен қарийб умуман касал бўлмайсан!” – дер эди. Ҳақиқатан шундай эди, мен камдан кам ҳолатда касалга йўлиқар эдим, ҳатто бирор нарса менга ёпишиб олса ҳам, бир сутка давомида ўтиб кетар эди. Лекин бизлар шартномага имзо қўйган вақтдан бошлаб, мен касаллик билан кураша бошладим ва ҳеч ундан қутула олмас эдим.

Ҳаммаси шамоллашдан бошланди. Бу менинг катта ёшлигимдаги иккинчи шамоллашим эди. Шамоллаш ўтиши билан мен вирус юқтирдим. Бизлар оила қурганимизни нишонлаш учун Лиза билан шаҳардан ташқарига чиқдик ва нукул менинг ҳароратим баланд ҳолида турар эди. Таътилдан кейин яна бир ҳафта мен иситмалаб юрдим. Жамоатда воизлик қилгандан сўнг, ёпинчиқ остида бироз исиниш учун меҳмонхонага югуришимга тўғри келар эди.

Бизни ҳайратга солиб, учинчи ҳафтада ҳам ҳарорат тушмас эди. Мен ҳеч қачон бундай жиддий касалланган эмас эдим. Ахийри кучли антибиотиклар ўз ишини қилди, лекин мен дорилар қабул қилишни тўхтатганимдан бир ҳафта ўтиб яна шамоллаб қолдим. Мен ўзимни жуда ёмон ҳис қилар эдим, томоғим оғрир эди, бошим тошдан оғирдек эди ва бошқа турли касаллик белгилари ҳам кўриниб турар эди. Касаллик мени ҳеч ҳам қўйиб юбормас эди.

Мен шамоллашдан тузалганимдан сўнг, икки ҳафта ҳам ўтмасдан, тиззамни шикастладим. Шикаст шу қадар жиддий эдики, тиззабанд тақишимга ва бир неча ҳафта қўлтиктаёқ билан судралиб юришимга тўғри келди. Лекин гўёки бу ҳам камдек – шикастланишдан сўнг тезда мен яна вирусга йўлиқдим. Касалликлар ва

шикастланишлар навбати уч ой давомида тўхтамас эди. Бутун бу давр мобайнида Лиза буткул соғлом юрар эди.

Менинг касалликларим билан бирга нашриёт билан музокаралар ҳам қийин кечар эди. Бизлар ҳеч нарсада келишолмайдигандек туюлар эди. Муносабатлар оғир кечар эди ва лойиҳа қарийб ўрнидан жилмас эди.

Лекин бу ҳам ҳаммаси эмас эди. Бизнинг ҳаётимизда бирин-кетин муаммолар юз берар, уларни ечишнинг иложи йўқдек туюлар эди. Ўша уч ой мобайнида бирданига ҳаёт жуда қийин бўлиб қолди. Балки шунинг учун Довуд ёзгандир: “Мен азоб торганимдан олдин адашар эдим, энди эса сўзингга риоя қиляпман” (Сан. 118:67).

Худо мазкур вазиятда шафқат қилди, У менга хатоимни кўришга имкон берди. Мен хизматимнинг муваффақиятини Унга бўйсунушдан устун қўйдим. Мен ўз хатоимни Худонинг олдида ва хотинимнинг олдида тан олдим. Мен кечирилдим ва покландим. Унинг шафқати нақадар буюк!

Лекин мен ҳануз тузоқда эдим. Ўша нашриёт билан шартномадан қутулиш учун бизларга мўъжиза керак эди. Бизлар Лиза билан қўл ушлашиб, Худодан аралашинини ўтиниб сўрай бошладик.

Икки ҳафтадан сўнг бизларга нашриётдан бизлар билан шартномани бекор қилганлари ҳақида хабарнома келди. Мен бу учун қимматга тушган бўлсам ҳам, –шартномани бекор қилиш менга 4000долларга тушган эди, – мен енгиллашиб чуқур нафас олдим. Бошланувчи хизмат учун бу катта пул: ўша вақтдаги ойлик бюджетнинг ярми эди.

Худодан имконият

Бир неча ой ўтганидан сўнг, менинг Скотт исмли бир дўстим, мени тушликка таклиф қилди. У менга: “Мен сени бир ўртоғим билан таништириб қўймоқчиман”, –деди. Мен рози бўлдим.

Ресторанда Скотт мени ўзининг дўстига таништирди, унинг ҳам исми Жон эди. Шундай бўлиб чиқдики, у бир машхур нашриётнинг бошлиғи экан. Тушлик устида одатий суҳбатдан сўнг, Жон мендан қандай мавзуда нотиклик қилаётганимни сўради. Менимча, шу саволдан сўнг мен ҳеч нима емадим.

Мен у билан ўз муаммомни ўртоқлаша бошладим. Чамаси ўн беш дақиқалар мобайнида мен Скотт ва Жонга ҳаммасини оташин сўзлаб бердим.

Қайсидир лаҳзада, Жон менинг сўзимни бўлиб деди: “Мен фақатгина шуни билишингни истар эдимки, биз сенинг китобингни чоп эта олмаймиз, чунки йилида бор-йўғи йигирма тўрт китоб ва фақатгина яхши таниқли муаллифлар ҳамда чўпонларнинг китобларини чоп этамиз”.

“Мен сендан менинг китобимни чоп этишингни сўрамаяпман, – жавоб бердим мен. – Мен шунчаки ҳозир нима билан шуғулланаётганим ҳақидаги саволингга жавоб бераяпман”.

“Албатга, –деди у, –давом этгин”.

Мен яна беш ёки ўн дақиқа мана шу қайғули тузоқ ҳақида сўзладим.

Мен сўзлаб бўлганимдан сўнг, Жон мандан: “Қўлёзмани кўрсам бўладими?” –деб сўради.

Шошилиб қолиб мен жавоб бердим: “ Мен ўйладимки, сен уни чоп эта олмайман, деб айтдинг”.

“Бу китобни чоп этмаса бўлмайди ва мен уни нашриёт эгасига бермоқчиман”.

Бошқарма бу китобни қабул қилди ва “Шайтоннинг хўраги” номи билан китобни чоп этди. Вақти келиб, у халқаро оммабоп китобга айланди. Ҳозир, мен бу китобни ёзаётган бир пайтда, “Шайтоннинг хўраги” китобининг миллиондан ортиқ нусхаси сотилган, у дунёнинг олтмишдан ортиқ тилига таржима қилинган.

Менга иккинчи нашриётчи қўнғироқ қилиб, улар китобни албатта чоп этишни исташларини ва ҳозирнинг ўзида мен билан шартнома тузишга тайёр эканини билдирган кунни мен ҳеч қачон унутмайман. Мен дастакни қўйдим, ибодат қилгани бордим ва Худо менинг юрагимга аниқ қилиб: “Биринчи нашриёт сенинг ғоянг эди. Бу нашриёт Менинг ғоям”, деганини эшитдим.

Бу воқеа менга яхши ва Худо орасидаги фарқни аниқ кўрсатди. Кўпинча яхши имконият биринчи бўлиб келади. Сўнгра эса Худодан имконият келади. Иброҳим ва Соранинг ҳаётида ҳам шундай бўлди: олдин Исмоил туғилди, кейин эса Исҳоқ туғилди.

Худонинг қўрқувининг исботи

Нима мени ёмон қарор қилишга ва биринчи нашриётчини танлашга мажбур қилди? Ростдан тан олсам, менинг Худонинг қўрқувига эмас, тўқинликка диққатимни қаратганим(мен китобларим

кўпчилик оммага етиб боришини ўйлаган эдим). Бу мени мантикий ва аниқ муваффақият ҳақидаги сўзларга авранишга ва Худо менинг юрагимга аниқ айтган сўзларни бўғишга мажбур қилди.

Бўйсунувчанлик – бу Раббийнинг ҳақиқий қўркувининг ташки исботидир. Бизлар Худодан қўрққанамизда...

- Унга бир лаҳзада бўйсунамиз.
- Ҳатто бунда маъно кўрмаганда ҳам Унга бўйсунамиз.
- Ҳатто оғрикли бўлганда ҳам Унга бўйсунамиз.
- Ҳатто бизлар бундан фойда кўрмасак ҳам Унга бўйсунамиз.
- Унга охиригача бўйсунамиз.

Иброҳим ўтган синов у бу пунктларнинг ҳаммасини бажарганини кўрсатади. Келинг, мазкур буюк синовни хотирамизда жонлантирамиз.

Бир куни тунда, Худо ундан ўғли Исҳокни қурбон қилишини сўради. У тўғри эшитаяптими? Балки бу тунги даҳшатдир? У шундай ўйламадимикин: “Йўқ! Қандай бундай қилиш мумкин? Мен ўз ўғлимни севаман. Мен Исҳокни ўлдирма олмайман. Ундан подшоҳлар ва халқлар келиб чиқиши ҳақида менга ваъда берилган. Агар мен уни ўлдирсам, бу ваъда қандай амалга ошади?”

Иброҳим ҳайкиради: “Нима? Қандай қилиб Сен мендан буни сўрай оласан? Ундан халқлар келиб чиқишини Сен менга ваъда бергансан!” Жавобига ҳеч қандай илоҳий жавоб йўқ, фақат жимлик.

Иброҳим хиссиётлар бўронини ҳис қилмоқда. Менинг ишончим комил, ўша тунда у ухлай олмаган. Бизлардан қайси биримиз бундай илтимос устидан бир неча ҳафта, ой ёки ҳатто йил ўйлашиб, ахийри бу ақлга тўғри келмайдиган фикр деб ўзини ишонтирган бўлмас эди?

Лекин Иброҳим бошқача йўл тутди. Ёзилган: “Шунда Иброҳим эрталаб барвақт туриб, эшагини эгарлади...” (Ибт. 22:3). У шу лаҳзада бўйсунди.

Сиз қачон бўлса-да, сизнинг танишларингиздан бирови енгил-таклик билан: “Худо бир неча ойдан буён менга шундай демоқда”, дейишини ва буни ҳазилга йўйганини эшитганмисиз? Нақадар фожеа, чунки одамлар Худодан қўркув уларда йўқлиги билан мақтанмоқдалар.

Худо Иброҳимдан, у йигирма тўрт йил кутган ҳаётидаги энг катта ваъдани унга қурбон қилишини сўрапти ва ўзининг илтимосини тушунтирмапти. Иброҳим Исҳокни қурбон қилишдан маъно кўрмапти, лекин барибир бўйсунмоқда.

Ёш ўғлингни қурбон қилиш – бу жуда оғриқли. Бутун уч кунлик йўл давомида оғриқ Иброҳимни ичидан емоқда. Бошида, у эндигина Худонинг овозини эшитганида, осондек туюлган эди, лекин кейинчалик илоҳий сукутнинг ҳар бир куни оша оғриқ кучаяр эди. Энг қийини, Иброҳим севимли ўғли билан бирга қурбонгоҳ қуришлари эди. Лекин барибир Иброҳим бўйсунувчанликда қолди.

Қодир Худо унга, агар у итоаткор қолса, унга ўғли ўрнига ўринбосар қурбонлик берилади, деб айтаётган эмас. Бизлардан фарқли равишда, Иброҳимда бу сафар нима билан якун топгани ёзилган Ибтидо китоби йўқ эди. У ҳали бу буйруқдан ҳеч қандай фойда кўрмапти, лекин барибир бўйсунмоқда.

Ҳозирги кунларда ҳаммаси бошқача. Кўплаб одамлар олдин Худога бўйсунушдан фойдани кўришни исташади ва шундан кейингина бўйсунушни исташади. Бизлар ўқитувчилар кўпинча ўз воизликларимизни, агар бизларнинг тингловчиларимиз Худонинг ордидан борсалар оладиган фойдали устунликлар ва ваъдалар билан тўйинтирамиз. Бизлар, муаллифлар, агар китобнинг номида, ёки номининг остида бу китоб ўқувчига нимаси билан фойдали эканини ёзмасак, у сотилмай қолади, деб ўйлаймиз.

Ахийри, Иброҳим керакли масофани босиб ўтади, тоққа кўтарилади, қурбонгоҳ қуради, Исҳокни боғлайди ва пичокни Исҳокнинг юрагига санчишга тайёрланиб, уни ўғлининг устидан кўтаради. У охиригача бўйсунди.

Пичоқ Исҳокнинг устидан ёй ҳосил қилганида, бирданига фаришта пайдо бўлади ва дейди:

“Болага қўл теккизма, унга ҳеч нима қилма. Чунки Мен энди сенинг Худодан кўркишингни билдим...” (Ибт. 22:12).

Иброҳим Худодан кўркишини фаришта қаердан билди? Чунки У Иброҳимнинг ҳатто бу қурбонликдан маъно кўрмаганида ҳам, қалби оғриганида ҳам, ўрнига нима олишини билмаганида ҳам шу лаҳзада бўйсунганини ва бу йўлни охиригача босиб ўтганини кўрди. У жуда бой одам эди ва унинг энг катта хазинаси ўғли эди. Лекин бойлик Иброҳим учун ҳаётнинг маъноси эмас эди. Унинг ҳаётидаги асосий устунлик Худога бўйсунуш эди.

Бизлар тўқинлик, сахий манбалар ва бойлик билан васваса қилинишни соғлом енга олишимиз учун диёнатли кўркув бизларни керак бўлган ҳамма нарса билан таъминлайди. Мана, Ёзув нима дейди: “Раббийнинг дуойи-баракати – бойитади ва бойликка қайғу қўшмайди” (Ҳик. 10:22).

Беақл муносабат

Исо Масихнинг шогирди Яҳудо билан Иброҳимнинг орасида бизлар улкан фарқни кўряпмиз. Яҳудога керак бўлганда, у ҳақиқатни осонлик билан унутар эди. У хизмат учун тайинланган қутичадан пулларни ўз эҳтиёжи учун ишлатар эди, у алдар эди, ўз Етакчисини сотиб берди, қашшоқлар ҳақида ғамхўрлик қилмас эди, у иккиюзламачи эди (Мт. 26:25,49 ва Юх. 12:6; 13:2га қаранг). У ҳукм қилинишга маҳкум эди, чунки унга Худонинг кўркуви етишмас эди, яхши ва ёмонни, нима эзгулик ва нима ёвузлик эканини фарқлай олмас эди.

Бир куни бир бой аёл бир шиша қимматбаҳо агирни Исо Масихнинг устидан тўқди. Яҳудо норизолик ва аччиқланиш билан аёлнинг “аҳмоқона” ҳаракатига ўз фикрини айтди. “Бу хушбўйлик ўртача бир йиллик маошга тенг. Уни сотиб, пулини қашшоқларга бўлиб бериш яхшироқ бўлар эди”, –деди у (Юх. 12:5, NLT, инг. тилидан таржима). Шундай туюладики, унинг танбеҳи мантиққа тўғри келади ва ишонтирарли, у шогирдларда яхши таассурот қолдирди. Аёлнинг ҳаракатини ҳукм қилиб, улар ҳам суҳбатга қўшилдилар.

Исо Масих Яҳудони тўғирлаб деди: “Уни тинч қўйинглар. Нима учун У Мен учун шундай яхши иш қилгани учун сизлар уни ҳукм қилаяпсизлар? Бу аёлнинг ҳаракатини ёдда сақлайдилар ва муҳокама қиладилар” (Юх. 12:5, NLT, инг. тилидан таржима). Исо Масих унинг ҳаракатини яхши ва узоқ яшайдиган деб атади. Яҳудо унинг ҳаракатини ёмон ва ўткинчи деб ҳукм қилди. Унинг фарқлаш қобилияти тундлашган эди. У Худонинг юрак уришидан йироқда эди.

Кейинги оятларни ўқинг:

“Ўн икки шогирдлардан бири бўлган Яҳудо Искарриот эса олий руҳонийларга Исони сотиб, тутиб бериш учун уларнинг олдига келди” (Мк. 14:10).

Сабр косасини тўлдирган сўнгги томчи. Яхудо чарчади, Исо Масиҳнинг етакчилиқ стратегиялари унинг жонига тегди. У Галилеялик одамнинг ортидан, у яна Довуднинг тахтига ўтиради, деган умид билан эргашган эди. Ишаё пайғамбарнинг сўзларига кўра, Масиҳ абадий шоҳлик келтиради. Уч йил ўтди, Исо Масиҳ нимани кутмоқда? Агар у шоҳликни мустаҳкамлаганида эди, унда Яхудо, Унинг яқин етакчиси ва хазинабони сифатида, фахрли ўринга эга бўлиши, бойлик ва ҳокимият олиши мумкин эди.

Яхудо ўйлади: “Мен жараёни тезлаштираман. Қутиш менинг жонимга тегди. Мен ҳокимият, нуфуз ва бойликни истаيمان. Мен етакчилар томонидан масхара ва кувгин нишони бўлишдан чарчадим. Менга бошқа ойпарастнинг дўстидек қарашларини истамайман. Агар мен уни олийруҳонийларга сотиб берсам, ўшанда У ахийри Ўз ҳокимиятини кўрсатади ва Ўз Шоҳлигини ўрнагади ва мен машҳур бўламан”.

Балки Яхудонинг ниятларини шундай таҳлил қилишимдан, у шундай ўйлаганидан шубҳаланарсиз, аммо мен айнан шундай бўлган деб ўйлайман. Яхудо доим Исо Масиҳнинг кучини кўрар эди, У беморларни шифолашини, бўронни тинчитишини, ўликларни тирилтиришини, анжир дарахтини лаънатлаганини, кўр кўзларни ва қар кулоқларни очганини ҳамда кўплаб мўъжизалар яратишини кўрар эди. Исо Масиҳ тез-тез Шоҳлик ҳақида гапиришини Яхудо эшитар эди. У Петъорнинг ва бошқаларнинг Исо Раббийни Масиҳ сифатида эътироф этишганини ҳамда олқишлаганини эшитган эди. У ҳар куни ўз кўзи билан Исо Масиҳнинг улуғворлигини кўрар эди.

Аммо Исо Масиҳ ўлимга маҳкум қилинган, Яхудо нақадар янглишганини тушунди, қилган ишига пушаймон бўлди ва ўзини дарахтга осди. Ўз ҳаракатлари режаси билан у истаган нарсасига эришмади.

Бу икки нафар эрақ: Иброҳим ва Яхудонинг мисоли, ким Худодан кўрққан ва ким Худодан кўрқмаганини яққол кўрсатади. Бири фарқлаш қобилиятига эга эди, бошқаси алдовда яшар эди. Уларнинг шахсий танловлари фақат юракларида акс этар эди. Бу икки нафар эрақнинг ҳаётининг ниҳояси жуда фарқлидир. Уларнинг иккаловларини ҳам эслайдилар, фақатгина турли сабабларга кўра эслайдилар.

Бизларнинг ҳаммаимизни эслаб қолишади, бунга шубҳа йўқ, чунки бизлар абадий мавжудотлармиз. Бизлар ўзимизга беришимиз керак

бўлган савол: бизлар одамларнинг хотирасида қандай бўлиб қолишни истаймиз? Бу саволга жавобни сиздаги Худодан қўрқув белгилайди.

Ҳамма нарса шундадир

Бизларнинг фикрларимиз қоронғилашган эмас, балки соғлом бўлишини истасак, юракларимиз тоза бўлиши керак. Агар шундай бўлса, у ёки бу ғоя Худодан келдими, ёки у шунчаки нимадир яхши ва боқийнинг кўринишига эгами, билишимиз муҳим бўлган лаҳзада бизлар адашмаймиз. Шунда бизлар турмуш ўртоғимиз, ҳамкорларимиз, яқин дўстларимиз, ишда кўтарилишимиз, имкониятларимиз, инвестицияларимиз, болалар тарбияси борасида, бизлар хизмат қилаётган жамоатларда, бизлар олмоқчи бўлган маълумот ҳақида ва бизлар ҳаётда танлов қаршисида бўладиган кўплаб бошқа соҳаларда доно қарорлар қабул қиламиз.

Ўзининг ерлик йўли хотимасида, Сулаймон буюк шухратни ва янада буюқроқ қулашни бошдан кечириб, хайқирди: “Ҳамма нарсанинг хулосасини тинглайлик: Худодан қўрққин ва унинг амрларига амал қилгин. Чунки инсон учун ҳамма нарса мана шундадир. Зеро Худо ҳамма ишни ва ҳамма сирли нарсани – яхшими у, ёки ёмонми, судга олиб келади” (Воиз 12:13,14).

Сулаймон ахмоқ бўлди, у фарқлай олиш қобилиятини йўқотди, нима ҳақиқатан яхши ва нима ёмон эканини аниқлай олмай қолди. Унинг эси оғиб қолганини Воиз китоби орқали кўришимизга Худо бизларга имкон беради. Лекин шу қувонтирадики, Сулаймон соғлом фикрлиликка қайтди. Ҳаётда диёнатли қўрқувни асрашдан муҳимроқ нарса йўқлигини у англади. Унинг сўзларига кўра “ҳамма нарса шундадир”.

Шундай қилиб, менинг дўстим, агар сен дунёга Худонинг кўзлари билан қарашни истасанг, доноликни энг юқори поғонасида қабул қилишни ва билишни истасанг, Раббийнинг қўрқувини танлагин. Шунда сен ҳеч қачон ўз қарорингдан пушаймон бўлмайсан.

КАТТА МАНЗАРА

Сен Мени дунёга юборганинг каби,
Мен ҳам уларни дунёга юбордим.
— Юҳанно 17:18

Одам учун олдиндан тайинланган хотима —
бу бахт эмас, соғлиқ эмас, балки муқаддасликдир.
— Освальд Чемберс

Келинг, бир қадам ортга қайтамиз ва бутун манзарага бутунлай назар ташлаймиз. Худо бизни чуқур ва қаттиқ севади. У бизлар учун энг аъло нарсаларни истайди. Худодан келадиган ҳамма нарса яхши, лекин ҳамма нарса Худодан эмас. Шунинг учун бизларни энг аълосидан олиб кета оладиган яхши нарсалар бор. Бизларнинг ҳаммамиз энг аълосини истаймиз, лекин унга олиб боровчи йўл ҳамма вақт ҳам яққол маълум эмас, уни топиш учун фарқлаш қобилияти керак бўлади.

Бизнинг ерлик йўлимизда, Худодан ташқари шайтон ҳам бор, бизлар у билан ҳам иш кўришимизга тўғри келади. У бизларни ҳалок қилишни истайди, унинг асосий мақсади – бизларни севадиган Яратганнинг юрагини парчалашдир. Ёзув айтадики, душман “нур фариштаси қиёфаси”ни олади. Сўнгра кейинги оятда ёзилган: “... унинг хизматкорлари ҳам ҳақлик хизматкорларининг қиёфасини олсалар, ажабланарли эмас” (2 Кор. 11:14,15).

Ахийри, яхши туюладиган кўплаб қарорлар ва йўллар бор, лекин уларнинг хотимаси – бахтсизлик, кулфатлар, йўқотиш ва ҳалокатдир (Хик. 14:12га қаранг). Куйидаги нарса ҳақида ўйланг: бизнинг душманамиз, унинг хизматкорлари ва унинг йўллари – бу-

ларнинг ҳаммаси бизларни ҳалок қилишга ташна ва улар нимадир яхши нарса ниқоби остида келади. Ёзув, “улар киёфасини олиши мумкин”, деяётган эмас, балки “улар киёфасини олади”, демоқда. Шунинг учун бедор бўлинг: одатда бизлар учун хавф соладиган нарса нимадир ёвуз нарсага ўхшамайди. Аниқроғи, аксинча, у нимадир яхши нарсага ўхшайди.

Масихийликнинг биринчи йилларида, бизнинг душманимиз шайтон жамоатни йўқ қилишни ўзига мақсад қилиб қўйди. Имончилар қувғинда эдилар, уларни азоблар ва ўлдирар эдилар. Лекин душман Худонинг халқини нақадар ўлдиришга интилса, жамоат шу қадар кучли бўлиб борар эди. Шайтон аҳмоқ бўлмагани ва ҳатто, етарлича ақлли бўлгани туфайли, у Худонинг халқига Худонинг донолигидан айро яхши ҳаётни таклиф қилиб уларни йўқ қилиб юборишга қарор қилди. Аслида, Адан боғида ҳам шу стратегияни қўллаган эди.

Энди кўп асрлик нозик тактик ҳаракатлардан сўнг, шайтоннинг ҳаракатлари нақадар маҳсулдор эканини балки бизлар яхшироқ тушунармиз, чунки яхши ва қулай туюладиган, лекин ҳақиқий ҳақиқатнинг ўрнини оладиган ҳақиқатнинг тусини қабул қиламиз ва унга қўнаमиз. Бизлар Исо Масихнинг эзгулиги, Унинг нажоткорлик иши ҳақида қичқирамиз (бу мутлақ ҳақиқатдир), аммо Унинг ҳукмронлиги қийматини, кучини ва кенглигини ҳамда бизнинг ҳаётимизга таъсирини камситамиз. Бизлар Худонинг суверенлигини ва Унинг қаршида бизнинг ҳақлигимизни қабул қиламиз, аммо бизларнинг муқаддасликка интилишиздаги Унинг кўрсатмаларига ишониш ва бўйсунуш масъулиятини менсимаймиз. Бизлар тузган “таълимот”лар шарофати билан бизнинг юриш-туришимизнинг ва ҳаёт тарзимизнинг тоза бўлиши қарийб аҳамиятсиз бўлиб қолди.

Ўз масихийлик йўлларида, кўплаб масихийлар кўпайишга интилишдан қўра сақлаб қолиш ғоясига сотилдилар, “фақатгина қандай қилиб бўлса-да, кун кўрсак бас”, деган ғояга тўкинликни алмаштирдилар. Аслида, самолар сиз учун эга бўлган ҳамма нарсани тасдиқлайдиган Худонинг Сўзининг бутун тўлиқлигини асосий нуфузли сўз деб қабул қилиш ўрнига, бизлар ўзимизнинг мантиқий

хулосаларимизга асосланган ва Ёзувдан алоҳида оятлар билан тасдиқланган таълимотни яратдик.

Бундай мойилликни тўхтатиш мумкин ва зарур. Ёзувга яна чуқур шўнғиш ва ҳақиқатни англашда Муқаддас Рухнинг бошқарувини астойдил сўраш вақти келди. Бизлар кўпдан буён ишонадиган нарсани Ёзувдан излаш етар, унга сидқидилдан, очик юрак ва қалб билан мурожаат қилишнинг ва у ерда ёзилганига ишонишнинг вақти келди. Муқаддас Рухдан уни бизга очишини ва барча бидъатларни ва янглишишларни олиб ташлашини сўраш вақти келди.

Жамоатнинг етакчиси. Мен сизни Худонинг Сўзини тўлиқлигича таълим беришга даъват этаман. Сизнинг асосий мақсадингиз – катта йиғин ташкиллаштириш эмас, балки гуноҳкорларга нажот ҳақидаги тўлиқ библиявий хабар билан астойдил эришиш ва қўйларни ҳақиқат билан боқиш эканига ишончингизни комил қилинг. Агар сизнинг асосий мақсадингиз – одамларни тўплаб, улар келаси ҳафта жамоатга қайтишларига эришишгина бўлса, Муқаддас Рухдан сизни кечиритишини ва сизнинг асосий стратегиянгизни ўзгартиришини сўранг, токи сиз Худонинг подасини ҳақиқатда боқинг. Услугларда замонавий, янгиликлар киритувчи, тароватли бўлинг, лекин ёзувларда қадимий бўлинг.

Имонли. Сизнинг таъсир соҳангиз қанақа бўлишидан қатъий назар, у мактаб синфхонаси бўладими, лабораториями, ишхонами, далами, уйми, бозор бўлимими – муҳаббатга тўла юракка эга бўлинг, яшанг ва барча одамлар билан муносабатларингизда ҳақиқатни сўзланг. Улар хайрон қолсинлар ва сизга қараб Исо Масиҳни кўришларини эълон қилсинлар. Унинг хузурини ўз ҳаётларида ҳис қилсинлар. Агар сиз ҳақиқий муқаддасликка интилсангиз, сиз унинг улуғворлиги билан порлай бошлайсиз.

Агар бизлар Масиҳнинг амрлари билан яшашни рад қилсак, бизлар ўзимизни Унинг хузуридан маҳрум қиламиз ва Унинг жамоати Масиҳни дунёга кўрсата олмайди. Ростини айтганда, бизларнинг ўзимиз зарар топамиз. Биздан ташқари, атрофимиздаги одамлар зарар топадилар. Биринчидан, Исо Масиҳ ҳақидаги ваҳий тутиб турилганлиги туфайли, гуноҳкорлар, уларнинг очликларини қондиришга қодир бўлган ягона Шахснинг хузурини ҳис қила

олмайдилар. Иккинчидан, бизнинг Масихдаги биродарларимиз ва опа-сингилларимиз “виждонини ютиш” деб аталадиган, уларни Худонинг юраги ва ҳузуридан олиб кетиш учун етарлича кучли бўлган касалликка доимий равишда йўлиқиб қоладилар.

Исо Масих деди: “Мен Ўзимни улар учун бағишлайман...” (Юҳ. 17:19). У билан суҳбатга киришган одамларни деб, У ўзини Отага бўйсунуш учун ажратди. Мазкур оятнинг иккинчи қисмида, Исо Масих Ўзининг бўйсунушидан асосий мақсадини очган: “...токи улар ҳам ҳақиқат билан муқаддаслансинлар”.

Исо Масих қайтиб келгунича, сиз ва мен – дунё кўра оладиган ягона Исо Масихдир. Келинлар, дунёга ўйлаб топилган ва кучсиз Исо Масихни эмас, балки ҳақиқий Исо Масихни кўрсатайлик. Келинлар, шунчаки яхши билан қониқмаймиз, лекин фақат энг аълосини оламиз. Келинлар, ҳақиқатни қабул қиламиз ва ҳақиқий яхши ҳосилларни ҳамда севгига тўла, иккиланишсиз бўйсунушнинг натижаларини кўрамиз.

Узоқ яшанг, муқаддасликни изланг ва ўз ишларингизда муваффақиятли бўлинг. Шундай қилиб, сиз атрофингиздаги одамларнинг ҳаётини ўзгартирасиз.

“Сизларни йиқилишдан сақлаб қолишга,
 Ўзининг шухратининг ҳузурида
 бенуқсон ва шод-хуррам қилиб
 қўйишга қодир бўлган яккаю ягона,
 доно Нажоткоримиз Худога
 Исо Масих орқали азалдан, ҳозир ва абадулабад
 шон-шухрат, улугворлик, салтанат
 ва ҳокимият бўлсин! Омин” (Яхудо 24,25).

Азиз дўстим!

“Яхшилик ёки Худо?” – бу шунчаки китоб эмас. Бу одамларни мукаддаслик ҳаракатига қўшилишга рухлантиришга қодир мактубдир. Энди сиз тўқинликдаги ҳаёт Раббийнинг ҳукмронлигига ва Унинг иноятидаги ҳаётга қандай бўйсундирилган бўлиши мумкинлигини биласиз. Сиз ўзингизнинг таъсир доирангизга бу ваҳийни олиб боришингиз учун мен сизни у билан таъминламоқчиман.

Сиз нималарни билиб олганингиз ҳақида айтиб бериб, бу ҳаракатга ўз дўстларингизни, оилангизни ва қўшнилариңизни жалб қилишингиз мумкин. Повулнинг бир ўзи кичкина мактабда бир нечагина одамга таълим берди, улар кейинчалик икки йил мобайнида Асиянинг бутун аҳолисига эришдилар! Улар Худонинг хузури идишларига айланишди (Ҳав. 19:1-10). Агар бизлар Унга ўзимизнинг умумий интилишимизда бирлашсак, Худо бизлар орқали нелар қилишга қодир?

Бизларда бу мактуб билан кундалик ҳаётимизда ўртоқлашиш имконияти бор. Сиз ундан қуйидагича фойдаланишингиз мумкин:

- Уй гуруҳларида;
- Жамоат хизмат йиғинларида;
- Ўз ишхонангиздаги кутубхонада;
- Хизмат дарсларида;
- Ва кўплаб бошқа жойларда!

Сиз бу ғоялардан фойдаланасизми ёки ўзингизнинг ғояларингизданми, бунга қарамасдан, менинг гуруҳим сизни қўллаб-қувватлаш учун меҳнат қилмоқда. Биз сизга тўғри келадиган қарорни қабул қиламиз, сизга манбалар, бепул материаллар ва бошқа кўп нарсаларни тақдим этамиз. Бу китобдан ташқари, бизлар “Яхшилик ёки Худо?” китоби бўйича аудио ва видео дарслар сериясини яратдик. Буларнинг ҳаммаси мазкур нома сизнинг атрофингиздаги одамларнинг юраклари ва ҳаётларига кириб бориши учун қилинмоқда. Марҳамат, бизлар билан уланинг ва бизлар сизларга кўпроқ тўғри келадиган материаллар ва усулларни танлашга ёрдам берамиз.

Бизлар билан бирга хизмат қилаётганингиз ва ҳамма жойда Худонинг Сўзини тарқатаётганингиз учун сизга раҳмат!

Чин юракдан

сизнинг Жон Бивер

ЎҚИШ ВА
МУҲОКАМА
ҚИЛИШ УЧУН
САВОЛЛАР

1-ҲАФТА**1-3-бообларни ўқинг***Бу ҳафтада 1-видеодарсни кўринг***МУҲОКАМА ҚИЛИШ УЧУН САВОЛЛАР**

1. Ҳавва тақиқланган дарахт мевасидан еди, чунки у унга яхши, ёқимли ва ардоқли кўринди. Бу чизгиларни тушунтириб беринг. Нимадир яхши туюлиши нимани билдиради? Ёқимли туюлиши нима? Ардоқли туюлиши нима? Бу уч нарсадан ҳар бири қандай қилиб бизларни Худога бўйсуннишдан олиб кетади?
2. Адан боғининг бор ҳикояси Худонинг ҳокимияти билан тақиқланган бир нарса билан боғлиқ. Бу ҳикоя ишонч ва одамнинг табиати ҳақида бизларга нима дейди? Худо бизларни чеклаган нарсани излашга мойилликни бизлар қандай қилиб тўхтатишимиз мумкин?
3. Бизларга Худо ҳақида таълим берадиган китоблар, подкастлар, блоглар ва бошқа воситалар – булар қимматбаҳо манбалардир. Сиз очилган билим ва биров орқали етказилган билим орасидаги фарқни тушунганингизда, улар ҳақида тасаввурингиз ўзгарадими? Агар шундай бўлса, қандай тарзда?
4. Ёш бой йигит ҳақидаги ҳикоядан биз билиб оламизки, Худонинг яхшилик билан боғлиқлигини билиш ва Унинг яхшиликнинг манбаси эканини тан олиш орасида фарқ бор. Худо бизлар учун яхшиликлар манбаси эканига қандай қилиб ишонч ҳосил қилиш мумкин?
5. Муқаддас Ёзувнинг аниқлиги ва аслиги борасида қандай фикрдасиз? 2 Тимотий 3:16ни яна бир бора ўқиб чиқинг. Бу оят айтаётган гап ва сиз ишонадиган фикр орасида фарқ борми? Сиз бу ҳафтада билиб олган нарсалар нурида буларни муҳокама қилинг.

ЎҚИШ

Раббий ҳаммага эзгудир...

— Санолар 144:9

Шайтон Ҳаввани Адан боғида қандай маккорлик билан алдагани ҳикояси фожеавийдир. Ҳавва бирор қимматбаҳо нарчасини йўқотиб, у учун аза тутаётган бўлмаса ҳам ёки золимларча муносабат оқибатини бошидан кечираётган бўлмаса ҳам, Худо ундан нимадир яхши нарсани тутиб турибди, деган ёлғонга ишонди. У тўлиқ фаровонликдан ва ҳар куни Худо билан суҳбатлашишдан лаззатланиб мукамал шароитда яшар эди.

Худони ҳамма эзгу ва яхши нарсаларнинг манбаи деб қабул қилиш учун, аввало Худонинг Ўзи яхши ва эзгу эканига қатъий ишониш керак. Адан боғида бу у қадар осон эмас эди. Бугунги кунларда Худонинг эзгулигига ишончни тебратишга қодир омиллар янада кўпроқдир.

Ҳаввадан фарқли равишда, сиз ўз ҳаётингизда, албатта, умидсизликни ҳис қилгансиз, яқинларни йўқотишни, таҳқирланишни, ожизликни, етишмовчиликни ва оғрикни бошдан кечиргансиз. Уларнинг оқибатлари қандайдир вақт давомида: бизлар нимани исташимиз ва Худо бизлардан нима қилишимизни сўраяпти, шулар орасида келишмовчилик юзага келгунича сезилмай туриши мумкин. Васвасалар келиши билан бизлар ҳал қилмаган ҳар қандай шубҳалар бизнинг қулоғимизга шипшишни бошлайди. Агар бизлар, “Худо бизлардан ниманидир бермасдан тутиб турибди”, деб ўйласак, бизлар “У айтганидек қилсак, ҳеч нима ола олмаймиз”, деб шубҳа қилишни бошлаймиз. Лекин Ҳикматлар китобида ёзилганини ёдда тутиш: “Инсонга тўғри туюладиган йўл бор, аммо унинг охири ўлим томон йўлди” (Ҳик. 14:12). Нақадар яхши туюлмасин, Худонинг иродасилан ташқари бўлган ҳеч нима бизларни абадий ҳаётга, қувончга, қониқишга ва баракага олиб кела олмайди.

Кейинги ҳафта мобайнида, мен сизни Худонинг эзгулигига ишончингизни рўйирост баҳолашга руҳлантираман. Муқаддас Рухдан сўранг, сизнинг ичингизда Худога ишонишингизга ва Унга

бўйсунингизга халақит берадиган шубҳа ёки гумонсираш яшириниб олган эмасми? Сўнгра сизнинг аниқ вазиятингиз учун Худонинг ҳақиқатини очиб берадиган библиявий оятларни топинг ва уларни эълон қилинг. Онгингизни Худонинг Сўзи билан янгилаш учун бўйсунувчанлик билан Муқаддас Рухни таклиф қилинг. Унинг ҳақиқати сизга озодлик келтиради!

Фикрлаш

“Раббийга миннатдорчилик билдиринглар, зеро У яхшидир! Унинг содиқ севгиси абадий туради!” (NLT, инг. тилидан таржима).

Қўллаш

Йешуа Нун ўғли ва Исроил халқи ваъда қилинган ерга кираётганларида, улар Йордан дарёсини кечиб ўтишларига тўғри келди. Ўшанда ҳосил териб олиш фасли эди ва тўлиб-тошган дарёнинг суви қирғоқларидан чиқиб оқарди. Лекин Худо аралашди ва сув оқимини тўхтатди, токи бутун Исроил сув тубидаги қуруқликдан ўта олсин. Шундан сўнг Худо Йешуа Нун ўғлига, улар Йордандан ўтган жойнинг яқинида Худога тошлардан ҳайкал қўйишини айтди, токи Худо улар учун нима қилганини улар доимо ёдда тутишсин.

Кўпинча Худо қилган яхшилиқни ёдга олишдан, ёмонликни ёдда сақлаш осонроқдир. Шу ҳафтада ҳаётингиздаги Худонинг эзгулигининг ҳайкалларини қуришни бошланг. Кундалик дафтар сотиб олинг, телефонда ёзиб олишни бошланг, овозли ёзувлар юритинг ёки Худонинг садоқатини кўрган катта ва кичик лаҳзаларни акс эттиришининг бошқа йўлини ўйлаб топинг. Қийинчиликлар ва шубҳалар сизни Худонинг эзгу эканлигига ишончингиздан маҳрум қилишга ҳаракат қилганида, бу эсдалик лаҳзалар сизни қўллаб-қувватловчи, имонингизни илитувчи гувоҳликлар бўлади.

2-ҲАФТА

4-5-бообларни ўқинг

Бу ҳафтада 2-видеодарсни кўринг

МУҲОКАМА ҚИЛИШ УЧУН САВОЛЛАР

1. Исо Масихнинг Раббий сифатидаги ўрни ва Нажоткор сифатидаги иши орасидаги фарқни муҳокама қилинг. Бу сиз илгари эшитган ёки ишонган таълимотга нақадар мос келади? Масихнинг хукмронлиги ҳақидаги библиявий таълимотга ихтилоф бўлмаслиги учун сизнинг фикрингизда ва юриш-туришингизда ниманидир ўзгартириш керакми?
2. Агар бизларнинг ҳаммамиз ҳозир бошқа давлатга, унинг ерида яшаш учун кўчиб ўтишимизга тўғри келганида эди, унинг қонунлари ва стандартларига бўйсунушимиз керак бўлган бўлар эди. Худо билан муносабатга шундай қарайсизми? Агар шундай бўлса, нима учун? Агар бундай бўлмаса, нима учун?
3. Тасаввур қилинг, сиз масихий бўлмоқчи бўлган одам билан суҳбатлашяпсиз. Бугун олган билимларингиз асосида сиз унга нима деган бўлар эдингиз?
4. Марк хушхабари (8:34,35)ни ўқинг. Бизларга маълум бўлдики, ўздан кечиш истаги, ўзини рад қилишни билдирмайди. Тушунтириб беринг, нима одамни Исо Масих сўзига биноан ҳаракат қилишнинг ўрнига ўзи истаган нарсага ёпишиб олишга мажбур қилиши мумкин?
5. Келинг, Матто (7:21)ни яна ўқиб чиқамиз. Исо Масих, ҳатто Унинг ортидан бормайдиганлар ҳам эга бўлиши мумкин бўлган тўртта яхши чизгиларнинг номини айтади: Унинг таълимотига ишониш, ҳиссий қўшилиб қолиш, Хушхабар воизлиги ва хизматга иштирок этиш. Бизлар биламизки, Худо бизларни кўрқув ёки айблов ҳисси туфайли ҳаракат қилишга даъват этмайди. Нима деб ўйлайсиз, бу ваҳийга қандай жавоб муносиб жавоб бўлади?

ЎҚИШ

Лекин бизлар Раббий Исо Масих
яшайдиган осмоннинг фуқароларимиз.
— Филиппиликларга 3:20 (NLT, инг. тилидан таржима)

Янги Аҳднинг тўлиқ баёнотига кўра, “Исо Раббий” сўзларида бутун масихийликнинг маъноси акс этади. Римликларга мактуб бўйича, одам Исо Масихни Раббим деб тан олган лаҳзадан масихийлик ҳаёти бошланади. Лекин бизларнинг кўпчилигимиз учун “Исо Раббий” деган сўз катта аҳамиятга эга эмас. Бу фақатгина бизлар куйлайдиган, ибодат қиладиган жумла бўлиши мумкин. Лекин бизлар Исо Масихни Раббим деб аташ, Уни ўз ҳаётимизнинг энг улуғ Эгаси деб тан олишни билдиришини унутишга мойилмиз.

Бизлар имон билан яшаш ҳаётига киришимиздан олдин дунёнинг фуқаролари эдик. Бизлар ўзимиз учун Худонинг иродасини билмас ва изламас эдик, бунга сабаб ҳам йўқ эди. Лекин энди бизлар бу дунёнинг фуқароси эмасмиз. Бизлар Худо Шоҳлигининг – Осмон Шоҳлигининг фуқароларимиз. Бизларнинг ҳаётимиздаги ҳамма нарса шу Шоҳликнинг стандартларига бўйсундирилиши лозим ва унинг суверени –Раббий Исо Масихнинг табиатини акс эттириши керак.

Унинг табиати қанақа? Буни билиб олиш учун, келинг, Марк баён этган Хушхабарда берилган Исо Масихнинг Гетсемания боғидаги ҳикоясини кўриб чиқамиз (14:32-43). Бу воқеа Исо Масих сотилиши ва римликларга хочга михлаш учун тутиб берилишидан олдин содир бўлган. 36-оятнинг охирига диққат қилинг, у ерда, Исо Масих Ўзининг Отасига демокда: “Лекин Мен истаганимдек эмас, Сен истаганингдек бўлсин”.

Хочдаги ўлим – бу қийин бўйсунуш ҳаракатидир, лекин ҳақиқат шундаки, осон бўйсунуш ҳаракатлари бўлмайди. Бизлар Исо Масихни Раббий сифатида эҳтиром қилишни бошлаганимизда, итоатсизлик ҳатто арзимас туюлса ҳам ва бўйсунуш ноқулай ва машхур қилмайдиган бўлса ҳам, бизлар Унинг иродасига бўйсунамиз. Бизлар ҳамма нарсада “Мен Сенинг иродангни истаيمان”, деймиз.

Сиз Исо Масихни шу шартлар билан қабул қилдингизми? Ёки сизнинг ҳаётингизда олдингидек нимадир борми? Балки бу сиз доимо содир этадиган ўша бир гуноҳдир ёки бу сиз доимо Худонинг насихатларидан устун қўядиган худбинона истакларингиздир? Айблов ёки уялишни ҳис қилиш шарт эмас. Лекин яшашнинг янги йўлини излаш пайти келди. Худога ибодатда мурожаат этинг ва Исо Масихни Раббий сифатида сидқидилдан эҳтиром қилиш учун Муқаддас Рухдан ёрдам сўранг. Сиз Унинг ҳузурда ва Унинг Сўзида вақт ўтказганингизда, У сизга осмоннинг фуқароси сифатида яшашни ўргатади.

Фикрлаш

“Ўзингизни тўлиқ ва чин юракдан... Худонинг ҳаёт йўллари учун тақдим этинг” (Рим. 6:13, The Message, инг. тилидан таржима).

Қўллаш

Бизлар қонунчилик ва уялишга берилмасдан, бўйсунмишда яшашимиз учун Худо қандай куч беришини кейинроқ муҳокама қиламиз. Лекин бу ҳафтада мен сизларни ўзингизга астойдил қуйидаги саволни беришингизга руҳлантираман: “Мен Исо Масихнинг ҳукмронлигига тўлиқ бўйсундимми?”

Бизларнинг ҳаммамиз нималардадир хато қиламиз. Мен сизга сиз яхши кўрадиган ва сиз ишонадиган, сизга ишонадиган ва сизга энг зўр эзгуликларни истайдиган кишини – хотинингиз (эрингиз), яқин дўстингиз ёки етакчингизни топишни маслаҳат бераман. Сиз бу ҳафтада ҳукмронлик принциплари ҳақида нималарни билиб олганингизни айтиб беринг ва улардан нима деб ўйлашлари ҳақида сўранг. Улар сизнинг ҳаётингизда сиз пайкамаган тўлиқ бўйсунмаган соҳаларни кўраяптиларми?

Агар улар фикрлари билан ўртоқлашмоқчи бўлишса, кенг очик қулоқлар ва юрак билан диққат қилиб тингланг. Сўнгра Худога ибодатда ўз жавобингизни келтиринг. Сиз эшитган нарсаларда ҳақиқатни очишини Ундан сўранг. Бўйсунмиш – бу ёлғонга қарши кучли қуролдир, мазкур оддий машғулот сизни улкан ўзгаришга олиб келиши мумкин!

3-ҲАФТА**6-7-бообларни ўқинг***Бу ҳафтада 3-видеодарсни кўринг***МУҲОКАМА ҚИЛИШ УЧУН САВОЛЛАР**

1. Ҳар қанақа яхши мақсад, агар у бизнинг Худони билиш ва эҳтиром қилиш истагимизни сиқиб чиқарса, хавфли бўлиб қолади. Кейинги мақсадларни муҳокама қилинг. Улар нимаси билан яхши? Ва аксинча, агар бизлар уларни ҳаётимизнинг асосий мақсади қилсак, улар қандай қилиб бизни ҳақиқий йўлдан олиб кетиши мумкин?
  - Моддий ҳимояланганлик.
  - Машҳурлик.
  - Нуфузлилик.
  - Сахийлик.
  - Инсонпарварликдаги муваффақиятлар.
  - Маҳсулдор хизмат
2. Тасаввур қилинг, Худо Исроилни ваъда қилинган ерга Ўзининг ҳузурисиз юборишни таклиф қилганида, сиз Мусо билан бирга эдингиз. Нима деб ўйлайсиз, Мусо қабул қилган қарорни сиз қабул қилишингиз учун ўша лаҳзада нима сизга ёрдам бера олиши мумкин эди?
3. Одамнинг Худо билан муносабатлари Худонинг Ўзи қандайлигидан, Худо нима бера олишига кўпроқ йўналганининг белгилари қанақа? Агар бу белгилар сизнинг Худо билан муносабатларингизда намоён бўлаётган бўлса, буни қандай тўғирлаш мумкин?
4. Дунёнинг дўсти бўлиб қолмаган ҳолда дунёга эришишда маҳсулдор бўлиш дегани нима дегани эканлиги ҳақида ўз дунёқарашингиз билан ўртоқлашинг.
5. Қонунчилик – бу дунёвий ҳаёт тарзининг бир шаклидан бошқа нарса эмас. Нима деб ўйлайсиз, диндорликка берилмасдан Худо билан дўстлигимизни сақлаб қолиш мумкинми?

ЎҚИШ

...Сенинг ҳузурингда қувончлар тўлиқлиги...
— Санолар 15:11 (ESV, инг. тилидан таржима)

Имоннинг улкан синовларидан бири – бу мутлақ оддий иш туюладиган нарса: осон йўлдир.

Мусо саҳрода бўлганида, унда енгил йўлни танлаш имконияти бор эди. У Мисрдан Синай тоғига доимо шикоят ва исён қиладиган халқ билан борар эди, ваъда қилинган ерга кириш имконияти у учун жуда мафтункор туюлиши керак эди. Лекин Мусо бу ваъдага Худонинг ҳузурини йўқотиш шарти билан кира олармиди?

Минглаб йиллар ўтгач, Исо Масих ҳам енгил йўлни танлаш имкониятига дуч келди. У ўзининг халқ олдидаги хизматини бошлаши керак бўлганида, шайтон Унга васвасаларни четлаб ўтиш, қийинчиликларни сакраб ўтиш ва халқлар устидан ҳокимиятни бирданига қўлга киритиш имкониятини берди. Исо Масих фақатгина унга сажда қилиши керак эди. Худо азоблар билан тайёрлаб қўйган нарсани Исо Масих осонлик билан олишни истаган бўлармиди?

Шайтон бу усулни Худонинг Ўғлида қўллаб кўргани шуни билдирадигани, бу нақадар маҳсулдор бўлиши мумкинлигини у билади.

Биз бу воқеага кейинроқ яна бир бор назар ташлаймиз. Асосийси, Исо Масих шайтоннинг аврашларига муваффақият билан қарши турган ягона шахс эмас эди. Мусо иккала вариантни тарозига солиб кўрди: Худо билан саҳрода қолишми ёки Худосиз ваъда қилинган ерга киришми? Сўнг саҳрони танлади. Нима учун? Агар Худосиз борса, нимани қўлдан чиқаришини у билар эди.

Мен истайманки, сиз қуйидаги саволга бор юрагингиз билан “ҳа” деб жавоб бера олинг: “Худонинг ҳузурини сиз учун энг улуғ мақсадми?” Аммо сизнинг жавобингиз шунчаки ақлий машқ бўлмаслиги учун, сиз олдин бошқа саволга жавоб бера олишингиз керак: “Худонинг ҳузурини бўлиш нима дегани эканини биласизми?”

Менинг дўстим, мен истайманки, сиз Худонинг ҳузурини Мусо каби севиб қолинг. Мен истайманки, сиз у билан шу қадар яқинликка ташна бўлингки, сизнинг ҳеч қанақа осон йўллар ҳақида ўй-

лагингиз ҳам келмасин. Бундай эҳтирос фақатгина сиз Худонинг хузурини ўзингизда ҳис қилганингиздагина келади.

Ёқуб дейди: “Худога яқинлашинглар ва У сизларга яқинлашадиган” (4:8). Яқинлашиш – ибодат учун, сажда қилиш учун ва Худонинг Сўзини ўқиш учун вақт ажратишдир. Фақатгина булар бажарилиши керак бўлган вазифалар сифатида эмас, балки Шахс билан муносабатларга ташналик боисидан қилиниши лозим. Ҳозир Худонинг излашингиз сизга келажакдаги барча чорраҳаларда тўғри қарор қилишингизга ёрдам беради.

Фикрлаш

“Агар Мени чин юракдан изласанглар, Мени топасизлар” (Йер. 29:13, NLT, инг. тилидан таржима).

Қўллаш

Ҳар қанақа муносабатларда, иккала томоннинг бир-бирларига таклиф қиладиган нарсалари бор, масалан: далда бериш, маслаҳат бериш ва амалий қўллаб-қувватлаш. Лекин соғлом муносабатлар – бизлар фақат олишни истаган жой эмас, соғлом муносабатлар – одам қадри ҳамма нарсадан устун бўлган жойдир. Баъзан бизлар Худо билан муносабатларда буни унутиб қўямиз. Худо бизларга керак бўлган ҳамма нарсанинг манбаи бўлганлиги туфайли, бизлар Ундан сўраш ибодатларига шу қадар берилиб кетишимиз мумкинки, Унинг Ўзини чуқур билишни унутиб қўйишимиз мумкин.

Худо Унинг олдида илтимосларимиз билан келишимизни истайди! Лекин сиз Унинг хузурини ҳаётингиздаги энг муҳим мақсад қилишга жиддий қарор қилган бўлсангиз, шу ҳафта Худо билан ўтказадиган вақтингизда диққатингизни фақат Унинг Ўзига қаратишга ҳаракат қилинг. Унинг хулқ-атвори ҳақида фикр юритинг. Унга нима қувонч бағишлашини билиб олинг. Ёзувдаги бирор ҳикояни топинг ва унда Худо ҳақида сизга нима очилаётганини ўйланг. Мен ибодат қиламанки, бу вақтда сиз ўз Яратувчингизни янада қаттиқроқ севишга сизни ундашга қодир бўлган ниманидир қўлга киритинг.

4-ҲАФТА

8-9-бообларни ўқинг

Бу ҳафтада 4-видеодарсни кўринг

МУҲОКАМА ҚИЛИШ УЧУН САВОЛЛАР

1. Баъзи одамлар уларнинг онглари Худони чуқурроқ билишга интиломда, деб ўйлайдилар, лекин вақти келиб, нимадир бошқа нарсага чалғирилганини улар билиб қоладилар. Одамнинг онги айнан нимага йўналганини одам қандай фарқласа бўлади?
2. Кўплаб замонавий маданиятларда одамлар ташқи қиёфалари билан ва юриш-туришлари билан юлдузларга ва машҳур одамларга ўхшашга ҳаракат қилиб ёки ҳатто уларни билмасалар ҳам, уларга яқин бўлишга ҳаракат қилиб чегарадан чиқиб кетадилар. Аксинча, Худо Уни изловчилар Уни топишларини ваъда қилган. Нима деб ўйлайсиз, нима учун одамлар, Худони яхшироқ билишларига ёрдам беришга қодир бўлган ҳаёт тарзларидаги ўзгаришларга кўпинча қаршилик қиладилар, шу билан бирга, улар бошқа одамни яқиндан билиш учун жиддий ўзгаришларга боришга тайёрлар?
3. Сиз шунчаки яхши муҳит яратишга ҳаракат қилмаётганингиз, балки Худонинг ҳузурини излаётганингизга ишонч ҳосил қилиш учун, буни қайси усуллар билан текшириб кўриш мумкин? Шахсий ибодат учун ҳам, умумий йиғинлардаги ибодат учун ҳам ғоя таклиф қилинг.
4. Муқаддасликни муносабатлар контекстида муҳокама қилиш муҳимдир, чунки муқаддасликнинг асосий маъноси – Худони чуқур билишдир. Машқ сифатида Чиқиш китобида берилган ўнга амрни муносабатлар нуқтаи назаридан кўриб чиқишга ҳаракат қилинг (20:1-7). Бу амрларнинг ҳар бири Худо ҳақида нима дейди?
5. Балки муқаддаслик ҳақида Худонинг нуқтаи назаридан ўйлашга ҳаракат қилиш осон бўлмас, лекин шунга қарамасдан, ўз томонингиздан қўлингиздан келган ҳамма ишни қилинг! Энди, Худонинг қандайлигини ва У бизлар учун нималарни истагини билганимиздан сўнг, нима деб ўйлайсиз, нима учун Унинг болалари ўз ҳолатларида ва юриш-туришларида муқаддас бўлишлари шу қадар муҳим?

ЎҚИШ

...энди сизлар муқаддасликка олиб
 борувчи ишларни қилмоқдасизлар...
 — Римликларга 6:22 (NLT, инг. тилидан таржима).

Муқаддаслик мавзуини таҳлил қилиш учун бизнинг ўқув курси-мизда мен шу лаҳзани кутган эдим, чунки мен сизларнинг назорат қилиш, айбдорлик ҳисси ёки одамлар ўйлаб чиқарган стандартларга алоқадорлик ҳақида гап бормаётганини тушунганингизга ишонч ҳосил қилмоқчиман. Асосийси – муносабатлардир.

Тасаввур қилайлик, сизнинг оилангизда сиз қаттиқ севадиган одам бор. Лекин у доимо сизга ҳурматсизлик, кўполлик қилади ва сиз унга ишона олмайсиз. Сиз бу одамни яхши кўришингизга қарамасдан, мен пайқаяпманки, унинг ҳузуридан лаззатланиш сизга қийин. Агар у ўзгаришга тайёр бўлмаса, унда муносабатларингизга соғлом чегара кўйишингизга тўғри келади. Балки сиз ўзингизни уни ҳар куни кўриш мажбуриятидан қутқаришга қарор қилган бўлар эдингиз.

Бизлар ўтган ҳафта муҳокама қилганимиздек, Худо – бу бизлар ҳузурини излаётган Шахсдир. Лекин Худо яна мутлақ муқаддасдир. Балки ўзини ёмон тутадиган одамнинг ёнида туриш бизларга қийин ва оғриқли бўлар, лекин муқаддас бўлмаган ҳолда Худонинг ҳузурида туришнинг умуман иложи йўқ. Мана нима учун муқаддаслик шу қадар катта аҳамиятга эга!

Ибронийларга мактубни яна бир бора ўқиб чиқинг (12:14): “... муқаддасликнинг пайида бўлинглар, чунки муқаддасликсиз ҳеч ким Раббийни кўра олмайди”. “Пайида бўлинглар” деб таржима қилинган сўз асл матнда: “ниманидир ҳар томонлама тиришиш ва маълум мақсад ёки вазифа билан қилиш” деган маънони билдиради. Бу маънонинг икки томонига эътибор беринг: ҳар томонлама тиришиш ва маълум мақсад. Бизнинг мақсадимиз, аллақачон айтиб ўтилганидек, Худонинг ҳузурида бўлишдир. Шунинг учун келинг, муқаддас ҳаёт кечиришга интилиш ҳаракатларига диққатимизни қаратамиз.

Муқаддасликнинг қонунчилик ва ўлик диний қоидаларга ҳеч қанақа алоқаси йўқ. Шунинг учун муқаддасликка интилиш бизларнинг ҳар биримиздан икки нарсани талаб қилади:

1. **Худонинг Сўзининг шогирди бўлиш.** Одам онги ва жамият яхши деб атайдиган, лекин Худо яхши демайдиган жуда кўп нарсалар бор. Худди шу тарзда, рухий кўринадиган баъзи чеклашлар Муқаддас Ёзувда йўқдир, улар маданият ва жамият томонидан киритилган. Муқаддас Ёзув – мана бизнинг стандартимиз. Муқаддас ҳаётни Худо қандай таърифлашини тушунишимиз учун бизлар унга шўнғишимиз керак.
2. **Худонинг Руҳига диққатли бўлиш.** Худо ҳеч қачон сизни Унинг сўзига қарши чиқадиган ишларни қилишга йўналтирмайди. Лекин У сизни барча одамлардан кўра яхшироқ билади. Сиз айниқса васвасага мойил бўлган соҳаларни У билади ва У сиздан нимани истайди ҳамда нимани истамайди, шулар ҳақида У сизга аниқ йўналиш бериши мумкин.

Сиз бу икки манбадан оладиган насиҳатлар сизни йўлда асрайди!

Фикрлаш

“Келинлар, бизларга югуришимизга ҳалақит берадиган ҳамма нарсани, айниқса, бизларни ўз тўрига осон ўрайдиган гуноҳни ўзимиздан улоқтириб ташлайлик ва бардош билан бизларга Худо белгилаган масофани босиб ўтайлик...” (Ибр. 12:1, NLT, инг. тилидан таржима).

Қўллаш

Повул Коринф жамоатига: “Мен Масихга тақлид қилганимдай, сизлар ҳам менга тақлид қилинлар”, – деди. Сизнинг ҳаётингизда аниқ Худонинг Сўзини биладиган ва Унинг Руҳига кулоқ тутадиган одам борми? Уни шу ҳафта сиз билан суҳбатлашишга таклиф қилинг. Ундан Худо билан шахсий муносабатлари ҳақида, Худонинг Сўзини тушунишда ва Унинг овозини танишда қандай ўсаётгани ҳақида сўзлаб беришини сўранг. Бу ваҳийларни у кўплаб йиллар давомида йикқан бўлиши керак, шунинг учун унга диққат билан кулоқ тутинг!

5-ҲАФТА**10-12-бообларни ўқинг***Бу ҳафтада 5-видеодарсни кўринг***МУҲОКАМА ҚИЛИШ УЧУН САВОЛЛАР**

1. Муқаддас Ёзувга кўра, Худонинг ва Унинг жамоатининг асосий чизгиси – муқаддасликдир. Сиз бу саволларга етиб келгунча, Худонинг асосий фазилати нима деб ўйлар эдингиз? Жамоатнинг-чи? Сиз бу ҳафтада олган билимлар сизнинг эътиқодингизни барбод қилаётганими ёки сизни янги ваҳийларга руҳлантираётганими?
2. Иноят хабарининг қисман тури иноятни, бизларнинг хатоларимизни шунчаки қопловчи даражагача тушириб кўяди. Янги Аҳдга биноан иноят гуноҳларимизни ҳам кечиради, бизлар муқаддасликда юришимиз учун бизларга куч ҳам беради. Баъзиларга биринчи хабар енгилроқдек туюлиши мумкин. Янги Аҳднинг иноят ҳақидаги хабари нима учун яхшироқ эканини тушунтириб беринг.
3. Ҳикматлар 27:6ни ўқинг. Бу оятни, бизлар учун ҳеч нимани салбий натижага олиб келадиган маънода воизлик қилмаслик ва ўргатмаслик маъқул деган ғояси асосида муҳокама қилинг.
4. Агар хабар мафтункор жарангласа, у бизлар учун исталган дегани эмас. Аслида, ҳақиқат билан учрашиш кўпинча оғриқ ва ноқулайлик туғдиради, лекин улар узоқ вақтли озодлик ва ўзгариш олиб келади. Ўз тажрибангиздан сиз учун фойдали бўлган, лекин сиз истаманган нарса ҳақида мисол келтириб, айтиб беринг. Бизлар Худонинг Сўзига шўнғишимиз кераклиги нурида сизнинг мисолингиз нимани кўрсатади?
5. Одамлар дунёни ўзгартириш лозимлиги ҳақида гапирганларида, улар кўпинча қонунлар соҳасида ва ижтимоий соҳада ўзгаришларни тасаввур қилишади. Жамиятда ўзгаришлар бўлишига руҳлантириш учун нима шахсий муқаддасликни қудратли кучга айлантиради?

ЎҚИШ

Худо сенга Исо Масихда бераётган
иноятда кучли бўлгин.

— 2 Тимотийга 2:1 (NLT, инг. тилидан таржима)

Бизлар бугунги кунларда эшитаётган иноят ҳақидаги хабар орасида катта фарқ бор. Уни оддий савол воситасида кўрсатиш мумкин: сиз ўзингизни яхши ҳис қилишни истайсизми ёки яхши бўлишни истайсизми? (Яхши бўлиш деганда, мен Худонинг кишиси бўлишни назарда тутаяпман).

Бу бизлар иноятнинг Янги Аҳддаги хабарини қабул қилганимизда бечораларча ҳаётни танлаган бўламиз, дегани эмас. Аксинча, Исо Масих одамлар орасидаги Ўз вазифасини шундай таърифлаган: Мен бой ва тўкинликка тўла ҳаёт бергани келдим” (Юҳ. 10:10, NLT, инг. тилидан таржима). Исо Масихда бизлар доимо абадий қувончни топамиз. Фақатгина бу учун бизнинг устунликларимиз(бизлар учун муҳим бўлган нарсалар) самодаги устунликларни аниқ такрорлаши керак. Худо ҳеч қачон бизнинг қулайлигимизни бизнинг яхшилигимиздан устун қўймайди. Бизлар ҳам шундай қиламизми?

Ахир иноятнинг қайси хабарига ишонишга бизлар ўзимиз қарор қиламиз. Ёзувни ўқиш ва фақатгина бизларнинг дунёқарашимизга тўғри келадиган нарсаларни қабул қилиш мумкин. Бизларга нокулай бўлган воизликларни рад қилиб, фақатгина қулоғимизга ёқадиган гапларни гапирадиган воизларни тинглашимиз мумкин. Икки нафар шифокорни эшитган одам каби, бизлар ҳам баъзан ўзимизга ёққан ташҳис билан яшашни маъқул кўраемиз.

Агар бизлар бу йўлни танласак, биз ўзимизни яхши ҳис қиламиз! Лекин келинг, Исо Масихнинг таниқли сўзларини қайтарамиз: “Зеро агар одам бутун дунёни қўлга киритса-ю, аммо ўзининг жонини йўқотса, бундан унга нима фойда?” (Мк. 8:36). Шундай қилиб, ўз саволимизга қайтамиз: сиз ўзингизни яхши ҳис қилишни истайсизми ёки яхши бўлишни истайсизми?

Мен умид қиламанки, иноятнинг куч эканлиги ҳақидаги хабар, бу мўъжизавий ажойиб хабар эканини тушуна бошлаяпсиз. Агар

бизлар иноят фақатгина хатоларимизни қоплайди, деб ишонсак, биз ўз ҳаётимизда тўхтаб қоламиз, бизларни тепаётган гуноҳга асир бўламиз ва ёлгон ҳамда қўрқув исканжасида бўламиз. Лекин бизларга куч берувчи иноятни қўлга киритиб, бизлар кўпроқ Исо Масиҳ каби эркин, дадил, эҳтиросли, кучли ва баракали яшашга қодирмиз. Худонинг инояти – бу бизларни пастга тортадиган юк эмас. Ҳаворий Юҳанно айтганидек:

“Худони севиш – Унинг амрларига риоя қилиш демакдир. Унинг амрлари эса оғир эмас, чунки Худодан туғилган ҳар кимса дунёни енгади. Дунёни енгадиган ғалаба эса бизнинг имонимиздир (1 Юх. 5:3,4).

Агар Худо ҳақиқатан ҳам эзгу бўлса ва ҳақиқатан ҳам бизларга энг аъло нарсаларни истаса, бизлар ҳайрон қолишимиз керак эмас, Унинг амрлари – бизлар учун энг аъло йўлдир! Бизларнинг ичимизда ҳаракат қилаётган Унинг инояти кучи шарофати билан Унинг амрлари оғир эмаслигини кўрамиз. Бу ажойиб!

Фикрлаш

“...Менинг иноятим сен учун етарлидир, чунки Менинг кудратим заифликда камолга етади” (2 Кор. 12:9).

Қўллаш

Худонинг йўлини танлаш учун осон ва қулайроқ туюладиган йўлни колдиришга тайёرمىсиз? Агар шундай бўлса, Худога ибодатда айтинг:

Ота, куч берадиган иноятинг учун Сендан миннатдорман. Мен уни нафақат гуноҳларнинг кечирилиши сифатида, балки мен ўз кучим билан ҳеч қачон қила олмайдиган ишларни у орқали қила оладиган куч сифатида қабул қиламан. Мен Сенинг яхши эканингга ишонаман. Шунинг учун мен биламан, Сенинг ҳар бир амринг менга яхшиликка хизмат қилади. Худо, мен Сенга шараф келтирмоқчиман! Мени ўзгартир, мени Ўзингга кўпроқ ўхшаши қилгин. Исо Масиҳ номи билан. Омин.

6-ҲАФТА

13-16-бообларни ўқинг

Бу ҳафтада 6-видеодарсни кўринг

МУҲОКАМА ҚИЛИШ УЧУН САВОЛЛАР

1. Нима одамларни Худодан У қила оладиганидан камроғини кутишга мажбур қилади? Агар сиз шундай нарсани бошингиздан кечирган бўлсангиз, бу ҳолатни қандай енггансиз?
2. Миллиардер ва уч тадбиркор ҳақидаги ҳикоя устидан фикр юритинг. Нима деб ўйлайсиз, нима учун учинчи қизнинг мақсади бошқа иштирокчиларнинг мақсадидан кўра каттароқ эди? Унинг ўтмишга ва келажакка муносабати қанақа бўлганини тасаввур қилинг. Унинг ҳомий билан учрашувга қандай тайёрланганининг манзарасини хаёлан чизинг. Сизнинг ҳаётигиздаги Худонинг режаларидан баракаларни кутиш даражангизни кўтариш учун нима қила оласиз?
3. Мазкур курсдан олган маълумотларингиз асосида тушунтириб беринг, ерлик фикр юритадиган одамнинг ва Худонинг етук фарзандининг яхши ва ёмонни фарқлашга муносабати нақадар ҳар хил бўлади? Масиҳий яхши фарқлай олишига қандай махсус воситалар ва чизмалар ёрдам беради?
4. Худонинг кўркуви бизларнинг қийинчиликларни енгитиш йўлимизни қандай ўзгартиради? Босим ошганида, Худонинг кўркувиغا эга одамлар нима қиладилар ва дейдилар? Улар нима қилмайдилар?
5. Бу курснинг хотимасида, ҳар бир киши учун алоҳида ва бутун гуруҳ учун умумий хулосалар чиқаринг. Бундан буён кундалик ҳаётигизда қандай принциплар, дарслар ва қадриятларни қўллайсиз? Бу қандай кўринади? Сизнинг қадамларингиз амалий ва аниқ бўлсин, токи сиз дадиллик билан олға интила олинг!

ЎҚИШ

Бўйсунуш ва Худонинг қўрқуви ортидан бойлик,
шуҳрат ва тўкинликдаги ҳаёт келади.

— Ҳикматлар 22:4 (The Message, инг. тилидан таржима)

Мазкур курс давомида, бизлар бир неча жиддий соҳаларни кўриб чиқдик. Ҳукмронлик, муқаддаслик ва иноятнинг ҳақиқий табиати — булар ўшаларнинг баъзиларидир. Сиз ўз дунёқарашингиз ва ҳаётингиз борасида қийин саволларга жавоб бердингиз. Энди мен сизнинг диққатингизни сиз қандай яшашингиз мумкинлигига қаратмоқчиман.

The Message таржимасида Эфесликларга мактубда нима деб ёзилганига эътибор беринг:

“Сизлар биласизки, Худо сизлар тасаввур қила олганингиздан, ўйлаганингиздан ёки энг дадил орзуларингизда истаган нарсаларингиздан анча кўпроқ қила олади! У сизни турли томонларга итармасдан, балки Муқаддас Руҳи билан бизнинг ичимизда чуқур ва юмшоқ ишлаб буни амалга оширади” (3:20).

Худо бизларни Ўзига қайтариш учун ҳеч нимани аямади. У бизлар учун Ўғлининг ҳаёти билан нарх тўлаб, бизларни энг қимматбаҳо нархда сотиб олди. Энди У бирдан хасис бўлиб қолади, деб ўйлашга бизларда ҳеч қанака асос йўқ.

Бизлар Худога бор бўлган энг яхши нарсаларга эга бўлишимиз учун керакли бўлган ҳамма нарсани: Унинг Сўзи ҳақиқатини, Унинг Руҳи бошқарувини ҳамда Унинг инояти кучини У бизларга берди. Шунга қарамасдан, Ёзувнинг юқорида келтирилган лавҳасида ёзилганидек, Худо Унинг режасига киришга бизларни мажбур қилмайди. Энг дадил орзуларимиздан ҳам буюк бўлган ҳаётни бизлар ўзимизга очишимиз учун У бизларни имон, фарқлаш ва бўйсунушни қўллашга таклиф қилмоқда.

Нима сизни тутиб турибди? Сизнинг тасаввурингизни нима чекламоқда? Сизга чексиз манбалар сўраш рухсат берилганида, нима сизни кичик миқдордагини сўрашга мажбур қилмоқда?

Худо билан бирга орзу қилиш вақти келди. Нима соҳада сиз жуда кам кутасиз ва жуда тор ишонасиз? Қайси ваъдалар сизни чў-

читади? Нима учун? Худонинг эзгулиги сизни руҳлантисин. Сиз зўрға ишонишга қодир бўлган нарсаларни сўрашни бошланг. У бизларга янада аълосини беришни ваъда қилган!

Фикрлаш

Лекин ёзилганидек бўлди: “Худо Уни севганларга кўз кўрмаган, кулоқ эшитмаган, инсон юрагига ҳам келмаган нарсаларни тайёрлаб қўйган” (1 Кор. 2:9).

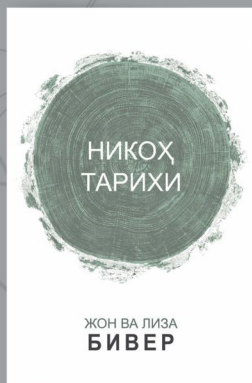
Қўллаш

Бизлар орзулар ва чекланишлар ҳақида суҳбатлашдик, энди келинг, аниқ ишга ўтайлик. Ҳар ҳафтада маълум вақтни чуқур орзуларга бағишланг. Бошида, дафтар варағини ёки электрон мосламани олинг ва ҳаётингизнинг асосий соҳаларини қайд этинг. Балки сизнинг рўйхатингизга қуйидаги рўйхатдагидек соҳалар кирар:

- Худо билан муносабатлар;
- Одамлар билан муносабатлар;
- Никоҳ ва оила(ҳозирги ёки бўлғуси);
- Маблағ;
- Иш соҳасида муваффақият ва қўтарилиш;
- Маҳаллий жамоат ва хизмат;
- Аниқ инъомлар ва эҳтирос.

Ҳар бирининг остида мазкур соҳадаги орзуларингизни ёзинг. Сизнинг юрагингиз ва онгингиз тубидаги ҳаёт ҳақида ўйлаш тарзингиз шунақа бўлиши лозим. Сиз Худо билан муносабатларингиздан аслида нимани кутасиз? Ўзингизнинг маблағ соҳангизда қанақа яхши келажакни кўрмоқдасиз? Оилангиз учун-чи?

Энди ибодатда рўйхатга қайтинг. Муқаддас Рухдан Унинг назари ва ваъдаларини очишини сўранг. Қўркув қайси соҳада сизнинг кўзингизни тўсмоқда? Ўтмиш яралар ва умидсизликлар сизнинг тасаввурингизни нақадар чеклаганлар? Сизнинг назарингизда Худо учун аҳамияти йўқ бўлган нарсаларда Худо нима демқда? Ёдда тутинг, сизнинг мақсадингиз сизнинг қобилиятингизни белгилайди. Худо сизнинг ҳаётингиздан чеклашларни олиб ташламоқда. Сиз ҳам шундай қилишингиз вақти келди!

Никоҳ тарихи

Биз бу буюк севгининг тарихи билан алоқани қандай қилиб йўқотиб қўйдик? "Никоҳ тарихи" китобида Жон ва Лиза Бивер сизни Худонинг илк режасини ўзингиз учун яна кашф этишга таклиф қиладилар. Сиз турмушга чиққанмисиз ёки уйланганмисиз, турмушга чиқмаганмисиз ёки уйланмаганмисиз, сизнинг тарихингиз –Унинг тарихининг бир қисмидир.

Муқаддас Рух

Афсуски, Муқаддас Рухни кўпинча нотўғри тушунишади ва шу билан, кўплаб одамларни Унинг Кимлиги ва У бизга Ўзини қандай намоён қилиши ҳақидаги билимларсиз қолдирадилар. Муқаддас Рух, кўпинча, нимадир “ғалати” нарса сифатида тасвирланади. Бирок Муқаддас Китоб аниқ қилиб айтмоқдаки, Муқаддас Рух – бу нимадир эмас. У Кимдир, У Шахс ва бизни ҳеч қачон тарк этмасликни ваъда берган. Мазкур интерактив китобда Жон Бивер Сизни жамоатдаги энг эътиборсиз қолдириладиган ва тушунарсиз Шахс – Муқаддас Рухни шахсан кашф қилишга таклиф қилади.

Мазкур ажойиб муқаддимани ўтказиб юборманг.
Интерактив китоб қуйидагиларни ўз ичига олади:

- кундалик ўқиш;
- гуруҳ бўлиб муҳокама қилиш учун саволлар;
- Муқаддас Рух ҳақидаги баъзи бир қийин саволларга жавобларни ўз ичига олган бонус боб.

Жон ва Лиза Бивернинг шу ва бошқа манбаларини ўзбек тилида қуйидаги сайтдан юклаб олишингиз мумкин:

www.CloudLibrary.org

Кўпроқ истайсизми?
Сканер қилинг

АГАР БУ ЯХШИ БЎЛСА У ХУДОДАН БЎЛИШИ КЕРАК, ШУНДАЙМИ?

Бизларнинг кунимизда «яхши» ва «Худо» сўзи синоним ҳисобланади. Бизлар агар бирор нарса умуман яхши ҳисобланса, бу Худонинг иродасига тўғри келади, деб ўйлаймиз. Сахийлик, бўйсунувчанлик, адолат – бу яхши. Худбинлик, манманлик, шафқатсизлик – бу ёмон. Уларни фарқлаш осондек туюлади.

Лекин наҳотки ҳаммаси шу қадар осон? Агар яхшилик шу қадар аниқ бўлса, нима учун Муқаддас Ёзув уни ажрата олишимиз учун фарқлаш кераклигини айтади?

“Яхшилик ёки Худо?” – бу ўз муаммоларини қандай ҳал қилиш мумкинлиги ҳақидаги навбатдаги китоб эмас. Бу китоб сиздан феълатворингизни ўзгартиришни сўрашдан кўра кўпроқ иш қилади. У сизнинг ҳаётигизнинг ҳар бир соҳасини ўзгартирадиган даражада Худо билан бирга юриш учун сизга куч беради.

ҲАФТАЛИК ЎҚИШ ВА ОПТИ ҲАФТАГА МЎЛЖАЛЛАНГАН МУҲОКАМА УЧУН САВОЛЛАРНИ ЎЗ ИЧИГА ОЛГАН

ЖОН БИВЕР ва унинг хотини Лиза – Messenger International хизматининг асосчиларидир. Хизматчи ва оммабоб китоблар муаллифи Жон ўзгармас ҳақиқат ҳақида дадиллик ва иштиёқ билан воизлик қилади. Унинг юраги маҳаллий жамоатни қўллаб-қувватлаш ва туриш жойлари, тиллари, моддий ҳолатларидан қатъий назар етакчиларга манбалар совға қилиш истаги билан ёнади. Ҳозирги вақтда унинг китоблари дунёнинг 90дан ортиқ тилигатаржима қилинган ва дунё бўйлаб чўпонлар ва етакчилар орасига миллионлаб нусхалари тарқатилган. Жон уйда Лизани биргаликда бир партия голф ўйнашга илҳомлантиришга ҳаракат қилади ва ўзининг тўрт нафар ўғиллари, келини ва набиралари билан вақт ўтказади.

Мана шу ва бошқа манбаларни қуйидаги сайтдан юклаб олишингиз мумкин:
www.CloudLibrary.org

Бу китоб – муаллифдан совғадир.
Сотиш мумкин эмас.

MESSENGER
INTERNATIONAL
MessengerInternational.org

Кўпроқ истифода қилингиз!
Санаер кўлингиз

